Janet Frame

Baykuşlar Öterken

ROMAN

Çeviren: Z. Ceyil Özmen

BAYKUŞLAR ÖTERKEN

Janet Frame 28 Ağustos 1924'te Yeni Zelanda'nın en eski kenti Dunedin'de beş çocuklu bir işçi ailesinin üçüncü çocuğu olarak dünyaya geldi. Zor bir çocukluk geçiren Janet Frame Dunedin College'da İngilizce, Fransızca ve Psikoloji eğitimi aldı. Yazar olmak istemesine rağmen 1945'de sınıf öğretmenliğine başladı ama aynı yılın sonunda bir müfettişin ziyareti sırasında bunalıma girip sınıftan kaçınca psikolojik gözlem için Dunedin Hastanesi'ne yatırıldı. Sonraki yedi seneyi çeşitli akıl hastanelerinde geçirdi. Bu arada yazmaktan vazgeçmedi ve yirmi altı yaşındayken yayımlanan ilk kitabı *The Lagoon and Other Stories* Yeni Zelanda'nın en önemli edebiyat ödüllerinden Hubert Church Memorial Ödülü'nü aldı. Bunun üzerine doktorlar Janet Frame'e lobotomi uygulamaktan vazgeçti. 1956'da Yeni Zelanda'dan ayrıldı ve yedi yıl boyunca Avrupa'da yaşayıp çalıştı. İlk romanı *Baykuşlar Öterken* 1957'de yayımlandı. Uzun kariyerine on bir roman, beş öykü kitabı, iki şiir kitabı ve üç ciltlik bir otobiyografi sığdırdı. 1963'te ülkesine döndü ve Otago Üniversitesi'nden burs aldı. 1990'da Yeni Zelanda Hükümeti Devlet Nişanı sahibi oldu. 2004'te Dunedin'de öldü.

Z. Ceyil Özmen Kadıköy Anadolu Lisesi'nden mezun olduktan sonra Boğaziçi Üniversitesi İ.İ.B.F. Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdi. Bir süre ekonomi basınında deneyim kazandıktan sonra, yapımcılığa başladı. Daha çok belgesel ve kurumsal film yapımcılığı alanlarında uzmanlaştı, yanı sıra metin yazarı olarak çeşitli projelerde yer aldı. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarında yönetici olarak görev aldığı birkaç yılı kapsayan bir dönemin dışında yapımcılık ve metin yazarlığını sürdürdü. Henüz çocuk yaşta tanıştığı ve büyük lezzet aldığı İngiliz dili ve edebiyatından bir daha asla kopmadı. Yapımcılıkla eşzamanlı olarak zaman zaman çeşitli alanlardaki çeviri projelerinde yer aldı. *Baykuşlar Öterken* Özmen'in ilk roman çevirisi.

JANET FRAME

Baykuşlar Öterken

Çeviren:
Z. Ceyil Özmen

Roman

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3224
Edebiyat - 946

Baykuşlar Öterken / Janet Frame
Özgün adı: Owls Do Cry
Çevirmen: Z. Ceyil Özmen

Kitap editörü: Begüm Kovulmaz
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul

Çeviriye temel alınan baskı: The Women's Press Limited, 1985
1. baskı: İstanbul, Kasım 2010
ISBN 978-975-08-1897-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2010
Sertifika No: 12334
© Janet Frame, 1961

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Nereden içerse arı, oradan içerim ben;
Çuhaçiçeğinin çanına serilirim ben;
Orada yan gelirim baykuşlar öterken;
Uçarım yarasanın sırtında;
Yazdan sonra, coşkuyla.

FIRTINA

BİRİNCİ BÖLÜM

HAZİNE SOHBETİ

1

Kuşların işe koyulmaları ve çalıkuşunun bir bulutun içinden şiirdeki çocuk gibi, bırak düdüğümü, o neşeli düdüğümü diye ötüşüyle günün erken saatleri. Bu yerde fasulye çiçeği yetişir, fasulye yeşili çayır çimen, civcivli noktalara şuursuzca akın eden böcek sürüsü, güllerle örülü bir kuytuda koruyucu bir şal gibi kaymak bağlamış gül göbek sarmaşığı, ah boynu bükük ot sapları üzerinde caz yapan böceklerin günün ilk saatlerindeki sarhoşluğu ve ilk diri çiçeğin yüzü ve rüzgâr ölümcül bir efsun üfürdüğü için hiç baş vermeyen havuç tohumları ektim ben, rüzgâr ılıktır, ılıktı ve sözü edilen bu günler hiç göze çarpmadan patlak verdiler, kar siyahı fasulye çiçeği ve beyaz gülden atomlar uçurdular havaya, göçmen ardıç kuşunun son sezgisel katil-kim, katil-kim'iyle dalga geçtiler ve havuç tohumlarının pamuklu kadar ince bir toprak battaniyenin altına nazikçe ekilmeleri söylendi, ne var ki ya çok derine battılar ya da kuruyup kakırdadılar ve gecenin kadifesinde daha sonra çiçek veren fasulyelerden bazılarını kara sinek ele geçirdi, kaderin bu gizli işlerinin önünde hangi fikir var, biliyor olabilirim diye düşündüm; yazın bereketi, evet, ama yeşil nehir, altın mekân ne fayda, eğer zaman ve ölüm benim toprağımın sinesindeki insanı mıhlamışsa dur durak bilmemeye yeşil uçsuz bucaksız söğütlükleri ve beyaz gülü ve fasulye çiçeğini ve ardıçkuşunun biberlik göğsündeki sabah buğusu piknik şarkısını yeraltına götürmekte.

Ve şimdi, azametli ve hazım güçlüğü çeken Noel Baba, Noel'in kapısında hiçbir yaz dönümü günü ya da insani güneşin gideremeyeceği bir kar yığını var ve içeri girmenin yolu bu, bu gibi görünüyor; şimdi bir Noel kartı alıp da yapıştırıcı bantla kılçığın ölüm ilanını yazalım ya da imzalayalım; hayatımızı bir mendil ve kartla birlikte selofana saralım; çürüğe çıkmış ve dalgalanan sırtıyla gün ve gecelerimiz boyunca sürünen bir kurmalı tırtıl satın alalım.

Daphne ölü odasından söyler şarkıyı.

2

Büyükanneleri uzun siyah entarisi, kıvırcık saçları ve yağlı cildiyle uzun zaman önce Amerika'nın Güney Eyaletleri'nde kölelik yapmış bir zenci kadındı. Sık sık vatanına dair şarkılar söylerdi,

Beni Virginny'me geri götürün,
Orada yetişir pamukla mısır ve patates,
Orada tatlı nağmeler yapar kuşlar baharda,
Orada olmak için yanıp tutuşur benim bu kara yüreğim.

Şimdi ölmüş olduğuna göre Virginny'ye geri dönmüş ve üzerinde dans edilesi siyah bir pamuk yumağını ya da kuşların, dünyaları siyah olsa, içinde yaşamak için toplayacakları karahindibayı andıran o kıvır kıvır saçlarının üzerinde güneş parıldarken pamuk tarlalarının arasında dolaşıyor olmalı.

Hayır, lahananızı yemelisiniz, kevgirler lahanayı süzmek için duvarda asılı duruyor ki yeşil suları çıkabilsin; gerçi şekeriniz varsa yeşil suyu içmeniz gerekir, yoksa büyükanneniz gibi iki bacağınızı da kaybedebilirsiniz ve yerlerine kapının arkasında, karanlıkta sakladığınız, bükülecek dizleri ve kımıldatacak ayak parmakları olmayan yeni tahta bacaklar gelir.

Kevgir?

Kevgir?

*Takvim?**

Takvimler duvarda asılı duruyor, üzerlerine raptiyelenmiş manav, sütçü ve kasap faturaları var ve orada sallanırken her nasılsa, yılın bütün gün ve aylarını toparlamayı beceriyorlar, tıpkı hükümlüler gibi onları numaralandırarak, kaçmaları ihtimaline karşı.

Ki bunu her zaman yaparlar.

"Zaman uçar" dedi Bayan Withers. Ve takvim diyeceksiniz, kevgir değil, sizi gidi şapşal çocuklar. Francie, Toby, Daphne, Chicks, lahana suyunuzu içip bitirin, yoksa büyükanneniz gibi iki bacağınızı da kaybedersiniz.

* Kevgir *(colander)* ve takvim *(calender)* sözcükleri, İngilizcede aradaki ses benzerliği nedeniyle birbirini çağrıştırıyor. (ç. n.)

3

Okula gitmek istemiyom, dedi Toby. Çöplüğe gidip bir şeyler bulmak istiyom.

Francie, Toby, Daphne, çok küçük olduğu ve fazlaca sallandığı için her zaman olmasa da Chicks, hazinelerini çöplükte, kâğıt, çelik, demir, pas, eski postallar ve kasabalıların artık işe yaramaz ve değersiz olmaları nedeniyle başlarından attıkları bütün o eşyaların arasında bulmuşlardı. Kenarlarını saran toi-toi otunun altın tüycükleriyle ve çöp öbeklerinin üzerinde yeşil bir kürk gibi büyüyen çimen ve yabani otlarla, burası bir deniz kabuğuna benziyordu ve çocuklar oturup, süprüntü kovuğuna sokularak, belediyecilerin katı atıkların son yolculuğunu hızlandırmak için yaktıkları ateşten azar azar gelen dalgalarla bazen ısındıkları bu yerden, gökyüzünün mavi ya da gri harelerle geçişini görebiliyorlar ve kovuğun üzerine doğru bel vermiş, sallanan ve kendi kendine konuşarak fırr-fırr-fırr diye kendi adını söyleyen, sarı ve yeşil renkteki kızgın kabuğa gömülü paslı iğnelerini gevşeterek canlı ve can taşıyan yaraya boydan boya minik çizikler atmaya çalışan koca fır ağacını rüzgârda duyabiliyorlardı; çocuklar burada en önce ve mutlulukla peri masallarını bulmuşlardı.

Ve bir de Ernest Dowson'ın kenarları yenik küçük yeşil kitabını. Kendisi Cynara'ya gizlice şöyle diyordu,

"Geçen gece ah, dün gece onun dudaklarıyla benimkiler arasında."

Bu aşktı ve âdet görmüş –annesinin banyoda bunun hakkında fısıldarken kullandığı sözcüktü bu– Francie için uygundu yalnızca, nasıl bir his olduğunu ya da belli olmadan ve insanlar, "Baksana" demeden onları nasıl kullanacağını bilmeyen Daphne için değil.

"Yürürken kan damlatacaksın" dedi Francie.

Ona nasıl cevap vereceğini bilemeyen Daphne de,

"Rapunzel, Rapunzel, uzat saçlarını"

diye ipek sırma halatla kulenin tepesine tırmanan prensten alıntı yaptı, hepsi çöplükte buldukları peri masallarında vardı. Kitap kokuyordu, sarı sayfaları arasında hâlâ yaşayan kurtlar tarafından yenmişti de, üzeri küllerle kaplanmıştı ve artık doğru li-

sanı konuşamadığı için atmışlardı onu, dünyasına girecek yolu bulamadıkları için insanlar okuyamıyorlardı kitabı. Kapağında kıvrık harflerle Grimm Kardeşler yazıyordu. Sinderella'dan, kesik topuk ve ayak baş parmaklarıyla çirkin kız kardeşlerinden ve siyah akan kandan, bütün fasulye çiçeklerinin kar beyazı renginden söz ediyordu.

"Ama okula gitmek istemiyom" dedi Toby. "Çöplüğe gidip bir kitap daha bulmak istiyom."

Doktor hanım o gün okula geliyordu. Gri bir kostüm giyerdi, okul hemşiresi ve çok da acımasız olduğu için onu yüzerken sizi bir lokmada yutmak için arkanızda dolanan öldürücü gri hemşire köpekbalığıyla karıştırıyorlardı; gerçi bu sularda bulunmazdı o, yalnızca, sanırım, Sydney yakınlarında.

Hemşire her gelişinde onlara bakmak ve mukavva bir ruloyola kulaklarına fısıldamak için kirli çocukları alırdı. Otuz iki, elli beş, altmış bir diye fısıldardı, çocuklar da eğer kirli olan ve muayene edilenler kendileriyse, aynen tekrarlamak zorundaydılar: Otuz iki, elli beş, altmış bir; doğru tekrarladılarsa bu duyabildikleri ve kulaklarının dürtüklenmeyeceği ve ameliyat edilmeyeceği anlamına geliyordu. Doktor hanım daha sonra dondurma kaşığı gibi bir sopa çıkarıp çok çok yavaşça öğrencinin saçını tel tel ayırır, aralarına bakarak burayı mesken tutanlar olup olmadığını bulmaya çalışırdı. Giysilerine de göz atar ve ne sıklıkta yıkandıklarına, kullanılmış mı yoksa yeni mi olduklarına bakardı. Sonra kirli çocuklara dörtgen bir karton ve üzerine basılı harfleri gösterir ve karman çorman edilmiş bu alfabenin kendisine söylenmesini ve bir İncil sayfasının Bkz. Tim. Rom. Yas. Kit. ve diğer gizemli sözcükler yazılı orta sütunundan dahi küçük olan o küçücük harfleri görmelerini beklerdi.

Toby bunu sevmezdi. Tümünden korkardı. Annesinin gardrobun üstünde sakladığı doktor kitabının sayfalarından birinde, insanların saçları arasında dolaşan çok bacaklı hayvanların resmini görmüştü ve insanların yüzünde çıkan kırmızı benekleri, bir de bacaklarının nasıl eğri büğrü olduğunu. Toby de her yemekten sonra suyla bir çay kaşığı ilaç alan hastalıklı bir çocuktu, ta ki annesi reçetedeki yazının ne anlama geldiğini keşfedene kadar. Sonra annesi,

"Bromür" demişti. "Uyuşturucu."

Böylece ne zaman ikili ya da mükerrer olarak ilaç şişesi gelse, Toby'nin annesi,

"Çocuklarımdan hiçbiri, çocuklarımdan hiçbiri bu pisliği içmeyecek" der, mührü kırıp mantarı çıkarır ve yoğun melez sıvıyı boşaltırdı.

Toby iyileşmedi. Okula gider, arka sırada oturur ve tahtada ne yazdığını ve Müdür Andy Reid'in tarih dersinde ne söylediğini anlamaya çalışarak başını bir yana dayardı.

Maori Savaşları olmuş ve beyaz insanlar blok olarak bir toprak parçasını almışlardı – blok bir toprak parçası ne büyüklüktedir ki diye merak etti Toby. Blok tuğlalarla evler inşa edilir ve sabahları bloğun etrafında her iki parmaklıktan birine dokunarak ya da her üç çuhaçiçeğinden birini koparark yürüyüş yapılırdı. Ama ya tarihteki şu blok toprak parçası, içinde, yalnızca fırtınanın bir dakikada etrafında dolanabildiği, her saniye ve üç ağaçta bir de saç yolabildiği, bir kauri* ormanının bulunduğu söyleniyordu.

"Hükümet o zamanlar iyiydi" derdi Andy.

Bazen de hükümetin kötü olduğunu söylerdi.

Sonra tarihte hiçbir zaman bir arada olmaz gibi gözüken barış ve savaştan söz ederdi. Altı yıllık barış vardı misal, Maoriler ve beyaz insanların yıllar boyunca gece gündüz birbirlerine gülümseyerek, burunlarını birbirine sürterek, yeşil taş, kumara** ve kauri takas ederek, evlenerek ve pikniklere giderek, çaydanlık kaynatarak, çay içerek, balık yiyerek ve gülerek geçirdikleri ve kimsenin asla sinirlenmediği.

Altı yıl dolana kadar. Yeni Yıl gecesinde, muhtemelen insanların film ya da kupa maçının başlamasını sinemaların ve kriket sahalarının önünde bekleyişlerine benzer şekilde, beyaz ve esmer insanlar Yeni Yıl'ın önünde bekler, anneler çocuklarını uyarırdı: "Unutmayın gülmek, oynamak ya da değiş tokuş yapmak yok. Altı yıl boyunca öldürüyoruz. Savaş başlıyor."

* Kauri: Yeni Zelanda'ya özgü büyük bir çam türü ve bunun kerestesine verilen ad. (ç. n.)

** Kumara: Maori dilinde tatlı patates. (ç. n.)

Toby savaş yıllarını hayal edemiyordu ama Andy Reid herkese anlatıyor ve Andy Reid biliyordu. Bir de Yüzyıl Savaşları yapıldığını söylemişti ki bunda da birtakım insanlar arada en ufak bir tebessüm olmaksızın, asık suratlı doğup asık suratlı ölmüş olmalıydılar.

Ama, iyi ve kötü kralları, bunların perukaları ve minuet dansı yapmak için giydikleri sımsıkı beyaz pantolonlarıyla tarih anlaşılması zor bir şeydi ve sonra bir de o ürkütücü kulede oturan ve bir yeraltı mağarasından suratlarına, boyunlarından aşağıya ve taçyaprak görünümlü zarif yaka volanlarından çiçekler gibi torbalanmış kafalarının üstüne damlayan suyu dinleyen o iki prens vardı. Toby onlar için üzüntü duydu ama tarihi ve daha fazla toprak ve altın elde etmek istemeyi anlayamıyordu, bazen müdürün ne dediğini de anlayamıyor veya tahtadaki kelimeleri okuyamıyordu. İşte bu yüzden doktor hanım geldiğinde okula gitmemek istiyordu.

Çok sık hastalanır ve okuldan uzak durmak zorunda kalırdı. Hastalandığı zaman eli üşümüş gibi titrer ve sonra İsa ya da Tanrı tarafından başının üstüne koyu bir örtü atılır, o da bu örtünün altında çırpınırdı; kadife kıvrımları ittirir, göz kamaştırıcı bir ışık vinci gibi aşağı inen güneş bu tekrar tekrar gelen boğucu rüya örtüsünü tutup çekeceğine ne yazık ki bırakır, koca gökyüzünde kim bilir nereye, diye merak eden Toby, güneş insafa gelinceye kadar kol ve bacaklarını havada sallardı. Sonra gözlerini açar ve yanında annesini, onun koca karnını ve çuval bezi önlüğünün üzerindeki su ve undan haritayı görürdü.

Bunun üzerine ağlardı.

Kadife örtü tekrar tekrar gelirdi, bu yüzden Toby ne zaman elini ya da kolunu fazlaca hızlı hareket ettirse annesi yanına koşturur ve sorardı,

"İyi misin, Toby?"

Ya da okulda Andy Reid şöyle söylerdi,

"Gidip uzanabilirsin Toby Withers ve şunu durdurmayı başarabilirsin."

"Şu?"

Andy Reid olup biteni nereden anlayacaktı, milyonlarca katmandan oluşan ormanıyla örtünün nasıl geldiğini? Bazı in-

sanlara neden, kendine ait bir mekânı olup *Zodiac* programındaki hırpani kadının adlarını andığı yıldızların görülebileceği bir penceresi bulunmayan, mahrem ve yalnız geceler bahşedildiğini bilir miydi?

Böylece Toby doktor hanımın geldiği o gün okula gitmedi. Anne ve babasına hoşça kalın dedi ve dedi ki,

"Evet, yanımda mendilim var ve eğer başlarsa onlara söyleyeceğim" ve koşarak Daphne'nin önüne geçti. Daphne memnun oldu, çünkü o şey meydana gelir, tek başına onu seyrediyor olur, yüzündeki o korkunç karadut rengiyle elleri seğirerek, belermiş ve Daphne'nin kümeste gördüğü ölü tavuğun gözü gibi beyaz ve kapalı gözlerle ölür ya da boğulur diye ona yakın olmaktan korkuyordu. Yine de orada, sokağın ıslak tarafında dururken, Toby öne geçmiş ve üzerinden hercai menekşe büyüklüğünde yemişler sarkan Afrika Çalısı çit çok yakın yürürse bacaklarını çentmek üzere bel vermişken, kendini yalnız hissetti ve arayı kapatmak istedi, böylece arayı kapattı ve Toby'le birlikte bir şeyler bulmak üzere çöplüğe gitti. Bir bisiklet tekerleği ve bir de motor lastiği buldular. Motor lastiğinin içinde güzel, mavi bir mürekkeple dikkatlice yazılmış özenli yazı ve rakamlarla dolu bir yığın hesap defteri vardı; her bir sayfası çocuklara bir müzeye ait bir şey gibi, cam bir muhafazanın altında tutulması gereken, bir öncü ya da idarecinin el yazısı gibi göründü.

Daphne defterleri toparladı ve değerli oldukları için okşayarak onları kucağına koydu.

"Bunlar hazine" dedi. "Yaldızlı kâğıttan daha iyi, bu hoş yazı."

"Değiller" dedi Toby. "Bunlar sadece hesap, yetişkin hesapları."

"Ama hazine gibi yapılmışlar. Niye atarlar ki bunları? Yetişkin olduğunda da hazinede çalışırsın, öyle olması lazım."

"Hayır. Bunlar bankadan çıktı" dedi Toby. "Çizgili takım elbiseler giyilen ve insanların sıcaktan yüzlerinin kızardığı yerden."

Daphne'nin onları tutma gayretine rağmen defterlerden bazı sayfalar kopardı ve kâğıt uçaklar yaptı, görünmez hale geliyor mu diye bir tanesinin de üzerini ıslattı.

Sonra hiç kimsenin istemediği ve yakmak için küllerin arasına konulan peri masalları hakkında konuştular. Sahiden de bir başparmak büyüklüğünde olan küçük bir adam vardı. Bir zamanlar bir atın kulağına oturup Çüş ya da Deh diye fısıldayarak at binerdi. Sırça bir dağda yaşayan ve bir bakışta yüzünü yetmiş farklı aynada görebilen bir kral vardı. Ayrıca, büyük tiyatrolarda insanlar oturmadan müziğin çalınması ve *Tanrı Kraliçe'yi Korusun*'un başlaması için zeminden yükselen org gibi toprağın içinden yükselen bir de sofra vardı.

Sofranın yok olması için hikâyedeki küçük kızın yalnızca,

"Me'le keçi me'le

Kalk sofra tertiple" demesi gerekiyordu.

"Ama sofralardan bahsetmişken, ben acıktım" dedi Daphne Toby'ye. "Neyimiz var?"

Hiçbir şeyleri yoktu. Akşam yemeği vakti yaklaşmış olmalı diye düşündüler, böylece sahiden cam kutuluk bir hazine olması ihtimalini gözeterek mavi hesap yazılarının bir sayfasını aldılar ve yol üzerindeki manavın önünden geçerek eve yürüdüler.

Daphne her zaman ıslak ve yıkanıyor gibi görünen, lahanaların sararmakta, meyvelerin de lekeli olduğu dükkâna girdi; dükkâncı gelmeden (Toby ve Daphne'den farklı cenaze, düğün ve kiliseleri olan Çinli bir kadındı) Daphne kolunun altına bir elma sokuşturdu ve dışarı sıvıştı, böylece kendisiyle Toby'nin yarımşar elması oldu, aslında Daphne'ye ait olduğu için adil bir şekilde bölüşerek, Toby kalın kabuklu ekşi yeşil kısmını, Daphne de gül yanaklı tarafı aldı; gerçi girişimlerinin hakkaniyetini ve kimseye söylememenin önemini vurgulamak açısından, kendisi gölgede devam ederken kardeşinin caddenin güneşli tarafında yürüyüp ısınmasına onay vermişti.

Öğleden sonra her ikisi de okula gitti. Bayan doktor gelmişti. İnsanları toplamış, kırmızı mürekkeple isimlerini beyaz kartlara işaretlemiş ve Norris Stevens'a eve annesine götürmek üzere bademcikleri hakkında bir not vermişti. Norris bademciklerini aldırması gerektiğini söyledi ve herkes kıskançlığa kapıldı.

Bayan Drout Daphne'ye, "Bu sabah neden okulda değildin?" dedi.

"Hastaydım" dedi Daphne.

Toby'nin Andy Reid'e cevabıysa,

"O geldi" oldu. Toby'ye hasta yatağında yatması söylendi ve teneffüste ona pipetle biraz süt verdiler.

4

Waimaru adını taşıyan kasabaları dünya gibi küçük ve Güney Kutbu'yla ekvatorun tam ortasında, yani tam olarak kırk beşinci derecedeydi. Bu mevkiye altın harflerle dikkat çekmek üzere kasabanın hemen kuzeyinde taş bir anıt yer alıyordu.

"Ey yolcu" diyordu yazı, "Burada dur. Şu anda Güney Kutbu'yla ekvatorun tam ortasında bulunuyorsun."

Kırk beşinci derecede bulunmak nasıl bir duyguydu ki?

Hiç de farklı değildi.

Waimaru saygın bir kasabaydı, nüfusu o kadar hızlı artıyordu ki Belediye Başkanı kent meclisini sürekli, paçavra denilen yerel gazetenin de haber verdiği özel toplantılara çağırmak mecburiyetinde kalıyordu. Yerli ağaç ve çalılıkların yetiştiği orman arazilerini konut parselleri olarak satışa sunmak ve çalılıkların, bir de okuldan sonra bunların civarında oynayan çocukların köklerinden sökülüp başka bir yere dikilmeleri gerekip gerekmediğine karar vermek için; ancak Belediye Başkanı'nın önerisi kabul görmedi ve bunu gazeteye yollanan mektuplar izledi, istifa tehditleri, çok sayıda çalılık bağışı yapmış olan korku dolu güzelleştirme derneğinden özel bir toplantı; Kendi Evini Kendin Yap Kulübü'nden meydan okuyan bir toplantı. Bundan sonraysa tatlı bir manto gibi bir dinginlik çöktü ve çalılıklarla çocuklar (Withers ailesi de dahil) kasabayı çevreleyen tepelerde dikili kaldılar mutlulukla.

Genç Encümen Üyeleri başlarını iki yana salladılar, "İlerleme bu değil" dediler. "Kuzeydeki kasabalar aldı yürüdü, büyüdükçe büyüyorlar, biz burada güneyde yerimizde sayarken."

Korkuyorlardı.

"Geri kalacağız" dediler.

Nereye varmaktan geri?

Gazeteye gelen mektuplardan bazıları, yerli çalıların te-

pelerde bırakılmasını istediğini göstermek için kendisine yerli kuş Tui adını takan Bayan Withers'a aitti. Çalılar hakkında yazıyorsa, bazen de kendisine küçük kırmızı böğürtlen, Miro adını veriyordu. Mektupları çocuklarına da gösterirdi, bunları pek anlayamasalar da, anneleri Mühim Biri olmalıydı, onu biliyorlardı, bu durumda diğerleri gibi onlar da okulda konuşabilirlerdi,

"Babamın bir arabası var."

"Amcam herkesten daha hızlı ağaç kesebiliyor."

"Annem gazeteye mektuplar yazıyor."

"Evet" derdi Bayan Withers, kapatmak için zarfı yalarken, "Onların balonunu söndüreceğim."

Kocası Bob ona kaba bir karşılık verirdi.

"Evet, balonlarını söndüreceğim. Ağırlığımı koyacağım. Biz kadınları kimse çiğneyemez."

Bazen, Tui diye imza atmak yerine, Dört Çocuk Annesi olurdu; küçük kırmızı böğürtlen Miro yerine de bir Öfkeli'ye dönüşürdü, ya da en yalın ve geniş kapsamıyla, Bir Anne'ye.

"Görüyorum ki Üç Çocuk Annesi bana cevap vermiş" derdi. "İcabına bakıyorum."

Ah, uysal Amy Withers birilerinin icabına bakabilirmiş sanki!

Sonra, bir loca toplantısına gidecek olan kocası yatak odasından seslenirdi, "En iyi ekose kravatım nerede? Fazla zamanım kalmadı."

Amy Withers, ekose kravatla burun buruna gelinceye kadar gömlek ve çorapları elden geçirirdi.

İşte kravatın, Bob.

Kocasından korkardı. Bob işten eve döndüğünde ya da parlamento yayındaysa, çocuklara "Şşşt" derdi.

"Sayın beyefendiler" derdi Bob.

"Sayın beyefendiler."

İşçi Partili'ydi.

Fakat, kasaba konusuna gelince. Beş şilin altı peniye satın alabileceğiniz bir kitapçığı okumanız gerekiyor, indirim zamanı beş şiline düşer, Noel'de altı şiline yükselir. Bu kitapçık size kasabayla ilgili önemli şeyleri anlatır ve fotoğraflar gösterir –üçe

on var'ı gösteren kasaba saati (yerel trafik müfettişine göre araba kullanırken ellerin doğru pozisyonu); Gardens'taki begonya evi ve elinde çiçek açmış bir begonya bitkisi tutan ambale görünümlü ufak tefek bir adam, küratör olmalı; gül kemerindeki güller ve eğreltiotu bahçesindeki eğreltiotları; bir de Dondurulmuş Yapıtlar'ın bir fotoğrafı, kendi bahçesi ve süs çiçeği tarhlarıyla dışarısı, kaskatı gerdirilmiş minik paçaları olan sıra sıra sabitlenmiş domuzlarla içerisi; Yün Fabrikası, çikolata fabrikası, tereyağ fabrikası, un değirmeni fotoğrafları– tümü de bolluk, zenginlik ve yağ deposu bir memleket anlamına geliyor ve son olarak da aç ve kudurmuş suların çizdiği geniş kavisiyle kıyının fotoğrafı, çocuklar buna çığ denizi derler, burada anafor korkusu olmadan denize giremez ve tıpkı yaşadığınız gibi bayraklar arasında, dikkatle yüzersiniz; hem deniz yosununun dokunaçlarından ve her nefes alışında denizin ağzından tekrar tekrar geriye emilen çakıltaşlarının sağanağından da sakının. Elbette, dalgakıranın içinde kepçeyle taranmış küçük bir de koy bulunur, Dost Koy'da suda oynar ve deniz kabuğu yüzdürür, Peg Winter'dan alınan dondurmayı yersiniz, hani tatlı ve dondurma dükkânlarından bir uzantıyı arkasında bırakarak kader gibi kasabadan kasabaya ilerleyen şu heyula kadın; içeride krem rengi masa ve sandalyeleri, karamel ya da çilekli bir milkşeyke başdöndürücü bir eşlikçi olarak da yüksek döner iskemleleriyle bu dükkânlar, çat diye kırmızı beyaza boyalı bir form alan kırıntı ya da tohumlar gibi cebinden dökülür adeta.

Ve sütsüz ya da sütlü, meyveli ya da sade çikolatayla dolu cam kaplar.

Cam kaba konmuş her şey değerlidir.

5

Daphne ölü odasından söyler şarkıyı.

Şu dünyada bazen gecenin hiç sona ermeyeceğini ve gerçek şehrin daha yakına gelmeyeceğini düşünmüşümdür ve galiba bir soluk almak için aklımda kalan devasa okaliptüs ağaçlarının altında duracağım. Gözlerim karanlığa alışkın, yarı soyulmuş kabuklarıyla ulu ağaç-

ları ve gövdenin alttan çıkmış beyazımsı etini görünce, bana, Toby'ye, Francie'ye ya da Chicks'e "Postunu yüzeceğim senin, görürsün" diyen babamı düşünürüm.

Vahşi bir gece rüzgârının okaliptüs ağaçlarına aynen bu sözcükleri söylediğini de bilirim. Postunu yüzeceğim senin.

Ve işte deri orada şerit şerit sarkıyor. Gri mavi sakız fıstıklarının kokusunu alıyorum, beş ons kadarını, ayaklarımın altında aromalı ve fiyakalılar, ayakkabılarımı çıkarıyorum ve sakız fıstıkları ayaklarıma gömülüyor, Waimaru kıyısına doğru yürüyorum, burada deniz insanların uykularına sızar ve döne döne kafalarının içinde dolaşır, insanlar bu yeşil pervane yüzünden tükeninceye ve hepsi içinden, İmdat, İmdat diye çığlık atıncaya dek yankılanıp kabararak bu derin kovukları yiyip bitirir.

Hem sonra güneş bile karanlıktan karanlığa doğru yol alır ve ben güneş değilim.

Evet, güneş bile.

Ve neden geceden sonra bu kadar çok yağmur yağsın?

Yağmur.

Yukarıda kuzeyde kış vakti ya da yaz ortasında yağmur gümüş sicim gibi yağar, derdi orada uzun zaman önce yaşamış olan annem, orada oğullarca eşekarısı, bir tomurcuk şenliği haftası ve ithal palmiyeler vardır, orada nergisler buradan erken açar ve boruları daha geniş ve katmerli, hafızanın en'ler kısmında gelişen çiçekleri daha parlak, boyalı kınalıdır ve deniz, deniz de yazın daha mavi, ılık ve çalkantılıdır, köpekbalıklarının mevcut olduğunu da gazeteler bildirmiştir,

Yeşil çayırdan görülmüşlerdir.

Ya şehrin kuzeyindeki kaldırım?

Ayaklarınızın altında erir.

Ve yağmur gümüş sicim gibi yağar.

Ve solmaz rengiyle bir yalıçapkını, bir telgraf teline tüneyecek, yağmur darbeleriyle gümüş ışıltılar içinde şakıyacaktır.

Ah Francie, Francie oyunda Jeanne d'Arc olmuştu, gümüş mukavvadan bir miğfer ve göğüs zırhı giyiyordu. Yakılmıştı, kazığa bağlanarak yakılmış.

6

İnsanlarla dolu bir salonda bir ikindi vaktiydi, ellerinde ev yapımı tatlılar tezgâhından alınma şilinlik poşetlerde pembe beyaz hindistancevizi şekeri tutan beyaz kaba ipekliler içindeki kızlar, talk pudrası ve depolanmış kürk dolu kapalı bir oda gibi kokan anneler ve yanlarındaki elişleri indiriminden alınma paketleri – kurdele nakışı, zincir ve gölge dikişi işlemeli masa yollukları ve çay takımları.

Dönemin son günüydü; yalnızca on iki yaşında olmasına rağmen, Noel'den sonra da on üç, Francie'nin de okuldaki son günü. Fransızca otuza kadar sayabiliyordu. Her kattan önce dikkatle tereyağ serpiştirerek pufböreği yapabiliyordu. Bildiğimiz tozlu ve kâğıda sarılmış, küçük kirli taneciklerden, pişerken kabararak limon rengi ya da pembe incilere dönüşen limon rengi ya da pembe sagoyu* kırmızı gıda boyasıyla pişirebiliyordu. Bir dilim muzun üzerine bir damla iyotun meyveyi karartacağını ve nişastayı açığa çıkaracağını; suyun H_2O olduğunu; Shakespeare adında bir adamın, Atina yakınlarındaki bir ormanda mehtabın aydınlattığı bir düş uydurduğunu biliyordu.

Ama tüm bu bilgiçliğine rağmen, hayat gailesini öğrenmemişti, insanlar lunaparkın oyun pistindeki toplar gibi davrandığı zaman da gözden kaçan budur daima; derken cafcaflı bir hadise onların yalaka ve gariban kaderlerini haraca keser, böylece o da açık ya da koyu renk kutuya onları yuvarlama ayrıcalığını kazanmış olur, ta ki onlar küçük boyalı deliklerden birinin içine, yuva adı verilen yerlerine düşünceye kadar ve burada hayatları beyhude bir çemberde döner döner durur.

Francie, oyunu takip eden akşamüstü tıpkı bu toplardan biri gibi alındı –oysa hâlâ gümüş miğferi ve göğüs zırhı üzerinde, yakılmayı bekliyordu– ve bambaşka bir yere yuvarlandı Frére Jacques'tan ve ortaçlardan, bilimden ve bünzen bekinden ve Shakespeare'den ötelerde, orada yan gelirim baykuşlar öterken,

baykuşlar öterken baykuşlar öterken,

* Sago: Hint irmiği (ç. n.)

Açık ya da koyu bambaşka bir yerine, yine evin, Anne ve Baba'nın, Toby ve Chicks'in; bütün gün Anne ve Baba ile, tekrar küçükmüş, beş yaşında var yokmuş gibi, okul yokmuş, okul hiç olmamış ve dünyası da dişleri gibi, altı peni ve bundan böyle hiç okul yok vaadiyle yastığının altındaymış. Siyah çorap almak yok, satıcı hesap pusulalarını korkunç ve sonsuz bir törenle kaktırıp tezgâha yıpranmış altın bir zincirle zincirlenmiş kalemin ucunu emer, dikkatle fiyatları yazar ve Withers'lar henüz ödeme yapmayacağından, hesabı görmek ve olabildiğince sağlama almak için normalden daha büyük rakamlarla toplarken, panama şapka, bluz ve siyah ayakkabılar için veresiyeyle uğraşmak yok. Hepsi de muhayyer alınır. Satıcı daha sonra, gücün verdiği temkinlilikle küçük kare bir tahtaya gömülü metal kargıya kâğıt sayfayı geçirir; sonra delinmiş ve hasar görmüş ama görünürde hiç kanı fışkırmayan kâğıtla beraber tahtayı dikkatle kenara alır, yekûn sağ salim ve külliyatlıdır ve Francie (ya da Daphne, Toby ya da Chicks) korku dolu, gözlerini yan yan üstlenilen borca diker. Withers'lar mahkûm olmuştur. Hapse düşmeleri muhtemeldir. Ve satıcı, elinin basıncındaki hüküm ve kaderin gücüyle hesap fişi pusulasını düzeltir.

"Hallolacak mı" diye sorar çocuklar, "ay sonuna kadar?"

"Elbette, ay sonuna kadar."

Ama parıldayan çuvaldız adamın aklında kök salmıştır, destelerce hesabı delen ve onları hüküm günlerine, ölülerin mezarlarından dışarı uzun kalaslar gibi doğrulduğu Kıyamet Borusu'na kadar koruma altına alan kargı.

Ama ölülere nasıl yer açılacak? Tahıllı bisküviler gibi veya Withers'ların almaya hiçbir zaman gücünün yetmediği –Nettie Hala'nın trende dağıtması haricinde– arası kremalı pembe olanları gibi, sımsıkı ve incecik, paketlenmiş olacaklar.

Bu yüzden Francie için artık bulunup yamanacak siyah çoraplar, süngerlenecek üniforma, beyazlatıcı veya suyla temizlenecek panama ve "Biraz daha hızlı yürür müsün?" diyen zaman yok. Notları düşmeyecek ve Francie ağlamayacak çünkü Bayan Legget şapkaları kontrol edip, temiz ve şık olmayanları göstermeyecek ve

"Bir rezalet. Şimdi marş marş kızlar, topuklar yere önce bassın, marş marş, ama Francie Withers hariç" demeyecek.

Francie Withers kirli. Francie Withers yoksul. Withers'ların hafta sonu sayfiye evi yok, South Hill'de de yaşamıyorlar, elektrikli süpürgeleri de yok, dans veya piyano da öğrenmiyorlar, doğumgünü partileri de yapmıyorlar, Stüdyo Narin'de çekilmiş cuma günleri camekâna konacak fotoğrafları da yok.

Francie Withers'ın kafadan çatlak bir erkek kardeşi var. Dikiş dikmek için fuji ipeği getiremedi, arasında bezelye filizlendirilen sıradan kaynatma ipeği getirmek zorunda kaldı, çünkü o yoksul. Onun annesini hiçbir zaman şık giyimli görmezsiniz. Hiç kıyafetleri yoktur, Francie'nin spor zamanı değiştirmek için ayakkabısı da yok, pantolonu da *gerçek* siyah İtalyan kumaşı değil.

Armalı bir okul ceketi yok.

Ama Francie Withers Jeanne d'Arc ve o açık hava partisinde şarkı söyledi –

Nereden içerse arı, oradan içerim ben;
Çuhaçiçeğinin çanına serilirim ben;
Orada yan gelirim baykuşlar öterken;
Baykuşlar öterken, baykuşlar öterken.

Ama artık orada yan gelmiyorum baykuşlar öterken. Servilerle lahana ağaçları arasında baykuşlar vardır ve ku-vi ku-vi diye öterler ve bazen geceleri ağaçlar yüzünden sonsuza dek yağmur yağacak sanırsınız, artık güneş çıkmayacak, sadece ku-vi ve karanlık olacak.

Fakat okulu terk etmiş Francie için, hep birlikte kahvaltı etmeleriyle ve babalarının işe gitmesi, tütün, tıraş sabunu ve mantarı önlemek için ayaklarına serptiği pudranın kokusunu taşımasıyla, gün sonsuza dek sürecek.

"Hangi vardiyadasın, Bob?"

"Gece vardiyası, Amy. Onda evdeyim."

Ama büyük çoğunlukla ona Amy demezdi, sadece Anne ya da Anneciğim, sanki sahiden de annesiymiş gibi.

Karısı da ona Baba ya da Babacığım derdi, sanki onunla evlenerek bir başka baba daha bulmuş gibi.

Francie'nin büyükbabasının yanı sıra.

Ve Tanrı'nın yanı sıra.

"Evet, gece vardiyası, Amy. Onda evdeyim."

"Ah Babacığım, uykunu hiç alamayacaksın."

"Eğer yarın izinliysem boşaltma borusunu tamir edeceğim."

"Tamir edilmesi lazım."

"Tamir edilmesi lazım gelir tabii. Sana kaç kere içine yağ ve ıvır zıvır atmamanı söylemedim mi?"

"Bulaşık suyunu hep dışarıya boşaltıyorum, mantarı önlemek için güllerin üzerine."

"Dün gece yapmadın."

"Unuttum, Babacığım."

"Yüce Tanrım, saat kaç olmuş? Şu çocukların da o çöplükten uzak durmalarını sağla, gidip tüm o çöplerin içinde oynaya oynaya kasabanın diline düştüler, ne çöptür ne çöp değildir ayırt edemiyorlar gibi geliyor bana."

"Evet, Babacığım."

Sonra karısını yalandan öper ve bisikletinin pedalını çevirerek köşeyi döner ve gider, Amy arkasından bakakalır. Ellerini ıslak önlüğüne siler, önlük her zaman ıslaktır, bulaşıkları yıkamak için lavaboya eğildiği yerde geniş bir su lekesi.

Bir an için düşünür, romantik biri olduğu için, kendini ve Bob'u ve onun kendisine kur yapıp şarkı söylediği zamanları, neydi o şarkı –

Benimle gezmeye çık uçan balonumda
benimle gezmeye çık yıldızların ortasında,
benimle bir tura çık Venüs'ün etrafında
benimle gezmeye çık Mars'ın etrafında;
kimse bakmaz öpüştüğümüzde,
kimse görmez seviştiğimizde,
Benimle gezmeye çık uçan balonumda
aydaki adamı görmeye gidelim.

Waikawa Vadisi'nden aşağıya doğru, mehtaba mümkün olduğunca yakın yürürlerken, hayaletlerden kaçan yaşlı bir maoriye rastlamışlar ve adam, İyi geceler Bayan Hefflin, diye seslenmiş, yalnız bunu Heaven* gibi söylemiş, kendisi de gülmüştü.

* Heaven: İng. Cennet. (ç. n.)

Belki de Amy bir dakikalığına bunu düşünür, yoksa yalnızca uzanıp ayı yakalayabildiğiniz kitaplarda mı böyle şeyler düşünürler?

Sonra çocuklar okula gitmek için çıkarlar, en küçükleriyse arka bahçede oynar, bu Chicks'tir, çok küçük ve esmer olduğu için piliç anlamında; Francie de oradadır, o küçük değildir, on iki yaşındadır, Noel'den sonra da on üç, ama hayatta yolunu çizmek ve başarmak için şimdi okulu bırakmıştır.

Ve sonsuz bir günün parçası olmak için.

Şimdi Francie için huzur zamanı. Okuldaki kızların birazdan dua için uygun adım içeriye yürüyeceklerini düşünüyor. Yeni bir dönem başlamıştır. Müdüre hanım platformun üzerinde duruyor ve elini kaldırıyor olacak, sessizlik için değil çünkü sesler zaten kesilmiştir, ama elini o şekilde kaldırmayı sevdiğinden. Boğa biçimindeki kafası ve var denilemeyecek boynuyla iri bir kadın, cüppesinin altına ne giydiğini hiçbir zaman göremezsiniz çünkü cüppe onu bir sır gibi kapatarak sarıp sarmalar. Okulun önünde tüm haşmetiyle duruyor ve "Günaydın kızlar" diyor.

Sonra da Mili Marş geliyor ve müdüre hanım onlarla birlikte marşı söyleyerek ya da söylermiş gibi ağzını açarak, herkesi yeni döneme buyur ediyor,

Tanrım bizi lütfunla Gözet
bir kez daha burada toplanmış
adımlarımız ileri atılmış
sana olan sevgi iman ve korkumuzla
yine koru yine koru bizi
yanımızda olan ebedi mevcudiyetinle.

"Tanrı" diyor müdüre hanım Amin'den sonra, "çok çok yakında."

Ve cüppesini, daha da sır dolu, bedenine çepeçevre sarıyor.

Sonra İncil'i açıyor ve Dağdaki Vaaz'ı okuyor.

"Ve yığınları görünce bir dağa çıktı."

"Ve" diye Kutlu Sözler'i söylüyor. "Ne mutlu barışı sağlayanlara ve ruhta yoksul olanlara ve yaslı olanlara ve İsa'nın onlara söyledikleriyle nasıl öğrettiğini."

Sonra onlar da İsa'nın Duası'nı, savaş çıkması halinde askerler korkmasın diye eklenen özel bir sözcükle, bakmadan tek-

rarlıyorlar; sonra sağır, dudak okuyan ve Beethoven'la benzerlik taşıyan kadın müzik öğretmeninin yönetiminde uzun bir ilahi söylüyorlar; bu ilahinin o kadar çok dizesi vardır ki, eğer sıcak bir günse kızlardan bazıları bayılır ya da dışarıya serin havaya çıkmak zorunda kalır ve ondan sonra da bunun hakkında böbürlenme imkânı bulurlar,

"Kendimden geçtim. Uzun ilahi söylenirken Toplantı'yı terk ettim."

Ey Tanrım bana Samuel'in kulağını ver'i söylüyorlar. Nöbetini küçük çocuk küçük Levili tuttu onun. En iyisinden bir pastaymış gibi günü dilimleyen ve azar azar dağıtan, tık tık eden cinsten gerçek bir kol saati* mi, yoksa ya bir düşman gelirse diye, hayatınızı kutu gibi karanlık bir evde gözeterek yaşadığınız, bekleyerek nöbet tutma mı?

Hüzünlü bir ilahidir, şu küçük Levili ve kızlardan bazıları, hatta iki katlı evleri, arabaları ve karavanları olanlar dahi ağlayacaklardır; gene de sona erdiğinde okul tekrar okul olur ve okul müdüresi Tanrı'ya daha yakın falan değildir; sanki İncil hiç var olmamış, havası serin, tepeye kadar kadar yol boyu bitmiş kar otunun tadını taşıyan dağa çıkan İsa hiç varolmamış gibidir; atmacaların yediği ölü bir koyunla çimenlerin üzerinde yan yatmış geviş getiren birkaç canlı koyunun yanından O geçmemiş gibi. Hem coğrafyadaki en güzel dağdır bu, bir Güney Alp'i, ama nasıl yazılacağını dersler öğretmez hiç, yalnızca zikzak dikiş gibi tarama yaptırırlar.

Böylece her şey bir bulut gibi geçip gider ve müdüre hanım cüppesini göğsünün üzerinde kavuşturur ve der ki,

"Kızlar, geçen dönemin sonundan kalma birkaç denizci ceketi ve panama şapka vardı. Eğer bunlara kimse sahip çıkmazsa, Çin Yardım Sandığı'na verilecekler."

"Kızlar, bazılarınızı sokakta görenler olmuş, eldiven takmıyor veya Lise'den oğlanlarla kuytu köşelerde konuşuyormuşsunuz. Kızlar, kızlar."

Müdüre hanım pek serttir.

Sonra Invercargill Marşı gelir ve çok geçmeden salon boşalır.

* Çift anlam taşıyan *watch* sözcüğünün iki farklı anlamı (nöbet/kol saati) birbirini çağrıştırıyor. (ç. n.)

Francie'yse evde, her sesin yüksek ve garip geldiği sonsuz bir sabaha yakalanmıştır. Mutfak saati, büyükbabasına ait eski olan, kurmak için anahtar sokulan yerdeki boş ve karanlık gözünü dikmiş gösterişli bir gürültüyle tik tak eder. Saatin önü açılır ve makbuz ve faturalar, sanat derneği biletleri ve asla kaybolmaması gereken, aksi takdirde Withers'ların mahkemede hesap vereceği ya da iflas edeceği türdeki her şey güvenli olsun diye içinde saklanır.

Oysa saat zamandır ve zaman yitip gitmiş, daha başlamadan iflas etmiştir.

Francie mutfakta oturur. Ateş bir tıslama sesi ardından bir gürlemeyle sürgü takılana kadar yanar. Bazen de kömürden pat pat ses gelir.

"Gaz yüzünden" diye açıklar Bayan Withers. "Satın aldığımız kömürde bu hiç olmuyor, yalnızca babanın işten aldığı kömürde."

"Buna para veriyor mu?"

"Hayır, Francie, yalnızca ihtiyacımız olanı eve getiriyor."

Sonsuz sabahta, dışarıda erik ağacının üzerinde bir kuş, havlayan bir köpek, bitişikteki komşuya seslenen ve,

"Hafta sonunda ekmeğinizi aldınız mı?" diyen fırıncının sesi var ve sözcükler çobanpüskülü çitinin arasından süzülür, yolda delinir, gelip mutfak penceresinden dökülürler, çobanpüskülünün yemişleri gibi sıkı ve kırmızı sözcükler, ekmek, çuhaçiçeği ve bir çaydanlığın içi gibi kokarlar.

Evet ya, çay vaktidir, sabah çayı, Bayan Withers ateşin yanındaki sandığın üzerinde yayılmış oturur, yanında fincan tabağının girintisine bandırılmış ev yapımı bir bisküviyle çay içmektedir; derken akıntı yükselir ve bisküviyi boğar, ıpıslak bazı parçalar yere düşer ancak kurtarır bisküviyi, kalanları da çayına batırır. Süslemek için eski bir tığla kenarlara yaptığı çapraz çizgilerden oluşan peri halkası da ufalanıp gider.

Öğle yemeği vakti bir türlü gelmez. Dünya takılmış ve yanar döner hasarlı bir plak gibi hep aynı nakarat, dünya boş,

mavi beyaz bir torba, bomboş, hiç insan yok içinde, uzak bir köşedeki Bayan Withers'la Chicks haricinde

ve torba, erik ağacının üzerindeki bir kuş ve
"Hafta sonunda ekmeğinizi aldınız mı?" diyen fırıncı
ve boğucu tik taklarıyla, arı kovanı gibi döne döne vızlıyarak atlayıp zıplayan ve asla salıverilmeyen torbanın içindeki saatle dolar.

7

"Francie" dedi Bay Withers, "Yün Fabrikası'nda çalışacak."

Çay vaktiydi. Soluk sarılarıyla, tavuklardan kaçırılan yumurtaların karanlık bir yere konularak, mavi yazıyla kabuklarından damgalanıp değerli kılındığı dükkândan alınma çılbır yumurtalar. Withers'ların kendi tavukları kuluçkaya yatmayı bırakmış, onlara yeşillik verdikleri, bahçede koşturmalarına müsaade ettikleri, onlar için istiridye kabuğu dövdükleri halde tavuklar artık kuluçkaya yatmaz olmuştu. Emekli tavuklardı bunlar. Bob Withers'ı sinirlendiriyorlardı. Gece onları içeri kışkışlamaya gider, tavuklar kanatları dışa açılmış, ayakları bir tür krampla iki büklüm önünde yığılırlar ve Bob Withers sinirlenir, onlara sövüp sayardı ama çok da beter kelimelerle değil, çünkü bitişikte yaşayan adam Kilise'nin adamıydı, Adalar'da bulunmuş bir misyoner ve tabii ki bir sapıktı, zira çırılçıplak güneşlenir, çocuklar da onu incelerlerdi. Anne babaları baktıklarını bilmezlerdi. Francie adamdan haberdardı ama bakmazdı, çünkü o okulu terk etmişti ve yetişkindi, hayatta yolunu çizmeye de hazır; bakması gerekmiyordu ayrıca,

"Böyle şeylere bakmak için, sevgili Daphne'm, pek çok fırsatım var benim."

"Tim Harlow" dedi Daphne.

Francie vurdu ona. Gerçi aslında pekâlâ da Tim Harlow idi ve Francie'nin anne babası endişeleniyorlardı, çünkü Francie, Bayan Withers'a göre, hayatta kendine yer edinmeye hazır bir genç kadındı ve Tim Harlow veya herhangi bir adamla gezmesi onun için tehlikeliydi. Yani, Francie'nin başı derde girebilir, anne babası için bir utanç kaynağı olabilir ve bebek gelip her şey halledilene kadar kuzeye tatile gitmek zorunda kalabilirdi. Ve

komşular onun durumunu soracak olurlarsa, Bayan Withers cevap bulmakta güçlük çekerdi. Alelacele,

"Tatilde" demek zorunda kalırdı.

Ve sonra sünger kekine ne kadar mısır unu konulacağı konusuna geçmek zorunda.

"Yani Francie" dedi Bay Withers, "Yün Fabrikası'nda çalışacak."

Francie çılbır yumurtasını bitirmeyi ya da tereyağlı ekmeğine emdirmeyi dahi beklemedi. Masadan doğru yatak odasına koştu, oraya vardığında ağlıyordu ve kimse bakmaya gelemedi.

Daphne onu izledi, ama yatak odası kapısını açmayı denediğinde Francie'nin kapı kulpunun altına bir sandalye dayadığını fark etti.

"Bırak gireyim, Francie" diye seslendi.

Francie cevap vermedi. Ağlıyordu.

"Francie, bırak içeri gireyim, beni içeri sokmak *zorundasın*, çünkü bir planım var."

Francie kapıyı açtı ve Daphne'yi içeri aldı, sonra sandalyeyi kapıya dayadı.

"Neden gelmiyorlar, diye sordu, bize bağırıp çağırmaya?"

"Galiba konuşuyorlar. Francie, fabrikada işe *gitmeyeceksin* ha?"

Kızlar fabrikanın ne olduğunu aslında tam bilmiyorlardı, sadece yıllar önce küçük çocukların yıllarca hiç gün yüzü görmeden fabrikada çalışmış olduklarını, bu yüzden kurtarıldıklarında maden ocağındaki midilliler gibi kör kaldıklarını ve geri kalan ömürleri boyunca onlarda iz bırakan deri bir boyunduruğa bağlı olarak oraya buraya götürülmeleri gerektiğini duymuşlardı. İki kız Francie'nin fabrikası hakkında çok az şey biliyorlardı. Her sabah saat sekizde fabrikanın yangın sireni gibi bir çığlık kopardığını biliyorlardı, Francie ve Daphne de birbirlerine bakıp fabrika kızlarının işe başladığını anlarlardı. Kızlar bisiklete binerlerdi, kurallara aykırı olmasına rağmen bazen altı kişi yan yana, ana otoyol boyunca kuzeye giderler, bazen yüzlerine gelen rüzgârla, sürerler de sürerlerdi bisikleti rüzgârda, çingene usulü eşarpla örtülmediyse permalı saçları dağılır, ceketleri kanat gibi açılır, yüzleri hazırlıklı ve somurtkan ve bi-

sikletlerinin selesine kayışla bağlanmış deri öğle yemeği çantaları ya da yandaki dükkândan akşam yemeği vakti turta almak için cüzdanlarında para, dükkânda sinek lekeli pencereler ve tozlu ve boş dev Weetie ve Kornie paketleri; tezgâhın üzerinde tırtıklı açık pembe eşya piyangosu listesi, hayatınızın şansı, büyük ödül bir çamaşır makinesi ve teselli ödülü bir elektrikli süpürge; sürerler de sürerlerdi bisikleti fabrika kızları, fabrika görüş alanına girmese de, avını son zerresine kadar ele geçirdiğinde bütün kasabaya zaferini ilan eden gizli siren sesi kafalarının içinde, kızlar oraya doğru sürüklenirlerdi. Fabrika kızları kuzey rüzgârının hiçliğinin içine bisiklet sürüyorlarmış gibi görünürdü ya da onları ovaların sıcak tozuna boğan kuzey-batı rüzgârının; bazı günler de güneyden gelen rüzgârla, Francie'nin annesinin dediği gibi, kardan öteye, kamçılanıp kovalanıyorlarmış gibi ve Francie ile Daphne, kimi Francie'nin yaşıtı olan bu yüzlerce kızın, yünle dolu karanlık bir odanın tekrar tekrar büyüsüne kapıldığını, burada gri ve kahverengi, yeşil ve altın rengi ve içeri sokulmayan gökyüzü gibi mavi renkteki, öbek öbek kalın toz kokulu yığınları yararak ilerlemeye mecbur edildiklerini bilirlerdi. Bazı kızlarsa renklerden boğulur ve ölürlerdi.

Ağlamayı kesmiş olan Francie aniden elbisesinin üstünü çıkardı, duvar kâğıdı gibi çizgili, küçük gül desenli ufak bir ceketti bu ve Nettie Hala yapmıştı. Francie aynada kendine baktı.

"Ben yetişkinim" dedi.

Daphne'de sadece meme başı noktacıkları olan yerlerde, onun pembe çıkıntıları vardı.

"Ben yetişkinim ve yeterli para olmadığı için okulu bıraktım. Benim yaşımdaki kızların çok azı okulu bırakmıştır, değil mi Daphne? Ve çok azı bir oğlanla plantasyonlara gitmiştir, değil mi Daffy? Ve opera şarkıcısı olması için bedava kitap siparişi vermiştir, değil mi Daffy?"

Daphne ona vurabilirdi, yetişkin olduğu için ona o kadar hiddetlenmişti ki. Francie göremesin diye elbisesinin önündeki düğmeyi düzeltti, giysisinin koluyla aynanın üzerini ovaladı; kendi görüntüsünden, yassı göğsünden ve kahverengi düz saçlarından kurtulmak için; ama yalnızca, kirağıya benzer solu-

ğu gitti ve kendisine yiyecekmiş gibi bakan yeşil gözlerini gördü. Francie'ye döndü,

"Senin yapmadığın bazı şeyler yaptım ben. Biraz para kazanacak ve okula gidip önem taşıyan şeyler öğreneceğim ve hiç evlenmeyecek, ölmeyecek ya da zengin olmayacağım. Nereden içerse arı'yı biliyorum ben, okuldaki bir şarkı. Nereden içerse arı oradan içerim ben."

"Ah, hangi budala olsa bilir bu şarkıyı."

Ve Francie şarkı söylemeye başladı –

"Nereden içerse arı, oradan içerim ben;
Çuhaçiçeğinin çanına serilirim ben;
Orada yan gelirim baykuşlar öterken;
Baykuşlar öterken, baykuşlar öterken.

Gecelerden bir yaz gecesinde peri tayfasından biri hakkındadır bu, şimdiki gibi bir gece, çimenlikte kamelya fidanıyla gül kemerinin yanında, ama – Daffy?"

"Ne Francie?"

"Bilmiyorum."

"Ben de bilmiyorum."

Ve her ikisi de ağlamaya başlayıp birbirlerine sarıldılar, sonra Francie durdu ve sümkürdü, bir parmağı babasının yaptığı gibi burun deliğinin üzerinde dışarı fırlattı onu, o da gitti aynaya yapıştı. Francie silip temizledi onu.

"Babamın beni fabrikaya göndereceğini düşünüyor musun gerçekten?"

Daphne ona yumuşak bir şeyler söylemeye çalıştı, üniformaları buruştuğunda, saat dokuza çeyrek varsa ve ütüyü sobaya koyacak zaman da kalmadıysa annelerinin söylediği gibi yumuşak ve abes bir şeyler.

"Kırışıklıklar havada açılacaktır, yavrucuklar."

Ah hiçbir sözü yerine getiremeyen yumuşak hava.

Böylece Daphne Francie'ye gizemli bir şekilde dedi ki,

"Ne tür tuhaf şeyler olabileceğini asla bilemezsin."

Sonra her ikisinin de aklına kırmızı, altın rengi ve siyah bir fikir geldi, birbirlerine baktılar ve bunu konuştular.

"Bir bisiklet."

"dinamolu."

"arka far"

"ön far"

"kırmızıya boyalı, altına boyalı siyaha boyalı"

"barına iliştirilmiş bir pompa"

"bir sele"

"parlak gümüş bir kubbe şeyiyle tutturulmuş bir alet çantası"

"el freni"

"ayak freni, zil"

"kontra-pedal yok."

"Hayır, frenler. Yoksa gidonun üzerinden tepetaklak gidersin ve Ted West'e döner, ölünceye kadar gözünün üzerine siyah bir bez takarsın."

Ve rüzgârda bisiklete binmek, of of, diye düşündüler.

8

Ertesi sabah Bay Withers, işe giderken Joe Clevely'nin oraya uğradı ve on şilini peşin artı haftada beş şiline bir kadın bisikleti aldı. Sonrasında onu teslim aldığında, kırılır diye binmeye korkup eve kadar ittirdi. Elbette, diye düşündü, kıza fabrikaya gitmek için bir bisiklet lazım olacaktı ve ikinci ele doğruca nakit vermektense, vadeli ödemek daha kolaydı. Ama bisikletten korkuyordu. Bütün yeni şeylerden korkardı, satın alıp ödeme yaptığın ve eve götürüp sahiplendiğin, hakkında form doldurup taahhütte bulunmak zorunda da olmadığın ıvır zıvırdan değil; bisiklet ve çim biçme makinesi gibi, her ihtimale karşı kâğıt imzaladığın büyük şeylerden. Kömür ve mazot lekeli kirli ellerinin, hiçbir şeyin silemeyeceği anlaşılan koyu bir iz bırakarak her dokunuşunda, bisikletin yeniliği bir vicdan gibi parlıyordu ona göre, hem parası nereden geliyordu, mesele buydu işte, parası nereden geliyordu?

Daphne okuldan eve geldiğinde Francie onu karşılamak için kapıda duruyordu. Bisikletine dayanmış, soğuk siyah parlak demirleri hissediyordu. Daphne duysun diye kornayı çaldı. Ses döndü ve yeni metal bir rüzgâr değirmeni gibi havayı

dilimlere ayırdı. Daphne'nin de kornayı çalmasına izin verdi. Sonra

"Gel bir tur binelim" dedi.

Daphne kitaplarını kapıdan içeri kamelya fidanının oraya attı ve sokağa çıktılar, evler yağ topakları gibi, bisiklet sürdükleri gepgeniş gümüş tepsiden dünyanın üzerine yapışık beyaz ve kırmızı topaklar gibi erirken, rüzgârda bisiklet sürdüler, Daphne ve Francie, Yağmur, diyen, şiirdeki kuzey rüzgârında ve

Bize kar göründü, diyen güney rüzgârında.

Kar.

Francie ve Daphne renkler içinde bisiklete biniyorlardı, kırmızı ve altın rengi ve siyah, koyu renk yeni bir ayakkabının cilası gibi, katı ve sürülmeye hazır, parlak gizli bir siyah; oysa yüzlerine gelen rüzgârın ardında karın zıt dünyası hâkimdi – renksiz, önce güney rüzgârının nefesiyle, sonra ne görüp ne de duydukları, onları dantel gibi kar taneleriyle kaplayacak bir fırtınayla bu dünya daha yakına süzülecek ve büyükannelerinin sıcacık kuştüyü gibi büküp sokuşturduğu dantel mendilini sakladığı katran karası göğsündeki gibi ılık olmasa da, dantelle sarmalanacaklardı; yalnızca soğuk dantel, geceleri soğuk dantelde uyuyacaklardı. Sabah kalkacak ve minik kürekler alarak etraflarında, saçlarında ve gözlerinde yığılı bütün karı biraraya toplayacaklar, mücadele edecek ve bağıracaklar ve hiçbir şey onları kurtarmayacaktı.

Güney rüzgârı bir üfürdü
bize de kar göründü.

9

Ertesi gece, çay vaktinde, Bob Withers herkesten sessiz olmasını istedi. Konuşmak istiyordu. Yumruğunu masaya indirerek istedi bunu, bu yüzden fincan ve tabaklar bu şokla biraz zıpladı.

"Yolun aşağısındaki kadın, Bayan Mawhinney, ev işlerine yardım edecek birini istiyor. Francie'nin gideceğini söyledim. Zannedersem, haftada bir pound kadar alacak. Ya da daha fazla. Epey varlıklı bir aile, sadece kadın ve Lise'ye giden iki kız."

"Ama Baba, fabrika, bisikletim!"

Francie şimdi kuzey ve güney rüzgârında bisikletle mekik dokumak için, yün ordularıyla her gün uğraşabilirdi, Daphne'yle geceler boyu neler olacağını hayal ederek yatakta uzanmışlardı. Fabrika kızlarının neden harika eşya piyangosunun biletlerini aldıklarını –çamaşır makinesi, elektrikli süpürge ve saç kurutucusu– şimdi anlıyorlardı; bu şeyleri kafalarına bir tılsım gibi yerleştirerek ağır işleri ve körlüğü büyüyle kovmak içindi, aynen bisikletin Francie için yapacağı büyü gibi ve güney rüzgârını tanımak için. Daphne fabrikadan içeri girdiğinde onun için dua etmek üzere hazırlık yapmıştı ve fabrika sireni çaldığında da peri masalı kitabından özel bir sihri dile getirecekti, böylelikle Francie sonsuza dek ele geçirilmeyecek, eski Francie'nin bir kısmı ona kalacaktı; böylelikle yünle olan mücadelesinde ve kırmızı altın ve mavide boğulmama mücadelesinde, tıpkı Dost Koy'da ya da dünyada, bayrakların dışında yüzen bir yüzücünün deniz yosunuyla mücadele edip aşağı çekilmesinde olduğu gibi, bacakları yorulup ağrımayacaktı.

Yün sahici bir hal almıştı, kah göz açtıkları kah düş gördükleri hayatlarının içinde kendine yol açan ve ortalığı karıştıran bir varlık ve işte şimdi de babaları azmanlaşmış rüyalarını kesip, o çok sevdikleri ve özlemini duydukları korkularını katletmeye kalkıyordu. Ve Francie, Francie artık, yünle savaşmanın ödülü olarak rüzgârda bisikletle mekik dokumayacaktı hiç; kahramanın düşmanını öldürdüğü ve dünya kadar altın, güzel bir kadın ve dağlar kadar mücevher kazandığı peri masalındaki gibi şeyler olmayacaktı bundan sonra.

Daphne, Francie'nin kuzey yolu boyunca ilerleyeceğini aklından geçirmişti ve eğer sonbaharsa ve sürülerle kuş devedikeni ve ayrıkotlarını didiklemek ya da ot saplarında sallanmak için otlaklardalarsa, bütün saka kuşlarının, onu korumak için bir bulut halinde Francie'yi izleyeceklerini; ve eğer kış yaklaşmışsa bala susamış mum-göz kuşlarının onu izlemek için yeşil sarı bulutlar oluşturacaklarını. Daphne bunları geçirmişti aklından.

"Evet, bisikletim ne olacak, Baba?"

"Yine sende kalabilir. Parasını kendin ödeyebileceksin. Çalışmak sana iyi gelecek. Artık okulu bıraktığına göre şimdiye ka-

dar yapmış olduğun şekilde evde boş boş gezemezsin, hayatta yolunu çizmek zorundasın."

Bay Withers konuştuğunda odadaki her şey sessizdi. Çaydanlık fokurduyor ve tıslıyordu ama Bayan Withers kalkıp onunla alakadar olmaya ya da ateşe yeni bir kürek sönük kömür atmaya yeltenmedi. Çocuklar, Francie ve Daphne ve sonra en küçükleri, Chicks, siyah saçlı olan ve kafası bir tarafa sarkmış ve gözleri bir düş bulutundaki oğlan Toby, babalarına ve onun ikiye bölünmüş gölgesine bakarak öylece oturdular, gölge masanın kenarına boydan boya uzanmıştı, sonra duvarın üzerinde ve ayın gününü, faturaların ödenme zamanını, kirayı ve elektriği gösteren takvimin karşısında doğrulmuş; babalarının masanın kenarına düşen gölgesi eğreltiotu biçimindeydi, sağ kalmış bir asker olduğu ve savaşta, Birinci Savaş'ta, gaza maruz kaldığı için ceketine taktığı eğreltiotu gibi, çok fazla savaş var, her şey para, bir şeyleri faturaya bağlamak ve hayatta yolunuzu çizmek demek ve fabrika kızları gibi yanlış sihre ve yanlış peri masalına tutunmak.

Babalarının Francie hakkında söylediklerini dinlerken, çocuklar korku duydular, sanki aniden evin duvarları çökecekmiş, çatı ortadan kaybolacak ve onları dünyadan ayıracak hiçbir şey olmaksızın çıplak bırakacakmış ve dünya da bir hamlede içeri yürüyecek ve onları kaya ve lavdan elinde sanki böceklermiş gibi sımsıkı tutarak ele geçirecekmiş, onlar da kaçmak ve yollarını çizmek için mücadele etmek, tekme atmak ve dövüşmek zorunda kalacaklarmış gibi. Ve yollarını çizdikleri ve dünyanın onları elinden bir süreliğine huzurlu bir gizlenme yerine düşürdüğü her sefer, dünya milyonlarca elinden cayır cayır bir tanesiyle onları tekrar yakalayacakmış, mücadele tekrar tekrar başlayacak, sürecek de sürecek ve hiç bitmeyecekmiş.

10

Francie ertesi Pazartesi Mawhinney'lerde işe başladı. Yolun hemen aşağısıydı, bisikletini sürecek ve saçma yeşil sarı kuşlar takacak kadar uzak değildi hiç. Ve hiçbir şey artık işe yaramayaca-

ğına göre, dağlar kadar mücevhere ya da sihirli bir yüzüğe sahip olmak gibi, bir bisiklete sahip olmak da Francie'nin hiç işine yaramadı. Bir başına odalarla ve adımları renkli yosun gibi emen halılarla dolu bir eve gitti; bir de keşiş gibi siyah giysiler içinde bir dul vardı, Bayan Mawhinney; ve iki kız, biri kırık bacaklı ve tahta koltuk değnekli, kızın –Ruby– yürümek için kolunu yasladığı yer neredeyse yastık gibi yumuşamıştı ve diğer kız, ne zaman şaşırsa, ki sürekli şaşkın görünüyordu,

"Ah Yılanlar. Ah Yılanlar" diyen Doris.

Francie orman arazisi yakınlarındaki çimenlerin arasında bulduğu rujunu sürmüştü ve Nettie Hala'nın

"Kızların işine yarayabilir" dediği şeylerden oluşan koliyle birlikte yollamış olduğu eski bir ceket giyiyordu.

"Hoşça kal." Daphne arkasından şakıdı.

"Hoşça kal" dedi Francie.

Ve filmlerde kadınların âşıklarını son kez uğurladıkları zaman kullandığı sesle ekledi,

"Hoşça kal, *okullu kız*."

Daphne bundan sonraki Francie'yi tanımıyordu. Francie sır olmuştu. Gri bir pantolon satın aldı, Pazar günü de dahil olmak üzere bunu giyip şehre iniyordu, kiliseye gitmeyen ancak insanların ne düşündüğünü bilen Bob Withers, pazar günü pantolon giydiği ve yüzkarası olduğu için Francie'yi aşağılamaya kalkıştı ama yapamadı bunu. Yetişkindi Francie.

"Günümüzde herkes bunları giyiyor" dedi Francie.

Babaları sersemlemiş gibi görünüyordu ve ne yapacağını bilmiyordu, karısına,

"Bu kızın disipline ihtiyacı var" dedi.

Ve pantolonu bakır kazanın dibinde yakacağını ya da Francie'yi Endüstri Meslek Okulu'na göndereceğini ve Francie'nin de her pazar gecesi bingolu ve içkili partiler veren yolun aşağısındaki azıtmış kadına benzemeye başladığını söyledi. Babalarının gözü korkmuştu, pantolonu her görüşünde sinirleniyordu ama artık Francie'ye değil de, yalnızca annesine. Her gün daha da sinirleniyormuş gibi görünüyordu ve daha da korkmuş, faturalar da art arda gelmeye devam ediyordu.

"Faturalar olması gerekenden daha fazla bu hafta" derdi.

Amy Withers kıpkırmızı kesilir ve çikolatalı bisküvilerin Limited Treni'yle oradan geçen Nettie Hala için olduğunu söyler ve onun tatlıya düşkün olduğunu ve istasyon büfelerinden asla pis köpük kremayla doldurulmuş bir çörek ya da bayat bir sandviç ya da bir turta dışında herhangi bir şey alınamayacağını ve bunun Nettie Hala'yı aksileştirdiğini ve yolculuğu berbat ettiğini anlatırdı.

Francie'nin babası da başka bir şeye sardırırdı, örgü ören birinin delik yapmak için iplik çekmesi gibi, ama babaları hayatta olduğu senelerin her biri tarafından örülmüş kendi içindeki bir şeyleri sarmaya ve bırakmaya çalışırdı, geçen zamanın dolanmış ve hayali düzeninden sapmış bir ters bir yüz motifiyle.

Ama Francie mutlu görünüyordu. Bir gün pantolonluyla fotoğraf çektirdi. Adamın biri onu durdurup eline üzerinde numara olan bir bilet tutuşturduğunda caddede yürüyordu, sonra adamın onun pantolonlu fotoğrafını çektiği ortaya çıktı. Fotoğraf basılınca onu Daphne'ye gösterdi,

"Ağlıyormuş gibi duruyorsun" dedi Daphne.

Belki de ağlamıştı Francie, belki göründüğü kadar mutlu değildi.

Daphne ve Francie artık birlikte uyumuyorlardı, gerçi suratlarını buruşturmak, gülümsemek ve önünde bir şeyler denemek için aynı aynayı kullanıyorlardı. Francie ön odaya geçmişti. Bisikletine sıradan bir şeymiş gibi davranıyordu. Fazla da konuşmuyordu. Bayan Mawhinney ona kenarlarına delikli siyah dantel geçirilmiş bir gece elbisesi verdi ve Francie dansa gitti –buna hoplama dansı diyordu– ve Daphne'ye bununla ilgili her şeyi anlatmadı, çünkü

"Anlamazsın" dedi.

"Ama anlarım Francie, anlarım, gerçekten anlarım. Anlat bana."

Ama Francie ötelere baktı ve

"Pekâlâ Daphne, kadın kadına olduğumuza göre sana anlatacağım. Ama şoke olmayacaksın?"

"Ben asla asla şoke olmam. Bana postacıyla Mae West'i anlattığın zaman da olmadım, oldum mu?"

Ancak Francie fikrini değiştirdi ve anlatmayı reddetti. Dans ettiğini ve ikili asker adımını yapmada da uzman olduğunu düşündüğünü söyledi; gerçi "maxina"yı daha çok seviyordu. Tıpkı bazı insanların tanımaktan gurur duydukları arkadaş ve ahbaplarının isimlerinden bahsetmesi gibi gururla dans isimlerini söyledi.

"Amcam, banka müdürü."

"Kuzenim, denizaşırı gitmiş olan."

"Ama" dedi, Francie, "tüm danslar arasında en çok sevdiğim alın yazısı, kader anlamına geliyor. Yani, doğru eşe sahipsen. Bu arada, kalp çarpıntısı hakkında bir şey biliyor musun?"

Daphne hayır dedi çünkü hayır demesinin beklendiğini biliyordu.

"Şimdi, eğer doğru eşle dans ediyorsan, kalbin onunkiyle aynı tempoda çarpar. Onun kalbini hissedebilirsin, o da seninkini hissedebilir. Birbirlerinin üzerinde güm güm atarlar."

"Tokuşan iki tenis topu gibi, herhalde."

"Gibi bir şey, fakat farklı."

Sonra Francie yüzünü yana çevirdi, çünkü profilden görüntüsünü ön cepheden daha çok seviyordu, ellerini ovuşturdu ve hüzünlü ancak soğuk ve kayıtsız baktı,

"Ama gerçekten anlamayacaksın, benim geçirdiklerimi sen de geçirmeden anlayamazsın. Ben acı çektim. Hepimiz acı çekeriz, kalpten ve sen kalkmış kalbin tenis topuna benzediğini söylüyorsun" dedi.

"Güm güm atmayı ve çarpıntıyı kastettim."

"Kalp" dedi Francie, "ateşten bir küre gibidir."

Danslar hakkında Daphne'ye tüm anlattığı bu kadardı, eve bırakılmak ve öpülmek hakkındaki hiçbir soruya da cevap vermeyecekti.

Gerçi bazen geceleri, tam sırdaşlık zamanında, pembe ayaklı farenin bile daha az korktuğu, kirpinin bile gevşeyip çimen ve yaprakların içinde havayı koklayarak dışarda dolaştığı ve evin duvarlarını tehdit edecek dünya kasırgalarının bulunmadığı, içerisinin de sıcacık olduğu zaman, Daphne ve Francie, Francie'nin odasındaki eski divanda oturur ve konuşmaya çalışırlardı; her şey ve dünya hakkında ve yetişkin olmak ve bir kocay-

la çocuklara, temizlenecek bir ön merdiven ve yıkanacak dantel perdelere sahip olmak; yol yol yeşil sıralı sebzeleriyle bahçe, kümesteki genç horoz gibi dizlerinin üstünde kıvrılmış paçalarıyla lahanalar; ve çifter çifter oya gibi büyümekte olan havuçlar; ve komşular içeriye göz atar diye yüksek tutulmuş çit; ve yoldaki bebekler, ve çitin üzerinden komşularla konuşan ve kıyaslama yapıp duran anneler –

ve her şey,

ve her şey.

Bir gece, Francie'nin yetişkin olmak hakkında fazlaca konuştuğu en son geceydi bu, Daphne'ye dedi ki,

"Ne var biliyor musun?"

"Ne?"

"Paskalya zamanını, yumurtaları ve gümüş kâğıdı falan bilirsin? Şimdi, biz çocukken yumurtaları hemencecik yerdik, değil mi? Ama eğer yetişkinsen onları saklarsın. Çikolata ve hoş olan her şey için de aynısı geçerli."

"Nereden biliyorsun?"

"Mawhinney'ler yüzünden. Ön taraftaki odaları Bayan Mawhinney'in kâğıdını bile çıkarmaya zahmet etmediği Paskalya yumurtalarıyla dolu."

"Neden?"

"Bilmiyorum. Yetişkin olduğun zaman, Paskalya yumurtaları gibi hoş şeyleri tatmaktan korkarsın, bir daha hiç bulamazsan falan diye, bu yüzden onlardan odalar dolusu edinene kadar onları saklarsın. Para harcamak ve harcadığın için de korkmaya benziyor; yalnızca para değil de insanların harcamaya korktukları, içlerindeki bir şey. Mawhinney'lerden ve başka yerlerden biliyorum. Ve sonra ölürsün ve kendini ve hoş şeyleri, hâlâ üzerinde olan güzel yanardöner kâğıdı ve içinde şekilli siyah çikolasıyla bir Paskalya yumurtası gibi, açılmamış bırakırsın. Biliyorum. Bence yetişkinler salak."

Yetişkinlerin salak olduğu konusunda hemfikirdiler.

"Ama büyümek zorundasın. Bugün, yarın olacak."

Francie'ye olan buydu – bugün, yarın. Neyin gerçekten anlam taşıdığı konusunda giderek daha fazla suskunluğa büründü. Kendi içine doğru kıvrıldı, tıpkı şu siyah baca fırçaları, plaj-

da gördüğünüz şu küçük kabuklular gibi; onlara dokunursunuz, içeri girerler ve sonra dışarı çıkmazlar.

Mawhinney'lere giden birkaç yardlık yolu yürüyerek işe gittiği her gün, Francie sanki millerce uzağa gidiyormuş gibiydi. Çitin arasından Francie'nin gidişini gözetlediği bir sefer Daphne düşündü, keşke yanında bir çeşit hazine olsaydı, içinde, ona yardım etmesi için; keşke yetişkinler neyin hazine olup neyin olmadığını bilebilselerdi.

keşke

bisikletin yaptığı sihir ve karman çorman yün ordularıyla savaşmasına yardım eden altın ve yeşil kuş bulutları gibi, ah her şey karman çormandı, hayatta olmak karman çormandı ve Francie her gün gidip bir başına bununla yüzleşiyor, bununla savaşıyordu.

Ya yakalanır da, nefesi kesilir ve hiç geri dönmezse ne olurdu?

11

Her taraf güneş. Sonbahar bulutunun kardan zarıyla bandajlanmış, kanayan olgun meyvesi gökyüzünün; yaprak denilen altın pullar halinde ağaçlardan dökülen öğle ışığı; yücelerde, tepeden vadiye inen ışık hunisinden aşağı sızan havayla kılı kıpırdamayan köşedeki dört kavak ağacı, tepeden vadiye – bir çiğdemin gömülü iğne yaprağı gibi keskin hava serpintisi, kavak yaprağının üzerinde deli kadın Minnie Cuttle'dan gelen lanet sözcükleri gibi tatlı.

Ve çok çok eski hilesi çürümenin.

Cumartesi öğleden sonraydı. Withers'ların çiti üzerinden dışarı çimen saçan çim biçme makinesi ve havadaki koku ve bizim Bill Flett'in botlarındaki ve Phyllis Flett'in ellerindeki yeşil leke, avuç avuç çimenle oynamak, atacak kimseyi bulamayıp koklamak onu, sadece büyük ağabeyler, onlar da kim bilir nerede?

Futbol, ayaktopu, Amatör Atletizm Birliği için çivili ayakkabılarla bloğun etrafında koşmak, bir kız arkadaşla bahçede oturmak ya da Denizcilik Alayı'nda yürümek, denize bakmak, suya taş atmak,

"Bir şeyler atmak istiyorum, bir şeylere vurmak istiyorum, bir şeyler *yapmak* istiyorum."

"Ne, Eddie Flett?"

"Bilmiyorum. Büyük bir şey. Öp beni, Marge."

"Burada olmaz, Eddie, herkes bakıyor, atlıkarıncada çocuklar, bankta da bir çift var."

Denizin pembe tırnaklarını ovaladığı bir yıkama tahtasına benzeyen yeşil bank.

"İçeri gel Phyllis, çimenlerden uzağa."

Çim biçme makinesi artık yok, neredeyse akşamüstü çayının vakti gelmiş olmalı.

Withers çocukları sallanıyor, hiçbir şey yapmıyorlar, akşamüstü tarafından boyunlarının ense kısmından yakalanmışlar; çitin arasından Flett'lere bakıyorlar ki Katolik köpeklerdir onlar, kurbağalar gibi pis kokarlar ve et yemezler hiç

Cumaları-ı-ı.

O zaman, hadi çöplüğe diye bağırıyor çocuklar.

Onlara göz kulak olmak için Francie de oradaydı, nöbet geçirirse Toby'ye yardım etmek, dilini ısırmasını önlemek için ağzına bir tahta parçası koymak ve uyurken üzerinde bir örtüyle onu sıcak bir yere yatırmak için. Ve Francie, Chicks yetişsin diye ara sıra durmalarını sağlamak için, çünkü Chicks en küçükleriydi. Ve Francie Daphne'ye patronluk yapmak ve onun patron olmasına izin vermemek için, ya öyle ya da böyleydi.

Ve hazine aramak için çöplüğe gittiler.

Francie yandan fermuarlı ve cepli pantolonunu giydi, cebinde elinin yanı sıra bir de maaşından, siyah bonbon, ekşi şekerleme ya da anasonlu bonbon ısmarlamak için altı peni vardı, artık ne çıkarsa bahtına. Daphne ekose ceketini giydi, belirli bir ekose değil, Nettie Hala'nın yolladığı son pakettendi ve de son dikiş dersinden sonra kendisinin eklediği ipek kurdelesiyle denizci eteğini. Chicks ise dizlerinin yukarısına gelen kırmızı benekli bir elbise giydi. Toby de denizci pantolonunu, flanel gömleğini ve pantolon askısını.

Ama ne giydiklerinin önemi yok, bir düğündeki gibi ya da gazeteye eşgalleri veriliyormuş gibi bir şey değil, sadece onları görebilesiniz, hangisinin hangisi olduğu anlayabilesiniz diye –

Hazine bulmaya giden ve bulacaklarını bilen Francie, Toby, Daphne, Chicks Withers; aynen yetişkin insanlarm iş adını verdikleri dükkânlara, ofislere ve fabrikalara yetişkin hazinelerini bulmaya gittikleri(ni düşündükleri) şekilde.

Withers çocukları için uzun bir yol değildi. Tepeyi aşıp aşağıya ve sonra Cross Caddesi'nden ileriye doğru. Yol boyunca bahçelerinde çalışan, çimleri kaldıran ya da çukur kazan insanlar vardı ve küçük lastik paspasların üzerinde, hercai menekşe bitkileri ve çuhaçiçeklerinin önünde diz çökmüş hanımlar. Ve yol boyunca önde toplanmış dantel perdeli, biblolu –pencereden dışarı bakan ve hazine aramak için çöplüğün yolunu tutmuş olan Francie, Toby, Daphne ve Chicks'i görmekten muhtemelen pek hayrete düşmüş köpek ve kurbağalar– evler vardı.

Bisikleti üzerinde habire pedal çeviren Tim Harlow'a rastladılar. Francie'yle konuşmak için durdu.

"N'aber, tatlım."

Francie hemen başını havaya dikti ve hızla yürümeye devam etti, sonra arkaya döndü ve ona gülümsedi. O da gülümsedi.

"Amma küstah" dedi Francie gururla.

"Onunla çıkacak mısın?" dedi Daphne.

"Asla" dedi Francie. "Asla bütün yumurtalarını aynı sepete koyma. Ayrıca, benden küçük. Ah bak, ölü bir kirpi."

Ezilmiş ve ölü yolun ortasında yatıyordu.

"Neden" diye sordu arkadan gelen Chicks.

Francie açıkladı.

"Gece" dedi, "kirpiler karanlık olduğu için dışarı çıkıp oldukça güvenli bir şekilde dolaşabileceklerini düşünürler, ortasından beyaz bir çizgi geçirilmiş bir yoldan daha âlâ yürüme yeri mi olur."

Dalga geçiyordu. Tim Harlow'un fazla uzakta olmadığını biliyordu, gururlanmıştı ve dalga geçiyordu. Tam Francie'likti böyle yapmak, hasta ya da ölü bir şeye rastladıklarında dalga geçmek, hızla büyüdüğü, birtakım şeyler öğrendiği ve hayatını kazanmak için okulu bıraktığı için, hem kirpiler nedir ki.

Bu yüzden dedi ki,

"Bir şey değil, bırak onu. Temiz mendilinle onu tutma, Daphne. Evlenip bir arabam olduğunda, farkına bile varmadan yüzlerce kirpinin üzerinden geçeceğim muhtemelen. Manzarada bir leke onlar."

Daphne mendilini geri çekti. En nihayetinde, kirpi ölmüştü ve bu üzücüydü ama suratını başka tarafa çevirtecek ezik ve kirli bir ölüm biçimiydi bu.

Çöplüğe vardılar, şal kenarındaki püskül gibi *toi toi* otuyla, çöplüğün kokusuna ve pisliğine; çimen, ölü kütükler ve bükülmüş demirlerin üzerine tırmandılar ve biraz dinlenmek ve Chicks'in ayakkabısındaki çakıltaşını çıkartmak için, hep beraber ayrıkotlu ve külsüz, temiz bir parçanın üzerine oturdular. Doğru dürüst dayanacak bir yer yoktu bu yüzden dizleri yukarıda ve dirsekleri dizlerinin üzerinde dimdik oturdular. Dizleri kıyasladılar.

"Seninkiler zarif" dediler Tobby'ye.

Toby fazla konuşmazdı. Sadece sinirlenir ve bir şeyler atar ya da ağlardı. Zarif dizlerine ve sonra da Chicks'e baktı çünkü o daha küçüktü ve pek iyi tartışamıyordu.

"Seninkiler de zarif dizler."

"Benim perdeli parmaklarım var" dedi Daphne ellerini açarak. "Bu da benim yarı balık olduğumu kanıtlar."

"Benim üzerine muz sürülmesi gereken bir siğilim var" dedi Francie. "Sonra içini çekti ve omuzlarını silkti."

"Ne çocuklarsınız siz, cumartesi günü bazı arkadaşlarımla çeşit çeşit ilginç şeyler yapıyor olmam mümkünken, size bakmaya dayanabilmem bir mucize. Zaten buraya ne için geldik ki? Bütün gün burada bu pis köhne çöplükte oturmayacağımdan eminim."

"Ama Francie, bizimle gelirdin, önceden."

"Neden önce?"

"Okulu terk etmeden ve her şey farklı olmadan önce. Tekrar okulda, Jeanne D'arc olmak istemez miydin? O bir Azizeydi."

Francie kıkırdadı.

"Azizler benim ilgi alanımda değiller. Yetişkin olmayı çok daha fazla tercih ederim. Yine de size ne diyeceğim, gelin aşağıya bir şeyler yaktıkları yere inip seyredelim. Ama bak, yarım

saat için, sonra eve gidiyoruz ve eve dönüşte ekşi şekerleme alıyoruz, anasonlu bonbon *değil*."

Chicks ağlamaya başladı. Yürümek için çok uzun bir mesafe olduğundan ve sürekli arayı kapatması gerektiğinden, aslında çöplüğe gelmek istememişti, fakat Francie anasonlu bonbon demiş ve Chicks yol boyunca onları hayal edip durmuştu, ağızda önce kahverengi, sonra azıcık mavi bordürlü ya da gölgeli bir beyaz, sonra da sıcak bir dolu tanesi gibi bembeyaz.

"Ama anasonlu bonbon dedin, Francie."

"Dedim mi? Ne kadar ilginç. İyi, her birinden üç penilik o zaman ve daha fazla burun çekmek de yok."

Ateşi görmek için kalkıp oraya gittiler. Düşündüklerinden büyüktü ve benzin, gazyağı, lastik ve sönmüş çaput kokusuyla dumanlıydı. Onu kontrol eden bir adam vardı, boyun eğdirmek için bir poşetle onu budayan ya da alevlenmesi için bazen bir sopayla onu dürten. Kovuğun tepesinde duran çocuklara döndü.

"Siz veletler kaçılın, yoksa havaya uçar ya da yanarsınız."

Francie ona baktı. Bak sen, diye düşündü, Tim Harlow'un babası bu. Babasının boş zamanlarında bir cerrah olduğunu söylemişti, operasyonlar yapan, lastik eldivenler ve gaz maskeleri takan ve benim kadar güzel hemşireler tarafından teri silinen ve her şey eline uzatılan. Ama sadece Encümen üyesiydi. Ona bakmak için daha yakma gitti.

Sonra neler olduğunu kimse tam olarak açıklayamaz, ama oldu işte, Francie'nin paslı bir saban parçasına ayağı takıldı ve hızla alevlerin içine doğru yuvarlanarak, yamaçtan aşağı tepetaklak düştü. Tim Harlow'un babası, Encümen üyesi, onu yakalamaya çalıştı ve ona yetişmek için bir bale dansçısı gibi yukarı atıldı, sıçrarken bağırıyordu,

"Yardım edin, yardım, ya doktor çağırın ya da yardım edin!"

Bir matador gibi dans edip meydan okuduğu alevlerden dolayı, havayı ve yeri döven torbası kırmızı bir gölge bırakıyordu.

Daphne, Toby ve Chicks haykırarak ileri doğru koştular,

"Francie, Francie, Francie!" Sanki üç kere söylenen ismi bir tılsım gibi onu hayatta tutacakmışçasına.

"Tanrı aşkına" diye haykırdı Bay Harlow.

Çocukları kucakladı ve onları gerisingeri itti. Her taraftan insanlar sökün etti, tıpkı bir pusu gibiydi, çarşaf yırtan bir kadın vardı ve bu Plunket'ten Bayan Peterson'dı, kadın suratına tebeşirle dehşet çizilmiş bir karatahta gibi donuk ve koyu renkti. Daphne, Toby ve Chicks'i, onları eve götürecek arabayı beklemeleri için yoldan alıp Harlow'lara götürdüler ve onlara bir bardak sıcak süt ve bir parça susamlı çörek verdiler. Onlar da, ölü bir kirpinin içi gibi ortasından tozlu bir dolgu maddesi fırlayan bir divanda oturdular.

Divan çok yüksek olduğu için ayakları sallanarak tek sıra oturdular ve susamlı çörek parçalarını sımsıkı tuttular ama yemediler, tutulmaktan dolayı ezilip ılındı ve Harlow'ların halısına kırıntılar döküldü ama kimse aldırmadı. Toi-toi gibi sarı saçlarıyla bir tüy gibi kıvrımlı, hafif bir kadın olan Bayan Harlow, kapıdan içeri onlara baktı. Elinde bir parça susamlı çörek vardı ve onu nereye koyacağını bilmiyormuş gibi görünüyordu. Sanki susamlı çörek verecek birilerini bulmak içinmiş gibi hızla odanın içinde göz gezdirdi, ama orada Daphne, Toby ve Chicks'ten başka kimse yoktu, çöreği bir paket iğne ve bir yamalık yün tomarının yanındaki çanağa koydu, susamlı çörek, çatının arasından yukarıya ve gökyüzünden de öteye doğru büyüyen uzun altın bir çiçeğin sürgününü verdi ve Daphne gördü onu, arabayla eve götürmek için taçyapraklarından birini aldı.

"Çok çok yakında gelecek bir araba var, canlarım" dedi Bayan Harlow. "Şimdi sütünüzü içip bitirin ve susamlı çöreğinizi yiyin, bakın en küçükleri neredeyse uykuya dalmış ve ne kadar da solgun, zavallı küçük ufaklık."

Ve dışarısı kararana ya da kararmış gibi görünene kadar, yıllar ve yıllar boyu divanda oturdular, güneşe bir hal olmuştu muhakkak, gerçi aslında karanlık değildi çünkü Daphne pencereden dışarı yan yan baktığında gün ışığı işte oradaydı, güneş çıkmış, kornalarını çalarak aşağı yukarı giden arabalar, ortalıkta hoplayıp zıplayan küçük köpekler ve yürüyen insanlarla caddе. Ve camın üzerine inen buğu, havada insanların askıdan çamaşırlarını almalarına ve ceketlerini ve yakalarını düğmelemelerine yol açan bir rutubet.

Ve sonra Daphne, karanlıkta oturdukları odaya dönüp baktı. Bir tarafında meyve çanağı – elmalar, bir portakal, bozulmaya yüz tutmuş bir muz, diğer tarafında da yamalık yün ve çiçek vermiş susamlı kek olan yüksek bir büfe vardı. Ve üzerine ormandaki bir geyiğin resmi yapılmış bir de altın tabak ve duvarda köpekli bir resim; dört tane köpek, burunları havada, kuyrukları yukarıda ve yanlarında at üzerinde bir adam, bir av resmi.

Böylece konuşmadan kıpırtısız oturdular, ta ki Toby'nin elleri titreyip dişleri çatırdayana kadar, bu bir nöbetti, Daphne de içini bulandırmasına rağmen, Francie'nin görevi olan şeyleri yapmak zorundaydı, çenesinin kilitlenmesini önlemek ve yatması için divanın üzerinde ona daha fazla yer açmak. Bundan sonra odaya yıllarca kimse uğramadı, kıpırtısız oturmak ve bundan böyle insanları görmeden ve eve gitmeden orada durakalmak için içeri konmuş gibiydiler sanki.

Ev?

Yıllar sonra, arabayla bir adam geldi ve onları eve götürdü.

12

Bayan Withers iki tür insanı tasvip etmezdi, sigortacılar ve gezici satıcılar. Onlar hakkında hikâyeler duymuştu ve bir defasında, aile yaşlı büyükana Withers'ın köle olarak pamuk tarlalarında ter döktüğü güneyin derinliklerinde yaşarken, bir sigortacı ayağını kapıdan içeri atmış, Bayan Withers da ayağı neredeyse araya sıkıştırarak, kapıyı hızla adamın ayağının üzerine kapatmıştı – ki kendi yeni ayakkabılarından ve Sinderella'nın bıraktığı terliğe girmeye çalışan tüm o insanların suratlarından dolayı herkesin bildiği gibi, sıkışmış ayaklar çok acır.

Söyledim size, bugün olmaz, teşekkürler, diye tekrarlamıştı Bayan Withers, sigortacıya daha fazla kanıt gerekir diye kapıyı daha da sert iterek.

Yok, onları tasvip etmiyordu. Hilebazlar, itler diyordu onlara. Kan emiciler. Gerçi asıl emdikleri şey paraydı, ancak o da yaşam için gerekli başka tür bir kan sayılırdı.

Bu yüzden çocukların dışarı, çöplüğe gittiği ve günlerden cumartesi olmasına rağmen adamın birinin sigorta temsilcisi gibi arka kapıyı çaldığı gün, Amy Withers çuval bezi önlüğünü bulaşıklıktaki sandalyenin üzerine koydu ve adamın satıcı olduğunu bildiğinden, kapıyı sadece birazcık açtı, sonra hızla itti.

"Bugün olmaz, teşekkürler" dedi. "Karşılayamam."

Adam dirençliydi ve ayağını kapıya koydu.

"Buraya gelişim" dedi.

Amy bitirmesine izin vermedi.

"Bugün olmaz teşekkürler. Satmaya çalıştığınız her neyse almam mümkün değil."

Adam üzüntüyle gülümsedi, sonra aniden kapıyı itti ve içeri girdi. Doktor olduğunu ve herhangi bir şey satmak istemediğini söyledi. İç karartıcı ve dağınık mutfağa girerken, bir ticaret dünyası burası, diye düşündü, elbette, burada ölüm bile alınıp satılır ve dünya iflas eder ölümde.

"Hayır" dedi yüksek sesle, bir şey satmak istemiyordu.

Ama ölümü sattı, Amy'nin onu dışarıda tutma çabasına rağmen, en feci şekilde, taksit taksit.

Francie'yi anlattı ve dedi ki

"Kendinizi toplayın, Bayan Withers. Anladığım kadarıyla kocanız Limited Treniyle yukarıda, kuzeyde. Her an eve gelebilir. Biliyor, fakat henüz ayrıntıları bilmiyor."

Bob Withers, bir elinde kömür dolu alet çantası, diğerinde kirli iş kıyafeti ve buruşmuş yüzüyle eve geldiğinde kapı aralığında durdu ve sandığın köşesinde oturan Amy'yi gördü, kolunu Chicks'e dolamış, diğer çocuklar ayakta ve solgun, mutfak ateşi sönmüş.

Karısını öptü ve ağlamaya başladı, iş tulumu yere düştü ve işteki diğer benliğinin boş ve lekeli kalıbı şeklinde, yamyassı ve yağmalanmış, açıldı.

"Ah Bob" dedi Amy. "Eve erken geldin. Daha önce hiç eve erken gelmemiştin."

Çocuklar daha önce hiç babalarını ağlarken görmemişlerdi. Babaların sinirlendiğini, faturalara bağırıp çağırdığını, pantolon giyip, gazete bayiindeki kadınla, bazen de annelerle beraber güldüğünü ama asla ağlamadığını sanırlardı.

Köşelere doğru inmiş ağzıyla bir kuşa benziyordu, diğer tavuklar gece için içeri konulduklarında bir tavuk nasıl görünürse öyle, hani onların gidişi sona kalan tavuğun kafasına dank eder, tavuk paniğe kapılır, ibiği düşer; Bob Withers'ın suratı da Francie'ye olanların aslını öğrendiğinde işte böyle gözüküyordu. Diğerlerinden daha sonra öğrenmişti. Onlar uyarılmış ve tavuklar gibi gece vakti, sıcağa olmasa da, içeriye sürülmüşlerdi. Hariçte kalmak için içeriye sürülmüşlerdi, sanki bilme kapısından geçtikleri an, sıcak kümeslerine gelmemiş de karanlığa düşmüş gibiydiler, ancak bir arada ve yakın oldukları için bir nevi rahatlık da duyuyorlardı ve onların tümüyle bilme hallerinin karanlığını paylaşmak üzere içeri sürülmeyi bekleyen, kayıp tavuk gibi gitmek istemeyen, korkmakta olan Bob vardı.

Francie o akşam ön odadaki yatakta uyumaya eve gelmedi. Daphne öldüğünü bildiği halde, onun gelmesini ve aynanın önünde saçını yapmasını, ölçülerini, yeterince ince olup olmadığını anlamak için elbisesini belinin etrafında sımsıkı toplamasını ve bir koro kızı gibi davranarak bacaklarını yukarı savurup durmasını bekliyordu ve bedava kitabı alıp kazıklanmalarına, aslında bedava olmayıp opera öğrenmek için yirmi gine ödemek gerekmesine rağmen, büyük operası için alıştırma yapmasını. Ve sonra, burnuyla yanaklarının birleştiği yerdeki siyah noktaları sıkmasını. Ve kaşlarını almasını. Daphne bekliyordu bütün bunları, ama hiçbiri gerçekleşmedi. Buna karşılık, Francie'nin kaşını almak için kullandığı cımbız tuvalet masasının üzerinde tam tamına aynı yerde durmaya devam etti. Orada saatler, günler ve haftalarca durdu. Bir keresinde, Daphne kımıldatırsa neye benzeyeceğini, farklı görünüp görünmeyeceğini anlamak için onu birkaç santim kımıldattı. Sonra gardroba gitti ve kıyafetleri aşağı yukarı salladı hafifçe, gece elbisesini ileri geri dans ettirdi, içinde hiç kimse olmamasına rağmen, alın yazısı ve maxina dansı ettirdi ona, yalnızca görmek için. Keşke görebilseydi! Sadece bir kere daha, sadece bir kere, sonrası önemli değildi.

Ve tüm bunlar olurken Amy Withers

"İnançlı olun" diyordu.

Cenaze boyunca ve beşik biçimindeki hasır bir alışveriş sepetine koyduğu çiçekler ve kartlar boyunca, sonrasında gözden

geçirilip en hoş olanlarının –üzerinde beyaz parıltı olanların, çiçeklerle sarılı kabartma haçın ve Francie'nin aslında ölmediğini yalnızca uyuduğunu söyleyen sözcüklerin– saklanmak üzere bir kenara ayrılması boyunca. Tüm bunlar boyunca Amy Withers,

"İnançlı olun" diyordu.

İnancı göremezdiniz, ama yardım etmek için bir yerlerde olurdu, okul gömleklerinin buruşuğunu açacak olan hava gibi; o halde, şimdi hayat kalıbının plileri açılmış ve düzeni bozulmuş olduğuna göre, Amy Withers için oradaydı.

İnanç her şeyi düzeltecektir.

Francie'yi diriliş gününde görmek de öyle.

13

Dışarıdaki uzun koridor yeni bir ayakkabının derisi gibi parlıyor, yatak kıyafetleri içindeki kadınların, elektroşok adı verilen saat dokuz dehşetini bekledikleri odaya erişinceye kadar, üst üste binen hayalet adımlarla kendi ışıltısı üzerinde yürüdükçe yürüyen ayakkabılar gibi. Kırmızı flanelden sabahlıklar giyiyorlar, sanki Tanrı ya da şeytan kumaştan bir kıtayı satın almış, elinde baston niyetine makas, dünyanın manzarasıyla aniden körleşecek olan deli adam ve kadınların cansız kütlelerinin kalıbını kesip çıkartmak için sahilden sahile yürüyormuş ve bu kumaş bayrak onların yegâne gökyüzünde güneş biçiminde baştan başa asılıymış gibi.

Ah, ama dediklerine göre, saat dokuzda her şey yoluna girecek. Görüşleri perdelenecek, tabaklarına, çaylarına, sigaralarına bakışlarını sınırlandırmak için gözlerinin karşısına gölge yerleştirilecek, hayata hazırlık olarak, tıpkı bir ev gibi, kendi arka bahçesine bakmak üzere sonsuza dek durdurulacak.

Saç tokaları onlardan alınarak sıra sıra rafa dizilmiş. Dişleri, kemik bacaklı masanın üzerinde, birbirlerine eşlik etmeleri için daireler şeklinde dizilmiş, kulpsuz ılık su dolu kupalarda yüzdürülüyor.

"Dişlerinizi çıkartın" diye komut vermişti pembeli kadın. "Dişlerinizi çıkartın."

Ve çok geçmeden, kumaştan kıtayı kateden aynı tanrı ya da şeytan, komut veren şalteri indirecek – Gör. Unut. Kör ol.

Spazm geçir ve asla nedenini bilme.

Boğulmaya karşı önlem olarak dişlerini çıkart, uçurumu ve başının üzerinde "tüyler ürpertici patırtılarını" sürdüren ulu tanrıları görme yeteneğin sana kalsın diye, Gloucester gibi, çıkart gözlerini. Yaşamaya karşı bir önlem olarak harcanan yaşamın senin.

Ve dişlerini, gözlerini, hayatlarını, gülüşlerini teslim eden o kadınlar, kırmızı flanel yığını dünyalarında utanç içinde ya da deli.

Hemşire, bahçedeki bir çiçek gibi pembe, yalnız vücudunu eğen rüzgârla kulağındaki Tanrı ya da şeytanın sesi aynı bataklık ve tutulmuş su kıtasından üfürülüyor, atı süren, Çüş, Deh diyen aynı kısık ses gibi.

susamlı çörekten kalbinde bir ayçiçeği bulunan yalınkat bir toi-toi otunun rengini taşıyan, günlerin bu en güneşlisinde – çiçeğin pembe gövdesini eğip parçalayan aynı rüzgârın milyon yıldır bir körlük âlemine doğru sürükleyip durduğu külde susamlar simsiyah yanmışlardı

bu oda

esnetilmiş ve bordürlü bir böcek gibi yatağın üzerine serili siyah bir battaniye ve yatağın kürklü kabuğu üzerine uzanan, sıvı *ruhani sabunun* eflatun soluğunda tapınakları yıkanıp paklanmış kadınlar

ham pamuğun içinde saklılar. Ve vır vır çene çalan orman sessizliğindeki kadınlar krokodilin içinde beklerler kendilerini görmekten alıkoyan şalteri

ve korkudan

gitme mücadelesi yoktur hiç çünkü görme durumunda kör bir odada yaşıyor olurlar, burada kapılar kilitsiz olarak şekillendirilmiştir, koridordan girenler vücutlarıyla duvarı yarabilirler ve aynı duvar, sefere koyulan bir azizin ya da geminin kalkışındaki dalga gibi, arkalarından kadife bir yığın halinde kapanır.

Ama Tanrı ya da şeytan gelmiştir, uzun koridoru yürüyüp, aklını ve sesini moleküler damlalar halinde yasaklı kuşatıcı duvarın arasından kıl payıyla geçirerek. Kadınları selamlar. On-

ların flanel sabahlıklarından kanı söküp alır. Kan yere, duvara doğru akan ama içinden geçmeyen bir dereye damlar ve derken duvarı zorlayan ama dışarı sızamayan bir dalga olur.

Kadınlar çığlık atarlar. Boğulmaktan korkarlar. Ya da yanmaktan.

Hemşire pembe taç yapraklarından birini koparır, kan kırmızıyı soğurmak, bir solukta içine çekmek için onu dalganın üzerinde çırpar. Sonra taç yaprağını ağzıyla gözleri arasındaki boşluğa tıkıştırarak gövdesini yeniden düzenler ve ona bir çığlık kadar gizli kapaklı bir işaret, bir el kaldırış, bir göz açılmasıyla işaret vermeye hazır duran Tanrı ya da şeytana gülümser

ve debelenen krokodilin kafası kopmuş, odanın sonundaki kapıya sürüklenmiştir,

ve kapı jest yapan iki avuç içi gibi hışımla kendini açar,

Cela m'est egal, Cela m'est egal.

Debelenen kafa içeriye taşınır ve bekleyen kadınlar, bir ayak sesi hışırtısı, bir ses, iki ses ve bir karanlık tünelinde şaşkınlığa uğrayan bir canın çığlığını işitirler. Sonra sessizlik. Ta ki kapı, tahta ellerini ve kalp, hayat ve alınyazısı damarlarını sergileyerek, bir kayıtsızlık jestiyle tekrar bir hışım kendini açıncaya kadar.

Cela m'est egal, Cela m'est egal, diye tasasız bir soluk ya da beylik söz gibi konuşur, dışarıya sürülen yataktaysa, ağzına bir düdük gibi takılmış siyah bir boruyla, yüzü Toby gibi mavi, krokodilin başından geriye kalanlar vardır.

Gözleri, yavaş yavaş içe işleyen körlüğün zaferiyle açıktır.

Baş, bilinçsizce homurdanır ve debelenir ve öleceği için çarçabuk, güllerle perdelenerek, debelenen krokodilin geri kalanından gizlenir, pembe çiçeğin başparmağı tarafından, artık örselenemeyecek olan ölülere davranıldığı gibi incelikle gözleri kapatılır ve düzeltilir, boru ağzından alınır, sanki orada daha uzun süre tutulmuş olsa, kendi körlük nağmesini fazla ayartıcı bir şekilde çalabilecekmiş gibi.

Ve krokodil bir kez daha parçalanır, kapıya yönelen aynı yürüyüş alayı, aynı sessizlik,

Cela m'est egal.

Ve şimdi Daphne ölüsü serilmiş sıra sıra kadınları geçer, her birinin boru ya da düdüğü ağzına tıkılmış ya da çabucak geri çe-

kilmiştir, müzik dışarıdaki dünyayı ve burayı peri masalında olduğu gibi hareketsiz kılmasın diye.

Kapılar içeri alır. Aynı kayıtsızlık.

Ve Tanrı ya da şeytan solda, gözle görülmez bir ışık küresinin zincire vurulmuş gerçeklikten yansıttığı bir gölge gibi dalgalanarak havada süzülen dik konumdaki yatağın başında. Doktor sanki kılıçlar arasında parmak ucunda yürür gibi dikkatle hareket ediyor. Bir şeyleri koruyor. Başlangıçta bu kendi hayatıymış gibi görünüyor. Sonra da makine, krem rengi, yuvarlak hatlı ve gözleri ışık saçan makine – biri kırmızı, tehlikeli olan göz, darbeyi iptal etmek için olan diğeriyse siyah. Elleri hafifçe –hafif gibi duruyor– hazinesinin üzerine dayalı ayakta duruyor, sonra Daphne onun elini kırmızı ve siyah gözlü makinenin şehvetli gövdesinden çekmeye kalkışmayacağını anlıyor, makine yerinden kurtulmasın diye sabitlenmiş –tıpkı bir âşığın aşkının nesnesini alışkanlık, şartlar, kolayına gelme, zaman kablolarıyla sağlama alması gibi, düğüm düğüm, elektrik yüklü siyah kablolarla– kablolar bir şalterin ve doktorun elinin basıncının kontrol ettiği bir bütünde birleşiyor.

"Açıl, hayatım" diyecek ve şaltere uzanacak, hassas eliyle kırmızı ışıklı gözü okşayacak.

Keyfini aksatabilirmiş gibi Daphne'ye bakıyor ya da onunla iletişim kuracakmış ve sonra sevgili makinesinden aldığı zevki onun bilincinden silecekmiş gibi.

"Yatağın üzerine tırman, Daphne."

Daphne bir dağın sarkık gölgesine tırmanıyor ve zirvesinde içinde yatması için kendi ölçülerinde altın bir kovuk buluyor. Ne kadar da cuk oturuyor, hayatının her bir senesi tarafından rahat etmesi için oyulmuş, kuzeyden ya da güneyden kar getiren yağmur ve rüzgâra dönüştürülmüş.

"Uzan, Daphne."

Daphne uzanıyor. Aniden dağın tepesinde, başları en alçaktaki bulutla aynı hizada suratlar beliriyor, altın kovuğa haset eden beyazlar giymiş beş kadının buluttan kakılmış ve biçimlendirilmiş suratları. Arkadaşlık kazanmak için aşağı bakıp gülümsüyorlar. Altını kazıp çıkarmak için elleri kaşınıyor, onu geniş keten ceplerinde istiflemek ve odadan dışarı emeklemek için;

çünkü emeklemek zorundalar, kafalarında sallanan dokunaçlarıyla beyaz böcekler onlar, dokunaçlardan her biri tek bir kardelen gibi hafifçe beyaz bir uç vermiş. Dokunaçlarını sallıyorlar.

"Uzan, Daphne."

"Uzan, Daphne."

Doktor, elini aşkının şalterinden çekmeksizin, cesaret ettiği kadar yakına geliyor.

"Merhaba."

Çarpık hilekâr bir gülüşle gülümsüyor, altın dağın asıl gerçeğini, tüm altın dağların gerçeğini ortaya seren o sabahın ertesindeki dünya gibi; hepsinin kilden yuvalardan ibaret olduklarını ve güneşin de meramını anlatamayan bir kaya olduğu gerçeğini, güneşin, zamanın gagalamalarıyla budanmış, aldatıcı ışık niteliğininse gölgesizliğinin ve kayıtsızlığının sessizliği üzerine kapandığını.

"Merhaba, Daphne."

Kadınlar dokunaçlarını sallıyorlar. Birdenbire kaskatı kesiliyorlar, dizleri beton gibi donmuş, göğüsleri taştan; ve Daphne'nin kulaklarının üzerine buzdan sarkıtlar batırıyor, bedenini de kovuğun dibine doğru bastırıyorlar, gerçi içlerinden biri tatlılıkla,

"Bunu ağzına koy" diyor.

Anasonlu bonbon değil bu veya ekşi şekerleme ya da siyah bonbon, ama küçük bir boru ya da düdük.

"Isır onu."

Çalınması gerekmiyor mu? Bırak düdüğünü, o neşeli düdüğünü.

Beklemekte olan doktor coşuyor. Şaltere basıyor. Sonra bir dakika ve hiçbir şey.

14

Alı rüzgâr feryat etmek için gri bir günde sonsuza kadar yerleşmiş telgraf teline tozlu çakıltaşı yolların bu en yalnızında ve bir yanda da ayrıkotu ormanları ve düşmeye karşı koyan ölü tohum zarflarıyla karaçalı ya da katırtırnağı çit ve orada feryat etmek için telgraf teline sonsuza ka-

dar yerleşmiş rüzgârın feryatının ebedi teliyle bağlanmış eğik direklerin çarmıh haçı.

Yeşil çuha ve gramofon borusunun mide bulandırıcı petrol kokusu, dertop edilmiş bir yaz tabakasının üzerine hafızadan çekilmiş ve kusulmuş bir koku, süngertaşı bir kazanda bir çam kozalağı reçinesi kütüğüyle birlikte yakılıp kaynatılmış, eski elma kerestesi.

Francie, gir içeri seni gidi yaramaz kuş
yağmur bardaktan boşanıyor
Annen ne der sonra
orada kalır ve boğulursan?
Çok yaramaz bir kuşsun sen,
beni düşünmüyorsun,
eminim umurumda değil,
dedi ağaçtaki serçe.

Francie, gir içeri seni gidi yaramaz kuş, yağmur bardaktan boşanıyor, alevler bardaktan boşanıyor. Şimdi dikkatli olun ufaklıklar, çünkü adım attığınız her yerde karşınıza bir melek çıkabilir; çünkü melekler yeryüzünde insanların arasında dolaşırlar; ve İsa geldiği zaman O da yeryüzünde tanınmadan dolaşacak. Ve ne mutlu ruhta yoksul olanlara çünkü onlarınki cennetin krallığıdır.

Dünya yüzünde kendiniz için hazineler biriktirmeyin.

Ne mutlu yaslı olanlara çünkü onlar avutulacaklar, ne mutlu kalbi temiz olanlara, çünkü onlar Tanrı'yı görecekler. Ve hiçbir şey değildir ki çocukluk, sadece feryat etmek için orada olan telgraf telindeki rüzgârdır o, gecenin oyuğundaki diş ağrısı, fazlasıyla küçük çocuk karyolasında kıvrılmış fazlasıyla büyük bir gövde, sıcak Virginny güneşi altında belini kırarcasına çalışan büyükanne, büyükanne ne büyük gözlerin var senin; ve tilkinin karnındaki oğlan, söksene, söksene dikişlerini, hafızanın bunaltıcı karnında sıkışıp kalmış oğlan kız ya da zamanın.

Şimdi artık Francie öldüğüne göre, ben Daphne, büyük ablayım, ailenin en büyüğü, nöbetler geçiren, lastik gibi sarkan tükürükle kaplı dudakları, çarpılmış yüzü ve pörtlemiş gözleriyle bazen hastanede yatan Toby sayılmazsa. Ziyaret saatinde oraya gittiğimizde bizi tanımaz, hemşire kafese benzer, parmaklıklı bir odaya doğru koridor boyunca bize yol gösterir, orada Toby porselen bir tabak kadar beyaz ve temiz yüksek bir yatakta ya-

tar; prensesin, yirmi döşeğin altında yattığı yatak kadar yüksek; *gerçek* prensesin. Toby, iyileştiğin zaman çöplüğe gidip bir şeyler bulacağız. Bir pırlanta. Bir külçe altın. Bir moa* kemiği. Toby başka insanların işe yaramaz diye attığı şeyleri bulmalıyız, gece gündüz uçurumun kenarında durup atıyorlar ve bazen geceleyin ne attıklarını göremiyorlar; geceleyin, uykuda ya da rüyada; çok yaşlı ve iş işten geçmiş olarak uyanıncaya kadar.

Toby hastaneden eve geldiğin ve faturaları ödedikleri zaman – ama o faturaları hiçbir zaman ödemeyecekler. Hastane yönetim kurulundan pencereli bir zarf gelecek ve annemiz onu ya saatin içine koyacak ya da takvime iğneleyecek ve babamız gece eve geldiğinde onu almaya uzanacak, tamamını okuyup hazırlıklı olmak için ışığa doğru yukarı kaldıracak, sonra onu yırtıp açacak ve, ya teslim bayrağını çekecek ya da Rumpelstiltskin gibi öfkeden dans edecek, ancak yerin altına kaçıp

Para! Para, diye feryat etmeyecek.

Küçük bir fare sandığın köşesindeki bir delikten dışarı süzülecek ve pasta süsleme şekeri gibi bir sesle fısıldayacak, Para? Sandığın içinde eski ayakkabılar, kitaplar ve babamızın tamirat için kullandığı deri parçalarını saklarız. Ayakkabı kalıbı nerede, diye seslenir. Ayakkabı kalıbını gören var mı ve çekici, raptiye kutusunu? Ve gece onun ayakkabılarımızı tamir etmesine yardım etmeye sivri mavi kasketler takmış adamlar gelir.

Ah. Toby. Bizim babamız tamirat yaparken gözlük takmaz. Karanlık köşeleri şimşek hızıyla görebiliyor ya da nehir kıyısının dibine saklanmaya kalkışan, karnını toprağa vermiş küçük alabalığın hızıyla. Yani belki babamız henüz kör olmuyordur. Hatırlarsın Büyükbaba gözlük takar ve onu alnının tepesine kaldırırdı, sanki orada, saçlarına varmadan önceki o parlak noktada, yaşlı insanlarla bebeklerdeki, yine balıklar gibi, pullarla kaplı olan o parlak noktada, görme konusunda yardıma muhtaç bir çift gizli göz varmış gibi. Gözlüğünü içinde sakladığı kılıf da aşınmış ve parlamıştı, portakal lekeliydi. Puantiye miydi onlar? Puantiye nedir, Toby? Birisinin puantiye dediğini duymuştum, galiba Nettie Hala'ydı, hatırlarsın bir gün kapının ara-

* Moa: Yeni Zelanda'ya özgü soyu tükenmiş uçucu olmayan devekuşu benzeri kuş. (ç. n.)

sından seyretmiştik onu. Önündeki tuvalet masasının üzerinde paua* kabuğu kapaklı bir kutusu vardı, elinde de bir pudra ponponu, pıt pıt yüzüne vuruyor ve mahrem bir gülümsemeyle aynada kendine gülümsüyordu. Hazla, hazırlanmayla ve dirayet denilen şeyle dolu bir gülümseme. Ve sonra döndü, bizi gördü ve kıpkırmızı kesildi.

"Makyaj yaparken ne cüretle beni seyredersiniz?"

Bu bir günahtı. Nettie Hala'yı makyaj yaparken seyretmiş olmak. Onun için daha da kötüydü zannedersem, çünkü şimdi bir başka yüzü ve ona göre bir başka gülümsemesi olduğunu biliyorduk. Onu suçüstü yakalamıştık, tıpkı bir hırsız gibi. Kızarmaya devam etti.

"Sizi gidi kaba çocuklar."

Sanki onu tuvaletteyken, burnunu karıştırırken ya da mahrem olarak kendinize yaptığınız şeylerden herhangi birini yaparken seyretmişiz gibi.

Ama Toby sen iyileşmiyorsun. Bizi tanımıyor, bizimle konuşmuyorsun, Chicks'le ben birlikte oynuyor ve senin eve gelmeni bekliyoruz, okuldaki çocuklar da,

"Kardeşin nöbet geçiriyor, Hah-hah-hah" diyorlar.

Sonra sen hastaneden gelip deniz kenarına indiğinde ve seni bir nöbet geçirirken bulduklarında, insanlar annemize,

"Bayan Withers, sizin oğlanın bir yere gönderilmesi gerekecek" diyorlar.

Bak Toby, insanların bir yere gönderilmeleri hakkında fikrim var benim ve bu yerin nerede olduğunu merak ediyorum. Belki de insanların denizdeki balığın türküsünü söyledikleri Rio'dadır. Rio'da bir yer. Hatırlarsın yolun yukarısındaki kadının bir yere gönderilmesi gerekmişti çünkü üzerinde hiçbir giysi olmaksızın sokağa çıkıyordu durmadan, hikâyedeki imparator gibi, yalnız bu sefer insanlar hikâyedeki çocuk gibi akıllıydılar ve durumu fark edip,

"Hey sen. Bundan paçanı kurtaramazsın" dediler.

Böylece onu bir yerlere kaldırdılar, diğer hanımı, Minnie Cuttle'ı da öyle –kendisi tepenin başında durup vadideki herkese dolu taneleri gibi küfür yağdırırdı, hatta ona yiyecek ve giysi

* Paua: Kabuğu mücevher yapımında kullanılan Yeni Zelanda'ya özgü iri, yenilebilir istiridye. (ç. n.)

vermiş olması muhtemel annemize bile– kadının bunlara ihtiyacı olmasından dolayı değil, annemizin sevme biçimi böyle olduğu için, bize içecek dolu dolu süt vermesi gibi, çimen ve süt mağarası kokan nefesini yüzümüze doğru soluyan bir jersey ineğini beslemesi gibi, sevgi gibi; gerçi başlangıçta Chicks ilave bir anne için fazla küçüktü ve o daha çok öpülürdü, babam değil ama, o annemiz kollarını ona dolarsa ya da omzuna dokunursa,

"Çekilir misin" derdi.

Babamız üzgündü, Francie'ninki karşılığında yeni bir bisiklet sahibi olduğu ve nihayet Francie'nin pantolonunu kazanın dibinde gizlice ateşe vererek yaktığı halde, şimdi suçluydu o ve öpülmek istemiyordu.

"Çekilir misin."

Annemiz de bir fincan çay için çaydanlığı ateşe sürer ve çaydanlık şarkı söylemeye başladığında, demlik de içinde iki çay kaşığı çay ile, yok üç –paketin üstünde denildiği gibi, adam başı bir ve bir de demlik için– sobanın kenarında ılık ve hazır beklerken, annemiz babamızı öpmek istediğinde ona attığı bakışla,

"Bir fincan çay al" Bob, derdi.

Ve babamız, oyuna gelir, gülümserdi,

"Tam ihtiyacım olan şey. Bunu neden daha önce düşünmedim?"

Yani annemiz, tepedeki hanım Minnie Cuttle'a yüz kilo küfüre karşılık olarak yüz kilo çay vermiş de olabilirdi; ama vadiye dolu taneleri yağdıran o hanımı bir yere kapattılar; seni bir yere kapatmadılar Toby çünkü annemiz daima,

"Çocuklarımdan hiçbiri. Çocuklarımdan hiçbiri" derdi.

Ve falan da filan. Biz de Theseus ya da bir çöpçü gibi labirentte yürüyoruz, anılarımızın ipek ya da alevden iplikleri çözülmüş; ve geçmişimizin minotauroslarını ne büyük kuvvetle katlettikten sonra, tekrar tekrar döniyoruz ipliğin kaynağına – Orası.

Peki Theseus ya da çöpçü ne takacak saçına; kâğıttan yapılma kızıl bir gelincik mi, yoksa pantolonunu telle bir paket gibi bağlayacak mı, paçalarını iki Noel krakeri gibi altın bir iplikle mi tutturacak?

Ve gökyüzü şimdi hafızayı, hesap defterlerini, camın altındaki mucizeyi örtecek mavi bir maske,

Rapunzel, Rapunzel, uzat saçlarını.

Bırak düdüğünü, o neşeli düdüğünü.

İKİNCİ BÖLÜM

YİRMİ YIL SONRA

15

TOBY

Daphne ölü odasından söyler şarkıyı.

Tespihböceğinden ve onun duvardaki gidiş gelişinden söz ediyorum, kaplumbağa gibi ters dönüşünden ve havaya merhamet telgrafları yazan bacaklarından,

"Çabuk gel. Duvarın ve duvarın kapalı gözlerinin içinde ışığın damla damla tadı uğruna oyuk açıyorum."

Daphne ölü odasından söyler şarkıyı.

Yastığımın altına iki hırsıza dair bir düş sakladım ben ve benim hırsızlarım uykumun son öğünüyle karınları tok çekip gittiler

deniz kabuğuyla kutsanmış bir kumsala
burada kadifemsi güneş ışığı boca eder kış
burada inci gibi küçük düğmeler
karaka yaprağı gibi yeşil
gelgitin günah çıkarmalarında uykuya dikilirler
erkek kardeşimin kederinin deniz diplerinde.
Yazı anahtar deliğinden dinlerken,
karın uğultusunu duyarım.
Güneş çarpmasın diye
sana bir tuz gömleği yapacağım Toby
inci gibi küçük düğmeli
manuka sürgünü gibi beyaz
denizi süpüren yenlere dikili
kış boyu senin yaşamının kanıyla.
Ateşten camın arkasından yeşil dalgaya bakarak
kırmızı gölgeyi gördüm ben.

Toby, gökyüzünde yetişen buğdaydan yapılma bir mavi gökyüzü somunu vereceğim sana ve cennetsi sevgi balıkları tutmak için bitip tükenen denizlere trol atacağım ve sen öldüğün zaman

Daphne ölü odasından söyler şarkıyı.

Senin yarım bir dünyada yaşadığını söyleyeceğim, çürümüş gün yıkımına benzer ısırılmış portakalların mikroskopik mekânında, burada gecenin olgun meyvesine boğum boğum eklenmiş rüzgârın, ne yöne eserse essin, besleyemediğini ve büyümleştiremediğini seni.

Paçavralar kemikler şişeler hurda demir eski çelik satılık bir hayat

Daphne ölü odasından söyler şarkıyı.

Şimdi Toby, ne olacaksın sen, ne olacaksın sen,

Dondurulmuş yapıtlarda batı yakası madeninde ya da dökümhanedeyken?

Şimdi Toby, nerede yaşayacaksın, nerede yaşayacaksın sen

– o viranede ya da bungalovda Allah saklasın.

Şimdi Toby, nasıl öleceksin nasıl öleceksin sen

– kuyusu kazılmış ve bu neden kuyusuna atılmış olacaksın.

16

Nakit para.

Toby Withers on şilinliklerden oluşan kâğıt para tomarını açtı, küçük ve kara bal peteği biçimindeki masanın üzerine kat kat ve buruşuk hafif pas rengi bir karışım halinde koydu.

Bir ömür evvel otlağın bir köşesinde başlarında şapkaları kovanlar varmış ve sürülerle arı karaçalı, elma çiçekleri ve devasa elmalar arasında yaşarmış, burada çocukların aklı almazmış, burası değilse cennet neresi derlermiş, Granny Smith, Kentish Fillbasket, Rome Beauty, Delicious, Jonathan, Irish Peach ve ağızda yeşil dondurma etkisi yaratan çizgili olanlar, burası değilse cennet neresi?*

Nakit para.

On şilinlik kâğıt paralar Toby'nin tam mevsiminde çalıştığı dondurulmuş yapıtlardan geliyordu, bu iyi para, fazla mesai, prim, sağlanan avantajlar, bütün gün bağırsak boşaltmak ve eve cebinde bir böbrekle gelmek demekti, senin babalık için ekstra

* Elma çeşitlerinin isimleri. (ç. n.)

bir şeyle, o şimdi emekli, altmışında, dizini oynatarak ya da üç orta parmağını masanın köşesinde tıkırdatarak, sobanın yanındaki köşede oturuyor, savaşı hatırlıyor, hangi savaş,

A Hizaya gir
B Hizaya gir
Bütün bölük hizaya gir.
"Babalık"–
"Toby babana asla babalık deme."

Toby'nin babası karınca duası gibi kullanım talimatı ve uyarılarla dolu kırmızı bir kabı bulunan dar bir şişeden haplarını alıyor. Toby de artık yalnızca bazen ortaya çıkan nöbetleri için hap alıyor, sonrasında onu rahatlatacak olansa soluk, küçülmüş, ağırkanlı, kararsız, dalgın, atardamarları katılaşmış ve karnı tuzdan şişmiş olan annesi yine. Toby otuz iki yaşında bir adam, ergenlik ve yirmili yaşlardan tekrar kalıba dökülmüş, altın bir para, gümüş bir para, bakır bir para, kara bir bal peteğinin üzerinde duran pas rengi on şilinlik kâğıt para.

17

Saat on buçuk olmuştu, üç adet saatin bildirdiği üzere, zira Withers'ların mutfağındaki şömine rafında, onca yıl faturalar, makbuzlar ve biletlerle karnını dolduran bir tanesi yetmezmiş gibi, onun durduğu yere ona arkadaşlık etmesi için iki saat daha konmuştu, kıs kıs gülen ve gıdaklayan bir zaman yığını, üçlü bir şantaj, eski büyükbaba saatiyle ay suratlı, kambur omuzlu iki de alarmlı saat. Hepsi de on buçuğu gösteriyordu ve onlara inanılırdı.

Ama radyo *bilirdi* ve onun insan sesiyle zamanı bildirmesi, otuz altı gayri insani gözün büyüsü altında mutfakta oturan, Bob, Amy ve Toby Withers'ı yatıştırırdı.

"Onu çeyrek geçiyor" dedi radyodaki adam.

"Saatler yanlış" dedi Bob Withers şömine rafına muzaffer bir edayla bakarak; ama saatler yanlış derken bile doğru olduklarını biliyordu, saatler de aşağı doğru ona baktılar, uyarı parıltıları saçıyorlardı ve Bob'a doğru olduklarını bildirdiler,

"Ne demeye üç saatimiz var ki zaten?" dedi Bob.

"Şimdi, dedi radyodaki adam – "bando müziği üzerine bir program, Walter sizler için yönetecek, Günaydın Walter."

"Kapatın şunu" dedi Toby. "Radyo açıkken paramı sayamıyorum."

Şömine rafındaki bir teneke kutudan bir yığın gümüş para almış, masanın üzerine saçmış ve şimdi de pek de Eyfel Kulesi yüksekliğine ulaşmayan sütunlar halinde düzenliyordu onları.

"Kapatın şunu."

Aslında kimseye hitap etmiyordu ama annesi, o çağırdığı zaman hep çıkageldiği gibi, bulaşıkhaneden çıkageldi; şefkatli bir yankı gibi oğlunun konuşmasına bağlıydı. Elinde bir fırın tutacağı vardı ve kapının hemen iç tarafında, köşede duran elektrikli ocağının üzerine eğilmekten ötürü yüzü kızarmıştı,

"Ah Toby. Büyükbaban eyaletteki ilk bandonun üyesiydi. Bando şefiydi. Pazarları bando alayı yaparlardı. Dinle. Ama eğer kapansın istiyorsan kapatırım onu."

"Kafamda bu gürültüyle paramı sayamıyorum."

Annesi uysallıkla radyoyu kapadı. Babası kömür fırınının yanı başında bir cırcırböceği kadar keyifli, sabah gazetesine göz gezdirerek oturduğu yerden yukarı baktı. Çin ve Uzakdoğu hakkındaki dış haberleri atlayarak, haber sayfasını ve bölge haberlerini okumuş, durumu iyi olan genç Fred Maines'in yaralanıp hastaneye kaldırıldığı kamyon kazasını okumayı bitiriyordu. Ondan sonra arkadaki bant karikatüre dönecekti, gerçi genellikle bunu ilk önce okumayı severdi ama bazen de en sona saklayarak nefsiyle mücadele ederdi.

"Annenin istediğini yap. Radyoyu açık bırak. Paranı dün gece ya da herhangi başka bir zaman sayabilirdin. Zaten o kadar sık sayıyorsun ki nasılsa ne kadar paran olduğunu biliyorsundur. Zaten bana zırnık düşüyor, ev için annene de vermiyorsun."

"Ama baba–"

"İstemiyorsan burada yaşamak zorunda değilsin, eğer anne ve babanın çok yaşlandığını ve dırdırcı olduğunu düşünüyorsan."

"Ah Bob, Toby asla bizim için böyle düşünmez, öyle değil mi Toby?"

"Düşünmeyeceğimi biliyorsun anne. Sadece şu var ki Babam–"

"Neden evlenmiyorsun? Chalklin'lerin kızının nesi var?"

Bayan Withers telaşlanmış görünüyordu,

"Ah Bob, biliyorsun ki o kız sadece bir arkadaş. Toby faka basıp da evlenmeyecek, öyle değil mi Toby?"

"Çok doğru, bunu yapmayacağım, anne. Ve sana da biraz para vermek istiyorum Baba, ama hayata atılmak zorundayım ve para tutunulacak bir şey, aksi takdirde batarsın. Ben hayatta ne zaman bir başlangıç yaptım ki? Taahhütlerim var."

Sözcüğü tekrarladı. Taahhütler. Onun için uzun bir sözcüktü bu çünkü nöbetlerinden dolayı okulu erken bırakmış, imlası da her zaman zayıf olmuştu ama bak sen, bu esnada neler de kapmıştı. Ağzının içinde pelte gibi yatan diliyle bazen konuşurken dili sürçüyor ve yavaş kalıyor olabilirdi, ama hayattaki en önemli şeyler hakkında bir şeyler öğrenmeye başladığını hissediyordu, para ve benzeri şeyler hakkında.

"Evet, taahhütlerim var."

"Benim de taahhütlerimin olduğunu unutma oğlum. Faizler ve elektrik."

"Ama geçen hafta sana iki torba buğday satın aldım, tavuklar için, bir de arabana kaput yapmak için branda bezi. Neden araban için kaputu yaptırmıyorsun?"

Bay Withers bıkkın görünüyordu. Gazetenin son sayfasını parmağıyla çevirdi ve bant karikatüre gizlice göz attı, bahçesinde çalışan, lahanalarını başaşağı diken çünkü onları posta parası ödemeden akrabasına, dünyanın diğer tarafındaki yaşlı amcasına göndermek isteyen Choko'ya. Bob bunun Choko'nun seçim konuşması yaptığı geçen haftaki kadar komik olmadığını düşündü.

"Evet, kaputa ne oldu?" diye ısrar etti Toby.

"Acele etmeyeceğim. Beni sıkıştırma. Eskisi kadar genç değilim, hatırlarsan. Annen de değil."

"Evet."

Toby annesine göz attı. Elinde bir parça tereyağlı kâğıt vardı ve kömür fırınında yapılacak pideler için sac tepsiyi yağlıyordu, sulu hamur kaşık kaşık dumanı tüten saca dökülüp ka-

barıyor, fokurduyor, esmerleşiyor ve katlanmış ılık bir sofra bezinin altında terlemesi için çabucak ittiriliyordu. Amy Withers her zaman uzlaşma için pide yapardı. Sanki o ikisi çocukmuş gibi Bob ve Toby için pidelere tereyağ sürer ve bir tabağın içinde ellerine tutuştururdu, yağlayıp ellerine tutuştur, yağlayıp ellerine tutuştur, bir fırın pide bitene, ya da neredeyse bitene kadar, sonra:

"Ah, göbeğim şişti" derdi Bob Withers, yeleğinin iki ucunun altından dışarı taşan karnına vurarak. Sahiden de yuvarlak bir topa benziyordu, ufaktan başlamış, ama yıllar ona gitgide daha fazla yağ bağlatmıştı ama tek bir şey vardı, saçlarını muhafaza etmişti, gri ve parlak saçları onun gurur kaynağıydıydılar,

Amy elinde bir pideyle,

"Hiçbir eş sana böyle pideler yapmaz, Toby. Hatırlıyorum da sen küçükken–"

Sonra tufan hakkında konuşmaya devam ederdi, Nuh'un Gemisi, çifter çifter hayvanlar ve ben, işte ben, göklerin altından kendisinde hayat nefesi olan bütün beşeri yok etmek için yeryüzü üzerine sular tufanı getiriyorum; yeryüzünde olanların hepsi ölecektir ile ilgili olan değil; şu nehir taşkını hakkında, kar yüzünden köpüren Clutha, anafora kapılan ekin demetleri ve öylesi rahat ve elverişli olduğu için en tepede oturan tavşanlar hakkında,

"sen küçükken Toby ve Chicks doğmadan, sen ve Francie büyükannelerde kalmıştınız, hatırlıyor musun?"

Ve Amy Withers usulü tereyağlı zeytin ve zeytin yapraklarıyla karnını doyuran Withers ailesi, Toby'le anne ve babası, uzlaşır ve kutsanırlardı.

Bu cumartesi de öyle oldu. Toby parasını kaldırdı, şömine rafının üzerinde tuttuğu gümüş rengi kakao kutusuna doldurdu, artırdığı üç penilik bozuklukları sakladığı kendi gümüş rengi pipo tütünü kutusunu şöminenin diğer ucundan almış olan babasına meydan okuma ve övünç dolu bir bakış fırlattı.

Toby esnedi.

"Burası sıcak oldu."

"Sobadandır Toby. Dur, bir pencere açayım."

"Tamam. Anne, tıraş olacağım, galiba."

Yatak odasına gitti ve elektrikli tıraş makinesini fişe taktı. Makinenin şu sesi yok mu, elindeki bir avuç üç penilik bozukluklar yüzünden şimdi de ağlamaklı olan ve ha bire dileklerde bulunan Bob Withers'ın oturduğu mutfağa kadar gelen o sinir bozucu vızıldama.

Sanat Birliği Piyangosu? Eğer biletinizi nüfusun en yoğun olduğu yukarı kuzeyden alırsanız, muhakkak bir ikramiye kazanacağınıza dair bir teori vardı. Eşya piyangosu? Tatts lotosu? Elektrikli tıraş makinesini dinledi, tıraş olmanın çıplak, kanundışı ve hükmedici yeni biçimini; sabunsuz, su kaynatmadan, banyonun kapısını kapatmadan ve aynadan buharı silmeden.

Bu beni aşar diye düşündü, buna yetişemem.

18

Şimdi bu Cumartesi Mayıs'ın biri, avlanma mevsiminin de açılışıydı, akşam gazeteleri tüfeklerine yaslanmış, kuğu, kaz ya da cennet ördeklerini bükük boyunları ve bölük pörçük bir gökkuşağı gibi mavi yeşil ışıltılar saçan ıslak gövdelerinden havaya kaldırmış, lastik çizme ve su geçirmez ceketler içindeki adamların fotoğraflarıyla dolu olacaktı. Ördekler, önceki gecenin tümüyle sabahın erken saatlerini, evcilleştirilmiş ve tombul akrabalarının arasına karıştıkları kasaba bahçelerinde sığınak bulmak için, bulutların altındaki buğuda alçak uçuşla geçirmişe benziyorlardı ve sonra onlarla birlikte bahçeler bölgesindeki özel ördek göletinin üzerinde çocuklar tarafından kovalanıp taşa tutulmuşlar ve onların milyonlarca beyaz ekmek kırıntısından oluşan sadakalarına boğulmuşlardı; ya da derenin aktığı ve pukekoların* beyaz zarfa benzer kuyruklarını kamçı gibi şaklatarak, bataklığı baştan sona uzun adımlarla arşınladığı Withers'ların yerindeydiler. Kuş sığınmacılar, orada dere kenarında badi badi yürüyüp tüylerine çekidüzen vermekte özgürdüler ve onları içeri almak için kesintisiz dalgalarını bölmeye hemen hiç vakti olmadığından suyu gafil avlayarak, gizlice

* Pukeko: Maori dilinde saz horozu. (ç. n.)

içine süzülmekte de, alaca ayaklarını çırparak, göğüslerine gelen suda sessizce söğütlerin gölgede kalan güvenli sığınağına doğru yüzerek. Orada Withers'ların yerinde yuvalarını yaptılar, yumurtalarıyla kuluçkaya yattılar ve sürüden ayrı düşmüş ve etekleri tutuşmuş olan en küçükleri dışında, katı bahriye düzeni içinde bir o yana bir bu yana akın ettiler, en küçükleri palazlık günlerini bu yorucu arayı kapatma çabasıyla geçiriyordu.

"Yılanbalıklarına dikkat et" derdi annesi.

"Yılanbalıklarına dikkat et, seni bütün bütün yutarlar. Gel içeri seni yaramaz kuş."

Hava iyi olacağa benziyordu – gazetenin dediğine göre de Otago'nun kıyı kesimlerinde iyi ya da açık olacaktı, çünkü gazete her gün hava durumunun çizimini veriyordu. Dediklerine göre, yukarı kuzeyde yaşayan ve bir kulede oturup günlerini diğer insanlar gibi çalışarak değil de, onun yerine hava akımlarını yakalayıp kıpırtı ve oynaşmalardan bir harita oluşturmak için onları birbirine bağlamakla geçiren birisi vardı. Bob Withers kuledeki adamı düşünerek söylenirdi,

"*Bazı* insanlar işin kolayını bulabiliyor."

Ona göre iş, emekli oluncaya ve seyahat saati hediye olarak ona verilinceye –ama nereye seyahat edecekti ki, bu yüzden saati göz önünden kaldırmıştı– kadar hareket etmek, ter dökmek, taşımak ve çekmek anlamına geliyordu; iş günlerinde çalan bir kilise çanı gibi yüksekte ve kıpırtısız, bir kulede oturmak değil.

Hava iyi olacağa benziyordu, denizse, alta tıkıştırılmış dalgalarla ve saydam bir mavi hava ve ayaz kütlesinden biçilmiş yapraksız su gibi titreşen ağaçlarla çarşaf gibi uzanıyordu.

"Ne gün" dedi Toby tıraşını bitirir ve yüzüne bir parça krem sürerken. Hakikaten de illet, diye düşündü. Babam bu çağa ayak uydurmaya korkuyor. Bu yüzden de elektrikli tıraş makinesi kullanmayacak. Eski usul köpüğe bulanma, ustura kayışı ve gırtlak kesen tıraş bıçağı ona göre. İllet ya da değil, bu benim tercihim. Tıraş makinesini deri kılıfına yerleştirdi ve fermuarını çekip kapattı. Ne mükemmel bir gün!

Ne için mükemmel bir gün, Toby?

Ah düzlüğe inecek ve dökümhane için hurda demirleri kümelendireceğim, belki Joseph'in oradan kırpıntıları toplayacak,

Jim'e gidecek kitaplarla da Chalklin'lerde turu tamamlayacağım. Yapılacak bir yığın şey var. Perdeleri araladı ve yukarıdan düzlüğe, ördeklerin kıyıda paytak paytak dolaştığı derenin civarına baktı. Armut ağacında ya da meşe ağaçlarından birindeki bir sığırcık, ipeğin yırtılması gibi, çağıldayan bir ses çıkardı, eskilikten ve giyilmekten yeşile çalan bir tür siyah parlak ipek ya da belki taftanın.

"Ördek mevsimi" dedi Toby. "Avcılık lisansı alsam ne olur?"

Mükemmel bir gün Toby.

"Evet, yapılacak pek çok şey olan mükemmel bir gün. Akşama da sinema."

Toby uzun zaman, yirmi beş yıl önce bir cumartesi sabahı ve sen hiçbir şeyle meşgul değilsin, bütün sabahı bir söğüt değneğiyle geçiriyorsun, onu dalından koparıp bıçakla yontarak, suya batırarak, onunla çimenlere vurarak, peki neyin düşünü kuruyorsun Toby?

"Eve doğru çıktığımı düşlüyorum ve her şeyin gitmiş, bir çalı süpürgesiyle temizlenmiş olduğunu keşfettiğimi ve Chicks, Francie ve Daphne'yle birlikte aşağıda derenin yanında yaşayacağımı ve lolipop yiyeceğimi ve hiç nöbet geçirmeyeceğimi ve güneşin tepemizde olduğunu ve benim de karanlık çöktüğünde savuracak bir değneğim olacağını."

"Evet, belki avlanmak için bir tüfek alırım. Yalnız daha sonra. Ama niye? Ya da yarın. Bilmiyorum, Chalkin'lere dolaşmaya çıkıyorum."

Kamyonunu, karaağaçlı bulvarın bitişiğindeki anacadde boyunca dikkatle sürdü. Araba sürmekten mutluluk duyuyordu, ibre otuzda ve ayağı –nasıl anlatsa?– frenin üzerinde bir tetik kadar mutlu. Polis istasyonunu otuzla geçti. Eğer çavuş oradaysa pencereden bakacak, beni araba sürerken görecek ve Toby Withers araba sürmeyi hak ediyor, nöbet geçirmeyen nicelerinden daha dikkatli, onlara ancak sakatlık derslerini verir, onları bir sakatlık paklar, diye düşünecek. Ama konuşulanlara bakılırsa, nöbetlerinden de gitgide kurtuluyor, diyorlar.

Girişlerindeki hazin itiraf işaretlerine benzer dolup taşmış çöp tenekeleriyle, bakımsız ve korumasız cumartesi dükkânlarını geçerek sürmeye devam etti ve yeni müdavimlerle pirinç sarısı süt ürünleri büfesini geçti, kapının yanında takılan ve otomatik pikaba

– Ah Benim Babacık bana karşı öyle harika
Ah benim babacık bana karşı öyle iyi ki
için para atan genç serseriyi, süt büfesi kovboyunu da.

Toby sürerken şarkının geri kalanını kendi kendine mırıldandı. Ah benim babacık, emekli, onun için anlamlı her şeyden kopmuş, demiryolu, gün boyu oyalayan hayat oyunu, ah benim babacık eski günlerin hatırına etrafa göz gezdirmek için hangara kadar giden, yalnızca eski günlerin nasıl olduğunun sağlamasını yapmak için, gazete bayiindeki kızdan dedikoduları, büfedeki kadın garsondan bedava bir fincan çay alan, kankalarıyla karşılaşıp kendi özel mavra lisanlarıyla konuşan,

O kızın rampaları pek fazla
Oamaru Timaru Waianakarua,
Hey hey kurtsineği.

Sonra yeni temizlikçileri, ateşçileri ve makinistleri gören, işleri idare etmeye çalışan ve bunun için kendilerine cömertçe para da ödenen bir avuç velet

–benim zamanımdaki gibi değil, hey gidi ben başladığımda şanslıydık ki kazandığımız–

para para, aynı eski hikâye, ama *ah benim babacık.*

Toby Chalkin'lerin yaşadığı yere doğru köşeyi döndü. Fay Chalkin'le evlenmek? Evlen onunla ve diğer otuz yaş civarı herifler gibi bir koca ol, doğru tarzda inşa edilmiş bir ev ve evin içine konulmuş doğru şeylerin olsun, bir kızın hoşuna gidecek türden şeyler – üzerine oturamadığınız yeni mobilyalar, ameliyat masası gibi bacakları olan sandalyeler ve sahte bir ateşin tepesinde duran sıska şömine rafı. Fay Chalklin'le evlen ve insanların arasına karış tekrardan – yoksa bu zaten hiç mi olmamıştı, bir cumartesi gecesi de filme yalnız gitme, arka sıraların ortalarında oturup, ara olunca spor gazetesinin cumartesi gece baskısını okuyarak, kâğıttaki bir karşılaşma ya da basılı bir güreş maçı bile olsa, var olacak bir yer bulmaya çalışarak; ya da bir sigara içmek için tek başına dışarı çıkarak, bir gösterinin ya da sirkin solmuş lekeli resimleriyle yırtık afişlerin yanındaki köşede durarak – iki geceliğine gelen ve dünyanın bir ucuna yoluna devam edecek olan sirkin şişman hanımı, altmış santim boyundaki küçük adamı ve pisliğinin ve samanlarının arasından soru yönelten aslan kralıyla

"Bir krala ne kadar toprak gereklidir?"

Fay Chalklin'le evlen ve bir dönüm araziye çöreklen, belki bir de sosyal konut, aynı ana babadan, yani devlet mimarından olma, balık yumurtaları ya da kedi köpek yavruları gibi birbirinin eşi evlerden biri. Döner çamaşır askıları ve herkese açık çocuk bahçeleriyle, banliyöde. Her yeri insanlarla dolu, yalnız kalacak yeri olmayan, ne okumuştu annem, yirmi beş yıl önce İncil'den,

Evlerine ev tarlalarına tarla katanların vay haline, oturacak yer kalmayana dek ki dünyanın ortasına bir tek onlar yerleşebilsinler diye.

Toby gözlerini kapadı ve tekrar açtı, çarçabuk, dünya aniden değişir ve saklanacak bir köşe, bir aidiyet, bulunur diye. Ah evlen Fay Chalklin'le ve bütün ışıklardan daha hızlı dönüp duran ve bir insanın, Tanrım, bir saralının bile, sığışıp ısınacağı bir aralık bırakmayan çemberin dışında kalma.

Toby Withers, kirli tırnaklı, kahverengi yağlı saçlı, çöküк omuzlu, kafası bir yana düşmüş ve saç çizgisinin orada yol yol eti çıkmış kalın boyunlu şu kafadan çatlak. Evdeki odası, mutfağın dışında, anne babasının bitişiğinde. Yatağın üzerinde gri battaniyeler, tek kişilik yatak, dünden kalma iç içe tıkılmış, kokulu çorapları dipte yatak takımlarının altında, zeminin ortasındaki kap gecenin kehribar denizlerinde enkaz haline gelmiş ölü beyaz torpiller gibi yüzen sigara izmaritleriyle dolu. Ve haplar, uzun dar paketin içindeki haplar, biri sabah biri gece alınacak, T. Withers. Nöbetler için.

Nöbetler. Nöbetler. Nöbetler. Herhangi bir yerde düşüveriyor biliyorsun. Nöbetlerin gelişini anlayabildiğini söylüyorlar, ona sürücü ehliyeti vermiş olmaları bir mucize, şimdiki ehliyetini almak için uğraşmış, mahkemede falan, kendi doktoru,

"Withers tehlike arz etmiyor" demiş

derler de derler

eskisinden daha iyi, hatırla, onu herhangi bir yerde, sokakta ya da plajda, boğulmamış halde buldukları zamanı, üzerindeki yüreğini tuzla yıkayan yumuşak dalgaları,

derler de derler

gerçi antika bir ailedirler, hatırlarsan kız kardeşi Francie o alevlerde yanmıştı, diğer kız kardeşi Daphne de gitgide tuhaf-

laştı, Lise'ye devam ederek bir şeyler öğrenen ve okuyan kardeş, onu da bir hastaneye kapattılar, bir akıl hastanesine

derler

ve diğer kız kardeşi, Chicks, ona eskiden öyle derlerdi, aslında Teresa, erken evlendi, öğrencinin biriyle çocuğu memedeyken yaptığı zorunlu bir evlilikti, yukarı kuzeye gittiler

derler de derler

bunlar ailelerde görülen şeyler, iyi ki evlenmedi, ama iyi bir kalbi var, hatırlarsan o yaşlı adama yardım edip ona yaşayacak bir yer, yatak ve yiyecek verdiydi ama para konusunda cimri, parayla evli, peniler, üç kuruşlar, altı kuruşlar ve onu dışarıdaki soğuktan korusun diye bir palto gibi etrafına sarılı kâğıt paralar; her şeyden vazgeçer ama parasından asla

derler de derler

ve kitap okuyor. Bazen sapkın şeyler okur

ve bir keresinde içmemiş miydi ama örtbas edildi bu

bir yelkenli gemiyle dünya seyahati yapmamış mıydı yoksa kendi kendine bir seyahat miydi bu?

Chalklin'ler evde değildi, ne Jim ne Bayan Chalklin ne de Fay. Panjurlar kapalıydı ve kapının yanındaki kutuda içi tozla benek benek boş bir süt şişesi duruyordu.

"Evde olmaları gerekir" diye düşündü Toby. "Bu bir cumartesi sabahı ve cumartesi sabahları asla dışarı çıkmazlar."

Arka kapıya gitti ve içeride sessizlik dışında herhangi bir faaliyet işitmediğinden gürültüyle kapıyı çaldı. Bacada duman yoktu ve çamaşırlığın kapısı bir parça gazete kıstırılıp kapatılmıştı. Çamaşır askısının bir kancasına asılı bir kurulama bezi vardı.

Bir komşu çitin üzerinden baktı ve Toby'yi gördü.

"Hafta sonu için bir yere gittiler" dedi kadın, bilgi sahibi olduğuna ve buna elden çıkarabildiğine memnun olarak – "Ne harika bir gün, değil mi?"

Toby'ye gülümsedi.

"Siz Toby Withers'sınız, değil mi? Toby Withers'a *benzediğinizi* düşündüm de. Aile hafta sonu için bir yerlerde, Bay ve Bayan Chalkin ve Fay, gerçi Fay Crudge'lara gitti ama, Albert onun nişanlısı biliyorsunuz. Evleniyor olmayı bir hayal edin. Yün fab-

rikasında yorgunluktan bitene kadar bütün hafta ve haftalar boyu çalışmasına nazaran bir değişiklik olacak."

"Öyle mi?" dedi Toby.

"Evet, bütün gün içeride kalmaktan nasıl da renkleri solar bilirsiniz."

"Ve evlenerek" dedi Toby, "dışarıda yaşıyor olacak o zaman?"

Komşu şaşırmış görünüyordu – "Böyle söylemeniz ne kadar da komik. Bir evde yaşayacak."

"Ah" dedi Toby.

"Ve şimdi" dedi komşu, "benim uçmam lazım. Annenize selamımı söyleyin ve şimdi gerçekten de uçmam lazım."

"Kocam bataklıkta, ördek avında" dedi.

Toby de dedi ki, *Ama ben Fay için onu yanımda götürmek için geldim, benim karım olsun, ben de onun kocası olayım diye. Kumsala acı baklaların arasına inerdik diye düşündüm, ama kısa bir süre için otururduk önce ve denizin gelişini ve bir kuşun dantel tüküren gagası gibi kıvrık koyu mavi dalgaları izlerdik, evet Fay için geldim ben, onun saçını koparacak ve yabani ot gibi denizin üstünde yüzdürecektim ve yağla parlayan gıcır tüfeğimi çıkarıp küçük cennet ördeğimi vuracak ve donuk bezgin tüylerini gövdesinden yolacaktım*

ve boynundaki izi sevgiyle saracaktım
ölmesi için bıracağım boynundaki
derinin bıraktığı iz, deri boyunduruğu fabrika
kızının günbegün, ah evet karım için geldim ben.

"İyi misin Toby?" diye sordu komşu.

Toby kaşını çattı ona.

"Gittiğinizi düşünmüştüm" dedi, "bataklığa, vurulmaya."

Komşunun etekleri tutuşmuş gibiydi ve antika Toby Withers'ı birilerine anlatmak için içeri doğru koşturdu ama anlatacak ve *Bir gözünün önüne getir* diyecek hiç kimse yoktu; ki bunu yaşamak en beteriydi, anlatacak zamanda etrafta kimsenin olmaması.

Toby yavaşça eve doğru sürdü. Yorgun hissediyordu. Bu akşam film var, diye düşündü. Kahretsin. Ama küfür etmemeliyim çünkü annem onaylamıyor. Zavallı anneciğim, onun yanında kalacağım.

Kamyonunu düzlükte park etti ve eve doğru köprüyü geçti. Yabankazları, sığınmacılar, suyun üzerinde av tuzakları gibi oturuyorlardı. Toby'nin ayak sesleri onları ürperterek, derenin kıyısına, boy atan nanelerin ve uyumakta olan nergis ve fulya soğanlarının ortasına kendisini sokuşturmuş olan kahverengi gergin çarşaf gibi suda boydan boya mavi yeşil bir kuş tüyü titreşimine yol açtı.

Vak vak vak diye seslendi Toby, dilini şaklatıp kırıntı bulmak için cebini yoklayarak, ama kırıntılar cebinde ne arayacaktı ki, neyse boş ver, vak vak vak sizi gidi küçük güzellikler.

Düşümde bin katlı bir bina gördüm
bin pencere ve bin kapılı
biri bile bizimki değildi, canım,
biri bile bizimki değil.

Patikadan yukarı, eve çıktı. Öğle yemeği vakti yaklaşmıştı ve et suyunda girdaba kapılmış yüzen patates batıkları, suya batmış ve ılık dünyalarında birbirlerine tutunan biftek parçalarıyla türlünün kokusunu alabiliyordu. Annesi kapıyı açtı,

"Ah Toby" dedi. Sanki Toby yüzlerce binlerce yıldan beri seyahatteymiş de henüz geri dönmüş gibi. Onun üstünü arıyora benziyordu, ağır hava koşullarının pestile çevirdiği yüzünde bilinmeyen bir okyanustan gelen bir tuz fırtınasının izini, büyük yağ lekeli ellerinde içlerinde onun için getirmiş olabileceği şeyleri –fildişi, tavuskuşları, menekşeler, altın–

ay altın.

Ve sanki gemi yolculuğunda acından ölmüşçesine, onu her zaman olduğu gibi yemekle aşka davet ederek karşıladı.

"Ah Toby, yiyecek bir şeyler istersin. Gel, öğle yemeğini ye. Chalklin'leri gördün mü?"

Chalklin'ler dedi ama onları kastetmiyordu, bu sabah, kış bulutlarının altında bir araya toplaşmış Bob, Amy, Toby ve haykıran yabanördekleriyle Withers adasının ötesindeki diğer adalarda bulunan insanların dünyalarını kastediyordu.

"Chalklin'leri gördün mü?"

"Dışarıdaydılar."

"Ah, bu çok komik, hafta sonları hiç dışarı çıkmazlar. Fay evde miydi bir ihtimal?"

"Hayır, o da yoktu."

"Öyleyse yemeğini tabağa koyup getiriyor ve babanı çağırıyorum" dedi Amy, muzaffer bir ses tonuyla, şaşmaz bir el ve kalp hüneri sergilemek üzere olan mutlu bir sihirbaz gibi.

"Ama baban arka tarafa çıktı, yarım saattir orada. Ona doktora gitmesini söylüyorum ama şu hapları almaya devam ediyor."

Toby'ye doğru eğildi ve fısıldadı

"Kanaması var."

"Bunu halletmediği için aptal o zaman."

"Ah, onunla tartışmaya kalkma, Toby. Babanın nasıl olduğunu biliyorsun. Dinle, bağrışan kazlar var. Ama bizim mekânımızda güvende olduklarını biliyorlar. Gidecek bir yerleri var."

"Evet" dedi Toby, "gidecek bir yerleri var."

19

Withers'ların yaşadığı kasabadaki sinemalara gittiniz mi hiç? Birbirinin karşıtı iki sinema salonu vardır, Regent ve Miami. Regent'ta fiyatlar daha yüksektir ve birinci sınıf olarak adlandırılan filmlerde de, gerzek çizgi filmler, sür-atını-kovboy serileri ya da plantasyonlarda mahsur kalmış ve ter içinde kolonyal şapkalı ve şortlu –onaylanmış tropikal kılık– adamlarla etrafı sarılmış yarı çıplak kadınlar araya girmez. Züppeler, zenginler ve okumuşlar en iyi kıyafetleri ve kürkleriyle Regent'a giderler. Tavanda, bakınan, hışırdayan ve fısıldaşan zengin ve işleri tıkırında sıra sıra insanların tepesinde, merkezi ısıtmalı havada gerçekçi bir şekilde yanıp sönmeye ayarlı yıldızlarla kaplı sahte bir gece göğü vardır. Işıklar söner, yıldızlar gözden kaybolur, bir keyif mırılıtısı yükselir. Ah nefes almak bile ne büyük lüks.

Miami, özellikle kışın, arkadaki ağır kadife perdelerin arasından esen buz gibi rüzgârla, konforsuz ve soğuktur. Oraya eğitimsiz insanlar gider, ıslık çalmak, yüksek sesle şarkı söylemek, çikolata kâğıtlarını hışırdatmak ve kadın ve erkek kahramanların her öpüşmesinde ya da kadının bir perdenin arkasından giysilerini fırlatıp ya yatağa gittiği ya da sansürlenmiş bir banyo yapmak üzere olduğu anlaşıldığında, dişlerinin arasın-

dan Fi-u-u-u diye üflemek için. Bu güruh öpüşme, dokunma ve yolunmuş saç ve tokatlanmış suratlı kavgaları sever.

"Seni hayvan, bu ne cüret."

"Hayatım, sen benim bu hayattaki her şeyimsin."

Miami, bu aşağı tabaka sayesinde, Regent kadar pahalıya patlamaz. Orada yıldızlara bakmak isterseniz, onların ayaz ve soğuk bulutla ışıklarını dalgalandırışını görmek için dışarı çıkarsınız. Şalteri indirip onları söndürmek mümkün olmaz ve onlara para ödemezsiniz.

Eğer bir mayıs gecesi Miami salonunda bulunduysanız Toby Withers'ı arkadan dördüncü sırada tek başına otururken görmüşsünüzdür. Yeni kravatını ve koyu mavi, en iyi, takımını giyiyordu. Ayakkabıları cilalıydı ve dik kahverengi saçları kalp biçimli bir şişenin içinde satın aldığı ve banyodaki rafta sakladığı saç kremiyle parlıyordu. Elleri kırmızıydı ve içlerine kir işlemişti, saklanacak yerleri de yoktu, mahcup ve hantal hantal sarkıyorlardı. Cebinde, siz göremeseniz de –onları filmin başlamasından sonraya saklıyordu– altı penilik bir meyve aromalı şeker rulosu vardı, biraz portakal ve ahududu, limon, çilek, Toby onları açana kadar hangisi olduğunu bilemezdi, her zaman sürpriz olurdu. Bir kalıp çikolatası da vardı. Diğer cebinde de Spor Haberleri'nin cumartesi gece baskısı, yarış haberlerinin basılı olduğu kısmı, bulanık sarı bir renkte ve futbol ve kupa karşılaşmalarının sonuçları; Jamie Amca'ya dert mektupları sayfası, ayda yolculukla ilgili bir bant karikatür ve Hollywood'un içyüzü üzerine bir makale. Toby spor gazetesini sonraya saklıyordu, eve gittiği zamana, sonra onu cebinden çıkaracak ve yatağa gitmekte olan babası mutfak girişinde duracak, elini uzatarak

"Hadi spor haberlerine bakalım" diyecekti.

Toby de gazeteyi masanın üstüne yayacak, tüm gücüyle bulanık sarı hazineyi sımsıkı tutarak,

"Ben de henüz okumadım" diyecekti, okumak istediğinden değil, ama babasının bu bulanık tılsımdan bir doz almak için kapıda yaltaklanmasına, içinden hem gülüp hem ağlayarak.

Böylece sinemada bir başına oturdu. Bir keresinde bir yer gösterici genç bir kadına Toby'nin yanındaki koltuğu gösterdi, Toby de kadın için koltuğu açmak üzere uzandı ve ona gülüm-

sedi. Ama arkasından erkek arkadaşı geliyordu, o da oturdu ve birbirlerine yanaşıp, fısıldayıp kıkırdadılar ve ne renk olduklarını görmek için dillerini dışarı çıkararak jelibon yediler

"Benimki ne renk?"

"Yeşil, benimki ne?"

"Seninki de yeşil."

"İkisi de limon olmalı."

Ve bu muazzam çıkarımın çok komik olduğunu düşünüp, limonlu bir şeker yemelerine güldüler de güldüler.

Eğer bu şekilde devam ederlerse filmi duyamayacağım, diye düşündü Toby, bitişiğimde oturup okul çocukları gibi davranmak tam onlara göre. A, başlıyor. Neden geldim? Neden herhangi bir şey yapıyorum ki? Ne zaman nöbet geçirmeyi bırakacağım? Bayan Crat ve kocası orada, kadın ne kadar da yaşlı görünüyor, adam da öyle, onların epey genç göründükleri zamanları hatırlıyorum, eskiden çamaşırhanenin kapısında durur ve gülerdi, hiç kimse de neden çamaşırhanenin kapısında durup dışarıya, dünyaya bakarak güldüğünü bilmezdi. Eskiden cuma günleri kolu sepetin ağırlığıyla neredeyse yere değecek kadar bükülmüş, eve paket taşırdı. Bahçe küreklerini ödünç alıp hiç geri vermedik. Bill Trout ve Mary de orada. Ne komik. Onlara teneke kutu bağladık ve üzerlerine pirinç attık, onlar da bize bir kremalı çörek verdiler, o da yalnızca hafif kremalıydı. Şimdi o, koca bir et parçası gibi suratı ve yağlarıyla, dondurulmuş yapıtlardaki yöneticilerden biri ve daha geçen hafta tatil için şehre gittiğinde, bizim çocuklardan biri onu görüyor, ben de o çocuğa onu gördüğün zaman ne yapıyordu dediğimde

"Ya, kasap dükkânının vitrinine bakıyordu" diye cevapladı.

Dediklerine göre, boylu boyunca yatıp çığlıklar atan, şımarık bir küçük kızları varmış. Bu gece tanıdığım herkes burada gibi, hepsi buraya üşüşüyor. Günün birinde bundan kurtulup belki yukarı kuzeye ya da yeni bir yerlere gideceğim, bir iş kuracak ve rahat, zengin ve seviliyor olacağım; ama çok geç.

Paketin en üstündeki şekeri açtı ve ağzına sokuverdi. Bu bir ahududu şekeriydi. Dilim kırmızı olacak şimdi, diye düşündü. Öyle mi? Ama bunu anlamak için kimseye soramam. Galiba bir sonraki şeker portakallı olacak ya da bir ahududu daha olabilir,

bazen peş peşe iki ahududu oluyor, ya da limon veya vişne, tahmin yürütmek heyecan verici.

Gümüş kâğıdı yumruğuyla sıkıca ezerek iyice buruşturdu. Eli hafifçe titredi ve kâğıdı yere düşürdü. Ve çizgi film başladı. Perdeye baktı ve minik adamın giderek büyüyüp vahşi bir aslanı öldürmesini izledi.

Seyirciler sıcacık ve hoşnut, gevşeyip güldüler.

20

Toby mektup yazmazdı. Ertesi hafta Fay Chalklin'den bir tane almak onu şaşırttı, inci gibi el yazısıyla, Sevgili Toby, geçen hafta dışardaydım ve seni görmedim ama komşumuz yanında babam için kitaplarla senin uğradığını söyledi. Pazar günü (önümüzdeki Pazar) babamın doğum günü çayı olacak, gelebilirsen senin de gelmeni bekliyor, diyordu. Mektuplar konusunda umutsuz vaka olduğundan, babam bu mektubu onun yerine yazmamı rica etti. Saygılarımla, Fay Chalklin.

Mektubu kapıdaki kutudan yukarıya Amy Withers getirdi. Nefessiz kalmıştı ve elini kalbinin üzerinde tutuyordu, elinde de mektup vardı. Eve geldiğinde Toby görebilsin diye, yüzü yukarı bakacak şekilde şömine rafına koydu onu ve divana oturdu. Yüzü kızarmıştı ve yorgun hissediyordu. Kalbim yüzünden, diye düşündü, o beni böyle yapıyor. Çok yakında pili bitecek. Mektubun kimden geldiğini merak ediyorum. Hemen şuracıkta yatıp, bizim tuvalet çatısının tepesindeki mum-gözleri seyredeceğim, sonra da hafta sonu için kurabiye yapmaya girişeceğim.

Toby elinde bölge gazetesiyle, eve yorgun ve üşümüş geldi. Babası bahçeden içeriye gelmeden, onu ilk önce okumak için oturdu.

"Mektup var mı?"

"Sana bir mektup var, Toby. Posta gecikti."

"Son günlerde hep gecikiyor. Niye bunun için bir telefon açmıyorsun?"

"Açacağım, Toby, yine gecikirse."

"Ama hep yapacağını söylüyor ve hiçbir zaman yapmıyorsun."

"Neden mektubunu okumuyorsun? Büyük olasılıkla kız arkadaşından" dedi Amy tatlılıkla ve imalı bir şekilde.

Toby kıpkırmızı kesildi. "Devam et, anne, sen bilirsin kimmiş benim kız arkadaşım." Ona baktı ve gülümsedi. "Ateşin varmış gibi görünüyorsun, anne. Otur ve biraz dinlen." Amy güldü. "Şu ağır lastik çizmeleri çıkar, Toby ve ayaklarını ısıt. Babanı çaya çağıracağım. Dışarıda bahçede. Fasulyeler dondan kurtulmuş."

"Öyle mi? Fay Chalklin'den gelmiş, anne. Pazar gecesi bir doğum günü çayına uğramamı istiyor. Meşgul olup olmadığıma bakmam lazım gelecek."

Amy Withers korkmuş gibi görünüyordu. Toby onun tek oğluydu ve nöbet geçirdiğinde ona bakan ve ona inançlı olmasını söyleyen kimdi? Ve gömleklerini ütüleyip çoraplarını yamayan?

Toby akşam gazetesini açtı.

"Bu arada, anne, Peterkin Oteli'nin yıkmak için bir sözleşme yaptım, bu yüzden Dondurulmuş Yapıtlar'ı bıraktım. Bu para anlamına gelecek."

"Partiye gidecek misin, Toby?"

"Ah, bu bir parti değil, anne, sadece bir çay ziyafeti."

Bob Withers kapıdan içeri girdi, şüpheyle Toby ve Amy'ye göz attı, sonra ateşin yanındaki gözde sandalyesine oturdu.

"Donu alt ettim, anne" dedi.

"Ah, Bob, çok memnun oldum. Patateslerin vakti de gelmiş mi?"

"Evet, patatesler, bezelyeler ve lahana."

"Ah Bob, ne hoş değil mi?"

Gururla donu alt etmiş olan kocasına baktı, sonra da gururla bir oteli yıkıp gittikçe daha fazla para kazanacak olan oğluna; ama ondan korktuğunu hissetti, gittikçe daha fazla para ve parti ve gelecek pazarki davet yüzünden.

Ve çayı dağıtarak orada durdu. Pörsüyüp yaşlanıyordu ama o olmasa Bob ve Toby ne yaparlardı, yıllar yılı ortada duran ve kocasıyla oğlundan gelen haber, kaygı, korku ve sevginin her zerresini içine postalamış, eski aşınmış bir posta kutusuna benziyordu. Ve sonra içindeki haberleri birinden diğerine iletmek

ve aralarındaki asayişi sağlamak için şöyle bir sallardı. Bu durumda

"Ah Bob, Toby Fay Chalklin'den Pazar günkü doğum gününe gelmesi için özel bir davet aldı."

Sözcüklerin anlamıyla kendine işkence ederek, soğukkanlılıkla konuştu.

"Sonunda seni pençelerine aldı, değil mi Toby?"

Toby sessizliğini korudu. İntikamını almak ve akşam gazetesinin orada ve onu ilk okuyanınsa Toby olduğunu babasının anlamasını sağlamak için gazeteyi hışırdattı. Bob Withers ileri atıldı,

"Dış sayfayı ver bakalım, Toby" dedi.

Toby divandan kalktı. "Hepsini alabilirsin, Baba. Benim işim bitti. İçinde hiçbir şey yok. Ve bu arada, Fay Chalklin evlenmek üzere nişanlandı."

"Dalga geçiyorsun" dedi annesi zevkten dört köşe.

Toby sanki, Evet, dalga geçiyorum, doğru değil bu, demek içinmiş gibi ona baktı, sonra gizemli bir tebessüm fırlattı, yukarı çıktı ve yatağın üzerine oturdu. Mektubu cebinden çekti ve okudu. Saygılarımla, Fay Chalklin'i düşündü. Anne ve babam gelmeni diliyorlar Anne ve babam gelmeni diliyorlar, diyerek soyadını da koymasını. Dipteki kısmını yırtar ve mektubu ortalıkta bıraksam, onun Tutkuya senin, Fay demediğini kimse bilmez. Ya da Seni çok seven. Ama kim bulacak mektubu ve nerede ortalıkta bırakacağım onu? Hem bulsalar bile kim ona aldırış edecek ya da ne yazdığını merak edecek. Fay'den sevgilerle. Keşke öyle olsa. Mektubu yüksek sesle okudu, en başından, Çok Sevgili Toby, sonuna kadar, Tutkuyla senin, her bir sözcüğünü ve okuduğu sırada gülümsüyordu. Sonra mektubu kokladı. Lavanta, inci çiçeği, Fransız Aşkmerdiveni, kız kardeşlerinin kullandığı kokular hangileriydi? Yukarı kuzeyde, içinde son çıkan tüm alet edevat bulunan şatafatlı bir evde olan evli ve çocuklu Chicks ve genç yaşta yanan Francie, kendisi de Harlow'ların evindeki divanda oturmuş –orası şimdi Chicks'in kayınvalidesinin yeriydi– ve nöbet geçirmişti çünkü okları alev almış, dev bir kirpi, onun peşinden kapıya sıkışmıştı ve uzun zamandan bu yana hastanede ve bir tuhaf olan Daphne.

Tutkuyla senin, Fay.
Düşümde bin katlı bir bina gördüm
bin pencere ve bin kapılı
Biri bile bizimki değildi, canım,
Biri bile bizimki değil.
Bunu bir yerde okumuştu, neden hatırlıyordu ki?

Sonra mektubu yırttı ve parasını saymak üzere cebinden cüzdanını çıkardı, çünkü hazinenin hası paraydı şimdi; başparmağını altı penslerin, şilinlerin, florinlerin ve yarım kronların tırtıklı kenarları etrafında gezdirdi. Gümüş ve bakır paraları, dengelerini kaybedip hareketsiz kalana kadar tuvalet masasının üzerinde yuvarladı. Önümüzdeki yıla dek, diye düşündü, kendime ait gerçek bir iş kurmaya yetecek kadar paraya sahip olmalıyım. Ya da daha önce. Ve yan gelip yatmaya.

21

Toby doğum günü partisine gitmedi. Gazetede okumuş olmasına ve kıvrık gümüş yazıyla hazırlanmış bir davetiye almasına rağmen, Fay Chalklin'le Albert Crudge'ın ilkbahardaki düğününe de gitmedi.

"Bir hediye gönderirsin ama Toby" dedi annesi.

"Ne gönderebilirim ki ona?"

Annesi, "Yani, iç çamaşırı ya da mücevher gibi, kişisel bir şeyler değil de, yalnızca küçük bir şey, belki de ev için, ya da mutfak veya yemek odası için ya da içine çiçek konulacak bir şey, küçük ve işe yarar herhangi bir şey. Benim zamanımda böyle yapılırdı" dedi.

Böylece Toby bir çift en iyi cins çarşaf ve yarım düzine kurulama bezi satın aldı ve düğünden bir hafta önce bir akşamüstü onları alıp götürdü. Fay evde yalnız başınaydı ve ondan ön kapıdan hediyelerin masanın ve kanepenin üzerinde serili olduğu yere geçmesini rica etti.

"Bu işe yarar hediye için sana çok teşekkür ederim, Toby. Herkes bana o kadar iyi davranıyor ki."

Sesi şaşırmış gibi çıkıyordu.

"Herkesin ne kadar nazik olduğunu bir bilsen. Yolun ilerisindeki yaşlı hanım en güzelinden keten bir çay sofrası yaygısı göndermiş, köşeleri maviyle yapılmış, söğüt motifleri, köprüyü geçen âşıklar ve şu dalga dalga tatlı Çin ağaçları. Çin'e o kadar çok gitmek isterdim ki. Albert'la ben kendimizi sonunda Çin'de bulsak harika olmaz mıydı?"

"Evet" dedi Toby, O Yün Fabrikası'nda çalıştı, diye düşünürken. Kör olup olmadığını ve gözlerinin neon ampullere dönüşüp dönüşmediğini merak ediyorum. Yüzü solgun. Ölmüş olacağı yarınının düşüne boğulmuş elleri mekikler gibi ileri geri hareket ediyor.

"Çin benim en sevdiğim ülke" dedi Fay. "Her zaman sevmişimdir Çin'i."

Bundan sanki Çin ona çocukluğundan beri sunulan bir yiyecekmiş ve diğerleri tatsız tuzsuz diye geri çevirirlerken kendisi yiyip tadına varmış gibi bahsediyordu.

"Ben Hindistan'ı severim" dedi Toby.

"Öyle mi, Toby? Ne ilginç. Gel ve ben bir fincan çay yaparken sen de otur. Albert'i tanıyorsun tabii?"

Toby, "Evet" dedi, Albert'i tanıyordu. Albert Crudge'ın eskiden her akşamüstü okul kapısında bekleyen ve Toby'ye saldıran küçük oğlan olduğunu ve Toby'nin de ona hiçbir zaman karşılık veremediğini çünkü Albert'in o zamanlar topal olduğunu ve bir bastonla yürüdüğünü söylemedi.

Sen, saralı, saralı, saralı, derdi Albert eskiden.

Ama o zamanlar yalnızca bir oğlan çocuğuydu. Şimdiyse Sosyal Güvenlik Dairesi'nde çalışan bir adamdı, insanlara form doldurmalarında ve ne kadar para kazdıklarına karar vermelerinde yardım eden, zarfları damgalayan ve hastalık yardımları yollayan, insanlarla kapalı mülakatlar yapan bir adam. Onunki artık yüksek konumda bir işti ve hâlâ kısmen topal olmasına rağmen, yere doğru çöken ve arkasında güneşliği bulunan modern, yeşil bir araba kullanarak kasabada dolaşırdı.

Hesap defterlerine yazı yazan adamlardan biri odur belki, diye düşündü Toby. Fay de bisikletini süren kızlardan biri, Daphne ve Francie nasıl diyorlardı,

kuzey rüzgârının göbeğine doğru ya da karı, o beyaz
posta kolisini

getiren güney rüzgârı tarafından kovalanarak, saçı başı çözülmüş ve dağılmış.

Ve şimdi bu ikisi, mahkûm adam ve süt beyazı kadın evleniyorlar ve ölecekler. Benim yaşımdalar ama benim küçük bir çocuk olduğum zamandan bu yana ömür geçirdiler ve sonra şimdi oldukları yaşa geldiler çünkü benim küçük bir çocuk olduğum ve Francie, Daphne ve en küçüğümüz olan, arayı kapatması ve ayakkabısından taş ve kumların boşaltılması gereken Chicks'le birlikte onları izlediğim zamanlardan bu yana, alıkonuldular ve bir karanlığa tıkıldılar. Ya da onlar farklı bedenlerdeki aynı insanlar.

Fay bir fincan çay için çaydanlığı yakmak üzere odadan çıktı. Şarkı söylüyordu,

Yedi yalnız gün bir yalnız hafta eder
la-di-la-la-la-la-la-di-da
Senin ortaya çıktığın günden bu yana.

O mutlu, diye düşündü Toby. Bütün fabrika kızları gibi, öylesi moda olduğunda arkada bir tür kuyruk şeyiyle yapılan uzun saçları var, bazıları bunun takma saç olduğunu söylüyor, altın sarısı ve koyu renk permalı saçlı alçı kadın kafalarının vitrinde durduğu ve kapısından geçerken yanık kokusuyla dolu bir yer olan kuaförden alabileceğiniz takma saç. Belki de, diye düşündü, Fay takma saç kullanıyordur ve gece onu çıkartıp yatak odasının köşesindeki bir çiviye asacaktır. Ve Albert da buna aldırmayacaktır çünkü o da takma bir kalp kullanıyordur; diğer kalbi aşındırıcı mürekkep tarafından delik deşik edilmiş ve doldurulacak bir form gibi üzerine daktilo yazısı yazılmıştır.

Ve Fay, diye düşündü Toby, soluk benzinde kan varmış gibi yapmak için ruj sürüyor, doğal güneş ışığının çiçekleri cezbetmesi gibi kanı cezbeden fabrikanın neon güneş ışığına doğru tüm kanı yıllar yılı çekilmemiş gibi. Dudaklarını, kırmızı bir kurdeleyle Albert Crudge'ın çözeceği bir fiyonk halinde bağlıyor, sonra her ikisi de boş çelik kasadan ibaret kalplerini bulacaklar ve anahtarın Sosyal Güvenlik Dairesi ve Yün Fabrikası'nda olduğunu ve asla onu ellerinden bırakmayacaklarını bilmeyecekler. Eğer ben Fay'i gerçekten sevmiş olsaydım, o da beni sevseydi ve evlenseydik, fabrikaya kendimi taksit taksit ödemek zorun-

da kalırdım ta ki iflas edip, ömrü bitene kadar her gün aynı konuşmayı yapan ruhsuz bir dönmedolap haline gelinceye kadar.

Toby içeri girerken Fay'e baktı ve fabrika kızının damgasının hâlâ omzunun üzerinde, kamçılandığı ve fabrika boyunduruğuyla yönlendirildiği yerde olup olmadığını merak etti.

İzi orada mıydı, kızın onunla kumsala geldiği, sonra onun saçlarını suya attığı ve onu kalbinden vurduğu ve kuş tüylerini yolduğu o akşamüzeri olduğu gibi?

Fay çayı masaya onun yanına bıraktı.

"Bana gözlerini dikme, Toby. Gerçek bir ev sahibesi olacağım zaman için alıştırma yapıyorum. Süt ve şeker alır mısın? Açık mı yoksa koyu mu?"

"Süt ve şeker" diye derhal cevap verdi Toby. Lütfen.

Gülümseyip, ne istediğini kesinlikle biliyor, diye düşünerek onu takdir etti Fay. Annesinin ona fazlasıyla iyi baktığını söylüyorlar. Umarım ki Albert bana karısı gibi davranmayı hatırlar, ona hizmetçilik edecek annesi gibi değil.

Toby'nin çayını fincana koyarken heyecanla, Albert çayını koyu ve sütsüz alır, diye düşündü. Bunu ömür boyu hatırlayacağım. Ve *iki* çay kaşığı da şeker alır.

"Bir kek al, Toby. Onları ben yaptım."

Fay yapmış olduğu keklerin tarifini verirken, Toby dinledi.

"Ve pişirirken her şeyi çok dikkatli bir şekilde ölçmen lazım, özellikle de unu ve kabartma tozunun ıslanmasına da asla müsaade etmemelisin. Sırf evleniyorum diye tamamen evcilleştiğimi düşünme hemen. Düşünme çünkü bu doğru."

Toby'ye bir kez daha gülümsedi. Toby Withers için üzülüyordu, kafadan çatlağa benzediği için, budala görüntüsü, nöbetleri ve paraya olan tutkusu yüzünden – gerçi bu üzülecek değil, aslında gıpta edilecek bir şeydi. Albert'ta vardı bu. Ah, Ah, diye düşündü, doğru kocaya sahibim, biliyorum. Evde de tozunu almak zorunda olmadığınız yeni tip panjurlardan olacak, son çıkan panjurların en sonuncusu. Zavallı Toby. Bildiğim kadarıyla hiç kız arkadaşı olmadı.

"Yok, önceden pişirmeyi hiç sevmezdim, Toby, ama şimdi seviyorum" dedi gururla.

"Beğendin mi onları?"

Toby lezzetlerini sevdiğini söyledi. Bu odada olmaktan bıkmıştı, bir tür nöbet geçirmekte olduğuna inanıyor, ama emin olamıyordu. Fakat Fay'den ayrılmak ve eve gidip hepsini sağlama almak için parasını saymak istiyordu. Eve gitmek ve yeni satın aldığı atlası çıkartıp, onu baştan sona okumak istiyordu, yerlerin adlarını, otlakların ve mısır tarlalarının güzel renklerini, miniminnacık kardan zirveleriyle dağların resimlerini. Odasında yalnız başına oturup parmağını dünya toprakları üzerinden geçirmek istiyordu. Ve grafiklerden altın, demir ve çelik hakkında bilgi almak ve sıkıştırılmış buğday balyalarını, çeşitli mavi denizleri, kendi denizleri Tazman ve Pasifik'le çok uzaklardaki daha mavi okyanusları, Hint, Antarktik ve Adriyatik'i görmek.

Ama Fay "Hediyelerimi görmelisin Toby" dedi.

Ve onu, battaniyeler, çarşaflar, havlular, kap kacak, tavalar, bıçaklar, çatallar, çanaklar, fincan tabakları ve saatlerle dolu gibi görünen ön odaya götürdü,

"Bu Morton'lardan gelen akşam yemeği servislerim. Bu da çay sofrası yaygısı. Ne tatlı değil mi? Sana tüm bunları gösteriyorum çünkü düğüne gelmeyeceğini söyledin. Hediyelerimle hava atarak gerçekten iyi bir akşam geçiriyorum. Şu peçetelere ve salata servislerine bir bak."

Kendinden geçmiş ve heyecanlanmıştı.

"İşteki kızlar da bana ekmek kızartma makinesi ve kızartma ızgaraları verdiler, bana bir sunum yapıldı, müdür de bir konuşma yaptı ve her zaman ne kadar iyi bir çalışan olduğumu söyledi. Bilmiyorum, evleniyor olduğunda insanlar sana tümden farklı davranıyorlar. Eskiden tembellik yapmaktan dolayı paylanırdım şimdiyse iyi bir çalışan olduğumu ve beni kaybetmekten dolayı üzgün olduklarını söylüyorlar."

"Fabrikada çalışmak neye benziyordu?"

"Ah, her yerdekinin aynı, zannedersem. Makineler ve gürültü, ama sabah ve akşamüstü çayı kesin. Ve yünlü ürünlerde yüzde on ya da daha fazla indirim. Çeyizlik battaniyeleri neredeyse fabrikada işe başlar başlamaz aldıydım."

"Yeni evinde onlarla mı uyuyacaksm, sana hatırlatmayacaklar mı?"

"Saçmalama, Toby. Yatmaya gittiğim zaman düşüneceğim şey battaniyeler olmaz."

Toby utanmış görünüyordu. Sonra ciddi bir şekilde sordu,

"Deri bir boyunduruk takıyor muydun?"

"Bir ne?"

"Deri bir boyunduruk. Boynunun çevresinde iz bırakacak şekilde. Derlerdi ki–"

Fay araya girdi, "Ah, eski bir hikâyeydi o, tabii ki sen buna inanmadın. Bu bir çocuk hikâyesiydi ve doğru değildi."

"Ama çocuk hikâyeleri her zaman doğrudur."

"Devler ve periler bile mi? Toby Withers!"

"Evet, farklı biçimlerdeki devler ve periler. Dev bir bombardıman uçağı ve dev bir yalnızlık var."

Fay Toby'ye anlayışlı bir şekilde baktı. Zavallı adam. Otuz yaşında ya da otuzun üzerinde olduğunu düşününce. Ve boyunduruğa ve onun izine inandığını.

Fay muzip bir havaya büründü "İstersen bakabilirsin, boyunduruk için" dedi. "Bakıp emin olmak ister miydin?"

"Saçmalama. Sadece merak ettim."

"Seni bakmaya davet ediyorum."

Fay dalgasını geçiyordu. Omzunu ve göğsünün bir kısmını ortaya çıkarmak için kazağını aşağı çekti. İçine incecik, dantelli bir şey giymişti. Toby bunun içini görebiliyordu. Fay ona baştan çıkarıcı bir şekilde gülümserken, dehşete kapılmış ve büyülenmişçesine bakakaldı.

"Toby Withers, hayatında daha önce hiç çıplak bir omuz görmemiş miydin? O kadar ürkek bakma."

"Ben ürkmedim" dedi Toby, kızararak ve kendini ürkmemiş olarak düşündükçe daha da kızardı.

"Senin evlenmek üzereyken önümde yarı çıplak soyunan bayağı bir kadın olduğunu düşünüyorum, Fay Chalklin."

"Özür dilerim Toby ama o kadar *toysun* ki. Ama güzel hediyelerin için teşekkür ederim, düğüne gelemediğin için de üzgünüm. Hoşça kal Toby ve omzumda iz olmadığı için de özür dilerim."

Toby kapıdan dışarı çıkarken döndü, –"Ama sende iz var, Fay. Orada gördüm ben onu. Hepimiz bunun gibi bir tür izi ta-

şırız, çünkü hayatta hepimiz damgalanırız, benim damgalandığım gibi. Bu doğru. Çok fazla şey bilmem, her halükârda sözcükleri hecelemeyi ve senin gibi insanlara ne söyleneceğini hiç bilmem, ama odamda kitaplar var benim, dünya ve denizleri anlatan atlaslar ve yedi iklim dört bucağın ilk haritaları."

Hoşça kal demek yerine patikanın aşağısına kamyonuna doğru koşturdu. İçeri tırmandı ve Fay pencerenin arkasından izlerken gazladı. Ödüm koptu, diye düşünüyordu Fay. Maviden yapılmış çay sofrası yaygısına, tabaklara, çarşaflara ve gümüş havari çay kaşıklarına rağmen. Ödüm koptu, çünkü olanlar olacak ve Toby Withers o kadar tuhaf ki fabrika beni ele geçirmiş ve bir mumya gibi sarmalamış gibi hissettiriyor bana. Süveterini düğmeledi ve deri boyunduruk izinin bulunduğu söylenen yere elini koydu; sonra da gözyaşlarına boğuldu, annesi eve geldiğinde orada bütün hediyeleriyle birlikte ağlarken buldu onu,

"Düğün gerginliği bu, Fay" dedi kadın. "Fazlaya kalmadan kendi küçük evinde, kapı eşiğini süpürüyor ve yeni çamaşır askısına çamaşırlarını asıyor olacaksın."

Ve öyle de oldu. Fay evlendi, bir ilkbahar geliniydi ve gazetenin cemiyet sayfasında söylendiğine göre de – portakal çiçeğinden minik bir bahar dalıyla tutturulmuş aile yadigârı duvağıyla, beyaz naylon kaplı danteller içinde göz alıcı görünüyordu.

Albert'ın kilise korosundaki kuzeni Gloria, Rab Çobanımdır, Eksiğim Olmaz'ı söyledi. Nikâh töreninden sonra da kiralaması Cosy Nook Restoran'ın iki katına mal olan Brown Salonu'nda bir kahvaltı verildi ki bir akşam düğünü olduğundan aslında akşam yemeğiydi bu ama kahvaltı olarak adlandırılıyordu; üç çeşit kremalı pasta ve bolca meyve salatası vardı ve alkollü içki yoktu tabii ki, aileler, Chalklin'ler ve Crudge'lar onaylamadığından yalnızca meşrubat vardı; ama kadın garsonlar geç saate kadar çalışmaktan bitap ve aksileşmiş olsalar da, eğer rica ederseniz her şeyin iadesi alınıyordu. Ah güzel bir düğündü, herkes böyle söylüyordu, gelin ve damat da aynı gece geç saatte balayına Göller'e gittiler.

O gece Toby Atlas'ını okuyarak odasında oturdu. Kapağın iç tarafında eski yazıyla yazılmış bir harita vardı, şöyle diyordu

Kadim Keşiflere Göre Dünyevi Yerküre'nin Yeni Bir Haritası ve Onun Kıta ve Okyanuslara İlk Genel Taksimi.

Toby bu sözcükleri tekrar tekrar okudu ve sonra Güney ve Kuzey Kutupları'yla dünyanın buzul olamayan geri kalanının, hepsi de deniz kabuklarının soluk rengindeki sayfalarını çevirdi. Gine Körfezi. Fas. Asya. Altın buğday yığınlarına, bataklık otlarına, muson ormanlarına, tuzlalara, bitkisiz kayalık çöllere ve sarı bir güneş ışığı âleminin üzerine çökmüş milyonlarca insan anlamına gelen ufacık korkunç siyah yığına dokundu. Ve denizleri katetti, Tazman, Pasifik, Adriyatik, Antarktik ve deri bir fırtınanın damgasıyla baştan başa yanmış, son sayfadaki, isimsiz kıtayı; denizleri kirli kırmızı elinin bir darbesiyle katetti. Yolculuk etmek ne de basit, böyle bir gecede dahi, dışarıdaki havası akdiken, erik ve toz halindeki söğüt çiçeğiyle o kadar yoğun bir ilkbahar gecesiydi ki, soluyabilmek için önce havayı dirsekleyip kenara ittirmeniz gerekiyordu.

Dere kıyısındaki söğütler en körpe yeşillerini sergiliyorlardı, armut ağaçları da öyle ve domuz ahırının kenarındaki anakucağı meşeler, her bir bebe yaprak sürgününe varmcaya kadar, Kim yiyecek çıktığında bizim palamutlarımızı? diye merak içindeydiler. Yıllar önce Withers'lardan önceki aile ölü meşe yaprakları arasında tosurdayan ve tabut gibi cilalı palamutları yutan domuzlar beslemişti, ölüm gibi aşağı yağan ve toprağın içinde çiğnenip ezilen palamutlar, ta ki içlerinden bazıları yeşil periskoplar gibi fırlayana dek,

"Azar azar,"

derdi şiiri hatırlayan ve ondan alıntı yapmayı seven Amy Withers,

"Azar azar dedi palamut."

Bu ilkbahar gecesinde dışarı baktığınızda, bir daha hiçbir kış ya da ölüm lekesinin olmayacağını düşünürdünüz, gecelerden yalnızca bu gece ve evlenen, gazeteye konsun ya da ilk on yıl boyunca şömine rafının üzerinde tutulsun, sonra da çekmeceye kaldırılsın diye fotoğraf çektiren; üzerlerine pirinç atılan, valizlerinin anahtarları gırgırına çalınan insanlar; ve o gün bu gündür yatak odalarmda bir başına oturan ve mavi çöp torbası denizlerden kâğıt mısır tarlalarına seyahat eden, aklı karışmış otuz iki yaşın-

daki genç-yaşlı adamlar; gecelerden yalnızca bu gece ve mutfaklarında oturan, yarı uykuda yarı onlara sabun, yer cilası ve Seylan çayından bahseden radyoyu dinleyen; sonra da kendi fincanlarından çay içen ve hava alsın diye delik delik yapılmış kurabiyeler yiyen anne ve babalar; ve yukarı kuzeyde yaşayan, uzaklarda ve büyümüş olan, ama ejdervari bir sıcaklık yayan ısıtıcılarının yanı başından "Güneyde yaşamaya geliyoruz. Tim orada bir ev almıştı. Posta kartının kusuruna bakmayın" yazan tüm Chicks'ler.

Ve tımarhanenin birinde bir yerlerde, penceresi kapalı küçük bir odada ve samandan bir yatakta oturan ve şarkı söyleyen tüm Daphne'ler; ve toi-toi otundan bir akıl kovuğunda sonsuza dek yanmakta olan tüm Francie'ler.

Dünyanın bahar dalları, aşk ve ölümle tıka basa doyduğu bu gecenin sona ereceğini ve hiçbir yerde esamesinin bile okunmayacağını düşünürdünüz, poz veren figürlerin kil, tebeşir ya da taştan durgunluklarında gizlice dans ettikleri yeni zamanlara ait bir mağara duvarının haricinde belki.

Bir ilkbahar gecesinde bütün bunları düşünürdünüz.

Bu düşünceler gerçek değildir ama.

22

Bir hafta sonra Toby posta yoluyla Bay ve Bayan Albert Crudge'dan küçük gümüş rengi bir teneke kutuda düğün pastası aldı. Pembe ve mavi renkli kâğıttan tellerle yapılmış bir kafesin içindeydi. Tam yemek üzereyken ya da en azından tadına bakmak üzereyken, annesi,

"Toby, Toby, yastığının altında onunla uyur ve evleneceğin insanı rüyanda görürsün" dedi. "Yok, yok" diye düzeltti. "Bu yalnızca kızlar için. Eğer sen onu yastığının altına koyup uyursan, rüyanda geleceğini görürsün ve bu iyi şans getirir. İyi şansa inandığımdan değil, Tanrı ne yazdıysa o olur. Bu yastığının altına pasta koyma işi yalnızca antika bir batıl inanç."

Toby yastığının altında pastayla uyumayacağından emin olduğunu söyledi.

Annesi de "İyi" dedi, "o zaman onu Daphne'ye göndeririz, zavallıcık, nasıl olduğunu merak ediyorum. Bize hiç anlatmıyorlar sanki, o da bize hiç yazmıyor gibi ve biz de onu ziyaret edemiyoruz. Bir parça düğün pastasının hoşuna gideceğinden eminim."

Böylece pastanın Daphne'ye gönderilmesi ayarlandı, Toby de ertesi gün postalamayı unutmamak için tuvalet masasının üzerine koydu onu. Ama o gece yatağa girerken, iyi de, diye düşündü, babamı yastığının altında pastayla uyurken görmüştüm; düğün ya da Noel pastası, bunun yanı sıra ısmarladığı şu sihirli suya daldırılmış ve her dileği yerine getiren Kelt elflerini de görmüştüm. Bana şans getirebilir. Peterkin Oteli'ni yıkmak ve iyi para kazanmak için şansa ihtiyacım var. Salak bir batıl inanç olabilir ama denemekten zarar gelmez.

Teneke kutuyu yatağının altına koydu ve uyumak için yatakta döndü. İlk olarak içlerine işlemiş fabrikalar ve hesap defterleriyle birlikte, Fay Chalklin'i – yok, Fay Crudge'ı ve kocasını düşündü ve Fay'in şu anda ne yaptığını, evli olmaktan ne derece hoşlandığını ve onu bir dahaki görüşünde farklı görünüp görünmeyeceğini merak etti. Bebeği olacak mıydı? Bir erkek ya da kız çocuğunuzun olması nasıl olurdu ki? Ve bir karınızın olması, o nasıl olurdu?

Sonra Toby dünyayı düşündü, Barselona'yı, Londra ve Berlin'i ve aklında saklı bazı sözcükleri,

De ki on milyon can taşır bu şehir.

Ve kısa çimi, uzun çimi, öbek çimi, dağlık otlakları, bataklık çimenini, mangrovları düşündü. Çöl savanlarını ve tuzlaları. Buz kütlelerini ve yıllık yağış ortalamasını. Rüzgâr ve yağmurun dalayıp yaktığı bütün kıtaları. Burnu kaşınıyordu ve içinden küçük bir hap çıkardı, baş ve işaret parmakları arasında yuvarlayıp yastığına sürdü onu. Sonra bir embriyo gibi sıcacık kıvrılıp dizlerini büktü ve Adriyatik Denizi'nin, gri suların Körfez Akıntısı'nın üzerinde soluksuz yüzerek uykuya daldı.

Ve düş gördü.

Ve düşünde ayın bir köşesindeki soğuk bir elma bahçesinde oturuyordu. Buzdan elmaların sarktığı toi-toi otundan bir çemberin içinde oturuyordu. Elma sevdiğinden birini koparıp yemiş

de olabilirdi, ancak Daphne'nin ona söylediklerini anlattığı sözcüklerle şarkı söyleyerek, üç cadı dans ediyordu etrafında, gök gürültüsü ve şimşeklerin arasında, Hekate ile birlikte süpürgeleri üzerindeki üç cadı.

"Lanetli bir adam olarak yaşayacak o" diye şarkı söylüyorlardı.

Sonra şarkı söylemeyi bırakıp, uzun etekleri dizlerinin üzerinde, bağdaş kurarak oturdular ve her biri ayın bir köşesinden yapılma, üç beşik salladılar; Toby de dördüncü köşenin nerede durduğunu merak etti ve korkuya kapıldı, ta ki kendisinin, buz gibi soğuk bir elma bahçesinde, onun üzerinde oturmakta olduğunu hatırlayıncaya dek. Ama dünya nerede? diye düşündü. Minik bir teleskop lazım bana, sonrasında yiyebileceğim karamela çubuğundan yapılma oyuncak bir tane dahi olur, ama bir teleskop lazım bana, Woolworths'ten alınma ucuz ve plastik bir tane, yine de Albert Crudge'ın bastonundan daha sağlamı işimi görür; teleskopuma fazla para da harcamam; yalnızca bakmak için ki dünyayı tanıyabileyim ve hayatımı, ortasındaki ateş ve unutuşun yeşil ağına sahip deniziyle adalarında bulunan anne babamı ve üç kız kardeşimi görebileyim; ve denizin öbür tarafında, asla yelken açmayacağım bir yeri mesken tutan fabrika kızı Fay Chalklin ve onun Sosyal Güvenlikçi Albert'ını; o karısını almıştır, biliyorum ki almıştır onu ve günbegün suya geri atılacak bir deniz kabuğu gibi soluk renkli dilimlere ayırmıştır onu; ve koca siyah bir hüküm defterinin sayfaları arasına bir çiçek gibi sıkıştırmıştır, defterin dışında bir düğün davetiyesi gibi süslü gümüş harflerle,

Kadim Keşiflere Göre Dünyevi Yerküre'nin Yeni Bir Haritası ve Onun Kıta ve Okyanuslara İlk Genel Taksimi yazılıdır.

Sonra Toby düşünde ağlamaya başladı çünkü yalnızdı ve nöbet geçiriyordu, ortanca cadı beşiği sallamayı bıraktı ve onun yanına geldi,

"Ağlama Toby, bir elma al" dedi. "Burada güvendeyiz. Hiç kimse çalınmış olduğunu anlamaz."

Toby'ye ılık elinde kırmızı yeşil eriyen buzdan bir elma verdi, yeşil denize, kırmızı kana dönüşüyor ve her ikisi ayın köşesi boyunca tuzlu akıntılar halinde dalgalanıyordu. Tırnaklarının

altındaki siyahlığı ve parmaklarındaki nikotini söküp atmaya çalışarak bu iki akıntıda elini yüzünü yıkadı; bu sırada Francie, Daphne ve Chicks denen üç cadı, düş gören, kürkle kaplı uyku anayı emmeye koyulmuş kedi yavruları gibi sıcak ve nemli suratlı çocukluk halleriyle kendilerini taşıyan beşikleri sallıyorlardı.

"Neredeyim ki ben" diye düşündü Toby. "Bana yer yok. Benim beşiğim nerede?"

"Neden *beni* sallamıyorsunuz" diye sordu üç cadıya.

Biri ya da hepsi birden cevap verdiler,

"Senden korkuyoruz, Toby. Nöbet geçireceksin."

Sonra tekrar, Dünya nerede? diye merak etti. Dünyanın nerede olabileceğini cadılara sormalıyım belki de, diye düşündü, çünkü paraya, yiyecek ve giysilere ve de bir tür sosyal konuma ihtiyacım var. Burada serserilikten tutuklanacak ve sabah olup da toi-toi çemberindeki eski ateşler canlandırıldığında denize atılacak ya da yakılacağım.

Francie'ye işaret etti.

"Francie, en büyüğümüz sensin, bana söyleyebilirsin. Hazine için nereden para bulabilirim?"

Francie güldü ve uzun eteğini silkeledi. Toby onun kaşlarının alınmış olduğunu ve ruj sürdüğünü gördü.

"Toby, tam da burasının bizim hazine mekânımız olduğunu *bilmiyor musun*, kitapları, değerli yazıları ve bulduğumuz şeyleri biliyorsun, burada otururuz ve gökyüzü mavi, beyaz ve gri bulanık bir mermer gibi dalgalanır durur. Ah Toby, bilmiyor musun? Yere dökülen ve ağlamalarımızı dikip kapatan iğneleriyle çam ağacını." Eteğini tekrar silkeledi ve gerçek bir cadı gibi hiddetle baktı, üstünlük taslayarak, "İstemiyorsan, inanma bana o halde" dedi. "Ama Daphne ya da Chicks'e sor. Hadi durma, sor onlara. Yoksa ben anlatırım."

"Kime anlatacaksın?"

"Babama anlatırım ve dayak yersin, o başında durup emirler yağdırırken kömür kovasını doldurmak zorunda kalırsın. Ya da anneme söylerim, ama o seni incitecek bir şey yapmaz. Uyarıp öper seni."

"Ya da Tanrı'ya anlatırım, *işte o zaman* pişman olursun. Seni defterine yazar ve diriliş gününde, tüm o kalabalığın ortasında,

insanlar bakarken falan, Tanrı kürsüden senin adını yüksek sesle okur ve onun önüne gidip, bizler izlerken, herkes izlerken, sen yargılanmak durumunda kalırsın. Kalabalığın içi, o kadar insanla çok sıcak olur ve hazırlayabildikleri kadar hızlı dondurma ve soğuk meşrubat dağıtıyor olurlar, ama sen hiç dondurma ya da renkli veya gazlı soğuk meşrubat almazsın, pamuk şekeri de. Ya da ara verildiğinde ve Tanrı özel çadırda çay içerken, gidip sakallı kadını ve şişman adamı görmen de mümkün olmaz. Evet, Toby Withers, seni ele vereceğim."

"Neyi anlatacaksın?"

"Unuttum şimdi, ama anlatacağım, görürsün."

Ve Francie eteğini tekrar silkeledi ve bir yandan şarkı söyleyerek beşiği sallamaya başladı,

"Gir içeri seni gidi yaramaz kuş, yağmur bardaktan boşanıyor."

Toby Chicks'e döndü ve dedi ki,

"Chicks, eğer param olmazsa, hayatımı hapiste geçiririm. Nereden biraz para bulabilirim?"

Chicks beşiğini sallamayı kesti ve ona doğru ilerledi ve kolunu omzuna doladı. Sonra da çabucak çekti,

"Toby, boynun vıcık vıcık yağlı, saçın da öyle, şu yağ yüzünden, dikkat etmezsen boynunun arkasında çıbanlar çıkar ve iyileşmeleri de çok uzun sürer. Penisilin almak zorunda kalırsın, bu da süreyi kısaltabilir. Daha geçen yıl çocuklardan birinde çıbanlar çıktıydı da ne zorluk çektim. Doktor çocuklarda buna benzer bir vaka hiç görmediğini söyledi. Benzersizdi, dedi. Çocuklara özel bir tür tedavi uygulamak zorunda kaldı, penisilinden daha yeni, çok pahalı bir ilaç ama ödeyecek paramız var tabii, Tim'in kazanmaktan başka işi yok. Ama bu günlerde fiyatlar akıl alır gibi değil. Para istediğini söylüyorsun. Burada asla bulamazsın. Bir zamanlar hazine zannettiğimiz şeylerin aslında hazineyle zerre kadar alakası yoktu. Bizimki çocukça bir bakış açısıydı, kendisini karmaşık bir topluma uydurmak zorunda olan bir erişkin içinse bu kabul edilemez. Çocuklarımı her şeye uyum sağlayacak şekilde yetiştirmeye çalışıyorum. Ya bu deveyi güdersin, diyorum. Parayı elde tutma konusunda onları eğitiyorum, çünkü bu toplumda en önemli şey para, yani he-

men hemen. Hazinenin para olduğunu idrak etmene sevindim. Tabii ki her şeyin bir manevi tarafı olduğunu da kabul ediyorum, sevgi ve benzeri şeyler. Çocuklarımızı her gün birkaç saat sevmeye çalışıyoruz, onları dengede tutmak için. Sana, olabildiği kadar çabuk kârlı bir iş kurmanı tavsiye ederim, Toby. Ama dilerim ki–"

Dileğini söylemeden sessizliğe gömüldü ve beşiğin içine baktı. Toby de baktı ve Chicks'i küçük bir kız olarak gördü, gözleri gelecekteki uçsuz bucaksız, anasonlu bir bonbon gibi değişmekte olan, emilmiş ve ılık bir dünyanın düşüyle kapalı, derin uykuda.

Sonra beşiğini sallayan ve bir şeyler mırıldanan Daphne'ye döndü, kulağa şöyle geliyordu,

Nerede ve nasıl'ı gökteki bulutun eleğinden geçir
Ilık tuz turtasındaki yeşil denizi kavur,
Ye ve söndür güneşi sonra öl
Neden fırının içindeki madeni para kadar soğuk ol.

Şarkı söylemeyi ve beşik sallamayı kesti ve Toby'nin ötesindeki bir şeye gözünü dikti. Toby omzunun üzerinden korkuyla baktı ve buğulu ve engin bir hiçlik damlası gördü.

"Toby" dedi Daphne. "Kuyuyu biz kazmıştık ve her kim ki kuyuyu kazar içine kendi düşer, ama yalnızca Francie bu, ateş kuyusu kazan cadı; ve Chicks, şimdi Teresa, kuyuyu gümüş, bakır, altın, üç çocuk ve Timothy Harlow'la doldurmuş, orada yaşamak için de kuyunun üzerine bir ev inşa ediyor; ve ben Daphne, düşün karmaşasına bırakılmış, merkezde yaşıyorum yanmaksızın; ve sen, Toby, ne oradasın ne burada, yarı yolda kalıyorsun ne eziyet, çünkü

Yenin ucundaki yanık beterdir yangından
İki arada bir deredelik olduğun yeri bilmekten,
Aradaki denizler neyse bedbaht denizciye.
Zavallı seyyar satıcı çocuk, hazinesiz nereye."

Sonra Toby o üçünün dans edip beşikleri sallayışlarını ve bir teranedir tutturup, Francie, Daphne ve Chicks'ten, şimdi fosforlu ve on ikiye kadar numaralandırılmış saat kadranına dönmüş yüzleri ve saat beş alarmı gibi çınlayan dimdik olmuş saçlarıyla, Ayy-ayy-ayy diye gürültüyle avaz avaz bağıran, sıskası

çıkmış kadınlara dönüşmelerini izledi. Sonra sessizlik ve karanlık ve dışarıda beyaz armut ağacında uyanan yeni bir kuşun sarsak ses titretmesi.

23

Sabah düşünü hatırlamadı çünkü çoğu düşte olduğu gibi onunla ilgili hatırladıkları – dün gece düşümde ne olduğunu bilmediğim bir şeyler gördüm, garip bir düştü, bir teleskop ve bir turta hakkında bir şeyler, galiba fırında pişen bir elmalı turtaydı'dan ibaretti.

Bunu kahvaltıda, domuz pastırmalı yumurta ve tavada kızarmış ekmeğin başında söylüyordu, yumurtanın sarısı tabağına akmış, annesi de kocasının kahvaltısını hazırlayıp ılınması için onu fırının en üst rafına, terliklerini de alt rafa koyarken yan yan bakarak,

"Ah Toby, yeterince pişirmediğimin farkına varmamışım" diyordu.

Annesi dikkatini düşünden yarı pişmiş akan yumurtasına çekmeden önce Toby de farkına varmamıştı, babasından öğrenmiş olduğu şekilde çıkıştı.

"Yumurtayı üst kısmı büzüşüp katılaşana kadar bırakmanı, cıvık sevmediğimi sana daha önce söylememiş miydim?"

Sonra, tekrar düşünün içine sürüklenerek ekledi,

"Evet, fırında pişen bir elmalı turtayla ilgili bir şey, ben de Atlas'ımda, farklı ülkelere bakıyordum. Galiba aydaydım."

"İnanılır gibi değil" dedi Amy, "bu sabahki gazete aydan ve aya yolculuktan bahsediyor. Ay üzerindeki tatil beldelerinin hisseleri yükselmiş. Babanın söylediği bu."

Amy Withers gazeteyi kendisi okumamıştı. Zamanı yok gibi görünüyordu. Kocası yukarıda tuvaletteydi, onun kahvaltısını hazırlamış, ısınmış demlikle ilgileniyor, çaydanlığı gözlüyordu, o bildik daimi ümitsizliğin mavi duman ve cızırtıları arasında, yumurtaları beceremeyip cıvık bıraktığının ve tavuklara su vermeyi unuttuğunun bilincindeydi. Çoktandır bastırılmış kendi gerçekdışılık ve olabilirlikler dünyasından baktığın-

da; bir düşten söz etmek ve elmalı turta, atlas ve ay sözcükleri, yemek pişirme ve yüzüne gözüne bulaştırmadaki bitmez tükenmez mateminde ziyarete gelmiş teselli veren arkadaşlar gibi geldiler ona. Elmalı turta, düş ve ay sözcüklerinin üzerine atladı ve onlardan kendine sonsuz yüzleşme meselesinden yarım dakikalığına sıcacık bir kaçış dokudu.

"Toby" dedi, "bu yolculuk anlamına gelir. Bence yıllar boyu pek çok yolculuk anlamına geliyor. Ve elmalı turta da ne kadar tuhaf, çünkü baba hangardan şu fillbasket elmalarından getirdi bir miktar ve ben de elmalı turta yapmayı planlamıştım, ya bu gece ya da yarın gece çayın yanına gerçek eski usul bir tane."

Toby'ye şüpheyle baktı.

"Çay için elmalı turta yapacağımı *bilmiyordun*, değil mi? Kimse sana söylemedi?"

"İnsaf, Anne. Yani uzun yıllar boyu millerce yolculuk yapacağım."

Pörsümüş sarkık göğüsleri, sıkıntılı vakitleri, çocuksuz kalmış kucağı, ağzının kenarına yerleşmiş sabit bir uzlaşma, rahatlık ve iman ifadesi ile, bazı bazı solmuş mavi gözlerinin içinde tutsak, akıp duran korku ve yalnızlıkla bağlanmış annesine baktı ve tıpkı ayın köşesine ait düşünü anladığını fakat dile getiremediğini *anladığı* gibi *anladı* ki annesi yemek pişirme, çamaşır yıkama, alışverişe çıkma, hastaları çiçek ve ev yapımı kekle ziyarete gitme; pazar günü oturup şükran duası etme –Bu yiyecekleri bize hayırlı kıl ve bizi himayenle kutsa– ya da gözleri, "Al. Ye. Bu benim etim" diyen görünmez İsa'nın üzerinde, İncil okuyup, ekmek koparmayla dolu hayatında,

Tüm o yaşantısı boyunca Toby biliyordu ki, doğduğu toprakları hiç terk etmemiş ya da evin dışında hiç tatil yapmamış olan annesi, kendisi için öngördüklerini sahiden de bizzat yaşamıştı,

Uzun yıllar boyu pek çok yolculuk,

bundan ötürü annesinin ayakkabıları eskimiş, ayakları iki yana doğru pırtlamış ve erkek ölçülerindeki terlikleri çatlamış topuk ve ayak başparmakların cefasını çekmişti. Geceleri buhar tüten banyoda bir tıraş bıçağıyla kestiği nasırları vardı, bir iki tane; ve düz tabanları, çökük ayak kemeri deniyordu buna; ve

varisli damarları, sanki tüm yaşamı boyunca Avrupa, Asya, Güney Amerika, Amerika ve Hindistan'da dolaşmış gibi; tüm bu zaman zarfında kendi arka avlusunda, fasulye, lahana ve rüzgâr ölümcül bir efsun üfürdüğü için hiçbir zaman baş vermeyen havuç tohumu dolu bahçesinde olduğu halde.

"Evet, seyahat edeceksin, Toby, eminim bundan. Sana geleceğinin düşünü göreceğini söylemiştim, gerçi batıl inancım yoktur ama."

"Düşünü gördüğüm geleceğim miydi bilmiyorum, anne; geçmişim gibi görünüyordu."

Annesi gülümsedi.

"Aynı şey; Toby. Farklı isimler altında aynı şey."

Ama böyle havari edasıyla gülümsediğinde ondan nasıl da nefret ediyordu, sanki Tanrı ve zamanla ittifak yapmış gibi, eğer bir tanrı varsa; sanki seçilmiş bir varlıkmış gibi, ki muhtemelen öyleydi, ama böyle düşünmek Toby'yi kızdırıyor ve suçlu hissettiriyordu, çünkü o takdirde onu ipek ve satenlere bürümesi ve onun kendisine kahvaltı getirmesi yerine kendisinin ona yatakta kahvaltı sunması gerekmez miydi; ve kendisine hizmet ettiği her sefer,

"Bırak bunu ben yapayım, anne. Hadi sen ateşin başında otur ve dinlen" demesi.

Böyle davranması gerekmez miydi? Peki ya daha yaşlandığında, başıboş dolaşmaya başlar, tuhaf şeyler yapar ve kör olursa? Ne yapmalıydı? Onu bir eve yerleştirip, haftada bir portakal ve menekşe ya da başka çiçeklerle ziyaretine gidip, belki arabayla dev dalgaların yükselişini görmeye götürmesi mi gerekirdi; ya da eğer hava ılıksa ona dondurma ısmarlaması mı? Yoksa onu evde tutup, ona bakması için bir hemşire tutması ve onun evde her yerde gezinip sendelemesi ve her şeye karışıp, zamanına ve yetişkin hazinesi olarak biriktirdiği parasına el koyması mı? Ve babasına gelince, o daha yaşlanıp, büyükbaba gibi bağırılması ve açıklamalar yapılması gereken bir sağır olduğunda, babasını ne yapmalıydı; sesi titreyip sendelediğinde, salya akıtıp pantolonunu ıslattığında ve koktuğunda? Toby, bunun tümüyle korkunç olduğunu düşündü. Buna dayanamazdı. Uyum sağlamasına ve nerede, neden ve nasıl'ı anlamasına yardımcı olacak

paradan hazinesini kontrol altında tutmakla işi başından aşkın olacaktı.

O halde, ne yapacağını bilmiyordu ve tüm bunları neden düşünmüş olduğunu merak etti. Çünkü annesi düşünü uzun yıllar boyu pek çok seyahat olarak yorumlamıştı. Peki yalnızca hareketsiz kalarak, ölgün ve boğucu bir şekilde de olsa seyahat edilemez miydi?

"Toby, bir lokma daha tavada kızarmış ekmek var, istersen."

"Hayır, teşekkürler."

Bizzat kendisinin bir lokma tavada kızarmış ekmek olduğunu hayal etti, düşünün içine bandırılmıştı.

24

Sonra, Noel'e kadar üç ay boyunca, Toby eski Peterkin Oteli'ni yıkmakla uğraştı. Babası ona yardım etti, ilk baştan değil ya da bunu istediği için hiç değil, ama bir akşam yorgun argın ve sanki üzerine bir çuval kirli kepek unu boca etmek üzere birisi karanlıkta beklemişçesine kireç kaymağıyla toza bulanmış halde eve gelen Toby'nin, annesine acı acı söyledikleri yüzünden;

"Oraya babama bak. Ne görüyorsun?"

Annesi baktı fakat cevap vermedi. Bob dedektif romanı yere düşmüş, ağzı açık ve kanalizasyon gibi kirli ve koyu kırmızı, kaykılmış uyuyordu. Alt dişleri çürümüştü. Onlara baktırması gerekiyordu.

"Katışıksız tembellik" dedi Toby. "Ben, bana iş kurduracak parayı kazanmaya çalışarak bütün gün kölelik ederken. Neden bana zaman zaman yardım edemiyor ki? Eğer biraz para elde edemezsem, evdeki hissemi satmak zorunda kalacağım, o zaman siz ikiniz nereye gideceksiniz?"

"Evet" diye düşündü Amy. "O zaman nereye gideceğiz?"

Toby'nin tehditlerine alışkındı ancak bunlar onu korkutuyor ve gidecek bir yer, tüm endişelere ve ağız dalaşlarına çare olacak ve huzur getirecek yer neresiyse onu düşünmeye çalıştıkça, onu sersemletiyorlardı. Muhakkak ki İncil bir yerlerden bah-

sediyordur, diye düşündü. Muhakkak ki İncil yardım edecektir, dua da, çünkü artık genç değiliz biz ve o kadar çabuk düşünemiyoruz, hem bir iki metre dahi yürüyemiyorum artık, ama durup kesilen nefesimi toplamalıyım.

"Satmazsın, Toby. Yaşlanmakta olan annenle baban varken olur mu?"

"Tabii ki satmam. Benim kendi isteğimle olmaz. Ama *mecbur* kalabilirim, eğer işler böyle giderse, eğer şu tembel döküntü binayı zamanında yıkmak için bana yardım etmezse."

"Toby. Baban tembel bir döküntü değil. O emekli oldu. Ömrünün son dönemecinde."

Bob Withers aniden uyandı. Ağzını şapırdattı, burnunu çekti ve şömine kiliminin üzerinden kitabı aldı. *Hogden Parkı'nda Garip Cinayet*. Sonra,

"Neler oluyor" dedi. "Neyi tartışıyorsunuz, sürekli bir şeyleri tartışıyorsunuz. Ve neden hava durumu açık değil, hava durumu raporunu kaçırmaktan nefret ettiğimi biliyorsun."

Amy Withers –"Uykuda olur ve duymazdın" demedi, bunun yerine itaatkâr bir şekilde radyoyu açtı ve radyo

Sabah güneşi tepenin üzerinden yüzünü gösterip
Alaycı kuş tepesindeki çiçekleri öptüğünde
şarkısını çaldı onlara.

"Kaçırdım" dedi Bob Withers, suçlayarak. Radyoyu kapattı.

Her gün hava raporunu dinlemekten hoşlanırdı. Hava durumu sunucusunu aşağılar ve ağzında bir çakıl taşıyla konuştuğu için ona gülerdi, üstelik de Bob ertesi günün iyi mi yoksa yağışlı mı olduğunu bir bakışta söyleyebiliyordu ama bugünlerde gerekli olan şeyin size bir şeylerin anlatılması ve her şeyin sizin için çözümlenmesi olduğunu hissediyordu. Eski günlerin zıddı olarak modern zamanlar, bugünler, son günler olarak adlandırdığı, aksi takdirde güvensiz ve korkutucu olan zamanlarda, hava raporunu duymak Bob'u güvende hissettiriyordu.

"Şimdi" dedi, "fırtına ya da kasırga olup olmayacağını ya da yarın dünyanın milyonlarca parçaya bölünüp bölünmeyeceğini kim söyleyecek? Geleceğimi bilmek istiyorum. Büsbütün batıl inançlı değilim ama geleceğimi bilmek isterim, emin olmak amacıyla."

"Hissemi satıyorum, Baba. Eğer Peterkin'de bana yardım edemezsen. Birkaç günlüğüne yardım edebilirsin tabii ki?"

Amy, her ikisini de destekleyerek ancak ne söyleyeceğine karar vermekten âciz, bir birine bir öbürüne baktı. Yüzüne soğukkanlı umutlu bir ifade takındı, ama korku gözlerinde sinsice belirip kayboluyordu. Yorgundu. Ne mutlu barışı sağlayanlara, diye düşündü.

"Sen ne diyorsun, Anne?"

"Evet, ne diyorsun, Anne?"

Amy bildik neşe maskesiyle gülümsedi.

"Bir fincan çayın vakti geldi diyorum, bir fincan gerçek çayla bu öğleden sonra yaptığım hindistancevizli çöreklerin."

Çay? Hindistancevizli çörek? Seçimini yap, diyecekti Bob dalga geçerek, tabaktan kendisine servis yaparken. Ama hindistancevizli çöreklere bayılırdı.

Böylece Amy anlaşmazlığı çözüme kavuşturdu, ertesi sabah da Bob Toby'le birlikte kamyonla Peterkin Oteli'ne gitti.

Bob bina yıkmaktan bihaberdi, ona anlatılması gerekiyordu. "Şöyle yap, Baba" diyordu Toby. "Böyle yap." Bob da uysal uysal yerine getiriyordu. Çok komik, diye düşünüyordu, Toby'nin yetişkin olduğunun ve bir şeyler bildiğinin farkına varmamışım. Her zaman düşünürdüm ki, ah her zaman ne düşündüğümü bilmiyorum. Sol gözü kısılmış hasta küçük bir oğlan gördü, kafası sol omzunun üzerine kıvrılmış, Baba, Baba, yardım et bana, çünkü *biliyorsun*, diye ağlayan.

Ve orada iskelenin üzerinde, caddedeki insanların tepesinde dururken, panelin bir ucunda çekiç vurup vida büken Toby, diğer ucunda, yine çekiç vuran kendisi –ama ikinci kalite çekiçle, daha iyi, penseli olanı Toby'deydi, çünkü ne de olsa bu Toby'nin işiydi ve vasıflı olan da Toby'di– Bob bazen kendini yorgun ve nefessiz hisseder, işte o zamanlarda kollarını kaldırır, başı döner ve o zamanlarda aşağıya yürüyen insanlara bakardı ama Toby'ye neler hissettiğini anlatamazdı. Ve gökyüzüne bu kadar yakınken kendini yalnız hissederdi, geceleri ovaları katederek tren kullandığı zamanlarda hissettiği doyurucu ve gurur verici yalnızlık değildi ama, bağışlamasız ve haşin bir boşluktu, sanki yeryüzü ve gökyüzü tarafından reddedilmiş de şim-

di, yorgun ve korku dolu, aradaki uçurumda sonsuza kadar kalmak zorundaymış gibi. Ve insanlar hep yaptıkları gibi boyunlarını uzatıp, durarak ve yaya kaldırımını tıkayarak caddeden yukarı bakarlarsa eğer, boya lekeli bir kalasın birer ucunda duran, bazen birbirine göz atmak üzere dönen, fakat nadiren konuşan biri genç, diğeri yaşlı iki tozlu ve paspal giyimli adam görürlerdi; panel hareket ediyor olsa, sanki orada gökyüzünden bir duvarın ardında, kendilerine özgü amansız ve soğuk bir tahterevalli oyunu oynuyormuş gibi görüneceklerdi.

Toby binayı yıkmaktan keyif alıyordu. Bu mekânın kendi mülkü olduğunu hissediyordu. Onu parçalara ayıracak ve ona cezasını çektirecekti. Yer döşemesini yırtarak açtı ve büyük memnuniyetle altında serili olanları buldu, eski gazeteler, altı peniler ve taraklar, çay kaşıkları ve kırık bir kol saati, gülümseyen bir kadının solmuş bir portresi. Hazine bulmak üzere duvar kaplamalarını da keşfe çıktı. Burayı karman çorman edeceğim, diye düşündü, ve muntazam kereste ve cam istifleri ve kireç taşı bloklarından, hayatımın geri kalanında bana dost ve sevgili olacak yeni ve kişisel bir zenginlik yaratacağım. Böyle. Paslı çiviler, tahta kurdunun kalbura çevirdiği dörde iki ahşap, kauri ağacı kirişler ve çatı demiri plakaları – herhangi bir Fay Chalklin'den çok daha fazlası.

Üç ay içinde, Noel'den iki hafta önce, bina bitirilmiş ve kök saldığı yer ahşap ve taştan devasa bir dişin oyuğuna benzemişti; öncü bir azı dişi, açık yeşil yabani otla doldurulacak ve iyileşecek koyu kan dolu bir yer. Belki. Ya da bir takma diş? Ve ertesi yılın başlarında hızla boy atınca, öyle olduğu da kanıtlandı; bir hırdavatçı dükkânı, basık aynalı camların ardında ayağa dikilmiş baltalar, testereler, makaslar ve tırpanlarla kendi yıkımının ilanı. Bitişikte de bir süt ürünleri büfesi peyda oldu, temiz, beyaz ve ışıl ışıl; şişe şişe şekerler, iki çeşit dondurma – sade ve çikolatalı; ve ödeme karşılığı en son melodileri çalmaya razı gelen bir de otomatik pikap. Yıllardır Waimaru'da yaşayan insanlar da,

Kasaba nasıl da gelişiyor! dediler.

25

Her şeyi ilk başlatan radyo oldu, tehditkâr ve hatırlatan. Bunu panik dolu dokundurmalarıyla gazeteler izledi. Dükkânlar bu dehşet verici beyanat ve ikazları tekrarladılar.

"Noel'e fazla zaman kalmadı" dediler. "Siz kartlarınızı ve paketlerinizi postalamış mıydınız? Siz Noel alışverişinizi bitirmiş miydiniz?"

Kasabadaki dükkânlar uzun beyaz sakallı, robdöşambrlı, lastik çizmeli ve sahte ya da sahte olmayan kırmızı burunlu yaşlı adamlara yönelik bakımevlerine dönüştürülmüştü. Dünya âlem her yerde pamuktan kar yağıyor, yumuşak çam ağaçları ve suratsız çobanpüskülü yaprakları yeşeriyor; cennetten yıldızlar düşüyor ve çok sayıda müneccim onları allak bullak takip ediyordu; en iyi dükkân vitrinlerinde hepsi de olması *muhakkak bir doğumu* bekleyen, merkezi ısıtmalı yemlikler peyda oldu.

"Noel" diye kendinden geçercesine iç geçirdi Amy. "Noel."

Önce kartlar. Bob onları Woolworths'tan, üç peniliklerin tezgâhından zarflarıyla beraber satın aldı, Amy de adres listesini düzenledi.

"Tabii ki Thomson'lara bir tane göndeririz" dedi.

"Geçen yıl onlar bize bir tane göndermediler ama."

"Ama ya bu sene onlar bize bir tane gönderirler de biz onlar için bir tane satın almamış olursak?"

"Biz de onun yerine bir Yeni Yıl kartı satın alırız. Ya da bir takvim."

"Ama o takdirde onlara bir kart satın almayı akıl etmediğimizi anlarlar."

"Ah peki, gönder onlara bir tane" dedi Bob. "Sadece bir üç peni daha. Ben paradan yapılmışım. Her şeye, dünyadaki her şeye gücümüz yeter. Kart gönderecek bu kadar insanı nereden buluyorsun? Hem kimdir bu D. Taylor?"

"O kız benim eski bir arkadaşım, Baba. Benimle aynı okula gidiyordu. Noel'de daima birbirimize kart atarız. Bunca yıl boyunca hiç atlamadık."

"Komik, onu hatırlayamıyorum" dedi Bob.

"Onu tanımazdın, Baba. Senin tanımadığın pek çok insan tanıdım, tıpkı senin de başka insanları tanıdığın gibi."

"Ama ben onlarla görüşmeyi sürdürmüyorum" dedi Bob, yalnızlıkla. "Hiçbiriyle görüşmeyi sürdürmedim."

Böylece kartlar gönderildi, şükretme, sevgi ve çok yaşa gibi sözcüklerle ve uydurma ve modern değil de, şiirleri anlayabileceğiniz şekilde gerçekten kafiyeli dizelerle dolu olan kartlar.

Ardından, paketler. Daphne'ye (zavallıcık, dediler) bacak kısmı lastikli pembe yumuşacık astarlı bir jimnastik pantolonu; Woolsworths'ten ona uygun pembe bir jüpon ve bir kutu çikolata. İlişikte de, "Sevgili Daphne, Mutlu Noeller, bolluk dolu bir Yeni Yıl ve Tanrı seni korusun" yazan bir not. "Gelip seni ziyaret etmek isterdik ama doktor henüz yeterince iyi olmadığını düşünüyor, belki de gelecek Noel'de Tanrı'nın lütfunu paylaşmak üzere aramızda olmanı umuyoruz. Kediler, Fyodor ve Matilda, gayet iyi. İnançlı ol ve Tanrı seni korusun dışında söylenecek başka bir şey aklıma gelmiyor. İsa'nın yolunu gözleyen seni seven annen, Amy Withers."

Ardından, Chicks'e (Evli ve yetişkin olduğuma göre artık Teresa'yım anne, *unutma*) çocuklar için alışveriş yapmanın heyecanı söz konusuydu. Kuzeye gönderilecek oyuncaklar. Bebek için plastik bir balık; iki küçük oğlanın her birine birer mıknatıs. Bob Withers akşamın tümünü mıknatısla oynayarak geçirdi, mutfak masasına saçtığı topluiğneleri toplayarak; "Yakaladım, yakaladım" ve "Gençliğimizde hiç böyle şeylerimiz olmadı" diyerek. Eldiven kuklalarla da oynadı, sağ eli bir cop şeklinde olan polisle aptal suratlı ve çizgili cüppeli zavallı pejmürde serseriyle; yanlışa sapanı copla acımasızca döverek, her iki kuklayı da şekilden şekile sokarak, Amy gülene kadar onları mutfak masasının üzerinde dans ettirerek,

"Ah Babacığım, senin şu maskaralıkların" dedi Amy. "Bir çocuktan farksızsın. Chicks, Tim ve ufaklıklar güneyde yaşamaya geldiklerinde ve onları görebildiğimizde ne güzel olacak, değil mi; yeniden çocukluğa dönmek gibi olacak."

"Yeniden çocukluğa dönmek istemiyorum" dedi Bob, kırmızı boyadan gözyaşları döken serseriyi copuyla döverken, "tekrar çocuk olmak istemiyorum."

Divanda uyuklayarak yatmakta olan Toby,

"Zannederim caddenin aşağısındaki alet edevat ve malzemelerimin üzerinde azıp kuduran bir sürü çocuğum olacak" dedi.

Peterkin Oteli işini bitirmiş olan Toby, ikinci el mal ticareti yapmak için başvuruda bulunmuş ve lisans almıştı. Şişe, çaput, hurda demir, eski karyola, soba gibi eski ve kullanılmış her şeyi alıp satıyordu. Bazen kasaba çöplüğüne uğruyordu, toi-toi otunun kuşattığı eski çöplüğe değil de –orası doldurulmuş ve üzerine yeni bir ev inşa edilmişti– kasabanın dış mahallelerinde nehir ağzının yakınlarındaki diğer yere. Çakıl Çöplük. Bazen Toby kamyonunu bu çöplüğe doğru sürer ve denizle nehrin bir araya gelişini izleyerek tekerleğin üzerinde otururdu, pürüzsüz fildişi rengi kayaların üzerine bir etek gibi boydan boya saçılmış alabalık kahverengisi su; ve akıntıyla takviye edilmiş, kendi lakırdısına sus, sus, sus diyen ikircikli deniz; ilk önce deniz kabuğu ve yosun ikramıyla dolu küçük havuzlar, sonra da upuzun mavi beyaz bir oynaşma zinciri halinde sessizce sokulan, nehrin üzerine kapanan, alttan burnunu çeken ve şimdi kahverengi ve sarı olan köpükten etek, boşa gitmiş zararlı otlarla yeşil-kahverengi bir ara-mekânın yavaştan boğan dinginliğine iç geçiren deniz. Sus-sus. Sus-şşş-şşş-şşş.

Keşke deniz, bir saniyeliğine ya da dakikalığına ya da beş dakikalığına dursaydı, bir adama arada bir sözcük, bir çığlık, bir şarkı ya da bir lanet dile getirme fırsatı vermeye yetecek kadar.

Ve Toby kulaklarına çöreklenen denizle, orada kamyonda otururken, aksi aksi,

"Kes sesini. Ben düşünürken sessiz ol" deseydi.

Neyi düşüneceksin, Toby?

"Ah, genel olarak bazı şeyleri."

Özellikle ne gibi şeyleri, Toby?

"Ah, beni detaylara inmeye zorlama. Her şeyi."

Neyi düşüneceksin, Toby? Ne düşüneceksin?

"Dalgalanmaya devam et o zaman ve belanı bul." *Ama konuş benim için.*

26

Oyuk ev asla doldurulmayacak.

Noel kartları şömine rafına boydan boya dizili, altı penilik ışıklar göze batan büyük boy şekerlemeler gibi kırmızı, altın rengi ve dut mavisi, tavanda kıvrılıp bükülüyor, dışarıdan gelen meltem onlara doğru soluduğunda içlerini çeken çıngıraklı teller, kâğıttan bir dünyanın üzerindeki milyonlarca siyah insan gibi dipdibe duran sineklerle kaplanıp benek benek olmuşlar, serpantinler ve pullarla boyunlarından asılı ince kâğıttan Noel Baba'lar mutfakta duvardan duvara kavis yapıyorlar, ölmekte olan bir çam dalı yorgun argın kitap rafının üzerine eğiliyor, sıra sıra takvimler gül, leylak, deniz, günbatımı ve geyik avından oluşan medarı iftiharlarının vaadiyle, utanç içinde, yüzleri duvara dönük, ocak ayının birine kadar saklanıyor, kekre çobanpüskülü filizleri solmuş duvar kâğıdını inadına deliyor.

Ve oyuk ev asla doldurulmayacak.

Bugün Noel Günü, öğleden sonra saat üç. Toby ve Bay Withers divan ve koltukta serilmiş uyuyorlar. Amy akşam yemeği bulaşığını yıkamayı ve kuzu rostonun artıklarıyla Noel pudinginin yarısı yenilmiş koyu renk kekini toparlamayı –dışarıda armut ağacının altında asılı tel dolabın kapağını açarken, kediler Fyodor ve Matilda için birkaç parça et atarak– yeni bitirmiş. Pisi pisi. Pisi pisi. Ama Fyodor ve Matilda soluk alıp veren siyah ve gri karartılarından başlarını kaldıramayacak kadar uykulular fazlasıyla. Her şey uyukluyor, neden biz de yapmayalım, diyor Fyodor ve Matilda. Güneş suratını pamuk beyazı ve gri patisiyle örtüyor, birkaç bulut yavrusu gerinip esniyor ve tekrar kıvrılıyor. Pisi pisi gerçekten de.

Ve Hanımlar Korosu radyoda özel olarak seçilen *O küçük Beytüllahim kasabası, Gelin Tüm İman Edenler*'i söylüyor.

Amy pencereye gidiyor ve patikadan aşağıya bakıyor. Birilerinin geldiğini duyduğumu sandım, bir arabanın. Onlara akşamüstü çayında bir parça kurabiye ya da Noel keki veririm. Ama umarım misafir değildirler. Sinekleri kekten uzak tutmak için masanın üzerine bir örtü atıvereceğim ve gidip ön odada biraz kestireceğim.

Yeni, ekose ve kayık biçimindeki terliklerini çıkarıyor ve ön odadaki yatağa uzanıyor.

İşte erden kız gebe kalacak
ve bir oğul doğuracak
ve onun adını Imanuel koyacaklar
ki bu Tanrı bizimle anlamına gelir
ve kötülüklerin çoğalmasından ötürü birçoklarının sevgisi soğuyacak
ama sonuna kadar dayanan kurtulacaktır.

Ve Amy İncil'den daha pek çok kısa bölümü kendi kendine tekrarladı, sinek lekeli tavana ve eski faturalar, fotoğraflar ve Bob'un tiryaki öksürüğüyle kirlenmiş mendillerinden; ve Amy'nin kalp hapı şişesi, Bob'un böbrek hapları ve dişleri arasında gri saçlar toplanan ve hiç temizlenmeyen, bir tırmık gibi büyük yeşil saç fırçası ve sonra da Amy'nin yerine oturmadığı için hiçbir zaman takmadığı alt dişlerinden oluşan kargaşasıyla, karşı taraftaki tuvalet masasına gözünü dikmiş. Sonra Amy başı kirli yastık kılıfının üzerinde –temiz olanı yatağın ona düşen kısmı için Bob'a vermişti– kendini ağlar buluyor, tozlu kıtıkların ve senelerin sinmiş kokusunu duyarak yüzünü yastığa çeviriyor ve Noel'i, iki hafta önce fırına verildiğinde tüm öğleden sonra kekin başında beklenişini, elektriğin kesilmesini ve kendi becerememe korkusunu –ah kiraz şekerlemesi, badem, fındık ve limon kabuğu gibi şeylerin masrafı yüzünden– unutuyor; ve radyodaki Noel ilahileriyle Noel Arifesi'ni, oturup polisiye kitabını okuyan ve –Bu cehennemlik şarkılar yerine ne zaman adam gibi bir şeyler çalabileceğiz– diyen Bob'u da unutuyor, bir başına yürümek, Gayda Bandosu Alayı'nı seyretmek ve yeni ilaç stoğunu sağlama bağlamak üzere dışarıya caddeye inmiş olan tek oğlu Toby'yi ve Noel sabahında hediyelerine şaşırmış numaralarıyla kalkan aileyi de.

"Çoraplar, çoraplar" demişti Bob. "Şimdi nasıl oldu da Noel Baba çoraba ihtiyacım olduğunu bildi?"

Onları kendisi satın almıştı tabii ki, diğer hediyeleri de. Üçü de hiçbir sürpriz olmadığının ve bu sabahın şaşırtıcılığı gasp edilmiş bir kese gibi aslında eski ve yıpranmış olduğunun farkındaydılar.

"İsa haricinde, tabii ki" diye düşünmüştü Amy suçlu suçlu. "Çünkü karanlıkta yürüyen insanlar, onlar muazzam bir ışık görmemişler miydi?"

Öylece yatağında yatıyor, ağlayarak ve ne garip, aklından atamadığı bir şeyi hatırlayarak. Yalnızca aptalca ve küçük bir şey, çok eskiden kalma. Sulh hâkimi ve karısı için çalışması, onların evini temizlemesi ve masaya servis yapmasıyla ilgili. Beyaz manşetli siyah bir elbiseye bürünmüş halde. Bir sabah Bayan Togbetty,

"Amy Amy bir tavuk ayıklayabilir misin? Bay Togbetty bir davet veriyor, ben de senden bir tavuk ayıklamanı istiyorum" dediydi.

Amy de tavuğu ayıklamak için arka avluya gitmişti, her yana tüyler saçılarak, parmak uçları acıyarak ve gırtlağından aşağı kaçan bir tüyle önce tüyleri yolmuştu, tavuk sonu gelmez bir titremeyle dımdızlak ve uçuk sarı kalana dek.

Ve sonra Bayan Togbetty,

"Amy Amy köpeği yıkayacak mısın?" dedi.

Amy de elbisesinin üstüne büyük bir önlük geçirip tekrar arka avluya gitti ve küçük arsız spanyeli yıkadı. O akşam Bay Togbetty bir davet verdi. Kısmen kel kısmen de sulh hâkimi olmasından dolayı bir peruka takıyordu ve perukanın içine kafasını sıcak tutsun diye bir parça pamuk tıkıştırmıştı.

"Amy Amy" dedi, "perukam düzgün mü?"

Amy perukasının düzgün olduğunu söyledi.

Adamın davetini verdiği akşam Amy izinliydi.

"İstediğin yere gidebilirsin" dediler.

Evine gidemeyecek kadar uzaktaydı bu yüzden Amy caddelerde bir aşağı bir yukarı volta attı, adamın teki ona askıntı olmaya kalkar diye şapka iğnesi cebindeydi, kasabanın içinden akan nehrin kıyısında bir süre oturdu ve düşmüş kavak yapraklarına bakıp ne kadar hazin diye düşündü. Ne kadar hazin ve yalnız. Karanlık ve için için yanan yapraklardan gelme dumanmış gibi gözüken pus çökünceye kadar orada oturdu, aşağıya suyun madeni paraya benzer ışıltılarına ve yukarıya inine saklanan gökyüzü kütlesine baktı ve "Harika bir şeyler olacak" diye düşündü. "Hissedebiliyorum bunu. Bu gece özel bir gece."

Tekrar Togbetty'lere doğru, kapıdan içeri ve patikadan yukarı Bay Togbetty'nin arkadaşlarını ağırladığı pencereyi geçerek yürüdü. Onların konuşup gülüştüklerini duydu. Pencerede panjurun aşağı çekilmediği küçük bir boşluk vardı, heyecandan titreyerek oradan içeriyi gözetledi. Ne de olsa bu gerçek bir davetti.

Kâğıt oynuyorlardı. Ellerini ve kâğıtları görebiliyordu, ama asıl bir kraliçe için serilmiş bir halı gibi kalın ve koyu bir gül gibi parlak renkli, kırmızı kadife örtüsüyle büyük misafir odası masasını görüyordu.

Partiden daha fazla bir şey göremiyordu. Konuşma ve gülüşmeler ve panjurla perdenin arkasında gizli kalan insanlar, onun payına tek düşense beyaz ellerin üzerinde kâğıtları oynattığı kıpkırmızı yumuşak bir kumaştı.

O gece hayal kırıklığı ve yalnızlıktan uyuyana kadar ağladı.

Şimdi de Noel öğleden sonrasında yatağında yatmakta olan Amy elinde olmadan tekrar tekrar partiden onun payına düşen o kırmızı masa örtüsünü görüp duruyor; masa örtüsü büyüyor, Amy'nin yatağının üzerine iniyor, onu bir battaniye gibi sarmalıyor ve Amy uyuyor.

Ve oyuk ev asla doldurulmayacak.

27

CHICKS

Ve şimdi ölü odasındaki Daphne tepedeki pencereden dökülen bir küçük taş fincan dolusu gineşi almış; bu altın kütleyi buğday tanelerine ayırmış ve çimenlerin üzerinde bir oraya bir buraya koşuşturan beyaz tavukları besliyor, en küçük tavukları dahi besliyor, gerçi bunlar henüz çimen nedir bilmiyor, tüylerle kaplı ılık ana tavukla birlikte kutunun dibinde fısır fısır ediyorlar.

Bili bili bili diye bağırıyor Daphne buğdayları saçarken, tavuklar da gıdak gıdak gıdak deyip tozlu yerlerde tüylerini çırpıyorlar, gagalarını berrak dere suyuyla dolu paslı kaba daldırarak, alt ve üst gagalarını birbirine mandallayarak su da içiyorlar bir yandan, dillerini takma dişlerinde gezdiren ama nezaket icabı ağızlarını açmayan insanlar gibi,

sonra dere suyunun pürüzsüz bir hat halinde aşağıya akması için gagalarını gökyüzüne kaldırıyorlar.

"Ne de büyük bir yudumlama becerisi" diye söylüyor şarkıyı Daphne, bugün gülerek. Hem de ağlayarak ama, çünkü tavukların en küçüğü, kafes gibi, büyük koyu renk kutunun dibinde bir şey göremezken, solgun ibikli kuluçka tavuğu, yorgun ömrünün ilk uyku vaktinde güneş altında parmak ucunda yürüyor, kahverengiye boyalı bir yerde, üzerinde boğazına kadar gelen beyaz kefen bezi önlüğü, aşağıdakinin ağzındaysa ılık pide ya da gübreli çörek var.

28

Toby günlüğü yukarı kuzeydeki oturma odasında bir yastığın içinde buldu. Geceyi Chicks (şimdi Teresa) ve Timothy'lerde geçiriyor ve anne babaları bir arkadaş ziyaretine gitmiş olan çocuklara göz kulak oluyordu.

"Bir iş arkadaşı, Toby ve iş arkadaşlarını ihmal etmeye gelmez. Çocuklara göz kulak olmanın bir mahzuru yok, değil mi Toby? Asla uyanmazlar. Yanlarına gitmene gerek yok."

Böylece Toby fiyakalı evin ön odasındaki divana yerleşti. Ve burada günlüğü buldu ve onu okudu, önce bir suçluluk hissiyle, daha sonra da ölüm ve utanç dışında bir şey hissetmeyerek. Okudu –

15 Ocak

Bunca yıldan sonra ilk kez, kesin konuşmak gerekirse sekiz yıl önce, zira evleneli sekiz yıl oluyor, bir günlük tutmaya karar vermiş bulunuyorum. İçinde bütün duygularımı ve önemi olan bütün olayları ortaya koymak niyetindeyim. Doğrusu şu Fransız gibi, Rousseau, çok açık sözlü olacağımı ve her şeyi ortaya sereceğimi düşünüyorum. Ya da hemen hemen her şeyi. Belki, eğer vaktim olursa, sekiz yıllık evliliğimin kısa bir dökümünü sunmak niyetindeyim. Belki çocukluğum ve ailemin üyelerine değineceğim, Waimaru'da lisanslı bir ikinci el satıcısı olan ağabeyim Toby, bir akıl hastanesinde olan kız kardeşim Daphne, ben epey küçükken yanan diğer kız kardeşim Francie. Ve an-

nemle babam. Doğal olarak Timothy ve çocuklardan da bahsedeceğim. Bu günlüğü düzenli olarak tutmaya kararlıyım ve olur da birkaç günü kaçırırsam, bu hadiseleri ve duyguları kaydetmeyi unuttuğum anlamına gelmeyecek, yalnızca vakit bulamadığım anlamına gelecek; ne de olsa, ben bir ev hanımıyım.

Evet nereden başlayacağım? Bilmiyorum. Çocuklar yataklarına gidene kadar şunu ortadan kaldırıyorum.

Gece

Timothy (ona Timothy diyeceğim çünkü bu kulağa daha kitabi ve sofistike geliyor) bir günlük tutmaya başlamış olmamla eğleniyor ve onu okumakla tehdit ediyor, ama sevgili Timothy, o kadar dürüsttür ki günlüğü evin herhangi bir yerinde ortada bıraksam o asla kapağını açmaz. Yok, kanımca kocamdan Tim diye bahsetmeliyim – öbür türlü kulağa fazlasıyla yabancı biri gibi geliyor. Bana bir buharlı ütü verdi. Sürpriz olarak bu gece eve getirdi onu. Eski ütümü Daphne'ye vermeliyim, böylece iyileştiği zaman yeni hayatı için bir tür maddi dayanak edinmiş olur.

Şimdi günlüğüme gerçekten başlıyorum.

Ağustos ya da ekim ayında yaşamak için güneye Waimaru'ya gidiyor olacağız. Doğum ve çocukluğumun ortamına konuk gitmekten dolayı heyecanlı ve korkuluyum. Suç mahalline dönmek gibi bir şey, ama ilkbahar gelmiş ve bütün bahar dalları ve nergisler konca vermiş olacak. Onları görmeye can atıyorum. Okuldayken bir şiirimiz vardı, onu hatırlıyorum, pır pır eden nergisler hakkında

gölün başında, ağaçların altında

Eski evimdeki bahar dallarının güzelliğini tarif etmek için, yazarların yaptığı şekilde bir mecaz kullanmak isterdim. Nefes kesici beyazlıkta olmaları dışında söyleyecek başka bir şey aklıma gelmiyor.

Şimdi dahi günlüğüme gerçekten başlamış değilim. İsmim Teresa'yı severim, oraya ayak bastığımda evdeki insanlar bana Chicks demeyi tercih ederlerse, cevaplamayı reddedeceğim. Eskiden bana Chicks derlerdi, çünkü, dediklerine göre, ortalıkta koşturan, insanlara yetişmeye çalışan ve başım aşağıda, saçla-

rım da yüzüme düşerek neredeyse yerden buğday taneleri gagalayan küçük kara bir pilice benziyordum. Diğer kız kardeşlerimin ilginç isimleri vardı. Francie vardı, yani Francis, pantolon giymesine ve ona kızgınmış gibi görünen babama rağmen, onun Aziz Francis'le bir yakınlığı olduğunu düşünürdüm, cebinde hayvanlar taşıdığına ve onları çıkarıp, Francie'nin siyah bon bon ya da ekşi şekerleme yaladığı gibi, katışıksız sevgi adına onları yaladığına inandığım Aziz Francis. Ve çiçekli bir çalılık gibi –leylak ve yaban sümbülü arası bir şey– koktuğunu düşündüğüm Daphne var. Ve de hatırladığım herhangi belirli bir kokusu bulunmayan ağabeyim Toby. Pantolon askısı takardı. Bugünlerde çocuklar kemer takıyorlar, erkekler de. Eğer Tim'i pantolonunu bir çift askıyla yukarı çekerken görsem nasıl da gülerdim. O ayarlanabilir kemer kullanıyor. Noel'de ona bir çift verdim, o da bana hava alan cinsten, kenarları beyaz dantelli mavi, naylon bir iç çamaşırı seti verdi. Gün ışımadan kalkan, yatağın içine Tim'le benim arama tırmanıp, bize hediyelerini gösteren ve yeniden uyumak için sokulan çocuklarla, Noel'e bayılıyorum. Ne de sıcacık küçük bedenleri var ve parlak gözleri, taze sesleri, ya işte, körpelikten parlıyorlar. Ve Peter bana Güneş'i kim dışarıya koyuyor? diye soruyor, sanki bilmem lazımmış gibi. Karanlık ürkütücü bir cevap olur.

16 Ocak

Çamaşır makinesi yere su akıttı. Sharon bebek de dişi yüzünden hasta. Bütün gece ağladı ve küçük sağ yanağı da bir kiraz gibi kızardı. Neden çocuklar dişli doğamıyorlar ki?

20 Ocak

Yeni bir yılın ilk ayının neredeyse sonu. Ne yapıyor olmam gerektiğini bilmesem de, hiçbir şey yapmamışım gibi hissediyorum, bu yalnızca hiçbir yere varamama ve zamanın geçip gitmesi hissi. Bu yıl yirmi sekiz olacağım, neredeyse otuz, sonra kırk, ondan sonra da gelsin elliler altmışlar, a bir de bakmışsın yaşlılık maaşı alan yaşlı bir kadın olmuşum. Bunu düşünmeye korkuyorum. Ya işte, kaşla göz arasında olacak bu. Kendi annem yaşlı ve hasta, kalbi yüzünden çok geçmeden öleceğini söy-

lüyorlar. Ben de onun gibi yaşlanacak, yüksek tansiyon, varisli damarlar ve ödem sahibi olacağım, tereyağının tuzunu dirhem dirhem çıkaracak ve yasak olduğu için sebzelere, marulun üstüne ya da herhangi bir yiyeceğe tuz koymamayı aklımda tutacağım. Ya da belki büyükannem gibi şeker hastası olacak ve şeker yemeyeceğim ve bacaklarım karanlıkta kapının arkasında saklanmak üzere çıkartılacak.

Bu kadar marazi yazı yazmak yeter. Nasıl oluyorsa her gün tekrar tekrar aynı şeyleri yapıyormuş gibiyim –yataktan kalk, giyin, kahvaltıyı hazırla, çocukları giydir, Peter ve Mark'ı, ya da kendileri giyininceye kadar kafalarını ütüle, onları dışarı oynamaya gönder, bebeğe biberonunu ver ve onu uykuya yatır, işe gitmeden önce Tim'le huzurlu bir fincan çay iç– bu huzurla bir fincan çay anlamına geliyor, bulaşıkları yıka, elektrikli süpürgeyle halıları süpür, çamaşır makinesini çalıştır, yıka, durula, santrifüjle kurut, çamaşırları dışarı as, okunacak gazete ve skandallarla sabah çayına otur.

Ve falan da filan. Öğleden sonra okumak için zamanım oluyor. Anne Brontë'den *Wildfell Malikânesi'nin Kiracısı*'nı okuyorum. Bir kadın ve onun ayyaş kocasının öyküsü, sefalet dolu bir dünyada kadının çilesi ve dehşeti – yani kitabın kapağında denilen bu. Kitabı sürükleyici buluyorum, doğrusu elimden bırakmaya cesaret edemiyorum. Huntington şimdi ne yapacak, diye ürpererek karısı Helen gibi korku ve endişeyle kendime soruyorum. Bir kadının aşkına böyle muamele etmek bir erkek için ne büyük zalimlik. Huntington'ın o sıralardaki metresiyle fundalıkta randevusunun olduğu sahne, akşam karanlığında aynı bölgede yalnız başına yürüyüşe çıkan karısını buluşma sözü verdiği kadınla karıştırıyor ve bundan dolayı onu tutkuyla karşılıyor ve bağrına basıyor, ta ki hatasını fark edip, tiksinti ve korkuyla

"Karım! Helen!" diye haykırana kadar,

o sahne beni nefret ve tiksintiyle dolduruyor. Orayı dikkatle üç kez okudum.

Bazen öğleden sonraları Baldwin'ler –Benny ve Ted– ya da Smart'lar –Terry ve Josie– gibi konuklarım oluyor. Benny ve Josie çok sık uğruyorlar ve oturup çay ve bisküvi eşliğinde bebekler, kocalar ve ev işlerinden konuşuyoruz. Konuklar uğra-

dığında kendi pişirdiklerimle dolu bir teneke kutum olmadığı için ne kadar da utanç duyuyorum – bisküvi, çikolata ve gofretle börek paketlerinin jelatinlerini açıp çıkarmak zorunda kalıyorum; Benny ve Josie çok kibar olduklarından ağızlarını açmasalar da, onların tenkitlerini hissediyorum, çünkü ben onlara ziyarete gittiğimde, onlarda her zaman bezeler, fıstıklı çikolatalı kekler ya da şu pembemsi köpük şekerlemeli pastalardan oluyor. Benny'nin babası Yüksek Mahkeme'de yargıç, kocası da Kamu Hizmetleri'nde yüksek konumda. Smart'ların şu koylardan birinde yeni bir evleri daha var – gelecek vaat eden bir bölge, diyorlar. Bessick'leri, Doktor Herbert ve karısı Alison'ı tanıyorlar ve bize tanıştırma sözü verdiler. Doktor Bessick yurtdışı çalışmalarından henüz dönmüş parlak bir jinekolog – karısının cemiyet haberlerinde Avrupa kıtası ve Amerika'daki hayatları hakkında bir makalesi vardı. Dediklerine göre bir parça şirretmiş, ama mükemmel giyimli ve dediklerine göre, iyi ağırlayan bir ev sahibesi. Bu arada, hem Baldwin'ler hem de Smart'lar yerel tiyatro kulübündeler. Salıları piyes okumalarımız var.

Şimdi günümü daha başka nasıl anlatayım? Akşamları çaydan sonra daima çocukların banyosu ve öyküleri var, çünkü Tim ve ben çocukları bir öyküden sonra yatağa yatırma fikrine inanıyoruz. Tim çocuk psikolojisi hakkında bir kitap satın aldı ve onun üzerinde çalıştık. Bazı fikirler Mark'ta işe yaramıyor gibi görünüyor, o kadar bireysel ve değişken mizaçlı ki. Ben bebeğin biberonunu hazırlarken Tim de öyküyü okuyor. Çocuk kitapları benim çocukluğum zamanındakinden farklı şimdi. Beatrix Potter'ın *Jemima Çamurördeği* kitabını okumak hoşuma gitmişti, daha önce hiç okumamıştım, tilki görünümlü centilmenin gazetesini nasıl kuyruklu ceketinin cebinde taşıdığını ve yumurtalarını içine dizebilsin diye nasıl Jemima Çamurördeği için tüylerle dolu bir barakası olduğunu. Ne de cingöz bir hilebazdı şu tilki görünümlü centilmen ve zavallı Jemima Çamurördeği de amma saftirikti. Entrikası ve cinayete yakınlığıyla neredeyse gerçek hayat gibiydi.

Bu arada, Bessick'lerle tanışacağımız o hafta sonu çikolatalı ve cevizli sünger keki yapabilmem için Tim bana elektrikli bir kek mikseri satın aldı. Bir doktorla sosyal ortamda tanışmak ga-

rip olacak, özellikle de bir jinekologla, kadınların iç organları hakkında neler biliyor olduğu aklıma gelirse yüzüm kızarmayacak kadar görmüş geçirmiş olacağım gerçi. On yıl önce olsa kaçıp giderdim. Bir düşünün.

Artık geç oldu, ben de yorgunum. Tim süt şişeleriyle aşağıya giriş kapısına daha şimdi gitti. Ah, hava o kadar sıcak ve nemli ki bazen buna nasıl dayanabileceğimi bilmiyorum. Ve de sivrisinekler, bu yıl onların istilası var galiba – hiç bu kadar çok olmamışlardı diyorlar. Birazdan yatmaya gideceğim. Benny Wisteria Gece Kremi'ni kullandığını ve bunun Gloria Haven'dan daha iyi olduğunu söylüyor. Gloria Haven'ı daha önce denemiştim ve ben de içinde bir şeylerin eksik olduğunu hissediyorum. Bugün eczaneden bir kavanoz Wisteria aldım, hiç şüphesiz savurganlık, ama Tim aldırmaz, aslında beni teşvik eder ve makyajımla ilgilendiğimi görmekten hoşlanır. Ne mükemmel bir koca. Bundan daha düşünceli ve sevgi dolu bir adamı dünyanın neresinde bulurdum ki? Hele de yıllar önce onun Waimaru'da kız kardeşim Francie'nin etrafında dolaşan o kirli oğlanlardan biri olduğunu düşününce, eskiden ona dilimi çıkarırdım. Babası encümen üyesiydi ve Tim tıbbın ilk yılına başladığı halde bitirmedi, onun yeteneklerine uygun değildi. Şimdi satışta yüksek bir konumda, basit bir gezici satış temsilcisi değil, sorumluluk sahibi dinamik bir yönetici. Waimaru'daki yeni evimizin satışını arkadaşı Howard Weston (Weston'ların Waimaru'nun arkasındaki köyde büyük bir koyun çiftlikleri var) ayarladı. Evin resimlerini ve planlarını gördüğümde, çocukken oynadığımız ve Francie'nin yandığı yer olan eski çöplüğün üzerine inşa edilecek olmasının tuhaf gözüktüğünü düşündüm. Fikir korkuttu beni. Bir zamanlar toi-toi otları arasında, onlarla sırtımızdan aşağısını gıdıklayarak ve onları saçımızın arasına tüy gibi takarak oturduğumuz yerde yaşamak; hazine adını verdiğimiz şeyleri –eski lastikler ve geceleri içinde ölülerin ve devlerin yürüdüğünü söylediğimiz çizmeler; otomobil parçaları, kitaplar ve güneşin altındaki onca çerçöpü– keşfe çıkıp bulduğumuz yerde. Ve gün gökyüzünde piliç adımları atarken, sabahtan geceye kadar geçen zaman ne de uzun gelirdi. Evet, orada evimizde yaşarken, ürkecek ve tuhaf hissedeceğim, gene de bunun yaşanacak doğ-

ru yer olduğunu hissediyorum; gelecekteki hayatımızda mutluluk ve hazine vaadiyle bu yerde ve sonra Francie'nin üzüntüsü ile, o gün mavi bir kurdelem vardı, devamlı çözülüp duruyordu ve benim için onu bağlayacak hiç kimse yoktu; bu benim hayatımdaki bir tür gedik gibi. Ne saçma konuşuyorum.

Şimdi bu akşamlık günlüğü yazmayı bırakmam gerekiyor. Tim banyoda. Suyu her zaman o kadar sıcak açıyor ki her taraf buhar, vücudu da pişmiş bir kerevit gibi oluyor, hatta banyoda *okuyor* bile. Sevgili Tim! Sekiz yıldır evli olduğumu düşününce. Şimdi yatağa gitmeli ve uyumadan önce *Wildfell Malikânesi'nin Kiracısı*'ndan bir bölümü daha bitirmeliyim.

21 Ocak

Bessick'lerle tanışmadan dolayı heyecanlıyım. Ve korkuyorum. Bu benim gerçekten önem taşıyan insanlara ilk gerçek ev sahibeliği deneyimim olacak. Onlardan akşam gelmelerini rica ettim çünkü çocuklar uykuda olacağından daha uygun ve daha az sinir bozucu olur diye düşünüyorum, gerçi Sharon'ın bukle bukle saçları, gamzeleri ve onun o büyüleyici gülümsemesiyle gösteriş yapmak istiyordum ve de nakışları İsviçre'de işlenmiş, pembe naylon elbisesiyle. Neyse boş ver. Akşamın bir kısmını doldurmak için, eğer sohbette duraksama olursa, radyogramda* Beethoven'ın Beşinci Senfoni'sini çalmayı kararlaştırdık. Bunda kendimden oldukça eminim çünkü bu konu ve neyin temsil edilmeye çalışıldığı hakkında bir şeyler okudum, farklı bölümleri biliyorum ve böylelikle bunlar hakkında bazı zekice yorumlarda bulunabileceğim. Bessick'lerin müziksever olduklarına inanıyorum ve Beşinci Senfoni'de kendime oldukça güveniyorum. Kaderin kapıyı çalışından ve bu tür şeylerden söz edebilirim. Oturma odasını öğleden sonra toparlayacağım ki hazır olsun, sünger kekini de sabah yapacağım. Kahve daha entelektüel olduğundan, çikolata yerine kahveli sünger keki yapmaya karar vermiştim. Taftadan sade zevkli bir elbise giyeceğim, yeni çingene küpelerimle birlikte, saçım da her zamanki gibi ayrım yeri hafifçe daha kabarık yapılı olacak. Bir gece öncesinden yıkar-

* Radyogram: Pikaplı radyo. (ç. n.)

sam yatışacaktır, cuma gecesi ya da belki iki gece önce, perşembe, bu durumda bir şekle sokulabilir olacak.

Tüm bunları yazdığım için affınıza sığınıyorum, ama bildiğiniz gibi, aklım başımdan gidiyor. Herbert Bessick'in benzersiz olduğunu söylüyorlar.

22 Ocak

Hâlâ sıcak hava. Çocuklar ortalıkta çıplak koşuşturuyorlar. Bugün Daphne'den bir mektup aldım, uzun zamandır ilk kez. Amma tuhaf bir dünyada yaşıyor olmalı! Mektubu hiç mantıklı değil, doktorunun bunun postalanmasına izin vermesi inanılmaz – topu topu Noel, ayın bir parçası ve bir güneşliği dişleyen bir fare hakkında, beni ürkütüyor, onun hiçbir zaman iyiye gittiğini ve benimki gibi normal bir hayat yaşadığını göremeyeceğim. Zavallı Daphne. Ona yazdığım mektubu da geri yollamış ve benim mektubumun sonuna imdat, imdat, imdat sözcüklerini eklemiş. Sanki korkunç bir yazgıdan kurtarılmam gerekiyormuş gibi, sanki kader (Beşinci Senfoni'yi düşünüyorum) benim kapımı çalmış gibi. Zavallı Daphne. Doğal olarak imdat imdat imdat diye bağırdığında kendisini kastediyor.

23 Ocak

Yalnızca üç gün daha. İlk partisine giden genç bir kız kadar heyecanlıyım. İlk partimi hatırlıyorum da, lise birdeyken, okulda, liseden oğlanların davet edildiği ve diğer kızlar en güzel ropları, gece elbiselerini ya da balerin eteklerini saten terliklerle giyerlerken ve parıltılar saçan boncuklarla kaplı gece çantaları taşırlarken benim giyecek doğru dürüst hiçbir şeyimin olmadığı zamanları. Hatırlıyorum, parti jimnastik salonunda yapıldı ve ben gösterişsiz basma elbisemden utanarak ve birileriyle konuşmaktan korkarak bütün gece oturdum. Ve danslar anons edildiğinde kalbim o kadar hızlı attı ki beni nefessiz bırakmasından ve romanlardaki gibi, bayılarak yere düşmekten korktum. Ama basma bir ropla ve bağcıklı yürüyüş ayakkabıları ayağındayken kim bayılabilirdi ki? Birisinin beni dansa kaldırmasını bekledim. Tod adlı oğlan yanıma gelip bir sonraki dans için, bir fokstrot, sözüm olup olmadığını sordu ve ben de alelacele "Hayır,

seninle dans ederim" dedim ve onu yakalayıp pistin ortasına ittim ve dans ettik ama tempoyu tutturamayıp ayak parmaklarının üstüne bastım ve sürekli, "Özür dilerim, özür dilerim" deyip durdum, sonradan bir kadının asla özür dilerim demediğini öğrendim gerçi – bu her zaman erkeğin hatasıdır. Dans ederken ne hakkında konuşulacağını bilmiyordum, beni akşam yemeğine davet eder umuduyla, adımlarımı uydurmaya ve partnerime ne kadar iyi bir dansçı olduğumu göstermeye çalışmakla fazlasıyla meşguldüm. Kriket on birinin kaptanıydı.

Beni akşam yemeğine davet etmedi. Kimse etmedi. Ağlayabilirdim, biliyordum ki hepsi, gülünç giysilerimin ve dans derslerini karşılayamamanın suçuydu. Ve akşam yemeğine geride bırakılan diğer kızlarla birlikte gitmek zorundaydım, partneri olan diğer kızlar iki kişilik masalarda oturup, senli benli bir şekilde konuşup gülerlerken, hep beraber uzun bir masada oturduk, bu sırada biz kızlar da sinirli ve sessiz, o da olmadı mağrur görünerek oturuyorduk, önemi yokmuş gibi yaparak – ama önemi vardı.

Ama şimdiki zamana dönersek. Cumartesi için gerçekten heyecanlıyım. Benim de bir biçimde sosyal statüm olduğunu düşünmeye bayılıyorum, Bessick'lerin Tim ve benimle tanışmayı istemelerine yetecek kadar. *Wildfell Malikânesi'nin Kiracısı*'nı bitirdim ve Emily Brontë'nin *Uğultulu Tepeler*'ine başladım. Yıllar önce öğrenciyken ve bir biçimde romantizm arayışındayken okumuştum. Şimdiki okumam daha olgun ve dengeli olacak.

Peter en antika lafları yumurtluyor. Bu sabah "Anneciğim, çamaşır makinesinin içindeki dünya ne tür bir dünya?" dedi. Dün akşam da ay hakkında soru sordu. "İçinde bir şeyler var" dedi. "Tepelere ve hareket eden bir şeylere benziyor." Anaokulu üçüncü sınıfta ve yılbaşı tatilinin bitmesi için sabırsızlanıyor. Kendimi Rhodes Burslu bir öğrencinin annesi olarak görüyorum.

Ama gece oldu ve ben çok yorgunum. Çocuklar oyuncak ördekler, tüfekler ve arabalar yüzünden ben onların seslerinden bitkin düşene kadar bütün gün didişiyorlar sanki. Ve Sharon da ishal oldu, bu yüzden milyon tane bebek bezi yıkamam gerekti. Çamaşır makinesi için Tanrı'ya şükrediyorum. Zavallı Sharon. Mark ve başlangıçta ondan nasıl korktuğum aklıma gelin-

ce gülüyorum şimdi, o kadar minik ve kaygandı ki, kulaklarını, ağzını ve burnunu pamukla, vücudunu da zeytinyağıyla nasıl da dikkatle temizler ve nefes almayı kesip kesmediğini ve gazete haberlerinde gördüğümüz şekilde yüzünü yastığa sokarak boğulup boğulmadığını anlamak için gece odaya süzülürdüm. Sevgili Mark. İçlerinden herhangi biri kör, sakat ya da kafasını tırtıllar gibi sağa sola sallayan ve konuşmayı hiç öğrenmeyen bir geri zekâlı olarak doğmuş olsaydı ne feci olurdu.

Bu gecelik bu yazıyı bitiriyorum. Size yorgun olduğumu söylemiştim.

Herbert Bessick'in Fransa'da bir süre vakit geçirdiğini şimdi hatırladım ve dediklerine göre de Fransızcayı iyi konuşuyormuş. Okulda Fransız bir hocadan Fransızca öğrendik, biraz. Partide onunla Fransızca konuşabilseydim ne harika olurdu.

Düzeltme; bu bir parti değil, sadece sakin sosyal bir akşam.

24 Ocak

Dün gece garip bir rüya gördüm. Rüyamda bir sirk meydanının ortasında oturmuş, beni ha bire tırmalayan, yabancı aksanlı bir çocuk sesiyle "Gözlerini oyacağım. Gözlerini oyacağım" diyen küçük kara bir panteri emzirdiğimi gördüm.

Sirkin spot ışıkları benim üzerimde geziniyor ve bir şekilde bir şeyler icra etmemin beklendiğini bilmeme rağmen, rolümü hatırlayamadığımı fark ediyordum. Büyük sirk çadırındaki seyirciler, başlamamı bekleyerek alkış tutuyor, ayaklarını yere vuruyor ve ıslık çalıyorlardı. Aniden panteri kendimden uzağa gösteri alanının öbür tarafına fırlattım ve ağlamaya başladım ve Bu yalnızca bir rüya, ağlanacak bir şey yok, bu sadece bir rüya, diye düşündüm. Derken sirkin içindeki ışık söndü ve kendimi Paris'te Seine Nehri kenarında yürür buldum. Gece yarısıydı. Bir saatin on ikiyi vurduğunu duydum ve benimle birlikte yürüdüğünden emin olmak için aşağıya suya vuran gölgeme bakarak yürümeye devam ettim. Aniden kendimi yorgun hissettim, uyumam gerektiğini anladım, böylece siyah kürk mantomu çıkarıp –ne garip, siyah kürk bir manto giydiğimin farkında değildim– diye düşünerek yere yaydım ve üzerinde uykuya daldım. Uyandığımda kürk mantom ortadan kaybolmuştu, gölgem orta-

dan kaybolmuştu, bir karanlık girdabında dönüp duran nehrin içine bakarak ayakta duruyordum.

Acayip bir rüya değil mi bu şimdi? Tim'e dün gece rüya görüp görmediğini sordum, o da hayır dedi, yalnızca bir ara orkide bulmak için bir dağa tırmandığını ama sadece bir avuç kar bulduğunu görmüş yarım yamalak. Rüyalar merak uyandırıcı şeyler. Rüyaların insanların sandığından daha fazla anlam taşıdığını söylüyorlar.

Bu arada, bu günlüğe ilk başladığımda iç dünyamın bir dökümünü vereceğimi söyledim. İç dünyam hakkında herhangi bir şey söyleyip söylemediğimi merak etmeye başlıyorum. Ya benim bir iç dünyam yoksa? Bugün maraziyim. Waimaru'daki annemden bir mektup aldım. Mektuplarında tekrar tekrar aynı şeyi söylüyor; her şeyin iyi olduğunu, herkesin mutlu olduğunu; bunu bir inkâr ilahisi gibi söylüyor böylece siz de hiçbir şeyin iyi, kimsenin de mutlu olmadığını anlamadan edemiyorsunuz. Bazen yaşamak için güneye gitmeli miyiz diye merak ediyorum. Bilmiyorum. Gerçekten bilmiyorum.

Bugün, yarın ve derken benim ufak cemiyet toplantımın günü. Her şeye rağmen yine de kahveli sünger keki yapmalı mıyım diye düşünmeye başlıyorum, çünkü içmek için kahvemiz olacak ve aynı şeyden çok fazla varmış gibi gözükebilir. Şimdi bunu unutup, bu fikri bilinçaltımda tutacağım ve çikolata mı kahve mi olacağına yarın karar vereceğim. Çikolata olursa gerçek çikolata kullanacağım, sade ya da koyu, eritilmiş ya da kakao. Tim içkiler hakkında bir şey söylemişti, bir likör, benediktin ya da tia maria, ama içkilerin zamanlamasını nasıl yapacağımdan emin değilim ve cehalet göstererek kendimi rezil etmek istemiyorum.

Terry ve Josie'nin, çocuklarının su çiçeği yüzünden Cumartesi günü gelemeyeceklerini size söylemiş miydim, bilmiyorum. Bessick'leri yalnız başımıza ağırlamak zorunda kalacağız. Ne ürkütücü bir manzara. Buzları kırmak için Beethoven'ın Beşinci Senfoni'sine güveniyorum.

25 Ocak

Yarın geceden korkuyorum.

Pazar

Oh, bitti artık, her şeye sakin kafayla ve kayıtsızlıkla bakabiliyorum. Dün geceyi anlatayım mı? Pekâlâ, onlar gelmeden önce çocukları yatağa yatırıp bebeğe de biberonunu verdim, oturma odası, Tim ve benim sohbeti daha kolay ve samimi yapabilmek için doğru olduğunu düşündüğümüz bir açıyla yerleştirilmiş koltuk ve kanepelerle (mobilyalarımız İsveç yapımı), sıcak ve umarım ki zevkli bir şekilde düzenlenmişti. Radyogramın tozunu aldım, uzunçalar iğnesinden tüycükleri üfledim ve Beşinci Senfoni'yi dolabın üzerine bıraktım. Daha entelektüel kitaplarımızdan birkaçını, dikkatsizce, sanki onları her gün kullanıyormuşuzcasına, kimi yarı açık ya da zor sözcüklerin olduğu sayfaları açık olarak şurada burada ortalıkta bırakmadan edemedim; Van Gogh baskıları koleksiyonunu ve kütüphanenin en üst rafına dayadığım bir başına bir Picasso'yu da öyle. Pek akıl erdiremediğim Picasso'lardan biriydi bu, ancak belirli bir etki de yaratıyordu ve elbette hiçbir konuğun benden onun anlamını açıklamamı isteyecek kadar hödük olmayacağını düşünüyordum.

Tim içki almamamıza karar verdi, yalnızca kahve ve kekin de çikolatalı olmasının daha iyi olacağına, değişiklik olarak da cevizli. Her birinin üzerine bir sardalya ya da bir dilim domates koyarak, bir miktar ince dilimlenmiş kızarmış ekmek yapmak üzere hazırlık yaptım. Her şeyin ötesinde, akşamımızın doğal geçmesini istiyordum, hiçbir sunilikle yüz yüze gelmeden – herkes rahat ve mutlu.

Saat sekizde geldiler. Arabalarını –en son modellerden, arkadan motorlu– duyduğumda titreme halindeydim. Son bir pudralanma ve ruj tazeleme için banyoya doğru atıldım ve tabakların ve kahve fincanlarının hazır olduğundan emin olmak için de büfenin kapısını çekip açtım, sonra son dakikada gelen bir düşünceyle Picasso'yu yüz üstü kâğıt masasının üzerine koydum. Doktor Herbert'ın dosdoğru –Bu resimle ilgili yorumunuz nedir, Bayan Harlow?– demesinden korktum aniden. (Daha sonra, arkadaş olduğumuzda, elbette ki Tim ve Teresa'yla Herbert ve Alison olacağız, diye düşündüm). Sonra kapının vurulmasına, oldukça soğukkanlı yanıt verdim, gerçi sesim titredi ve boğazımı temizlemek mecburiyetinde kaldım ama.

O kadar hoş insanlar ki. Daha en baştan Tim ve Teresa'yla Herbert ve Alison olduk, gerçi kulağa laubali gelmesi ihtimaline karşı, doktora ilk adıyla hitap ettiğimi hatırlamıyorum aslında, hoş yurtdışında bulunmuş o ve bu tür şeylere aldırmıyor. O bana Teresa diye hitap etti. Sesi çok yumuşak neredeyse kadife gibi ve kendisi de esmer, hafifçe kel, zaman zaman neredeyse siyah olan kahverengi gözlü; karısıysa tam zıddı, çok ince, açık renk saçlı ve boyutları dışında bir özellik taşımayan büyük gri gözlü. Dışarı çıkık bir üstdudağı var, dişlerinden kaynaklanan bir şey, bu da ona at gibi bir ifade veriyor. Kabul etmeli ki diğer bakımlardan çekici görünüyor, gözleri örneğin, ama onu şirret diye tarif ederken Josie'nin neyi kastettiğini görebiliyorum. Bu ifade örtülü. Kocasından *Doktor* diye bahsedip durdu. Bir doktorun karısı olmakla böbürlendiğini görebildim. Yine de akşamdan keyif aldım. Beşinci Senfoni'yi çaldık ve Herbert anında "Kader kapıyı çalıyor" dedi.

Ve o (yani Herbert, Kader değil) bana oldukça özel bir şekilde gülümsedi. Herbert (laubali geliyorsa beni bağışlayın) gözünde anlayan bir ifadeyle, elini sandalyenin yan tarafında tıkırdattı ve müzikle beraber başını salladı, bu esnada karısı yüzünde hafif bir tebessümle gözleri –itiraf etmeliyim ki onları bayağı uhrevi kılan– bir çeşit rüyada, oturuyordu. Parçaya olan aşinalığımı göstermek için ben de başımı sallayıp elimi tıkırdatmaya hazırlanmıştım, ama tempo tutmak için başka bir yol icat etmeliydim. Yüzümde –umarım ki– zeki bir ifadeyle arkaya öne sallandım. Sonradan Tim büyülenmiş bir yılana benzediğimi söyledi. Sevgili Tim, ne matraktır o!

Müzikten sonra Doktor Bessick (Herbert isminin fazla laubali olduğuna karar verdim) Beşinci Senfoni'nin ilk aşklarından biri olduğunu açıkladı ve "Kader kapıyı çalıyor" sözcüklerini, gözlerinde özel bir ifadeyle yine göz ucuyla bana bakarak tekrarladı.

Derken Fransızca bir şey söyledi, bildiğim Fransızca kelimelerden oluşan her cümleyi bağlantı kurmak için çarçabuk düşündüğüm halde anlayamadım ve "Evet, evet" diye oldukça aptalca ama telafi olarak Fransız jestleriyle cevap verdim. Bu dili biraz bildiğimi göstermek için sonradan Fransızca bir yorum

yapmayı umut ettim, ama heyhat tüm aklıma gelen *"Le chat court vite. Le rat court vite aussi"* oldu.

Ah, her zamanki can sıkıcı şeyler bu akşam da başımıza geldi. Sardalyalar ezik çıktı ve birkaç tost dilimini yaktım. Kahveme iltifat ettiler. "Kahvenizi kendiniz mi öğütüyorsunuz?" dediler.

"Tabii ki hayır" demek üzereyken, doğrusunun besbelli ki kendi kahveni övütmek olduğunun farkına vardım, bu yüzden "Öyle yapmayı düşünüyordum" dedim.

"Ah, satın alınmış kahveyi siz de berbat buluyorsunuz" diye sorguladı Bayan Bessick.

Satın alınmış kahveyi iflah olmaz bulduğumu ama bir şekilde işlemden geçirmeyi başardığımı söyledim ona.

Ah, sonra idam cezası, Uzakdoğu ve çocuk psikolojisi hakkında konuştuk, Alison bana kendi çocuğundan, çok gergin, duyarlı ve parlak zekâlı Magdelen'den bahsetti "Zavallı küçük Magdelen" dedim. "Acı çekecek."

Alison da "Bu feci. Çocuğumuzun ne tür bir dünyada yetişeceğini bilmiyoruz. Keşke dünyanın şu hali için bir şeyler yapılabilseydi" dedi.

Sonra her ikimiz de sustuk ve durgunlaştık. "Keşke dünyanın şu hali için bir şeyler yapılabilseydi" diye onayladım.

Bessick'ler tekrar gelme ya da en kısa zamanda telefon etme sözü verdiler. Doğru cemiyette yer edindiğimize –hadi hayırlısı– inanıyorum artık.

Bilmem kaç Şubat, Perşembe

Her şey tekdüze. Bessick'ler aramadı ve tekrar düşününce, hiçbir zaman da aramayacaklar bence. Hava sıcak olmaya devam ve geceleri gökyüzü sivrisinek üfürüyor. Bu kadar uzun süre yağmursuz geçen bir yaz hatırlayamıyorum. Yerler fırınlanmış tuğla gibi, çatlak ve sert, çocuklar da çatlakların üzerinde hoplayıp zıplıyor ve onlara yer sarsıntıları diyorlar. Son zamanlarda öğleden sonraları çimenlerin üzerine bir kilim götürüp, tembel tembel uyuklayarak ya da ısı dalgalarının hareket edip titrek parıltılar saçtığı gökyüzüne bakarak plaj kıyafetlerimle yere uzanıyorum. Çocukken gökyüzüne bakarak sa-

atlerce yattığımızı hatırlıyorum, devedikeni pamuklarının bulutların ötesine yelken açtığı, acil bir sefere çıktığı ya da koşturduğu sonbaharda. Nereye? Sonra bir bulut güneşin önüne geçer, biz de ısının kesilmesi yüzünden titrerdik ve sanki güneş hiç olmamış gibi olurdu, sanki her zaman soğukta yaşamışız gibi; ta ki bulut geçip gidene, biz de sırtlarımızda yeni güneşin ısısıyla –soğuk ve sıcağın vurduğu kürek kemiklerinin arası– ürperene kadar. Ne komik, burada yukarıda, kuzeydeki gökyüzü güneydeki gökyüzünden farklı, ışık da öyle. Aşağıda güneyde her zaman bir tür tüyler ürpertici arka planın varlığını hissedersiniz, buzdan bir kıtanın, tetikte bekleyen Antarktika'nın gri gölgeden kütlesi gibi. Oradaki karanlık daha ürkütücü ve daha az dostanedir, bir mezar gibi içine hapsolursunuz ve buzdan kaya yuvarlanıp gitmez. Burada yukarıda geceleri, gökyüzünün yukarılarında, bir çeşit daha üst bir gün ışığı tabakası var, sanki güneşin kamçısı ve darbeleri altında, karanlık yeryüzüne daha yakından tutunuyormuş gibi. Ama, baksanıza, kendimi ne de garip bir şekilde ifade ediyorum. Daphne'nin bana yazdığı mektubu düşünüyordum, karanlık, ışık ve buzdan bir kıta hakkındaki. Ona bir kutu bisküvi göndermeliyim.

Bu arada annemden Toby'nin bir geceliğine kuzeye geleceğini ve bende kalmayı beklediğini söyleyen bir mektup aldım. Gelmesini istemiyorum. Ortalıkta tembel tembel dolaşıyor ve her şeyin onun yerine yapılmasını bekliyor, şımarık bir çocuk gibi, onu yemez bunu yemez, aynen evde davrandığı gibi. Ve konuklarım geldiğinde bir nöbet geçirip beni rezil etmesinden korkuyorum. Bazı arkadaşlarım uğrar da kirli tırnakları ve yağlı saçlarıyla Toby'yi aylaklık ederken görürler diye dehşet içinde yaşayacağım. Belki onun için üzülmeliyim. Ama hayatı benimkinden o kadar bambaşka ki, çöplüklerde hurda demir, şişeler ve satılacak şeylerin peşinde, adeta sanki hâlâ bir çocukmuş gibi. Bir çocuğun yarasını kaşıması gibi, tekrar tekrar çöplüklere dönüyor, hani yara bandını koparırsın da yara artık hiç iyileşmez, azar da azar. Bunun nereden aklıma geldiğini bilmiyorum. Yalnızca aklıma geldi işte.

11 Şubat. Pazartesi

Bessick'ler hâlâ söz verdikleri gibi telefon açmadılar. Bugün yağmur yağdı, dilimi dışarı çıkarsam doğrudan gökten su içebilirdim. Ilık ılık tüten cinsten bir yağmurdu. Şimdi güneyde olsaydım, sonbahar emareleri başlamış olurdu, sararan yapraklar, akşamüzerleri çöken soğuk ve daha korunaklı ve çiyle kaplı yerlerde mantarların bitmeye başlaması. Buradaysa sıcaktan ve bitmek bilmez yazdan başka bir şey yokmuş gibi geliyor. Daphne'den başka bir mektup daha aldım, çok garip bir mektup. Bilmem ki onu sonunda tedavi edecekler mi, hatta şu modern tedavilerle bile olsa, elektroşok, ensülin şoku ve gazetelerde okuduğunuz şu yeni tür beyin operasyonu gibi, kişiliği değiştirdikleri tür hani. Birinin kişiliğinden yoksun kalması ne feci.

18 Şubat. Pazartesi

Alison Bessick sol akciğerinden vurulmuş ve kocasını cinayetten tutuklamışlar. Berbat değil mi? İnanmakta güçlük çekiyorum. Her ne kadar, bu haber evlerinin ve cinayetin işlendiği odanın bir fotoğrafıyla birlikte bu sabah gazetesinin orta sayfasında olsa da. İnanmakta güçlük çekiyorum. Berbat değil mi, gerçekten berbat?

19 Şubat. Salı

Bessick cinayetiyle her taraf ayakta. Her türden söylenti dolaşıyor. Kimileri kadının Doğu Kıyısı koylarından birinden bir adamla ilişkisi olduğunu söylüyor, kimileri de adamın kadın hastalarından biriyle ilişkisi olduğunu, Alison'ın bunu keşfettiğini, bunu onun yüzüne vurduğunu ve onun da kadını soğukkanlılıkla vurduğunu söylüyor. Bazıları da onun cinnet geçirdiğini ve avukatının delilik gerekçesine dayanarak suçsuz olduğu yolunda savunma yapacağını söylüyor. Diğerleri de karısının bunu hak ettiğini söylüyor. Bilseniz ne çok söylenti var. Evimiz birlikte ziyaret ettikleri son evlerden biri. Bu aklıma geliyor da. O akşama dönüp baktığımda aralarında yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu görüyorum artık. Tavırlarında hesaplı bir soğukluk var gibi görünüyordu. Bunun önemini şimdi anlıyorum.

BİR CANAVARLA EVLİ. Bu hafta şehre gelen filmlerden biri-

nin adı bu ve inanıyorum ki kadınların kocalarının zalimlik ve soğukluğunu çekmek zorunda kaldığı kimi evler için geçerli bu. Tim kusursuz olduğu için Tanrı'ya şükrediyorum.

20 Şubat. Çarşamba

Doktor Bessick'in karısını öldürme fiiline herhangi bir itirazda bulunmadığını duydum. Bunu aylardır planladığını ve planlarını gerçekleştirmiş olmaktan dolayı mutlu olduğunu söylüyormuş. Karısı anlayışsız ve dik başlıymış, evin idaresi için olan paranın büyük bir kısmını makyaj malzemeleri, parfüm ve şapkalara harcıyor ve sofraya tatmin edici yemekler çıkaramıyormuş, bunun yerine her öğün konserve açıyormuş. Tüm bunları söylüyorlar. Ama ben Herbert için gerçekten üzülüyorum. Benimle, sanki yıllardır birbirimizi tanıyormuşuz gibi, son derece içten konuştuğu o geceyi hatırlamadan edemiyorum. Yalnız keşke o gece bazı Fransızca cümleler aklıma gelmiş olsaydı.

Perşembe

Cinayet hakkındaki patırtı neredeyse yatıştı. Tim ve ben Bessick'leri en son ağırlayanlardan olmamız nedeniyle epey prestij kazandık. Bir başka doktor ve karısı, Broadfoot'lar, bizi gelecek hafta evlerine çağırdılar; bu sefer gidemeyecek olmama rağmen, çağrılmış olduğumuzu bilmek bir mutluluk hissi veriyor. İnsan popüler olmak ve rağbet görmekten başka hayatta ne isteyebilir.

23 Şubat. Cumartesi

Bu öğleden sonra arabayla plaja gittik. Çocuklar, tüm çocukların yapacağı gibi, kumdan kaleler yaparak, deniz kabuğu toplayarak ve deniz kabuğunun içinde şarkı söyleyen denizi dinleyerek vakit geçirdiler; ve suda ayak çırparak. Sharon'ı bebe dalgaların vurduğu suyun kıyısına koydum, kumda parmak ucuna kalktı ve köpük zerrelerini ağzına atmak için parmaklarıyla almaya çalıştı. Zavallı küçük Sharon. Köpük eriyip gidince neye uğradığını şaşırdı ve eli boş kalakaldı. Oynaması için ona oğlanlardan birinin küreğini verdim ben de, kürekle canla başla çalışarak, cıvıldayarak ve baloncuklar çıkararak, ya-

nımızda halının üzerinde oturdu. Yürüme vaktinin neredeyse geldiğini düşünüyorum çünkü tek elle denge tutturarak sıralıyor ve oldukça şaşırtıcı biçimde çevik, oğlanların onun yaşındaki hallerinden daha fazla, gerçi Mark çok erken yürüdü – zannederim ilk çocukta öyle gibi geliyor. Her neyse, hepsi de öpüldüler ve tatlı tatlı yatağa kıvrıldılar şimdi; Tim de radyo dinliyor. Satış hesaplarını hazırlamayı henüz bitirdi.

Pazar

Dün gece birdenbire Tim'le oturup radyo dinlemek için günlüğümü bırakıverdim. Ne huzurlu bir hayat ve böyle seviliyor ve güvende olmaktan dolayı ne kadar şanslıyım. Balzac denilen bir Fransız'ın yazdığı bir kitap buldum, *Tılsımlı Deri*. Seveceğimden emin değilim ama şehirde Bayan Dr Broadfoot'a rastladım ve kitabı bana o tavsiye etti, okumaya karşı çıkamadım. İlk üç sayfayı okudum. Aklımdayken, geçen hafta gizlice BİR CANAVARLA EVLİ filmine girdiğimi ve yer yer müstehcen bulduğumu da söylemem lazım. Her ne kadar Fransız filmi olsa da, gidilecek bir film olmaması ihtimaline karşı, gittiğimden Bayan Dr Broadfoot'a bahsetmedim; ama o günden sonra tüm entelektüellerin filme gitmekte olduğunu keşfettim, keşke Bayan Broadfoot'a filmden bahsetseydim, Balzac'ın *Tılsımlı Deri* kitabını duymamış olmamı telafi ederdi. Ama bu tür pişmanlıklar için artık çok geç.

25 Şubat. Pazartesi

Şehirde berbat bir sabah. İndirimden bir çift ayakkabı aldım, eve gelince sağ ayak tarağımı acıttıklarının farkına vardım ve onları değiştiremiyorum. Ah şu sırıtkan satıcı kadınların bazılarından nasıl da nefret ediyorum.

Bugün annemden bir mektup geldi, hep aynı her şeyin iyi ve imanın geçerli olduğu teranesi. Ah ondan nefret ediyorum, keşke bu belirsizliğe bir son verip ölse. Yeterince uzun zamandır hasta gibi geliyor. Bana babamın Daphne için doktorla görüşmek üzere hastaneye gittiğini söylüyor. Daphne'nin kendisini görememiş, görünen o ki ziyaretçi kabul edecek kadar iyi değil. Babam geniş çayırlar ve derli toplu tutulan patikalarıyla ara-

zinin çiçeklerle dolu olduğunu söylüyor, böylelikle zavallı meczup ahaliye bu yer bir cennet gibi geliyormuş. Hiç şüphesiz orada dış dünyadan daha mutludurlar. Ama akıl hastanesinde bir kız kardeşim olduğunu öğrenirlerse insanların yüzüne nasıl bakarım? Babamın orayı ziyaret etme cesaretini göstermesine hayret ettim, başı sonu belli yolculukları ya da alışverişleri yapmaya genellikle o kadar gönülsüzdür ki. Sigara içmeyi bırakmaya çalışıyor. Kanserden korkuyor.

11 Mart. Pazartesi

Tim benim güzellik destekçilerimle dalga geçip duruyor ve diyor ki, neden onların bir listesini günlüğüme yazmıyormuşum. Ben de bu meydan okumayı kabul ettim ve pudralarımın ve temizleyicilerimin bazılarının dökümünü vereceğim. Makyajımı anlatarak bir sayfa doldurabilirim, gece kremlerimi, sıkıştırıcı losyonlarımı ve pudra bazlılarımı (likit fondöten kullanıyorum – son zamanlarda Wisteria Şeftali Çiçeği'ne geçtim), rujumu (favorim Bombacı Kırmızısı, ayrıca Gelincik ve Kızıl Alev), yüz pudramı (son zamanlarda gözenekleri tıkadığı için taş pudrayı bıraktım), saç şampuanımı (ne kadar da güzel biçimli bir şişede – aslında şişe için ödeme yapıyorsunuz). Ah, ve talk pudram, parfümüm, banyo yağım, deodoranım ve koltukaltı kıllarımı ve üstdudağının üstündeki hafif gölgeyi almak için kullandığım o berbat nesne. Tüy gidericimin kireçten yapıldığını sanıyorum, kılları yakarak yok etmeye yönelik olarak, paketinin üzerinde de, büyük harflerle, ürkütücü talimatlar var,

GÖZLERDEN UZAK TUTUN.

Bu beni ürkütüyor, kör olmaktan daima korkarım. Kör olmak ne feci.

İşte gördüğünüz gibi güzellik destekçilerimi anlatmak için hemen hemen bir sayfayı kullandım, Tim de bana gülüyor. Sevgili Tim! Güneye düşündüğümden daha çabuk gidiyor olabiliriz.

Gitmeye pek de karşı koyamıyorum. Ama Waimaru! Hiç kimsenin gülümsemediği ve yaşlı kadınların askılı giysiler ya da iki parçalı mayo giyerseniz hakkınızda atıp tuttukları o ölü kasaba. Beni yalnızca kasabada yaşamış ve orada okula gitmiş bir çocuk olarak hatırlayarak, zannederim ki bana geri dönmüş

kayıp kız evlat muamelesi yapacaklar, sanki hiçbir sosyal konumum ve itibarım yokmuş gibi. Çocuklarımın da kafasını sıvazlayıp, bana olan benim farkında olmadığım benzerliklerini bularak onlara dalıp dalıp gidecekler, bu da kendimi şaşkın ve beceriksiz hissetmeme yol açacak. Ve eğer babam bize ziyarete gelirse bize bağırdığı şekilde çocuklara da bağıracak. Hükmedici davranacak ve eğer oğlandan bir şey istiyorsa Mark'a "Fırla bakalım, hızlı ve enerjik, aslanım" diye seslenecek. Kulaklarının üzerine şaplak atacak, onlara görünür fakat işitilmez olmalarını söyleyecek ve benim çocuk psikolojimi tümüyle arapsaçına çevirecek. Annem de çocukların gönlünü almaya çalışarak, yememeleri gerektiğini bildiği halde onlara şeker vererek, armağanlar sunarak ve hikâyeler anlatarak araya girecek –Evvel zaman içinde–

"Evvel zaman içinde, evvel zaman içinde ne olduğunu biliyor musunuz?" "Yo-o-o-o." "Pekâlâ, bu bir hikâye ve onu size anlatacağım."

Annem, çocuklarımın kendi çocukları olduğunu hayal ederek ve onlar için çocukların büyükanne dedikleri yüz yaşındaki bir bilgelik hazinesi ve bir peri haline gelerek, tekrar gençleşecek ve mutlu olacak.

Peki ya babamın erkek torunlarının ağzına sokuşturacak bir şeker stoğu bulunacak mı?

Hepsi hepsi bir rüya bu ve böyle olmayacak. Babam fevri ve sinirli, annem geçkin ve ölüme yakın. Ah birden kendi kara saçlı büyükannemi özledim, bizim bir zenci kadın olarak düşlediğimiz büyükanneyi; uzun siyah bir elbise içinde bir volkan gibi Virginny'nin mısır ve patatesleri arasında oturan, güneş altındaki bilge ve kıvır kıvır büyükannem benim, bu yüzden teni yemek kokar ve ben de dizine tırmanır, burnumu ve ağzımı, bir yamyam gibi, buharı tüten etine gömerdim.

Bu şekilde hayal kurmamalıyım. Waimaru'ya gitmekten ödüm kopuyor. Çocukluğun dünyası bir çocuğun her bir dileğiyle daha da genişler ki büyülü bir pelerin gibi omza atılabilsin. Waimaru'ya dönecek ve onu bulacağım, yaban eşeğinin derisi gibi her arzumda daha da büzüşen, baş ve işaret parmaklarım arasındaki çekmiş kırışık bir paçavra.

Ve sonra – Toby ve evimizin inşa edildiği çöplük. Bunları düşünmeye cesaret edemiyorum.

Sabah

Dün gece yatakta Tim'e korkularımdan bahsettim. O bir melek, her şeyi düzeltiyor ve böylece gündüz gözüyle dün gece günlüğüme yazdıklarımın hepsi saçma görünüyor. Bu kadar mantıksız olmak bana yabancı, ama bazen bu ruh hali beni ele geçiriyor. Tim bir melek, temiz örtülere çayını dökmesi dışında.

Sonbahar artık hiç gelmeyecek diye düşünüyorum. Peter bana dünyanın yazda durduğunu düşündüğünü söyledi. Bence bu doğru. Belki artık sonsuza dek yaz olacak.

18 Mart. Pazartesi

Bessick duruşması bugün başladı, tanıklardan biri de, onca insanın arasından, sayacı okumaya gelmiş olan elektrikçi adam çıktı. Görünen o ki Bessick'in karısını tehdit etmesine kulak misafiri olmuş. Ve kızlarının kaybolan kedi yavrusunu bulmuş bir komşu da Alison'ın kocasıyla konuştuğunu ve "Bu çok yakında sona erecek" dediğini duymuş.

Aralarındaki duruma atıfta bulunduğu çok açık. Ne feci. Bugün bir başka feci şey daha oldu. Peter ve Mark içeri getirdikleri eski bir tenekeden oturma odası halısının üzerine boya boca ettiler, hem de tam ortasına. Lekeleri nasıl çıkartacağımı bilmiyorum, meğer ki radyo istasyonlarından birine ya da kadın dergilerinden birine yazayım. Evi derli toplu tutmaya gerçekten gayret ediyorum. Sharon, sallanan atına artık hazır olmasına rağmen, halıya ve muşamba döşemeye vereceği zarardan dolayı yukarıda ona binemez. Tim evde fazla titiz olduğumu düşünme eğiliminde. Ah yorgun ve mutsuzum, keşke bir şeyler olsaydı. Bugün bakkal çay ve bisküviler için benden fazla para aldı. Bisküvilerle çayı bana ayrı ayrı verdi, her birinden birer pound'luk, sonra da her ikisinden iki pound aldı benden, çay ve çikolatalı gofretler de her zamanki gibi çok pahalı.

İki ay sonra

Herbert Bessick geçen cuma asıldı, gazeteye giden mektuplara ve Genel Vali'ye gönderilen bir ceza erteleme dilekçesine rağmen. Küçük Magdalen'lerini İngiltere'deki bir teyze aldı, bale dersleri ve Giselle düşleri içindeki zavallı çocuk. Kamu Ortaklığı Bessick'lerin evini açık artırmaya çıkardı. Bu antipatik bir durum ama liman manzarası bulunuyor bu yüzden belki zengin bir çift satın alır. Eşyalar ayrıca satılıyor. Josie yapabilirse düşük fiyattan almaya çalıştığı bir kokteyl dolapları olduğunu söyledi. Bir de teypleri varmış, özel olarak ithal edilmiş bir de radyogramları ve bir de işin erbabına ait bir plak koleksiyonu, anlaşılması güç kuartetler, konçertolar ve oktetler. Beşinci Senfoni'yi, Kaderin kapıyı vurmasını çaldığımda nasıl da gülmüşlerdir. Broadfoot'ların gelişi için daha güç anlaşılır ve zor bir şeyler satın almamız lazım gelecek. Ne tür müzik dinleneceğine dair, içinde beni akşam için hazırlıklı kılacak yeterince fikir bulacağım ucuz bir yayın satın alacağım ve konu ustaların iyi bilinen yapıtlarına gelirse, sıkılmış ve durgun görünmeyi unutmayacağım.

Bessick'lerin evindeki bazı mobilyaların oldukça eğreti ve ucuz olduğunu duyduğuma şaşırdım, bu anlamadığım bir şey, bu şekilde tercih etmiyorlarsa tabii, ilkel ve artistik; ama Josie'nin dediğine göre, bu stilin de modası geçiyor artık, sosyal ya da artistik olarak üst konumdaki hiç kimse bu hasır yaygıları ve sanki yerli bir şefin kulübesinden alınmış gibi gözüken iskemleleri alacak kadar budala olamaz.

Biliyor musunuz, bir snop olduğumu düşünme noktasına geldim. Kendimi bir snop olarak düşünmekten hoşlanmıyorum ama öyleymiş gibi duruyorum, gerçi belki de değilimdir her şeye rağmen, bu fikri aklıma getiren yalnızca benim inatçı dürüstlüğümdür. Toby gelecek ay kesin olarak çıkageliyor. Dondurucu soğuk ve hırçın bir hava olacak ve o da portatif ısıtıcımda kendini ısıtmak için, hırpalanmış ve çürüğe çıkmış bir hayalet gibi içeri dalacak. Zannediyorum yalnızca bir gece kalacak. Sadece bir gece kalmasını ümit ediyorum.

Bessick asıldığında cuma sabahıydı, erkenden, tam o sırada oğlanların tabaklarındaki Weetbix'i eziyor, şeker serpip süt ekli-

yordum; Sharon'ın da biberonunu ısıtıyordum. Sevgili çocuk, artık her yerde sallanıyor, Tim salıncaklı atı garajdan yukarı getirmemi söyleyip duruyorsa da bunu reddetmek zorunda olduğumu fark ediyorum, çünkü halılar ve muşamba döşeme mahvolur. Ah, bir köpek yavrusu gibi ağzında nesnelerle ortalıkta emekliyor. Sevgili Sharon. Bu çocuk için hayatta her şeyi yaparım.

Başka çocuk yapmıyoruz. Daha sonra, Peter, Mark ve Sharon'ı yatılı okula gönderecek ve yurtdışına gitmek için planlar yapacağız. Tim ve ben tatilinizi sizin için planlayan ve gerçekten önemi olan yerleri size gösteren şu dünya turlarından birine katılacağız. Ah hayat dolu olmayı seviyorum ve yurtdışı turumuzu düşündüğümde, bunun her zaman özlemini çektiğim şey olduğunu biliyorum –lüks, giysiler ve seyahat– hatta okul duvarının yanında soğukta duran, diğerlerinin ip atlamasını seyreden,

Hep bir arada
bu güzel havada,

ve aralarına katılmak için beni seçmelerini bekleyen kirli ve kılıksız bir okul çocuğu olduğum zamanlarda bile. Sharon bunların hiçbirini yaşamayacak. Yeterince büyür büyümez, ona tutacak yerleri boyalı bir atlama ipi satın alacağım, siperliğinden ipeksi püsküller sarkan bir de oyuncak bebek arabası; bir de uyuyan bir oyuncak bebek, ağlayan, yürüyen ve altını ıslatan yürür-konuşur bir bebek, başı işlemeli ve fırfırlı bir yastık kılıfında, saten bir şiltenin üzerinde yatan ve bir bebek eviyle gerçek porselenden bir çay takımı. Sharon'a gönlünün çekebileceği her şeyi satın alacağım.

Cuma

Kafamın içinde hâlâ, Tim beni gerçek olmadığına inandırana dek ağlayarak, korku içinde uyanmama yol açan dün geceki feci rüya var.

"Bu yalnızca bir rüya, hayatım" deyip durdu "Çayda ya da akşam yemeğinde sana yaramayan bir şey yemişsin."

Ben de "Bu bir rüya değil, gerçek bu, gerçek olduğunu biliyorum" deyip durdum.

Ne kadar aptalım. Şimdi düşünüyorum da dün gece Broadfoot'lar geldiğinde yediğimiz şu tuzlu krakerler ve peynir yü-

zünden ve onlar için hazırlanmanın bütün o telaşesinden, ne giyileceğini düşünmekten ve son zamanlarda hangi kitapları okuduğumu ve hangi müzikleri dinlediğimi hatırlamaya çalışmaktan.

Ama gece yarısı ağlamama yol açan rüyam, durun anlatayım.

Meğer Tim ve ben bir çölün orta yerinde iki kişiye verilecek bir davete hazırlanıyormuşuz, bu sahneyi iyi hatırlıyorum; her yerde kum, çürümüş ağaçlar ve kurumuş çalı öbekleri seriliydi, güneş de sanki bir mercekten geçerek parlıyormuş gibi sıcaktı. Ne çorak topraktan akan bir nehir ne de bir çölde bulunduğunu farz edebileceğiniz, hurma ağaçları ve berrak suyun yanı başındaki yeşil gölgeliğiyle herhangi bir gölcük vardı. Ne de bir kişi dışında herhangi başka bir insan, kuruyup büzülmüş bir çocuk, kumdan yükselen siyaha boyalı –dili kıpkırmızı, sapsarı ve masmavi üç şeritli– grotesk bir salıncaklı atın üzerinde ölmüş olabilecek denli kıpırtısız oturan, onu çepeçevre saran beyaz giysiler içindeki bir Arap kızı.

Tim ve benim şu bilinmeyen insanları ağırlamak üzere hazırlandığımızı söylemiştim ama ne onlara ikram edecek yiyeceğimiz vardı ne de içeceğimiz, kumun üzerinde bağdaş kurarak öylece oturduk.

"Sen onlara şarkı söylersin" dedi Tim bana "eğer bir şarkı bulabilirsen."

Ben de ona "Sen de onlar için dans edersin" diye cevap verdim.

Hiç yiyecek ya da müzik olmadığını bildiğim halde kahve, sardalyalar ve çalınmaya hazır haldeki Beşinci Senfoni'siyle radyograma bakındım etrafımda.

Sonra birden Arap çocuk kum ve tozu ayağa kaldırarak salıncaklı atının üzerinde sallanmaya başladı, ta ki bunlar bulutlar halinde yükselinceye ve ben kumun altın zerrecikleri olduğunu görünceye kadar, tozun da öyle ve Tim'e bağırdım: "Tim, Tim durdur onu, durdur onu, altını mahvediyor. Bak. Tüm bu zerrecikler havaya uçacak ve biz onları bir daha hiç göremeyeceğiz. Durdur onu, Tim."

Tim de cevap verdi "Ama Teresa, bu hoşuna gidiyor. Bak, küçük Arap suratını gülücükler kapladı. Bırak sallanmaya devam etsin."

Ben de ona haykırdım: "Ama altın, Tim. Altın. Durdur onu."

Böylece Tim küçük kızın yanına gitti ve onunla konuştu, bunun üzerine kız attan indi ve hem at hem de çocuk, şimdi daha da büyümüş ve kumun üzerine bir halı gibi serilmiş olan kırmızı, sarı ve mavi üç şeritli dilin dışında hiçbir iz bırakmadan, ortadan kayboldular. Derken bu halının üzerinde yürüyerek, iki misafirimiz peyda oldu. Başlangıçta onların Alison ve Herbert Bessick olduğunu düşündüm, gerçekten de Alison ve Herbert Bessick'tiler ama daha yakına geldiklerinde onların Tim ve ben olduğumuzu gördüm, ama farklıydık; çünkü Tim gaddar bir şekilde gülümsüyor, ben de elimi yanımda, göğsümün altında tutuyordum, yürüyebiliyor oluşum şaşırtıcı çünkü yan tarafımdaki bir yaradan, sanki önceden hazırlanmış bir şablona göre, halının kırmızı şeridinin üzerine kan akıyordu. Böylece iki rüya kişisi bize yaklaştılar ve ben ağlamaya başlayıp yardım için Tim'e döndüm ama orada değildi, onu hiçbir yerde göremedim, yalnızca ilerlemekte olan iki rüya kişisi vardı; ben de yıllar önce okulda öğrendiğimiz, Miska ve Panni hakkındaki çocuk şarkısını söylemeye başladım,

Miska at sürerek geldi o şen şakrak oğlan

Panni akarsuyun kıyısında durdu o alımlı kız

ceketi kırmızı oğlanın çizmeleri sarı hiçbiri şen şakrak değil öyle

akarsu Panni ile aşkının yolunu kestiğine göre.

Ben şarkıyı söyledikten sonra dünya birden karardı, tıpkı coğrafya dersimden hatırladığım çöle karanlık çökmesi gibi, güneşin yaşamının imhasına benzer, derken çok uzaklarda evimizi gördüm ve ona ulaşamadım, panjurlu pencereleri ve sundurmalı terası, sarı saçaklara varıncaya kadar her ayrıntıyı görebiliyordum, ancak ev kâğıttan yapılma gibi duruyordu çünkü duvarlar sarkmış ve sallanıyorlardı. Şimdi düşününce siyah duvarlardı bunlar, çünkü ileri geri sallanırken saniyeler boyunca seyrettim onları, sallanan başka bir şeyi seyrettiğimin farkına varmadan önce. Gökyüzünden sarkan siyah kâğıt bir adamdı bu.

"Doktor Bessick" diye haykırdım.

Sonra onun Tim olduğunu gördüm, kolunun altında üzerinde altın harfli yazılar bulunan bir dosya tutuyordu, durduğum

yerden okuyabiliyordum bunu, şöyle diyordu – Satış Hesabı Satış Hesabı Satış Hesabı.

Bunun çok komik olduğunu düşündüm ve gülmeye başladım, sonra yan tarafımın acıdığını hissettim ve daha fazla ayakta duramadım, bunun üzerine, artık öleceğim, diye düşünerek, çöle yayılmış halının üzerine uzandım. "Toby, Francie ve Daphne neredeler? Ya annem ve babam? Francie, Francie" diye seslendim. "Toby, Toby. Daphne."

Kimse gelmedi. Kimse bana gelmedi diye bir terk edilmişlik ve mutsuzluk hissi çöktü. Küçük Arap kızı tekrar belirmişti, ama değişmişti ve mutluydu, gülümseyerek ayakta duruyor, bir elinde toi-toi tüyü, diğerinde peynire bulanmış tuzlu bir kraker tutuyordu. Beni gördüğünü zannetmiyorum. Tekrar ağlamaya başladım, uyanıp yarı rüya halinde yanımda ölü yatan siyah kâğıt adamı gördüğüm zamandı bu; çığlık attım, her şey o kadar garipti ki ve diğer tüm zamanların dışındaki bir an için, çöplükte oturan ve gökyüzündeki beyaz terliklere ya da gümüş balıklara benzeyen bulutlara bakan koyu renk saçlı ve leke leke kirli bebe önlüklü küçük bir kız olmak istedim.

Şimdi bu rüyayı anlatmak beni bitap düşürdü. İyi geceler.

Cumartesi

Waimaru'ya dönmenin zevkli bir tarafı da olacak bence – beni çocuk halimle tanıyan insanlara görünmenin, hafızalarında beni kılıksız küçük esmer bir kız, bir piliç olarak tutan insanlara, onca yavaş gelişimime dahi ayak uyduramayacak kadar küçük bir ceketli sessiz çekingen bir lise öğrencisi kız; kasaba, bakkala ya da gazete bayiine alışverişe çıkan ve elimi ısıtacak param olmadığından, korkuyla "Altı penilik kıyma, lütfen" ya da "İki pound fileto ve kedi için iki penilik kıyma" diyen pasaklı görünümlü bir serseri; geri döndüğümde ve insanlar benim yetişkin, evli ve iki çocuklu olduğumu (iki oğlan ve bir kız – bundan daha tatminkâr bir dağılım nerede var?), evimde bir çamaşır makinesi, bir electrolux, bir buzdolabı, bir buharlı ütü, bir elektrik ocağı ve annemin asla hayal bile edemediği, eski arkadaşlarımın yarısının da, eminim ki, hiç sahip olmayacakları tüm o modern aletlerin bulunduğunu fark ettiklerinde, hava-

lara uçuracak bir zevk olmayacak mı bu? Ah, Waimaru'ya saplanıp kalmak, *göstermek* durumunda olduğum şeyler de olmasa, buna nasıl katlanırım?

Çarşamba

Bu sabah annemin öldüğü haberi geldi. Telgraf gece huzur içinde göçtüğünü ve her şeyin iyi olduğunu söylüyordu. Her şeyin iyi olduğunun yazılmış olması ne tuhaf! Annemin bizzat ilettiği bir not gibi duruyor neredeyse. Öldü mü o? Henüz ağlamadım, her şey çok uzak görünüyor. Cenaze için güneye gitmiyoruz, çocuklarla falan imkânsız, ama yeni çıkmış menekşe ve nergislerden güzel bir çelenk ve cenaze, düğün, doğum günü ve diğer önemli durumlar için zevkli basımlar konusunda uzmanlaşmış Peterson'lardan alınma bir kart yolladık.

Acaba annem nasıl görünecek? Bir kitapta okuduğum gibi parşömene mi dönecek, gözkapakları da sarı krep gibi sarkık mı olacak? Öldüğüne inanmıyorum aslında, ama memnunum, öldüğüne memnunum.

Perşembe

Annemi bilen ya da gazetede okuyan arkadaşlardan birkaç başsağlığı telgrafı ve kartı aldım. Keşke babam gazeteye –

Sana bir yer hazırlamaya gidiyorum

ya da başka metinler koymasaydı – o kadar zevk fakiri duruyor ki; galiba artık aile her yıl gazetenin anma sütununda yayınlatacak bir manzume akıl edecek ve beni sanatçı ruhlu arkadaşlarımın önünde küçük düşürecek.

Cenaze bugün.

Peter bugün okul hemşiresinden dişlerinin ilgi beklediğini belirten bir mektup aldı, gelecek Perşembe saat üçte onu kliniğe götüreceğim.

Annem eğer ona yer varsa aile mezarlığına gömülecek. Ama babam tükenecek, onun ölmesinden korkuyorum, babamın ölmesi ne de garip olur, gaddarlık, despotluk ve çocuksu bağımlılıktan ter ter tepinen o adamcağız. Toby ne yapar? Ya Daphne?

Ah benim annem koluyla denizi dökmeden tutan kara parçası kadar kocamandı. Onun ölümünü hayal edemiyorum. Onu evde pidele-

ri saca koyarken ya da kirli ve ıslak bir kırılama bezinin ucuyla bulaşıkları silerken bir yandan da kendince şarkılar mırıldanırken ya da güneyin derinliklerinde sardunyalar kadar kırmızı demiryolu kulübelerinde yaşadığımız zamanlarda; botları beyazlığa gömülü, dikilmiş bize, "Yavrucuklar, yavrucuklar bu soğuk havada küçük bir mumgöz bize gelmiş" derken hatırlıyorum, bunun anlamıysa, Yavrucuklar, bir mumgözün kardan saklanmak ve ondaki balı bulmak için anneme gelmiş olmasıydı, çünkü o büyüklüğünü ve tatlılığını bilir ve bunu biraz olsun dökmek için kıvıldayamazdı, gerçi ben gölü çevreleyen kara gibi kollarımı sımsıkı ona dolar ve onun benim dışımda hiç kimseye zırnık dökmesine izin vermezdim, çünkü ben en küçükleriydim; ve yine de benim asıl yasını tuttuğum annem değil, onun çocuklarının büyükannesi olan hali; fakat, evet, uzun zaman önce ölmüş olması gereken de benim annemdi, evini ve dünyayı silip süpürmekten o kadar yorulmuştu ki; eskiden onun dizlerine tırmanır ve bluzunu çekip açar memesinin ucunu ağzıma alırdım çünkü peşimden gelip,

"Benim o" diyecek kimse yoktu.

Ah, bilmiyorum, bunları yazmakla yarı yarıya Daphne'lik ediyorum, her zamanki tarzım değil bu; sanki başımda bir büyü varmış gibi.

Cuma

Normale dönüş. Zamanın hesabını şaşırdım gibi sanki. Toby gelecek hafta bir geceliğine geliyor. Gelmemesi için dua edip durdum çünkü artık Broadfood'larla dost olduk ve eğer Harold, yani Doktor Broadfoot, Toby'yi görür ve muhtemelen nöbetler geçirdiğini de tahmin ederse –bu Toby'nin gözlerinden, kızarmış yüzünden ve neredeyse sarhoş gevelemesi gibi dil sürçmelerinden besbelli– eğer Harold bütün bunları fark ederse, bu utançtan asla kurtulamam. Toby, seni istemediğimi, hayatımda hiçbir yerin olmadığını neden görmüyorsun, küçük bir kızken seninle çöplükte hazineler ve görülmemiş mucizeler bularak oynayan benim, normal mutlu bir hayat yaşayan yetişkin bir kadın olduğumu ve senin garip hallerin ve nöbetler geçirerek yere yığılmalarınla hiçbir ilişkim olsun istemediğimi?

29

Toby günlüğün geri kalanını okumadı. Defteri kapattı, öne doğru eğildi ve onu ateşe ittirdi, sonra evin altındaki garajda salıncaklı tahta bir at gördüğünü hatırlayarak dışarıya merdivenlerden aşağı süzüldü, garajdaki ışığı yakarak ve altın üzengileri ve gümüş gemleriyle masmavi salıncaklı ata bakarak, tahta ağzında ve ışıkta bir iki kere parlayıp sönen mermer gözlerde takılı kalarak; sonra Toby salıncaklı atı aldı, onu kucağında taşıyarak merdivenleri tırmandı ve bu masmavi oyuncağı oturma odasının ortasına taşıdı, sallanan at burada yeşil yapraklı halının üzerinde ılık bir ormandaki gerçek bir at gibi dikildi. Sonra Toby Sharon'ın odasına gitti. Çocuk karyolasında örtüsüz ve yanakları al al, elleri uykusunda kendine doğru çektiği yarısı süt dolu bir biberonun üzerinde, emerek ve aldığı hayali tatların keyfiyle ayak parmaklarını oynatarak yatıyordu. Toby onu kaldırdı ve kız ağlamaya başladı. Onu karyoladaki bir battaniyeyle örttü ve oturma odasına taşıdı, burada yumruklarını dizginlerin üzerine yerleştirerek onu salıncaklı atın eyerine oturttu.

"Sallan" dedi şefkatle.

Çenesinin altını gıdıkladı ve,

"Agucuk, agucuk, agucuk" dedi,

aynen kendi dayılarının yapmış olduğu gibi ya da onların kendisi küçük bir çocukken yaptığını hayal ettiği gibi, ama salıncaklı atı olmayan bir deri bir kemik bir ufaklıkken.

"Sallan. Hadi, sallan."

Çocuk anlamamış gibi gözüküyor ve ağlamaya devam ediyordu, Toby atı sallayarak ileri uzandı ama çocuk ağlamayı kesmedi, ama şimdi sessizce ve tombul çenesine yaşlar akıtarak ağlıyordu; böylece kirli ve kıllı elleriyle ılık ipeksi bedenini sarmalayarak onu aldı ve ateşin başında oturdu. Günlük artık neredeyse yanmıştı, onu yakmaktan dolayı hiç suçluluk duymuyordu. Alevler yiyeceklerini sevmişler ve bir sıra intikam dolu göz gibi, ısıtıcının yarı yarıya düşük gözkapaklarının arasından dışarı uğramışlardı.

"Şimdi, yeterince ısındın mı?" diye sordu Toby, mahmurluktan ve bebeklere has sessizlikten dolayı tek kelime cevap ve-

remeyen, bunun yerine şimdi kollarında uyumakta olan on bir aylık kız yeğenine.

Onu karyolaya geri taşıdı, sıkı sıkı sarmalayarak üzerini örttü, şimdi boş ve nemli olan ormana dönüp ölü ve ölmekte olan yapraklara basarak, şaşkınlığa uğramış ve parlayıp sönen atı aşağıda garajdaki yerine tekrar yerleştirdi. Çimenlerin üzerinde kırağı vardı, yeşil bir sakalın üzerinde parlayan yoğun beyaz sisten fide kazıkları gibiydi, basamakları tırmandığı sırada Toby'nin soluğu, bir ejderhanın ağzından değil de yalnızca Toby Withers'tan çıkan duman gibi, soğuktan uyuşmuş ve yönünü şaşırmış yayılıyordu.

Sonra, boşken bir akordeon gibi küçülen katlanır bavulunu aldı; lanolin, sararmış beniz ve şu kokuyla dolu üst kattaki küçük odada kanserden ölen Louis Amca'ya aitti bavul – öldüğü ilkbahar başlangıcında havada dolaşan mavi renkli ve tadılamayacak kadar tatlı ahududu likörünün kokusuydu bu; pijamasını, saç fırçasını, biryantinini, sabununu, elektrikli tıraş makinesini, süveterini içine koydu, aşınmış müziksiz bavulunu çarparak kapattı ve kız kardeşinin evini terk etti, cangıl adını verdikleri şehre giden vapurla karşıya geçti.

Kendini yorgun hissetti ve annesi hoşça kal dedi ona perondan, dantel mendilini çıkararak, ilk savaştan, Bob'un onları Paris'ten gönderdiği zamandan geriye tek kalandı bu – kenarları boydan boya *Toujours L'amour* işlemeli, hoşça kal Toby diye sallamak için ve evden uzağa tramvaylar, trafik ışıkları, troleybüsler ve gangsterlerle dolu –evet arka ceplerinde silahları ve hazır haldeki siyah ipekten maskeleriyle güpegündüz ortalıkta dolaşan gangsterler– tuhaf bir şehre yapılan böylesine uzun bir seyahatte akılda tutulması ve yapılması gerekenleri sallanan bir mendilin yardımıyla anlatmak içindi.

"Hoşça kal, Toby."

Sonra akılda tutulması gerekenler.

"Trenin doğruca geminin oraya gittiğini unutma. Christchurch'te inme."

"Yolculuk sırasında başını pencereden dışarı çıkartmamayı unutma yoksa kopup rayların arasına yuvarlanır ve ezilir, Toby. Ezilir."

Geçen hafta bir adam, geride bir eş ve üç çocuk bırakarak, ezilmişti.

"Unutma, Toby. Gemiye bindiğinde eğer kaybolursan nazikçe kamarana giden yolu sor, sonra yatağına uzan, bir yağsız bisküvi ye ve kendini geminin sallantısına bırak."

"Hem kafanı lombozdan dışarı da çıkartma."

"Halan ve Enişten seni karşılamak üzere Wellington'da olacaklar ve gece seni trene götürecekler. Haplarını al, Toby ve uslu dur. Ve yabancılarla asla asla konuşma, eğer hoş bir adam sana bir torba lolipop ya da bir dondurma teklif ederse, Hayır teşekkür ederim, de."

Annesi böyle hoşça kal dedi ve Toby dönüp bakarsa diye dantel mendilini sallamaya devam etti ama o bakmadı çünkü bu başını camdan dışarı çıkarmak, başın kopması ve yolun geri kalanında başsız olarak seyahat etmek anlamına gelecekti. Buharın vagon pencerelerine doğru yükselişini seyrederek oturdu ve buharın arasından yıkık dökük çitleri ve sallanan menteşesi oynamış kapılarıyla yapraksız ve sırılsıklam otlaklara, bataklık ve kendir arazilerine, üzeri kapaklı kuru ot yığınlarına, vaktinden önce kırkılmış, kederli görünümlü, yünleri çıkarılıp yontulmuş ve hindistancevizi kadar beyaz birkaç koyuna dikkatle baktı, sonra trenin yakınlarından üç saksağan havalandı ve Toby onların kötücül gagalarını görünce, saksağanların, vagon pencerelerinin arasından bile, çocukların gözlerini oyduğunu anladı; bu yüzden,

"Saksağanlar geçip gidene kadar tuvalette saklanayım" diye düşündü.

Böylece ne zaman birisine toslasa özür dilerim diyerek koridorda ilerledi, vagonun kapısını açtığında neredeyse seyirin gümbürtüsüne kapılıp gidecekti; korkuya kapıldı ve Erkekler Tuvaleti yazılı kapıyı açtı. Aşağıya tuvalete baktı ve hızla akıp geçen zemini seyretti, çakıltaşlarını ve labada ya da karahindiba olabilecek yeşillik parçacıklarını ve merakla, boydan boya demiryolu hattına dökülecek, ortaya ve kürekli adamlar gelip bunu küreyecekler, diye düşündü. Gelecek sefer demiryolu hattına bakıp kendim keşfedeceğim. Hep birlikte bakacağız. Francie şimdi ne yapıyordur, ya Chicks, ya Daphne? Ah, Ah, ya be-

nim çam ağaçları arasındaki çok gizli kimsesiz kulübemi keşfederlerse!

İşini bitirdikten sonra katlayarak yaptığı kâğıt bir bardaktan su içti ve düşüşünü izlemek için bunu aşağı attı. Sonra, Saksağanlar gitmiştir, diye düşündü ve kapıyı ha-gay-ret ha-gay-ret hoş-ge-liş-li hoş-ge-liş-li the Lim-it-ed'in* telaşesine ve gürlemesine doğru açtı; yine tosladığı herkese özür dilerim diyerek –ama gülümsemeden, çünkü ceplerinde kaçırma planlarını gerçekleştirmeden önce ona ikram edecekleri torba torba lolipoplarla yabancılar ve suçlulardı bunlar– köşedeki koltuğuna doğru yolunu buldu.

Dünyanın geçip gidişini, nehirleri ve köprüleri seyrederek otururken bazen annesinin ona hoşça kal diye el sallamasını ve yapılmayacaklar listesini söyleyişini hatırladı ve "Ya uzaklara gidiyorsam ve onu bir daha görmeyeceksem?" diye düşündü. "Ya aslında bu, yabancı bir gemiden alınıp götürülmek üzere kuzey şehrine tatile göndererek beni baştan atmanın bir yoluysa?" Sonra yük iskelesinde zaman zaman gördüğü gemileri hatırladı, kırmızı, sarı ve beyaz, bayrakları uçuşan gemileri ve gemilerin yan kısımlarından şiddetli bir şekilde gelen suyu; ve yan tarafları dürtükleyen denizi; ve ellerinde teleskoplarla yürüyen ve Vira-salpa, Vira-salpa diye haykıran adamları.

Ama bu düşünce onu yalnızca kıllandırmaya yarardı, çünkü annesinin geri döndüğünde onu bekliyor olacağını biliyordu, kız kardeşleri de, ona "Hiç nöbet geçirdin mi?" diyeceklerdi.

Yolun yukarısındaki Bayan Robinson'un arkasından onu soracağını da biliyordu, çünkü onun,

"Bayan Withers'ın oğlunu nöbetlerine rağmen yalnız başına tatile yollamasına ne demeli?" dediğini hatırlıyordu.

Onu Wellington'da karşıladılar, Enişte ve Halası. Onu kapıları, sanki öyle yapmaları söylenmiş gibi, dokunulmadan kapanan bir trene bindirdiler, Enişte'nin,

"Yeniden yetiştirilmiş çalı, oğlum" dediği bayırların çevrelediği evlerine doğru.

Arka avluda ölü bir ağaç vardı ve bir de ip bir çamaşır as-

* The Limited: Yeni Zelanda'da 1924-1971 yılları arasında seferde olan ekspres tren. (ç. n.)

kısıyla teneke çatılı bir garaj, avludan baktığınız her yerde çitin arasından evler, insanların çamaşırları ve kömür sandıklarını görüyordunuz ve birbirleriyle konuşan insanları, öksüren insanları duyuyordunuz, evin üzerindeki gökyüzü de boş ve soğuktu, hiç kuş trafiği yoktu. Toby'nin kuzeni, erkek kuzeni, org çaldı, dindardı, ilahiler falan, kız kuzen de, kimse ikaz etmeden sofrada şükran duasını okudu, bunun üzerine Toby yemeye başladı ve eniştesi ona kaşlarını çattı. Günü geçirmek için onu önce Gardens'a götürdüler, serada baştan başa, hortumların üzerine basarak, bir tahta parçasının üzerinde yabancı dilde etiketlenmiş, yerlerinden kurtulmasınlar diye bağlanmış dev pembe çiçeklere dokunarak; seradaki her çiçek ve eğreltiotu bahçesindeki her eğreltiotu bakılmak için oradaydı, amma da büyük bir insan kalabalığı geziniyor, bakınıyor ve kafalarını çevirip,

"Bu çok tatlı bir renk"

ya da

"Bu renk tonunu çok sevdim, Mag'in elbisesine benziyor, yalnız daha koyu"

ya da

"Bu rengi şimdi alabilirsin, o kumaşla ütü yapmak zorunda değilsin"

ya da

"Ne tatlı çiçekler! İnsanın farkına varmasını sağlıyorlar, değil mi?" diyorlardı.

Kafalarını ileri geri oyuncak bebekler gibi çeviren bütün o insanlar.

Böylece Toby günü bakınarak geçirdi, hemen sonra orkestraların çaldığı Ezgi Sahnesi'nde, ondan sonra da Hayvanat Bahçesi'nde, buradaki kutup ayısı eski sarı bir kürk manto içindeydi, gözleri de sanki soğuk almış gibi sulanmış ve kırmızıydı. Bütün hayvanların gözleri sanki gün ışığına çok fazla bakmaktan iltihaplanmış gibi duruyordu, Toby de bütün gün bakınmalarından dolayı teyzesinin, eniştesinin, iki kuzeninin ve kendisinin acaba gözlerinin kızarıp kızarmadığını merak etti ve kuzenine,

"Gözlerim kırmızı mı?" dedi.

"Aptal olma" dedi kız. "Gözlerin yalnızca ağlamışsan ya da buna benzer şeylerde kırmızı olur."

Sonra tarihle ilgilenen Enişte onları tuatara* seyretmeye götürdü. Kımıldamasını bekleyerek yarım saat ayakta dikildiler, ama uykuda gibi görünüyordu, yaşadığı barınak da boğucuydu, kız kuzen tuvalete gitmek istedi, bunu herkes istiyordu ama dile getirmek istememişlerdi.

Böylece anıtın altına indiler, kadınlar kadınların tarafına, Toby, erkek kuzeni ve eniştesi erkeklerin tarafına. Zemin taştı ve sümüksü yeşil bir yosunla kaplıydı. Sürekli su damlatan ve kapatılamayan bir musluk vardı; kırılmış ve tel bir ağla tutturulmuştu, Enişte suçlu çocuklar tarafından dağıtıldığını söyledi, şehirde onlardan pek çok var, dedi.

Toby neye benzediklerini sordu, hangi dili konuştuklarını, insan gibi giyinip giyinmediklerini ve oyuklarda falan mı yaşadıklarını. Enişte de,

"Yeniden yetiştirilmiş çalı, oğlum" derken kullandığı sesle,

"Henüz pek cahilsin, Toby. Şehir korkunç bir yerdir" dedi.

30

Böylece gece boyunca, elinde bavulu ve paltosu, cangıl adını verdikleri şehirde bir aşağı bir yukarı yürüdü. Oraya ilk vardığında birkaç kişi gördü – dükkânların kapı kollarını deneyerek yolu arşınlayan bir polis, bir süt ürünleri büfesinin önünü dolduran deri ceketli ve koruma gözlüklü motosikletçiler, Postane'nin önünde müstehcen ve abartılı ağızlı posta kutularının yanında duran, yüzünün rengi kaçmış ve yorgun gözlü, uzun, esmer ve solgun bir kadın, Chicks. Toby ruhun bedenden uçmasına dair hikâyeyi düşündü ve sonra geçen herkesin ruhunun dışarıya sonra da posta kutusunun içine doğru uçmasını izledi ve onların ruhsuz ve habersizce çekip gitmelerini. Gözlerini korkuyla yukarı ona doğru diken küçük bir oğlan gördü, çocuk,

* Tuatara: Yeni Zelanda'ya özgü kertenkeleye benzeyen bir sürüngen. (ç. n.)

Şu adamın cebinde benim için bir torba lolipop ve siyah ipek bir maske var ve bir ışın silahıyla epey yakına park edilmiş, beni aya ya da Mars'a kaçırmaya hazır, görünmez bir uzay gemisi, diye düşünüyordu. Toby ona seslendiğinde çocuk, dehşet içinde, geri çekildi,

"Merhaba, küçük adam, kayıp mı oldun?"

Sonra da film bitimlerinden önceki ölü, ıslak ve ışıl ışıl caddelerin zamanı geldi, cadde kadar ıslak ve ışıl ışıl siyah ipek bir ceket giymiş uzun boylu bir adam vardı, hiçbir yerden gelip hiçbir yere gidiyordu. Bir otelin işine gitmekte olan gece görevlisiydi otelin kilerinde gazeteleri yayıp kâğıdın üzerine ayakkabı cilası ve fırçaları boşaltmak, her bir şişkin ve boş deri yuvasının içinde bir ya da bir buçuk dakika kadar kaybolan soluk renkli ve duyarsızlaşmış eliyle hangisinin cilalanacağını aklında tutarak kapıların önündeki ayakkabıları taşımak; sonra asansörün iç kısmına tırmanmak, kapıların demir dişlerini onun ardından kapatmasıyla beraber, bu güvenli kapalı kutuda tahta bir taburenin üzerinde oturmak, sabah erken kahvaltı için ilk yumurtanın haşlanışına ve kapının altından ilk gazetenin fırlatılışına, sonra aşçı kadının kollarını sıvayarak ve

"Dirseklerim kızardı. Bak, dirseklerim kızardı" diyerek görev başına gelişine dek, gece boyunca beklemek ve çağrı almak üzere yola koyulmuştu.

Toby akşam boyunca caddelerde dolaştı. Bir tür yapışkan bantla tiyatrolarda ve salonlarda tutulan, oralara kıstırılmış olan şehrin insanları, saat on ila on bir arasında patlamış ve perişan bir halde kaldırımlara fırladılar; uçuşarak, yerlere serilerek ve tek hamlede kendilerini toparlayarak – böylece düşüşleri daha ziyade rüyada gibi duruyordu; sonra tramvaylara, otobüslere ve gemilere doğru seğirterek, kulaklarından sarkan meyve sepetleriyle –kirazlar ya da üzümler– kilolu ve kürklü kadınlar; onlara eşlik eden zengin ve dört başı mamur adamlar, ama hepsi değil; kadınların hepsinin suratında meyve bahçesi de yok.

Toby aynı solgun ve uzun boylu kadının yakınına gelişini izledi ve

"Chicks" dedi.

Kadın durdu ve

"Yerinde olsaydım daha iyi bir isim seçerdim, aksi takdirde ben yokum" dedi.

"Teresa" dedi sonra Toby. "Ne var ki bu yalnızca benim kız kardeşim."

"Ne kadar heyecan verici bir akrabalık ilişkisi. Onu mu bekliyorsun?"

"Hayır. Onun ölüsünü buldum ve ne yapacağımı bilmiyorum."

"Polisi ya da doktoru ara ve tüm parmak izlerini de gözlerinden sil."

"Annem az bir zaman önce öldü."

Kız, Marjorie, Ah ne de ufarak bir köy çocuğu, elinde bavulu ve yağmurluğu, ilginç yerleri görmek ve kendisine bir takım yerlerin gösterilmesi için çiftlikten şehre gelmiş, korku içinde, annesiyle kız kardeşini istiyor, diye düşündü. Kendi kendine gülümsedi. Ben de aynıyım. Fabrikada çalıştığım için kendi çapımda yontulmuş durumdayım ve ağzım laf yapıyor.

Bu işi halletmek bana düşecek, diye düşündü ve

"Şuraya, balık ve patates tava yemeye gel, laflayabiliriz" dedi.

Toby'yi restorandan içeri götürdü, camla kaplı küçük bir masaya oturdular, camın altında da Worcester ve domates sosuyla eşit ölçüde lekelenmiş iki kâğıt altlık vardı. İki kişilik balık ve patates tavayla kahve ısmarladılar, yirmi dakika sonra kızıl saçlı bir kadın garson önlerine iki ince dilim ekmek, süslü bir kalıba dökülmüş iki tereyağ topu ve iki tabak dolusu balık ve patates tava koydu; iki fincan da, Marjorie'nin demesine göre, taşkına uğramış Waikato* renginde kahve.

Sonra Marjorie,

"Bir fabrikada çalışıyorum, hani, kadın çorabı yapan bir fabrika. Yün fabrikasında başladım, sonra çikolata fabrikasına geçtim ama bu beni şişmanlattı, bu yüzden şimdi kadın çorabındayım. Çeyiz sandığımı dolduracak kadar naylonum olduğunda Eudora İç Çamaşırları'nda çalışacağım" dedi.

Toby'ye doğru öne eğildi ve fısıldamasını başka kimsenin duymamasını sağlamak için eliyle ağzını kapatarak,

* Waikato: Yeni Zelanda'daki en uzun nehir.

"Kör oluyorum. Kör olacağım anlaşılıyor mu? Gelecek yıl ya da ondan sonraki yıl beyaz bir baston kullanmaya başlayacak ve sepet öreceğim."

Ve Toby, tek başına dikilir ya da caddelerde yürürken, vitrinlerdeki radyolara, çamaşır makinelerine, halılara, mücevherlere, kitaplara, giysilere, oyuncaklara ve insanların konuşmayan yalnız gölgelerine bakarken, o kızı gördü, Marjorie, Fay ya da Chicks'i ya da ismi her neyse, bir denizciyle kol kola yürürken; merak ediyorum da, diye düşündü. Ya onunla konuşmuş olsaydım? Ya onunla konuşmuş olsaydım? Onların karanlıkta gözden kaybolduklarını gördü.

Sonra düşlerinin arasında aklına geldi ki şehirdeki bu tatilinden dönüşünde annesi onu karşılamak üzere istasyonda olmayacaktı, nöbet geçirip geçirmediğini, biletini kondüktöre vermeyi unutup unutmadığını, yanlış istasyonda inip inmediğini, başını pencereden dışarı çıkarıp çıkarmadığını ya da yabancılarla konuşup konuşmadığını sormak için ve şu solgun esmer kızla konuşmadığına memnun oldu, çünkü annesi mezara gireli çok olmamış, toprağın altında sıkışıp kalmıştı ve asla sıkıntıya gelemezdi o, giysilerin ya da boynunun etrafını sıkan ucuz boncukların içindeyken bile, daha rahat nefes almak ve özgür olmak için elbisesinin üstteki düğmelerini çözer, boncukların da kopçasını açardı.

31

Bilmem Kaç Ağustos

Gerçekten de tarihi hiç bilemiyorum, eskisini kaybettikten sonra yeni günlüğüme başladığım için. Ona ne olduğunu anlayamıyorum. Tim benimle dalga geçiyor ve onu kendisinin sakladığını, okuyup eğlendiğini söylüyor ama benimle sadece dalga geçtiğini biliyorum. Onu kaybedişimin Toby'nin çekip gitmesinden sonra olduğunu hatırlıyorum ve Toby öyle ani bir şekilde ayrılmıştı ki, hey Allahım o gece çocuklar yanarak ölebilirlerdi, biz de çocuklarını geceleri tek başına bırakan ana babalara örnek

olarak *Evening Star*'a haber olabilirdik. Toby'nin oturma odasının halısına neler ettiğini de bilmiyorum, çünkü temelli berbat olmuş, onu paçavraya çevirmiş.

Gelecek ay güneye gidiyoruz. Heyecandan kabıma sığamıyorum, ev hakkında sorular sorup duran çocuklar da öyle, ben de yoruluncaya kadar onların sorularını cevaplıyorum da cevaplıyorum.

"Nerede, Anne?"

"Annenin eskiden küçük bir kızken yaşadığı yerde."

"Ama *nerede*?"

"Eski bir çöplüğün üzerinde."

(Çocukların sorularına eksiksiz cevaplar vermekten hoşlanıyorum.)

"Çöplük nedir?"

"Kimsenin istemediği çeşit çeşit pis şeylerin konulduğu türde bir yer."

"Çocukları koyuyorlar mı oraya?"

"Hayır, çocuğum. Her neyse, içi doldurulduğu ve onu görmeyeceksiniz."

"Yani evimiz onun üzerinde olduğu için bir hayalet olup ortaya çıkamaz mı demek istiyorsun, tıpkı şişenin ağzına bir mantar koyup onu sımsıkı tutmak gibi?"

Daha sonra

Bu sayfayı Tim'e okudum, çocukların soruları onu çok eğlendirdi. Sevgili Tim.

Bu arada, zannederim Daphne'ye bir tür operasyon uygulayacaklar, onu normal hale getirmek için.

Şimdi de Güney Afrika'daki zenci sorununu anlatan kitabım *Ağla, Sevgili Yurdum*'dan bir bölüm okumam gerekiyor.

32

DAPHNE

Güneyde Arrowtown denilen bir yer var, burada ışık, uçuk altın renginde, bir cadde dolusu kavak ağacının üzerinde dona-

kalmıştır, bu kavakların düşmeye hazır, ancak hiçbir zaman düşmeyen yaprakları sonsuza dek uçuk altın rengindedirler, ne ağaçlar kımıldar ne de göklerdeki dalında sallanan *acmena flora bunda* tanecikleri gibi yüzü kara dönük bulutlar. Oradaki evler de, sarı mavi bir ateşten şekle bürünmüş duman gibi boz bulanıktır, insanlar sarı mavi bulutla giyinip kuşanmışlardır. O caddede, kulak kabarttığında hiçbir şey duymazsın, ne oradaki insanlar hareket ederler ne de sen gün olup da orada gezebilirsin – camı kırıp, kan revan içinde, aklını kaçırmış miyop bir figür olarak Daphne'nin yaşadığı yerdeki faaliyet odasının duvarında asılı duran resmin üzerine çıkmadığın sürece tabii.

Resim, SONBAHARDA ARROWTOWN VE BENZERSİZLER* adını taşır.

Bu Benzersizler dağlardır.

Ama yalnızca yarım yamalak betimlenmiş dağlar; hastalar bu resmin üzerine kendi düşlerini iliştirirler, sarı mavi bulutun ötesinde düşüncelerinin donuk yamacını yaratırlar; durgunluğun içinden ortaya çıkan, biteviye düş kurmaya has kar kütlesinden kurtulmuş yamaçtaki kar fırtınası, tellerin ardındaki dört duvarla sönük opak ampulden ibaret çılgın gecede kırbaç şaklatmak ya da şarkı söylemek üzere sarı mavi bulutun ağzından uçuşan kuğular ya da oklar gibi esecektir; dünyanın gözleri de saat başı içeri bakmaktan dolayı beyaz fırtınaya şaşıp kalır, nedendir bilmeden.

Sabah pembe insanlar kapının kilidini açmaya ve donmuş bedenlere doğru karı yarmaya gelirler, donmuş bedenler kırmızı, beyaz, mavi flamalar ve bir beril taşıyla süslenmiş ve toi-toi otları arasına serpiştirilmek ya da yakılmak üzere çöplüğe sürülmüş olan küçük el arabalarının üzerinde yığılıdırlar.

33

Başlangıçta, dünya renk ve biçimini değiştirdiğinde ve Daphne sonbaharda Arrowtown ve Benzersizler'e ilk götürüldüğünde, Daphne'yi ambulanstan kapıdan içeri, oradan da banyoya –bu-

* The Remarkables: Yeni Zelanda, Otago'daki bir sıra dağ. (ç. n.)

rada dağlardan birinin bir yamacına oluk açılmış, ılık su boşanıyordu– götüren gri saçlı, tel gibi sarmalanmış suratlı ve kum taşı gözlü bir kadın vardı.

"Banyo yapman lazım" dedi kadın. "Gir içeri."

Adı Flora Norris'ti ve yüzünün telleri, yirmi yıl önce, hayali âşığının mezarının üzerine serili gelincik ve latinçiçeği çelenklerinin tellerinden yürütülmüştü. Hastanenin başhemşiresi, Benzersizler'in de Reisi'ydi – kar kabanları giyen ve her sabah kavak âlemine ve mavi sarı insan bulutuna hücum eden kabile haricinde. Ama Daphne'nin bundan haberi yoktu. Banyoda oturdu ve başhemşirenin kumtaşı gözleri önünde parmağını ovuşturdu. Ürperdi ve oluğun içine uzandı, sonra çamaşır günü ve kazanda fokurdayan çarşaflar gibi kokan küçük bir kremalı pastayı eline aldı.

"Onu yeme. Onunla yıkan" diye komut verdi Flora Norris.

Daphne kumtaşının bereleyip incittiği yerlerdeki soyulmuş derinin acısını hafifletmek için kremayla vücudunu ovaladı. Sonra kadın bir lavman maşrapasıyla saçlarından aşağı bir çağlayan boşalttı ve

"Şimdi dışarı çık ve bu geceliği giy" dedi.

Ama önce,

"Yara izi var mı?" dedi. "Herhangi bir operasyon? Bakayım."

Daphne'nin bedenini tekrar örseledi böylelikle kremayla yıkanma aslında hiç işe yaramamış oldu, ama çam iğnelerinin deldiği yara izlerine rastlamadı; bunun üzerine doldurulmayı bekleyen boş bir korkuluğa benzeyen, kolları dışarıda, kare şeklindeki çizgili bir şeyi Daphne'nin kafasından geçirdi, ona yardım eden pembe kadın Daphne'yi at vagonlarına benzeyen, kanatlı kapılarıyla üstten ve alttan bakmak için boşlukları bulunan bir dizi bölmenin önünden geçirdi ve sertçe,

"Sıkıştın mı? O zaman acele et" dedi.

Daphne oturakta otururken kadın kafasını kapının üzerinden uzattı. Sonra,

"Hazır mısın?" dedi Flora Norris. "Kurulanmak için şu elma-kâğıdı parçasını kullan."

Sonra da,

"Hadi çabuk, doğru yatağa."

Sonra gülümsedi ve suratının etrafındaki tel eridi, boynundan aşağı üniformasının içine sızdı, bu da onu gıdıkladı ya da dürtükledi ve o da teli çekmek, tekrar yerleştirmek ve gülümsemeyi yok etmek için elini içeri soktu.

"Unutma" dedi kaskatı, "herkes sana yardım etmeye çalışıyor. İşbirliği yapmak ve kendini toparlamak sana kalmış."

Daphne şömineye en yakın yatağa uzandı, yatak çarşafının altında bir paspas gibi yayılı kauçuk vardı; yorganın alt kısmında da boydan boya İleri, İleri yazılıydı. Ertesi gün için elinde bir sepet ketenle –havlular, çarşaflar ve yastık kılıfları– geçmekte olan ufak tefek yaşlı Baş Rahibe; fermuarlı kürk botlu, deniz gözlü ve gri siyah sakallı şu İrlandalı kadın, Daphne'nin yastığına yaklaştı ve

"Merhaba, neden konuşmuyorsun?" diye fısıldadı.

"Bırak onu" dedi hemşire Daphne'nin giysilerini düzenleyip, sayar ve işaretlerken.

"Bırak onu. Bu Daphne. Söylediklerini anlayamayacak kadar hasta."

Kulak misafir olan Daphne şöyle düşündü – Ah, amma da kuyruklu bir yalan. Benim şu hayatta hiçbir sorunum yok, bir olukta yıkanıp, bir çağlayanın altına batırılmış olmam ve çıkarılan çam iğneleri yüzünden yaralarımdan gözle görünmez kanlar dökülmesi haricinde. Ah, amma da kuyruklu yalan. Ona yanıldığını derhal göstereceğim.

Yatak örtülerini tekrar katladı ve ayaklarını, odayı boydan boya bir yer döşemesi gibi kaplayan kahverengi kaygan aynanın üzerine sarkıttı, yatağından atlayarak, kapıdan dışarı koridora doğru koşturdu. Şimdi nereye?

Ama onun valizleri içinde duran giysilerini elleyip katlamakta olan hemşireler haykırdılar

"Tutun onu! Tutun onu!"

Derken beş gölge belirdi, böylelikle Daphne dağın yamacındaki küçük bir eve konuldu, dışarı bırakmaları için ağladı o da, yalnızca kapı eşiğinde durmak ve dünyaya, kantaronlara ve kar otlarına bakmak ya da Tanrı'nın

Ne mutlu yumuşak huylu ve ruhta yoksul olanlara

deyip demediğini anlamak için.

Ama beş gölge kapının dışında fısıldaştı ve bir altıncı da yanlarına süzüldü, aniden kapıyı açtılar ve Daphne'yi yakalayıp dağın yamacındaki bir başka eve taşıdılar, orada hepsi de ufak ve kar ve demirden yapılma pek çok ev vardı, ama ışıksız ve ot kokulu olan bu ev zorluydu, köşesinde de baş aşağı bir silindir şapkayı ya da kabine üyesi bir bakanın takabileceği türde bir fötr şapkayı andıran yuvarlak kauçuk bir kap vardı, yalnız bu bir oturaktı ve gölgelerden biri,

"Kullan onu Daphne" dedi. "Bir numune istiyoruz."

Bütün bu zaman boyunca dışarıda koyunlar dağın alçak olan yamaçlarında oturuyor, daha tepelerde bir kar örtüsü, vadinin siyah göletlerinden gökkuşağı gibi ördekler yükseliyordu.

34

Daphne burada tek başına yıllarca yaşadı, ışıltısız gündüzler ve karanlıksız geceler boyu, seslerin itip kakmaları ve dokundurmalarının ortasında; önce tepeden gelen çiftlik haykırmaları – dalga dalga yükselen hayvan muhabbetinin sabah buğusunun bir içine bir dışına fırlatılan kementi; bir havlama, horoz ötüşü, hayvan bağırtısı ilmeğinin boğduğu kulak ve diğer çiftlikten gelen çığlık, geri zekâlılarla dört duvar ve ahşap bir vasistastan oluşan küçük dağ hücrelerinde gündelik hazinelerini parselleyen çoktan ölmüş delilerin dumanı tüten gübreler bakımından zengin sıra sıra ahırlarıyla şu düşkün yerden. Ve gerçek dışı bir güneşin sunta gölgeleri arasındaki zamanı ele geçirme mücadelesi, çünkü burada gün asla gün olmamıştır.

Ve düdük sesi, şu siren, kimi saatlerde yün fabrikasının çığlığını andırır ve Daphne kavak sabahlarını ve onların uzun katledilmiş gölgesini hatırlar –yapraklardan oluşan yorganın arasından sızan kanı da– ve krallara ve kraliçelere layık lahanaların cücüğündeki buzdan incileri; bir salyangozun bıraktığı izin yapışkan parlaklığını; ısıtmayan ve arasına rüzgâr giren ucuz pamuklu bir battaniye gibi ıssız ve kılıksız, huzursuz edici gökyüzünü. Ve güney rüzgârının körlük hücrelerine kovaladığı, bi-

sikletleri üzerinde yol alan fabrika kızlarını; ama burada değil, Daphne, burada siren saatinde bu dağ mezbelesinin dışındaki kapının kilidi açılır, buruş buruş suratlı ve parşömen gözlü geri zekâlıları, sakatları ve cüceleri barındıran kiremit bir evin bir diğer kapısıdır bu ve bu insanlar avluya doluşurlar; vır vır çene çalar ve sessiz kalırlar; onlara ne söylediğinizi bilirler, bilirler onlar, *anlayışlıdırlar*, bu yüzden çalışmaları gerekir; kollarının altında toz toprak içindeki giysi bohçaları, çıkıp sekerek, topallayarak, sürünerek çamaşırhaneye giderler; gün boyu kulaklarında yılan gibi buhar tıslamasıyla, giysileri ütüleyerek, katlayarak, dışarıya asarak; beslenerek ve zaman denen cenderede kafaları ve kafalarındaki kemikler ezilerek, arasında yattıkları topraktan çarşafları ve üzerinde kalplerini dinlendirdikleri düşten yastık kılıflarını toplayarak. Yorgun ve yorulmazdırlar, yüzleri sıcaktır, basma iş önlüklerinin kollarını yukarı kıvırır, ortada şarap ve ekmek somunları, hep birlikte otururlar; sabah ortasında şaraplarını içer, ekmek somunlarından lokmalar koparırlar ve hallerinden hoşnutturlar. Erkekler öyküler anlatır ve gülümseyerek, el sıkışarak ve reverans yaparak doktor pijamaları içinde dolaşırlar çünkü pazenlere bürünmüş tanrılardır onlar; ama her şey sütliman değildir, çünkü son ekmek somunu ve son kadeh şarap için kavga eder, haykırır ve dövüşürler, ta ki ağzına sıcak sac pidesinin unu ve nemi bulaşmış gözetmen kadın konforlu köşesinden çıkagelene kadar; sonra siren bir kez daha çalar ve cendereler merhametsiz açgözlülük deveranlarını başlatır; şarap ve ekmek de çene çalan ve sessiz ağızlardan dökülüp saçılır ve onlar festivalin gün ortasında yeniden canlandırılışına kadar, dağın yamacındaki kiremit evlerinde ölürler. Daphne onların kulübelerine giden köpekler gibi ayaklarını sürüyerek, ağlaya sızlaya geri döndüklerini duyar; sonra da şükran duasının sessizliğini,

Ya Rabbi bu et için şükürler olsun.

Barış ve savaş getiren ilk tadışa kadar ağızlarının üzerine kapanan sessizliğin eli, bu sırada başhemşire ve koğuş hemşiresi yün fabrikası ve çamaşırhanenin lisanıyla beyaz bir görüş birliği içinde, döke saça, acı acı ve her şeye kadir, masadan masaya dalga dalga süzülürler.

Yemekten sonra kafaya çekidüzen vermek ve feri sönmüş gözleri ısıya ve buhara tekrar odaklamak için yarım dakika; geri zekâlıların ve çoktan ölmüş delilerin hükümlü bedenlerini – o tekleyen, yumuşak başlı ve sarsak kafileyi, gökyüzüne yerleşmiş bir şerif gibi, cenderenin mekânına çağıran dakik siren ve öğleden sonra ölümü ve festivali, karanlıksız geceye ve ışıltısız yeni güne dek.

35

Daphne burada yıllarca tek başına yaşadı. Dağ hücresi sessizdi. Toby gelecek mi ya Francie ya da Chicks, ya heykel gibi sonsuza dek aynı yere yerleştirilmiş, eskimekte olan taş bir heykeli otların sarması gibi hayatları bedenlerini saran anne ve baba? Kim gelecek, sessizliğin içine?

Bitişik odada birileri hareketleniyor ve batı rüzgârıyla bütün erkekleri lanetlemek için şarkı söylüyor, zeytuni tenli, koyu renk saçlı ve koyultulmuş biraya benzer kahverengi gözlü Mona bu. Çocuğunu geri istiyor, bakmak, beslemek, nefret etmeyi öğretmek ve ona şarkı söylemek için,

"İşte böyle" diyor, "elimde ukelelem* ya da gitarımla, şimdi ne söyleyeyim. Hah!

Günlük güneşlik Avustralyalı sevgilim,

âşığım ben sana."

"Ondan sonra, eğlenceli bir tane, çocuğum, baban, lanet olsun ona, söylerdi

Ben bir serseriyim, ben bir kumarbaz, evimden çok uzaklardayım

Ve eğer beni sevmezsen git başımdan.

Acıkınca yer susuz kalınca içerim,

Ve eğer kaçak içkiden ölmezsem, ölene dek yaşar giderim."

Sonra da ona şarkı söylemek ve nefret etmeyi öğretmek için şimdi kollarında tuttuğu çocuğu olur da aç kalırsa diye, onun yiyeceğini düşünüyor ve dağın yamacından tüm dünyaya, meme-

* Ukelele: Hawaii Adası'na özgü bir tür gitar. (ç. n.)

den ya da boynuzsuz ve doğumdan dolayı henüz ıslak ıslak olan yeni buzağının tos vurup hoplayıp zıpladığı zamanki inek memesinden, besleyici ve sarı sarı akan, sevgiyle kaymak bağlamış sütten bahsetmiyor da,

peynir lapasından bahsediyor, nasıl harmanlanacağından, nasıl pişirileceğinden ve Mona

"Peynir lapasını bilir misiniz?" diye haykırıyor. "*Bilir* misiniz onu? Cazırdar ve kan gibi tuzludur, peynirle karıştırılır yani eski ekşitilmiş sütle, mavi ve yoksun, yağsız sütle, sevgi artıkları. Peynir lapasını bilir misiniz? *Bilir* misiniz onu? Orada bana cevap verecek kimse var mı?"

Bitişik odadaki Daphne cevap vermiyor çünkü Toby'nin gelmesini bekliyor ya da Francie'nin veya Chicks'in, paylaşmak, eşit olarak paylaşmak üzere küçük bir torba buğdayla birlikte. Hah, kapının dışında bir ayak sesi var, dünyanın gözleri kapıdaki delikten içeri bakıyor, anahtar kilitte dönüyor ve işte beyaz kabilenin bir üyesi, belki de reis, neden, nerede ve nasıl demeye gelmiş.

Sonra da,

"Şimdi. Neredesin?" dedi reis. "Nerede olduğunu biliyor musun? Uzun zamandır hastaydın. Hangi ay ve yıldayız? Ya da hangi günde? Adını biliyor musun?"

Sonra da,

"Neden buradasın? Neden burada olduğunu biliyor musun?"

Tüm bu zaman zarfında Flora Norris adamın yanında durdu, elleri arkasında kenetlenmiş, suratı düşsel latinçiçeğinin teliyle boydan boya kesik, dudakları otuz yıl öncesinin sanrısal öpüşmesini hapsetmek için sımsıkı bastırılmış.

"Söyle ona, Daphne" dedi yüzüksüz antiseptik ellerini çözüp, onları önde, göğsünün altında birleştirerek.

"Korkma. Konuş onunla."

Daphne köşede hasır döşeğinin üzerinde, bacakları bir parça yırtık battaniyeyle örtülü, geceliği üzerinde solmuş naneli bir şeker gibi çizgili ve dikdörtgen, oturdu.

"Söyle ona" diye ısrar etti Flora Norris tekrar.

Daphne hiçbir şey söylemedi. İçinden düşündü,

Bunlar deli. Bunlar sahtekâr. Bunlar hayatları boyunca gece gündüz düzmece neden, nasıl ve neredelerini, sahte pırlantalar ve altın gibi, köseleden insan beyinlerinin içine koyup fermuarı çekmek üzere takas ederek sinsice sokulan hırsızlar; kil ve camdan, gün yüzü görmemiş sahte mücevherlerini ellerinde şıngırdattıkları ve

Kim cevaplarımızı satın alıyor, hakiki bir hazine, kim satın alıyor? diye bağırdıkları bir sonraki takas yağması ve zorbalığı başlayana kadar.

Bunlar sahtekâr çünkü gerçek nasıl, nerede, kim ve neden, güzel hesap defteri yazıları ve atın kulağında oturan Başparmak Tom'dan bahseden atılmış kitapla birlikte toi-toi çemberinin içinde; ve gerçek pırlanta ve altın yapmak için kurbanlık alevlerin arasından göz kırpan güneş. Ve biz de oturduk, değil mi Toby, Chicks ve Francie, sabah tüm dünya dururken, korkusuzca, nasıl, neden ve neredeye dokunarak, bildiğim için saklamak üzere yanımda getirdiğim, kalbimin astarına girivermiş, şu merak para birimine. Toby de onu kıtalar ve denizler arasında bir o yana bir bu yana taşır, parıldadığı ve içindeki ateşin bir kısmına isabet ettiği halde onu anlamaz; Chicks korkar ve onu vitrinin arkasında bir çamaşır makinesi, buzdolabı ve ısıtıcıyla kapatır.

Vitrinin arkasındaki her şey değerlidir.

Daphne böyle düşündü ve konuşmadı, gözlük takan ve kalbin yeraltı kapısını ve onun gizliden gizliye çarpışını dinlemek üzere cebinde bir kauçuk ağacı sürgünü taşıyan beyaz kabilenin reisi öne doğru yürüdü ve

"Bak şimdi, Daphne, iyi bir kız gibi konuş benimle. Bunca zamandan sonra seni iyileştireceğiz. Çok yakında evde olacaksın" diyerek yüreklendirici bir şekilde gülümsedi.

Ama Daphne yine de konuşmadı, bu yüzden reis, nasıl, neden ve neredeyi unutarak farklı bir konu denedi, ama gelgelelim yine bir soruydu.

"Bağırsakların nasıl?" dedi. "Ya idrarın?"

Flora Norris sabırsızlıkla kımıldadı ve Daphne'nin omuzlarından tutup asıldı,

"Anlayamıyor musun?" dedi. "Seninle konuşuluyor."

Derken Daphne kımıldadı ve ellerini dikenli tellere gömerek, ancak bir anlığına da olsa düşsel latinçiçeğinin kadifeliğini ve ılıklığını da hissederek, Flora Norris'in suratını tokatladı; beyaz reise dönerek onu da gerisingeri kapıya itti, bunun üzerine o da neredeyse yere yuvarlanarak bir protesto çığlığı kopardı

"Bak şimdi, hayatım."

Ve Flora Norris'e yanlamasına bir göz atışla –sağ yanağında büyümekte olan yeni çiçeğe meraklı bir bakış– Daphne'yi göstererek fısıldadı,

"Tehlikeli. Ona bir yatıştırıcı verin."

Kendini toplamış ve sararıp solmuş olan Flora Norris fişek gibi,

"Elbette doktor" dedi.

Kapıyı kilitleyip küçük dağ hücresinde herhangi bir fırtına kanıtının geride kalıp kalmadığını görmek için kapının deliğinden son olarak dünyanın gözleriyle içeriyi gözetleyerek, her ikisi de odayı terk etti.

Onlar gittikten sonra, Daphne kapıya emekledi ve parmağını deliğin arasından geçirerek, görünüşe göre saatlerce, birilerinin gelip parmağına bir kantaron, bir inci çiçeği, bir hercai menekşe ya da tarla kuşlarının şarkı söylemek için uçtuğu yüksekliklerden koparılmış bir sap kar otu asmasını bekledi.

36

Sabah saat altıda, sonbahara göre fazlaca yarı karanlıkta, hemşire Daphne'ye çamaşır verdi, bir çift uzun gri yünlü çoraptı – tıpkı Noel'i, şömineyi ve hasta olduğu ve hediyeleri görmek üzere içeri bakamadığı için ağlayan Toby'yi hatırlatıyordu; Toby yataktaydı, doktor kara deftere şifreli yazısını yazmak ve yeni bir şişe hap ısmarlamak için gelene kadar orada tutuluyordu; yatakta, temiz bir yastık kılıfı ve tek temiz çarşafla, aksi takdirde doktor farkına varır ve köşedeki telefon kulübesinden sağlık müfettişini arardı – o telefon kulübesinde kıpkırmızı ceketli ve keçe terlikli bir adam, dünya şampiyonu olmak için, bir şeyleri parçalamada şampiyon olmak için rehberi, iki kez, iki parçaya ayır-

dıydı. O kadar çok olası şampiyon var ki, sanırsınız birinci olmak, madalya takmak ve açıp da o süslü yazıları gururla göstermek için, rulo yapılmış sertifikalar taşımak herkese nasip oluyor. Sonra sağlık müfettişi geldiğinde, aileyi ayaktakımına katılmak üzere evlerinden kovardı, şiddetli kar altında ellerinde satılacak bir penilik kutularda kibritler, kimse onları satın almaz ve bütün aile, anne ve baba, Francie, Toby, Daphne ve Chicks zengin insanların evlerindeki ışıklara gözlerini diker, sofralarındaki ziyafete, beyaz masa örtülerine ve pastanın üzerinde yakılı mumlara bakakalırlardı.

Evet, bir çift uzun yünlü çorap; ve bir pantolon. Ancak

"Sana bir pantolon var burada" dedi maori hemşire. "Bir de mavi çizgili iş önlüğü, fitilli kumaştan ve gri bir süveter."

"Bunları giy, Daphne. Kalkman gerekiyor."

Bir avlu dolusu hoplayıp zıplayan, tökezleyen, dans eden, ağlayan, gülen, kavga eden, çığlık atan ve ölü insan vardı. Daphne duvarın yanındaki köşede oturdu. Duvarın tepesinde çiçekler gibi boy atan çiviler vardı, yalnız bunlar renksizlerdi ve yukarı tırmanmaya kalkan olursa can yakmak için oradaydılar.

Daphne bütün sabah köşede oturdu, kimseyle konuşmadı, hoplayıp zıplayan, tökezleyen, dans eden, ağlayan, gülen, çığlık atan, kavga eden ve ölü insanlara gözlerini dikti yalnızca.

İki kız vardı, genç, ama şimdi yaşsızlardı, ikiz, dişsiz, bu gri bomba çukurunda on altı yaşlarını bir o yana bir bu yana sürüyorlardı, Bombadan sonraki zaman ve boşluk olmadığı sürece, güneş lekeli suratları hiçbir şeyde sabitlenmiyor; gırtlakları budalalığın lisanıyla agulayıp tıkanıyordu; büyük kahverengi gözleriyse şefkat doluydu. Barbara ve Leila. Birbirlerine giysi ve bedenlerini sunarak, şarkılar mırıldanıp, aile olmak ve kötü talihe dair hayvani öngörüleriyle ağıtlar yakarak, gün boyu giyinip soyunmaca oynuyorlardı. Şişman ve güler yüzlü maori hemşire de enli bacakları, bir zamanlar beyaz şimdi sarı olan ayakkabılar içinde kasılmış geniş ayakları, cebinde sigara, kibritler ve anahtarlar, seyrediyor; ya da kaşlarını çatarak yumuşak bir sesle sesleniyordu,

"Tuvalete hanımlar"

gri süveterlerin yakasını içindeki insanlarla birlikte ensesinden yakalayarak, onları kapıya sürükleyerek ve içeri iterek; son-

ra onlara bas bas bağırarak, alay ederek onlarla, onlardan memnun olarak, bir çocuğun, anne anne diye ağlamak ve altını ıslatmaktan ve bir yönü ya da anlamı olmaksızın üçer beşer adım atmaktan başka hiçbir derdi olmayan, bir dolu göz kırpıştıran akılsız oyuncak bebeği giydirmesi gibi onları giydirip kuşatarak; dere suyu gözlü ve palet gibi yassı burunlu maori hemşire –nineme baktıracağım yüz tane bebeğim olacak, ha, yukarı kuzeyde güneşin altında– diye düşünüyordu.

Bir sabah da böylece geçti, her sabah ve her gün gibi, ama insanlar gitgide daha şefkatli hale geldiler ve kenetlendiler; apayrı bir karanlıklar topluluğuna sürgün vermek üzere, pisliğin ve körlüğün içine batmakta olan, çöp yığınına atılmış, çiçek açma vaadi taşımayan çiçek soğanları gibiydiler; sarmaşık filizleri ve kökleriyle, sakatlanmış çiçeklerin –nergis, fulya, lale ve karın yalımıyla lekelenmiş çiğdem yaprağının– henüz göze görünmeyen renklerine tutunan.

Ve gece. Yatakhane ve kaskatı, korkmuş ve avare insanlar, dışardaki dağı ve oradaki vahşi fırtınaları bilen, yatak kıyafetlerini üzerlerine geçiren insanlar, hepsi; gümüşi diye anılan, etrafına bağlanan kırmızı mavi mendille gün boyu saklı kalan saçlarını fırçalamak için ayakta olan Florence haricinde; bir efsun gibi, yukarı kuzeydeki yerlerden, kendisinin de orada yalnız bir öksüz oluşundan bahseden Florence, şehir birahanelerinde iki yaşında çalışmaya başlayan, vahşi ve sakallı adamlara bira dolduran; iki yaşında şehre giden tramvaya yetişen, kalabalığın arasında kendine yol açan, ama Florence olduğu için bedava seyahat eden, iki yaşında, birahanede barmaid olarak çalışan. Ve beline gelen ve gümüşi diye anılan saçlarından efsunu fırçalayan Florence'a inanılır, Florence sevilir ve kimse ona gülmez ya da düşüne karşı çıkmaz; başkalarının düşlerine de öyle, sert ve saldırgan olanlar haricinde, onlar düşlerinin içine daha sıkı sıkıya girer, şefkati sıcak tutmak için yüreklerine saklar ama onu paylaşmazlar.

Ve çoktan ölmüş delilerin gri bomba çukuru hep beraber pek çok gerçekle doldurulmayı bekleyerek bomboş uzanır.

Bob Withers'ın kukla günahkârı ağlatmak üzere dövdüğü; Peter Harlow'un da Noel sabahı erkenden, "Güneşi kim dışarı çıkarıyor?" dediği zamanda Daphne'nin yaşadığı dağda Noel'di.

Üçüncü gün ölen bir çam ağacıyla Noel; sosyal faaliyet odasında köşeye konmuş, üzerinde çanlarla yıldızlar –yalnızca parlaklık verilmiş kâğıttan olmakla birlikte *inanç duyulan* yıldızlar– ve en tepede, boyanmış mavi gözlü ve sarı saçlı, meleklerin giydiği türden fırfırlı gümüş bale elbiseli oyuncak bir melek asılı bir ağaç. Ve odanın her tarafına, dağların, Benzersizler'in, bir başından bir başına ve kavak ağacı gövdelerinin şurasına burasına yayılmış kâğıt şeritler, her renk.

Ve bir yerlerden çıkagelen koliler, içlerinde faaliyet odasındaki dans eden mutluluk sarhoşu insanlar tarafından karı anında silinip süprülen, Everest benzeri pastalar; pastanın kara toprak kısmı bir kenara bırakılmış, ufalanmış ve ıslak, ama kuş üzümleri, sultani üzümler ve kiraz şekerlemeleri uğruna delik deşik edilmiş. İki ya da üç pipetle içilen fışırdayan gazoz şişeleri ve ahudu ve portakal –kan ve güneş– arasında yapılan zorlu seçim. Güler yüzlü ve müşfik beyaz kabile ve beyazlar giymek yerine, dağın bu yamacındaki reislerin Noel zamanı yaptıkları gibi, çizgili denizci kıyafeti giyen ve yeşil kravat takan, hayırsever reisle Noel ilahili gece. Ve kırmızılı pamuk yumağı adamla geçen gün, dünyadakilere göre bir aldatmaca, kılık değiştirmiş bir âdem – siyah takım elbisesi, dublesiz paçaları ve dağın diğer tarafındaki allak bullak insanları yakalayacak, onlarla itişip kakışacak güçlü elleri olan bir hizmetli; ama burada sahici, adı Santa, gülümseyerek hediyeler veriyor, koku, pudra, iç çamaşır ve yaşlı hanımlar için de plastik birer önlük, hepsi de aynı desende, yeşil bir gökyüzünde bir yerlere uçan kırmızı bir kuş. Reis de meslektaşı reislerle orada, hepsi de hayırsever, hoşgörülü ve güler yüzlü. Ve Flora Norris, reislerden ikisinin arasında durup, açıklamalarda bulunuyor, insanları işaret ediyor ve elinde hediyesi, bir tane daha almak için Noel Baba'ya tekrar dönen –neden olmasın ki– Daphne'ye gülümsüyor. Ancak sabit gülümsemeli ve terli suratlı, artık yorulmuş olan Noel Baba sert konuşuyor,

"Hayır, hayır. Açgözlü olma."

Daphne şaşkın ve utanmış, köşedeki iskemlesine geri gitmek üzere yarı dönük kalakalıyor, ama bunu yapmayı istemeyen, diğer eli hâlâ hediye için uzanmış halde, pantolon, mavi kurdeleli jüpon, talk pudrası ya da diğerlerine verilmiş yüz havlusu için değil, leylak rengi çiçeklerle girintili çıkıntılı lavanta sabunu kutusu için de değil –elinde tuttuğu sımsıkı jelatin paket içindeki dört kalıp– başka bir şey için, tam olarak adını koyamıyor, şeklini ve büyüklüğünü de öyle, ama onu istiyor, ona ihtiyacı var ve Noel Baba'nın, odanın ortasında meleğin ve ağacın önünde duran kırmızı beyaz Tanrı'nın, ihtiyacını anlamasını bekliyor. Ama o, insan boynunu kan kırmızı ağır elbisesinden uzatıyor ve rahatsızlık ve sabırsızlıkla kaşlarını kaldırıyor.

"Açgözlü olma."

İsmi için, Flora Norris'e doğru bakarak duraksıyor, Flora Norris delinmiş ve ele tutuşturulmuş bir bilet gibi, süratle ve özenle veriyor ismi,

"Daphne Withers."

"Açgözlü olma, Daphne. Git buradan."

Kırmızı beyaz Tanrı'nın Tanrı falan olmadığını, ne bir hediyenin ne de Noel'in var olduğunu gören Daphne sessizce ağlamaya başlıyor ve açılmış sabun kutusunu da pamuktan Tanrı'ya atıyor. Kutunun kapağı yere düşüyor, çözülen sabunlar saçılıyor ve odayı Eski Usul İngiliz Lavantası kokusu sarıyor, Noel Baba keskin, ucuz parfüme burun kıvırıyor, reislerin önünde mahcup olan Flora Norris, kilit altına almak üzere Daphne'yi götürsün diye bir hemşireye işaret ediyor, lavanta sabununu da.

"Açgözlülük, düpedüz açgözlülük" diye en yüce reise açıklıyor Flora.

"İşte bu tür insanlar bütün günü mahvederler."

Reis lavantanın uçmakta olan kokusunu burnuna çekerek başını sallıyor, daha önce kimsenin farkına varmadığı bir başka kokuyu da, bu Flora'nın hemşirelerden birine aceleyle fısıldamasına yol açıyor, hemşire hepsi de yüz havlularına, önlüklerine ve pudralarına (leylak ve gül) yapışan hastaları birbiri peşi sıra hızla banyoya doğru yerlerinden uzaklaştırıyor. Noel sona eriyor ya da hiç gerçekleşmedi ve ölü ağacın en yüksek dalcığındaki

melek Woolsworth'ten alınma bir film yıldızı oyuncağına dönüşüyor. Yanlış yıldızı izledikleri söylenen üç bilge kral da, dağın diğer tarafında, yüksek pencereli ve sürgülü kapılı küçük odalarında oturuyorlar; burada yolun sonunu hayal ederek uyukluyor ya da lanetler okuyarak ve insanoğlunun canlı pusula konusundaki cehaletini ve yıldızın eliyle ardına düşmesi için nereyi işaret ettiğini haykırarak gözlerini açıyorlar.

38

Noel'den hemen sonra piknik zamanı geldi – Noel daha yeni gömülmüş, mezarı kapatılmış, gündüz ya da gece dışarıda dolaşıp mezar taşının yuvarlanıp gittiğini keşfedecek kimse de kalmamış.

Piknik pazar günü olacaktı.

"Havaların böyle gitmesi şartıyla" dedi Flora Norris, ofisi ve dairesinin bir bölümü olan küçük, sıkış tepiş odada koğuş hemşiresiyle görüşürken. Bir hasta gibi hastanede yaşıyordu. Yaşayacak başka bir yeri yoktu ve yatağını yapacak, odasını süpürecek, tuvalet masasını toplayacak, yemeğiyle gazetelerini getirecek, onun için cila yapacak ve ön bahçeden toplanmış çiçekleri düzenleyecek hastalar olmasa, bu da olmasa, kendisi de hapiste sayılabilirdi ve gerçekten de çileden çıkarıcı bir tür görev tutsaklığı içindeydi, dolayısıyla her yıl ne zaman aylık tatili gelip çatsa, nereye gidileceğine dair korkuya kapılırdı çünkü hapishanesinden başka bir yeri yoktu. Bazen de merak ederdi – "Ya emekli olduğum zaman ne olacak? Ne olacak o zaman? Yeterince param var tabii ki, ama yerim yok. Peki ya delirirsem? Kayıt altına alınmış olsalar da yukarı kuzeye götürürler onları, ama ya bu benim başıma gelirse?"

Sonra da korkularını yatıştırmak ve kendine olan güvenini tazelemek için, hastanede bir yürüyüşe çıkardı, hemşireler hazırola geçerek kendisine kapıları tutarlar, korku içindeki şaşkın genç doktorlarsa ona akıl danışırlar ve ana mutfaktaki ahçı da akşamüstü çayı için ona çiftlikten gelen kaymakla doldurulmuş pastalardan yapma sözü verirdi. Her koğuşa uğrar

ve eğer yemek vaktiyse, çarşamba günü, koyun rostosunu dilimler, pazar, Belçika sucuğunun dağıtımına yardımcı olur ya da salı veya cuma günü sosislerin çatalla tabaklara konulmasına nezaret ederdi. Altı alaca kır atın çektiği arabalarda taşınmadığı, kendisi için koğuştan koğuşa serilmiş kadife halıları arşınlamadığı ya da bekleşen saygı dolu kalabalıkları başıyla selamlayıp onlara nazik bir el kaldırışla gülümsemediği halde pekâlâ bir kraliçe olabilirdi; böylece mutsuzluğunu unutur ve otuz yıl öncesinin öpücüğünü ve âşığının mezarından dolanmış teli hatırlayarak, gevşemekte olan bir latinçiçeği gibi gülümserdi; derken elinden geldiğince gülümsemesini geri alır, solmuş çiçeği yeniden biçimlendirir ve otuz yaş üzeri kadınlar için Delicia Cilt Besleyicisi'yle her gece beslenen cildine sabitlenmiş tel sarmalını tekrar dolardı – otuzun ne kadar üzerinde olduğunu Flora Norris asla söylemez, ancak yastığı lekelenmiş ve parfüme bulanmış, gözleri de bir yarım saatliğine ılık pamukla yağlanmış olarak yüzünde Delicia'nın beyaz yağlı maskesiyle her gece uzanırdı; yalnızca ay ışığının ürkütücü bir yanılsamasının yardımıyla, gözlerini demir parmaklıklı pencereden dağın erkeklere ait kısmının kayrak damlarına ve onların ovalanmış çizik çizik uzun masaları ve döşemelik muşamba zeminiyle uçsuz bucaksız boş yemekhanelerine doğru dikerdi – burada salyalar saçan, ebleh, ağzı açık kalmış bir hasta her gün, dönerek, vınlayarak, gözdağı vererek; insanların günler ya da yıllar boyu kökleşmiş amaçsız yürüyüş eziyetini temizlemeye baş kaldırarak cila yapan, elektrikli makineyi kullanıyor olurdu.

Başlangıçta hava pikniğe uygundu. Seçilmiş hastalar, süslenmiş ve hoşlaşmış olarak, dünya vitrinindeki giyinip kuşanmış ve ölü Noel bebekleri gibi, birilerinin onları seçip alması ve anahtarı yürümeye, konuşmaya, dans etmeye ve gerçek olmaya çevirmesi için oturuyorlardı. Muayene odasında, bir rafın üzerinde idrar ve zehir şişeleriyle –ve çizelgelerle; ve de bir aile İncil'inin ya da *Gölgeli Günler İçin Fikirler* kitabının sayfaları arasına konulmuş bir yaprak gibi ezilmiş, pörsümüş bir apandis ile– bir arada tutulan makyaj kutusundan gelme dudak boyasını sürünmüşlerdi. Aynı kutudan allık, pudra ve yüz kremi de sürmüşlerdi, çünkü, diye düşündü Flora Norris ve Rahibe Dulling,

bu tür bir şey normal bir hayata götüren ilk adımdır; önce hangisinin ve nerede kullanılacağını, az yağlı mı yoksa yağlı krem mi, bir kez öğrendikten sonra, reislerden birinin bir radyo sohbetinde açıkladığı gibi,

"akıl sağlığına giden yolda, medeniyetin gerçek değerlerine doğru" ilerlerlerdi.

Kadınlar böylece süslendiler. Otobüsle yolculuk edecekleri için de süslü püslü giyindiler, otobüsün arkasında, bagajların konulduğu yere, Flora Norris ve Rahibe Dulling yiyecek bir ton hoş şey istifledi, sandviçler, ezme ve domates ve de et – bir bayatlama kokusunun kıyısında gidip geliyordu; ve turşu; otobüs şoförü, ateşi yakacak ve arbede çıkması durumunda işe yarayacak hizmetli, hemşire ve Rahibe Dulling sayılmazsa, seyahat eden yirmi kişiye onca sandviç, niyeyse; hastaların, beyaz ya da kepekli peltesi çıkmış yer karoları gibi ortalığa saçabileceği onca sandviç, niyeyse, bir yerlere varmak üzere yol döşemek için, dünyada varılacak herhangi bir yer kaldıysa eğer.

Böylece koca göbekli ve pirinçten otobüs onlar için hazır olana kadar oturdular, yaz meltemi ve sıvı cila gibi içeri akın ettiler, her yere korku dolu bakınarak, motorun yağını koklayarak, vantilatörleri seyrederek, koltukların derisini düzelterek ve pencereleri açarak, kapayıp tekrar açarak oturdular; ve zıplayarak, geride kalan ve pikniğe gitmekten anlamayan diğer insanlara bakarak, akşam yemeklerini, her zamanki gibi, koğuşta yiyecek olan hastalara, öğleden sonra da avlu ve sonra çay, hep aynı, yatağa götürülecek, soyulacak, giysi çıkınları kapının dışına konulmak üzere gri bir süveterin koluyla bağlanacak olanlara. Gerçi belki öğleden sonra bir zaman, bir hemşirenin pencereden avluya lolipop atma ihtimali de vardı ve tıpkı sıradan insanlar gibi kimi daha hızlı kimi de yavaş kapabildiği için, kavga ve ağlamalarla sonuçlanacak bir kapışma yaşanırdı.

Orada otobüsün penceresinden piknik dışı insanlara bakarak otururlarken, saçı mavi fiyonkla bağlı, maviler içindeki çok şık görünümlü Ngaire, ansızın piknik dışı insanlara bağırdı, tekrar tekrar bağırdı ve otobüsün camına güm güm vurdu, çünkü korkmuştu, her şey, saçında mavi bir kurdeleyle mavi bir elbise giymiş olmak, tuhaftı; hizmetli kararlı bir şekilde ona doğ-

ru koşturdu ve onu çarçabuk dışarı çıkardılar, doğruca tıpkı geride bırakılan insanlardan biri gibi, özlemle pencereden dışarı baktığı faaliyet odasına; ama şimdi huzurluydu, bilinmeyen bir şey, seyahat edilecek tuhaf bir yer, tuhaf ağaçların altında yemek yeme, bir silüetin yanı başındaki çıplak gökyüzü ve sonsuza dek akmakta olan buz deresi yoktu artık.

Piknik takımını seyreden ve onlara Hoşça kalın demek için bekleyen Flora Norris,

"Üzücü" dedi. "Bu boş bir koltuk anlamına geliyor. Ngaire'in yerine kim gidecek? Kim gidecek kadar iyi?"

Beyaz benekli lacivertler içindeki, geniş kenarlı hasır bir şapka taşıyan, sandalet giymiş ve gerçekten de yazı getirmiş olan Rahibe Dulling de,

"Üzücü. Hiç kimse yok" dedi.

"Daphne?" diye öneride bulundu Flora.

"Pekâlâ, eğer istiyorsan, ama" dedi Rahibe Dulling.

Gidip Daphne'yi getirdiler ve onu giydirip dağın yamacındaki küçük kulübeden gün ışığına ve hareket etmeye başladığı için hırıldayan ve ileri atılan, daha sonra da pikniğe doğru yol aldığı tepeler boyunca vızıldayıp zırıldayan kırmızı ve altın rengi canavarın karnına taşıdılar. Rahibe Dulling, şekerlerle dolu bir bisküvi kutusunu uzatarak cömertçe,

"Al bir tane" diyerek, iki kez otobüsü baştan başa katetti.

Daphne bir meyan kökü karışık aldı, damarlı gece kısmını, sarı, mavi ve pembe gündüzünden sıyırarak, onu tüketene dek emdi, bu esnada otobüs inildeyip ter döküyor ve

"Piknik, piknik"

diye bazı hastalar haykırıyorlardı,

"Piknik. Nereye?"

Rahibe Dulling cevap vermedi. Söylemesine izin yoktu. Bu bir sırdı, bütün pikniklerin sır olması gibi, dünya nereye gittiklerini keşfeder de gözünü dikip gülmek için takip eder diye, belki de şimdi bile dünya dinliyordu, bu yüzden Rahibe Dulling neresi olduğunu söylemedi.

"Bu bir sürpriz" dedi.

"Ama *nereye*?"

"Bir yere, sadece *bir yere*."

Beyaz manuka ağaçlarının, kahverengi buzdan bir nehir göletinin ve yeşil demirden tepelerin mekânıydı burası; güneşin önünden geçen bir bulut vardı, gümüş bir piknik yağmurunu, daha sonra, gündüz gözüyle, çimen öbekleri arasından ya da sönmüş ateşlerin kavurduğu ve bir gün öncesinin piknik kâğıtları, şişe ve sardalya tenekeleriyle dağılmış, kel şölen alanından bulunacak yeni bir yaka iğnesi gibi, aşağıya yollamak için;

"Yaşasın. Yaşasın"

diye bağırdı ölü insanlar güneşi ve beyaz manuka ağacını yudumlayarak, ortada herhangi bir karanlık varsa da, masa örtüsünün, herkesin şölene katılması için beyazlık yüklü bir gün ışığı gibi zemine yayılmasıyla birlikte, katlanıp kalktı ortadan ve silkelendi gitti.

"Ama çay, çay!" dedi ateşi yakan hizmetli.

"Çay getirmeyi unutmuşuz."

Kaynar su tenekesi elinde bekliyordu.

Bu doğruydu. Çayı unutmuşlardı. Ama tepenin üzerinde bir çiftlik evi vardı ve Rahibe Dulling,

"Hemşire ve hastalardan biri çiftlikten çay satın almaya giderlerken, bazılarımız da ırmakta yıkanabilir. Eminim bize biraz çay satacaklardır" dedi.

Böylece hemşire uslu durmuş, kimseye vurmamış ya da zamanı gelmeden yiyeceklerden kapmamış olan Daphne'yi yanına aldı ve veda ettiler – ya da hemşire veda etti, boş çay kutusunu gösterip,

"Bunu çayla doldurup geri döneceğiz" diyerek.

Rahibe Dulling ve hizmetli onların arkasından el salladılar, birbirlerine ve etraflarındaki kaçık insan kalabalığına baktılar ve onların hissiz gırtlaklarından aşağıya akabildiği kadar hızlı gün ışığını içerek, nasıl da mutlu, şaşkın durduklarını gördüler; Rahibe Dulling omuzlarını silkti ve

"Bu deli topluluğunun arasında bir damla medeniyet için neler vermezdim. Ah bir fincan iyi demli çay için!" dedi.

Hizmetli muzip muzip baktı ve içilecek daha iyi bir şeyi aklından geçirdi, pikniğe gelirken bir şişe içki getirmeye niyetlenmişti, ama ortaya çıkarsa bunun işine mal olacağını biliyordu, bu yüzden Rahibe Dulling'e hak verdi,

"İyi bir fincan çay bizi kendimize getirirdi, zannederim. Bu güruh, insanın sinirini bozuyor. Böyle ortaya çıktıklarında bir şeyler olacağını düşünmüşümdür her zaman, hepsi de böyle gerçek insanlarmış gibi giyinip kuşanmış. Bu tür rüya gibi gezintilere çıkmaya alışkın değiller. Otobüste bir sigara içeceğim, kafam dinlensin."

"Gözlerini açık tutman şartıyla" dedi Rahibe Dulling.

"Ah, kesinlikle yaparım bunu."

Böylece otobüse geçip oturdu, hastalar da kendinden son derece emin otobüste yalnız başına oturmuş hiçbir yere gitmeyen bu adama baktılar; bu esnada Rahibe Dulling ve birkaç hasta getirdikleri mayoları giymek üzere farklı çalıların arkasına gittiler, Rahibe'nin hastalarınki gibi tımarhane işi olmayan kendi mayosu vardı; onunki şık ve iki parçalıydı, dizlere kadar inen, güve yeniği dolu mayolardan değil.

Nefeslerini tutarak ve titreyerek, parmak ucunda suya girdiler, ellerine zambak tutuşturulduğunda ölülerin yattıkları gibi, kolları göğüslerinde çapraz olarak kavuşturulmuştu.

"Ah, su soğuk, su soğuk" diye bağırdılar.

İçine bastıkları kahverengi buzdu, ani vurgunla sıçratarak ve sonra ayakları yeşil yosunlu taşlara sürtünerek, şimdi eski ağaç gövdesi, koyun paçası ve toprak kokan saçları yabani otlar gibi suya batmış, keçeleşmiş, boyunlarına kadar gelen suda çömeldiler. Rahibe Dulling bir tanrıçaydı. Hareket ettiğinde ya da yüzemeyip kollarını suda çırptığında, hastalar hayranlığın gururu içinde haykırıyor ya da bakakalıyorlardı,

"Bakın ona! Bakın ona!"

çünkü o, beyaz üniforması ve iğnelenmiş madalyasıyla, önünde eğilmek ve itaat etmek gereken yeryüzündeki bir tanrıçaydı, ya da kahverengi buz ve şarap dolu devasa bir ayin kadehinde cumbuldayan ve batıp çıkan beyaz hamurişi benekleri gibi taşkın ve çilli vücuduyla, sudaki bir tanrıça.

Yukarılarda, çiftliğe giden yolda, Daphne ve hemşire dinlenmek ve aşağıya, pikniğe bakmak için durdular.

"Yüzüyorlar" dedi hemşire. "Bak. Ve aşağıda yağmur yağıyor."

Bir başka piknik yağmuru daha çisil çisil yağıyordu, man-

zarayı ve beyaz manuka ağacını bulanıklaştıran gümüşten bir yadigâr gibiydi, öyle ki çok aşağılarda, suda hoplayıp zıplayan ve dans eden insanlar biçim ve ses kazanmış, ancak insan olmanın son dokunuşundan ya da ölümünden kaçmak için ok gibi fırlayan ve görünüp kaybolan cıva damlaları gibi gözüküyorlardı.

Çiftlik fır ağaçlarının korunağı altında, hemen köşe başındaydı. Zar zor çiftlik denebilecek küçük bir binaydı, yana devrilmiş manuka kazıklarla çitlenmiş bir de arazisi vardı, siyah uzun suratlı bir ineğin –boynuzu kesilmiş bir sığır– mekanik ve aldırışsız bir şekilde, çiğnenenler telefon deliğine atılan ılık yuvarlak bir peni gibi, sanki bir düğmeye basılarak yutulup geri geliyor, yutulup geri geliyormuşçasına, geviş getirdiği arka tarafta.

"Sen burada bekle" dedi Hemşire Daphne'ye. "Çayı soracağım."

Çiftlik evinin kapısını çaldı ve bekledi.

Ayak sesi ya da bir hayat belirtisi –bir öksürük, konuşma ya da hareket– duymak için kulak kabarttılar, ama hiçbir ses duymadılar, yalnızca fır ağaçlarının saldığı umutsuzluğun ıssız iç çekmesi, herhangi bir rüzgâr ya da fırtınadan değil, kendi içlerindeki ölüm ya da yalnızlıktan dolayı. Hava durgundu, şimdi vadide olduğu gibi tepeye de yağmakta olan puslu yağmurun çisil çisil damlaları sayılmazsa.

Kimse kapıya gelmedi, Hemşire de, iyice gölgede kalması için Daphne'ye el ederek kapıyı tekrar çaldı, bir gelen olur da onu görür ve anlar diye – çünkü bir aptal bile o faltaşı gözleri görür görmez farkına varabilir, diye düşünüyordu hemşire. Böylece,

"Saklan" diye uyardı Daphne'yi.

Ve tekrar kapıyı çaldı. Sonra, sabırsızca, kapının kulpunu çevirdi ve içeri girdi.

"Hadi" dedi Daphne'ye. "Biraz çay alıp parasını bırakabiliriz. Anlayacaklardır."

Ama oda mobilyasızdı, dolaplar da boş, sanki orada kimse yaşamıyormuşçasına, odaların hiçbirinde bir şey yoktu.

"Ne alışveriş ama" diye feryat etti Hemşire. "Ne berbat bir alışveriş. Bunca yolu hiçbir şey için geldik! Ama ya inek ve arka taraftaki tavuklar ve bahçe? Burada yaşayan birileri olmalı."

Dolapları ve gardropları açarak tekrar evin içinde dolaştı.

"Tuhaf" dedi. "Hiç toz yok, sanki buhar olmuşlar, mobilyalar falan."

Bu deli işi bir hadise, diye düşündü, bu durumda belki de deli biri bunu açıklayabilir.

"Sen ne düşünüyorsun, Daphne?"

Daphne cevap vermedi, ama düşündü,

Eğer hazine bulmak için yüz mil yol katedersem, bulurum hazineyi. Eğer bir şey bulmamak için yüz mil yol katedersem, yanımda bedel olarak ortaya sürmek için para getirmiş olsam dahi, hiçbir şey bulamam.

Böylece bu seferki piknikte çaysız bir ziyafet çektiler, bu da hemşire, hizmetli, otobüs şöförü ve Rahibe Dulling'i epey aksileştirdi; ama güneşi ve kahverengi buzu yudumlayan hastalar aldırmadılar, koyun ve eski kütük gibi koksa bile. Manuka ve çimen öbeklerini de yudumladılar, ta ki büyük gün ışığı örtüsünün tüm ekmek kırıntılarından kurtulmak için silkelenip, katlanıp ortadan kaldırılma; köpürtü ve gökyüzüne gark olmuş halde tepetaklak düşen hastaların da tekrar ter döküp inildeyen otobüse binme vakti gelene dek; eve gitmek, piknik yağmurunu, vadiyi, tepeyi ve manuka çitin yanında, herhangi bir rüzgâr ya da fırtınadan değil kendi kederinden dolayı iç çeken fır ağacının altında duran, kimse onu sağmaya gelmediği için şimdi melankolik, siyah uzun suratlı ineği geride bırakmak için.

39

Noel ve pikniğin yapıldığı yıl kafa karıştırıcı ve tuhaf bir zamandı, diğer Noel ve piknik zamanlarının hiçbirine benzemiyordu; bir kere, her ikisinin rengi de ölüm beyazıydı, numaradan doğuma özgü pamuk ve dünya âlem peşinden gitmesin diye hiçbir yere sabitlenmemiş manuka ağacından yıldız. Aynı yıl, kış zamanı, bir de dans oldu, burada dağın kendilerine ait yamacından gelen adamlar, dağın kendilerine ait yamacından gelen kadınlarla birlikte coşmaya teşvik edildiler, bu esnada reis, Flora Norris ve Rahibe Dulling,

"Dans edin, dans edin. Kalkın ve dans edin. Dans etmezseniz, ne diye bir dans düzenlediğimizi sanıyorsunuz ki?" diyerek, seyrediyorlardı.

Bu yüzden hastalar dans ettiler, öyle söylendiği için, kadınlar da aynı parlak renkli piknik elbiseleri içinde gerçek hanımefendiler gibi giyinmişlerdi, gerçi aylardan haziran dı ve gece günbatımından önce pencerelere çöküyor, odaların alçı duvarlarıysa su damlacıklarıyla yol yol oluyordu ya da

Flora Norris'in dediği gibi,

rutubetli,

"Bakın, Doktor, odalar rutubetli. Bunlara baktırmamız lazım."

Reis de baş sallayıp, kesinlikle baktıracağı veya not edeceği ya da uygun bir makama bildirecek birine bildireceği cevabını veriyordu.

Kesin olarak.

Evet, dans ettikleri zaman haziran dı, bu zamanda dünyada da, orada yaşayanlarınız bilirler, genç hanımların sosyeteye takdim elbiseleri için ölçüleri alınıyor ve provaları yapılıyor olurdu; uzun eldivenlerini seçiyor; inekleme sohbetleriyle müzik hocası arasında, ilk gerçek balolarına ve Piskopos, Genel Vali, parlamentonun yerel temsilcisi ya da toplumda itibar ve konum denen şeye her kim sahipse ona, takdim edilmeye hazırlanıyor olurlardı. Ah, haziran romantik bir aydır, park bankları ya da kum tepecikleriyle acı baklalar ya da bahçe –şimdi çardağı gitmiş, gölge yapmayan ve halden anlamayan küçük yeşil cüce heykelciği kalmış bahçe– ne kadar soğuk olursa olsun.

Şimdi, dağ âlemindeki erkekler gün boyu akşamki dans için hazırlandılar. Banyonun önünde kuyruğa girerek ve suyu ziyan etmeme konusunda uyarılarak, çoğu banyo yaptı; diğerlerine zorla banyo yaptırıldı, hizmetli onları süratle içeri dışarı atlatıyordu, onlara temiz giysiler giydirmek ve bahçede ve çiftlikte inekle, domuzlarla çalıştıkları, kömür küredikleri ya da kirli çamaşırları ayırdıkları diğer günlerde koktuklarından hoş kokmalarını sağlamak için. Kantin saat birde açıldığında, kendilerini işlerinden kurtarabilenler, saç yağı ve saç kremi ya da belki de yeni bir boyun bağı – iğnelenen ve boğuşmak zorunda kalmadığınız şu hileli olan

türden; bir mendil ya da ceplerine koymak için, sanki hasta değillermiş de bir ofiste çalışırlarmış gibi sergiledikleri, bir dolmakalem satın almak üzere oradaydılar. Böylelikle saat altıdan saat ona kadar süren dansın zamanı gelip çattığında, orkestra şehirden geldi, şık ve gece kıyafetleri içinde, sahnede oturarak, bekleyerek, hep birden fısıldaşarak, gülümseyerek oyalandılar. Bir duvarın önündeki uzun sıralarda oturan kadınlar ve diğer duvarın önündeki uzun sıralarda oturan erkekler vardı, aralarında da parlatılmış zemin, ve her yerde parfüm, talk pudrası ve saç yağı kokusu, bu sırada hemşireler, Flora Norris ve daha büyük reisler, izleyerek ve işaret ederek, kırmızı kadife koltuklarda oturuyorlardı.

İlk dans başladığında, hemşireler kadınların tarafındaki duvarda, hizmetliler de erkeklerin tarafında,

"Dans edin. Dans edin. Hadi, kalkın ve dans edin!" diyerek bir aşağı bir yukarı yürüdüler.

Onlar da dans ettiler, öyle söylendiği için, gerçek hanımefendi ve beyefendiler gibi, yalnız erkekler terleyip koku saçtılar ve çok fazla sarıldılar, kadınlar da orkestrayı dinlemeyi unuttular bu yüzden insanların ayaklarına basıldı ve kimse özür dilemedi, bunun yerine gülüp,

"Sen bunu hak ettin" dediler.

Böylece dans ettiler ya da yürüdüler, hopladılar, oldukları yerde fırıl fırıl döndüler ve şakalaşma zamanı olmasına rağmen, arkasından da güzel bir akşam yemeği, özünde ağlama ve kafa karışıklığı olduğunu reddeden kimse çıkmayacaktır. Müzisyenler bir fırt viski için sahne arkasına hamle edip, tango ve fokstrotlarını daha canla başla çalmak üzere pür neşe geri dönüp dururlarken, piyanist de piyanoda ateşli ritimler tutturarak, bir aşağı bir yukarı dans ediyordu.

Saat tam onda insanların güzel elbiseleri ellerinden alındı ve tekrar küllerin arasına itildiler, hiçbir kadın da dans pistinde prens bulsun diye saten ya da camdan pembe ve narin terliğini bırakmadı, prens falan da yoktu zaten. Oda boş, havasız ve tütün kokulu kaldı.

"Bir pencere açın, tanrı aşkına" dedi Flora Norris.

Hayır, zeminin bir yerlerinde kalmış sihirli bir terlik falan yoktu. Olsaydı, telaşeyi hayalinizde bir canlandırın,

"O benim. O benim, bana tam oluyor"

demek için cebelleşen Flora Norris ve Rahibe Dulling'i falan, onun ışıltısı içinde yürümek için mantık topuklarını yontmaları gerektiğinden bihaber olurlardı, kan dökülüp, kendileri de bu azapla feryat edene dek.

40

O tuhaf zamandan ve küllerin içinde kuru fasulyelerin arasında oturup, ikiyle ikinin beş ettiğini hesaplamasından bir gün sonra, bir hemşire Daphne'nin dağ hücresinin kapısından içeri dikiz attı ve Daphne'nin hasır döşeğinin üzerinde güvende olduğunu görerek, kapıyı açtı,

"Daphne" dedi.

Bu, cebinde bir karamela torbası bulunan maori hemşireydi. Daphne'ye bir karamela verdi.

"İşte. Yakala. Benimle gel, Daphne, başhemşire seni istiyor."

Daphne'yi başhemşirenin çizelgeler, kitaplar ve yarı açık kolilerle meşgul, masasında oturduğu ofise götürdü.

"Aaa, Daphne tatlım."

Başhemşire, tekerlekler üzerinde kayan ve üzeri gül ve gül yaprağı desenli –paravanın her bir kanadında ikişer gül– bir paravanı köşeden çekti.

"Daha fazla mahremiyet için" diye açıkladı Flora Norris. "Sen orada bekle, hemşire, sana ihtiyacım olursa diye."

Flora Norris her şeyin çok mahrem olmasını ister gibiydi. Elini uzattı ve Daphne'nin omzuna dokundu. Kız ürperdi ve kapının daha yakınına doğru geri çekildi, Flora Norris ilerledi, bir yakın-plan gibi, gaddarca, buz sarkıtları gibi sarkan parmaklarıyla eli uzadı.

"Şimdi Daphne, eninde sonunda bu başımıza gelir, biliyorsun, biz de buna katlanmak zorundayız, öyle değil mi?"

Daphne cevap vermedi. Devasa gülleri parçalara ayırıyor, taç yapraklarını da Flora Norris'in suratına fırlatıyordu, her bir taç yaprağı başhemşirenin derisini biçiyordu, artık arkasına saklanılacak bir paravana benzemeyen paravanın üzerinde ser-

pilen gerçek bir gül meydana getirmek üzere kanlar akıyordu böylece, gerçi kim, neden bakıyor olabilirdi ki, Tanrı haricinde, onun da evde olması da olmaması da muhtemeldir. Ah, diye düşündü Daphne, başhemşire bana ne anlatacak?

"Dinliyor musun, Daphne? Hepimiz buna katlanmak zorundayız."

Daphne ona muzip muzip baktı ve gülümsedi, çünkü Flora Norris'in ona neyi anlatmak için onu bir paravanın arkasına götürmekte olduğunu biliyordu. Ölümdü bu. Ölümden söz etmek için bir paravanın arkasına saklanmak zorundaydınız, aynen ağlamanızı saklamak için, yüzünüzü, utanç içinde, bir mendille örttüğünüz gibi. Daphne bunun ölüm olduğunu ve annesinin öldüğünü biliyordu, başhemşirenin kendisine söylemesini bekledi.

"Evet, Daphne, bu hepimizin başına gelir ve biz de çok çok cesur olmalıyız."

Neden bu şekilde, bir vaiz gibi, konuşuyorum ki, diye düşündü Flora Norris. Bir yarım akıllıyla konuşuyorum, bir kaçıkla, gerçi artık bu terim kullanılmıyor, resmi olarak. Ona söylemekte olduğum şeyi anlayabildiğini sanmıyorum, neredeyse sabah çayı vakti oldu ve ben bir fincan çay ve içi krema doldurulmuş bir çörek için ayakta uyuyorum. Dün gece hiç uyumamış gibiyim, sorumluluğu başa düşen tüm o danslar falan ve ardından onları koğuşlarına geri götürmenin ve giysilerini çıkartmanın gürültü patırtısı yüzünden, ve sonra, viziteye çıktığımda, allıklı ve pudralı kadınları, yıkanmamış, gece yüzlerinden akar ve gözleri bir düşe bulanırken, yataklarında yaratık heykelcikleri gibi oturur görmek. Hay aksi.

"Daphne, annenin dün gece öldüğünü bildiren bir telgraf geldi. Huzur içinde. Her şey de yolunda."

Başhemşire, hemşireye hazır olması için işaret etti, her ihtimale karşı. Daphne nazikçe gülümsedi ve fokstrot dansı yaptı, yoksa Francie'nin kalp atışlarınızı eşleştirerek dans edildiğini söylediği alın yazısı ya da maksina mıydı? Maksina mıydı alın yazısı mı? Yoksa fokstrot mu? Daphne hatırlayamıyordu. Bir dans türü olduğunu biliyor ama hatırlayamıyordu; bu yüzden iç bayıcı gülleri ve paravanı, Tanrı görebilsin diye itip defetti ve Flora Norris,

"Hemşire! Hemşire! Aklın nerede senin? Tut onu, tut onu, gözü döndü" diye haykırırken, müziğe uyarak, ofiste bir baştan bir başa ve sonra da kapının dışında dansına devam etti.

Fokstrotun sonuna geldiği sırada Daphne'yi yakaladılar ve düşen saten terliğini dahi yerden almadan, bardaktan boşanan yağmurda, ceketsiz, tek başına oturduğu dağ hücresine götürdüler onu, annesi de telaşla kapıdan sesleniyordu bu sırada,

"Daphne! Daphne! Çok fena üşüteceksin. Yağmurdan kaç içeriye."

Sonra annesi hepsinin de bildiği –Francie'nin, Daphne'nin, Toby'nin ve Chicks'in– o şarkıyı söyledi; acıklı ve korkunç görünmesi için biraz ağıt gibi yaparak

Gir içeri seni gidi yaramaz kuş
yağmur bardaktan boşanıyor
annen ne der sonra
orada kalır ve boğulursan?
Çok yaramaz bir kuşsun sen,
beni düşünmüyorsun,
eminim umurumda değil,
dedi ağaçtaki serçe.

41

Dışarda karın beyaz bir karmaşa ve fısıltıyla yağdığı, minik çöp gibi kemikleriyle mumgözlerin de kar otlarının tepesinde oturup yeşil sarı bir bulut halinde öne arkaya salındıkları sıralarda, Daphne dağ hücresinde günler boyu oturdu. Sonra bir gün birisi odanın kapısını açtı. Doktor dedikleri adamdı bu, doktorlardan oluşan bir kabile vardı, beyazlar içinde, ortada kumanda eden uzun beyaz bir direğin etrafındaki atlıkarıncalar gibi, reisin etrafında fır dönerlerdi, ve işte biz de gösteriye gidiyoruz, evet gidiyoruz biz, Francie, Toby ve Chicks, çöplüğe uğradıktan sonra; on beş adamın sahnede oraya buraya taşımak zorunda kaldığı o şişman kadını görmeye, bir bebek evinde yaşayan cüceyi de, mini bir elektrik ocağında yemek pişirip, pembe fırfırlı, kuştüyü bir yorgan örtülü meşe bir yatakta yatar, yorganın kuş-

tüyleri – şeyden, galiba, tamı tamına bir yıl boyunca karları aşarak saraya uçan yaban kuğusundan. Yok, uydurmuyorum, gerçek bu. Gösteriye gideceğiz ve vurup oturduğu raftan düşürmek için küçük bir adama bilyeler fırlatacağız ya da minder kumaşı, ev yapımı içki ve lastik çizme içi gibi kokan şovmen tarafından bize verilen, gümüşlü mavili bir kâğıda sarılacak oyuncak bir köpeğe.

"Ah" dedi doktor nezaketle. "İçeri girebilir miyim?"

Numara yapmasına gerek yoktu, yani, onu içeri sokmak için kapıyı açmakta olan bir hemşire vardı, kimse de onu durduramazdı. Daphne'nin üzerine doğru yürüdü. Köşede battaniyelerin altında sıcacıktı o. Fötr şapka doluydu ve Olive'in, şu tanrıçanın, kapıdaki delikten ittirdiği bir dergi sayfasıyla kaplıydı.

Sayfada şöyle deniyordu – Kayıp Plantasyon. Güç ve tutku dolu bu heyecan verici aşk romanının beşinci bölümü. Sonra da küçük puntoyla – Hikâyenin özeti.

Sonra sağlığı için Seylan'daki kuzenine ait çay plantasyonuna doğru yola çıkan kontesten bahsediliyordu. Kuzeninin öldüğünü ve bir gaspçının, Gerald Whittaker denilen bronzlaşmış tenli bir milyonerin, plantasyona acımasızca hükmettiğini keşfetmek üzere. Fötr şapkayı kaplayan dergi sayfasında denilen buydu, ama doktor buna göz atmadı.

Daphne'ye gülümsedi.

"Pekâlâ, bugün Daphne nasıl bakalım?"

Daphne cevap vermedi. Doktor ellerini ovuşturdu.

"Bugün biraz daha iyi hissediyoruz, değil mi?"

Sonra daha yakına doğru eğildi, sanki bir sır verirmiş gibi ve

"Bir şeyler yapmaya Daphne ne der acaba, bir atkı ya da sepet, Daphne bir şeyler yapmak istemez mi ve diğer insanlarla parktaki sınıfa gitmek; örgü ve dokuma yapmak, dikiş dikmek ve konuşacak kimse olmaksızın gün boyu burada bir başına kalmamak?" dedi.

Daphne cevap vermedi, böyle olunca doktor da hemşireye döndü ve

"Bence biraz el işiyle onu deneyebiliriz. Biz her şeyi düzenleyene kadar bu onun kafasını meşgul eder" dedi.

Ama bu yün fabrikasını hatırlatıyordu ve Daphne, yün öbeklerini görmek için haykırdı ve kırmızı sarı solucanlara benzer iplikleri toplayan, dikiş diken, kanaviçeye iğneler batıran, gül işlemesi yapan şaşkına dönmüş insanları – zira her yerde, güllerin artık bahçelerde değil, masa örtüleri, yastıklar, şömine siperleri, şömine kilimleri üzerinde yetişmesi için bir kural çıkmış gibi görünüyordu, bu durumda kırmızı yeşil yünden solucanlar iğneyle güllerin taç yapraklarından geçiriliyor ve bir kanser gibi onların kalbini yiyip bitiriyorlardı. Böylece oda güller, yünler ve toplayan, çözen, iplik geçiren, dikiş diken, dokuma yapan insanlarla doldu. Makaslarsa sayılıp göz önünde, özel bir masada tutuldular, onları ellemek, tutmak ve kullanmak için izin almanız gerekiyordu, tüm o insanları, doktorları, hemşireleri, memurları, satıcıları, kabine bakanlarını, herkesi yolunu kaybetmiş, parçalanmış ve anlamsız bir düş örüntüsüne tutunur halde bırakarak, gerçek dünyanın onay görmüş ve güvenli hazinesini, bir kırpışta, kırpıp çıkartmaya karar vermeniz ihtimaline karşı ensenizde duran bir hemşireyle. Bu yüzden size göz kulak olmak zorundaydılar. Ama Daphne yünlere haykırdı, bu yüzden onu dışardaki sessizlikte bir köşeye oturttular, bu sırada annesi de ona üstünde böğürtlen reçeliyle, tereyağı sürülmüş bir pide veriyor, uslu durup terbiyeli olursa, bir tane daha vaat ediyordu.

İş odasının kapısı açılıp içeriye topallayarak bir kadın girdiğinde akşam yemeği vakti yaklaşmıştı. Kadın beyaz bir iş önlüğü giyiyor, kolunun altında beyaz kumaşa sarılı bir çıkın tutuyordu. Hemşireye gitti ve ona bir şeyler fısıldadı, hemşire de dikiş diken kadına gitti ve ona bir şeyler fısıldadı. Her şey çok gizli kapaklıydı. Sonra eski kil rengi saçlı ve kolunun altında çıkın taşıyan kadın Daphne'ye doğru topalladı ve onun elini tuttu.

"Benimle gel, tatlım."

Ama neden?

Daphne gitmek istemedi. Sessizce oturmuş, etrafa bakıyor, gülümsüyor ve annesinin ona, bu sefer üzeri böğürtlen yerine kuş üzümü reçelli, sıcak bir pide daha getirmesini bekliyordu. Sonra belki Toby'yle birlikte hazine bulacakları çöplüğe giderdi, yol üzerindeki un fabrikasının duvarına isimlerini yazarlar ya da oluktan aşağıya yol alan un torbalarını seyrederlerdi,

"Ya altında dursaydık ne olurdu, ne olurdu ki?" diye merak içinde.

"Gel Daphne."

Topal kadın bir kolunu hemşire de diğer kolunu tuttu.

Ama neden?

Onu bir mutfak gibi ışıldayan, temiz ve beyaz bir odaya götürdüler, odanın ortasındaki bir sandalyeye oturttular, sağından daha kalın olan, bir kalıp meyan kökü gibi kalın ve siyah kıvrımlı sol topuğuyla topal kadın, bohçasını masanın üzerinde, dikkatle, sanki çok kıymetliymişçesine açtı, ama neden? Sadece bir parça kumaş, saç kesmek için bir makas ve beyaz bir çaydanlık örtüsüne benzer bir başka kumaş parçasıydı. Sonra hemşirenin Bayan Flagiron diye hitap ettiği topal kadın Daphne'nin omuzlarına plastik bir pelerin örttü ve yerler saçla kaplanana dek kızın saçlarını kesmeye başladı, görünüşe bakılırsa Bayan Flagiron ne zaman durulacağını bilmiyordu. Bir defasında Daphne, geride ne kadar kaldığını yoklamak için elini yukarı koydu, ama Bayan Flagiron kolunu yakaladı ve pelerinin altına tıktı onu.

"Seziyor" diye hemşireye fısıldadı Bayan Flagiron.

Ondan sonra Daphne, topal kadının işini bitirmesini bekleyerek uslu oturdu. Bu kadın Yunanistan'dan geliyor, diye düşündü. Yok, yeraltı dünyasından gelmiş. Kalın kollarından anladığım kadarıyla yeraltı dünyasının pek çok nehrini kürek çekerek katetmiş, su üstünde yüzen bedenlerin saçlarını keserek, onları lekesiz beyaz örtüsünde toplayarak ve pek çok odası olan evinde onları depolayarak, gel gör ki yalnızca bir odayı kullanabiliyor ve odaların hepsi de saçlarla dolu olduğundan çok yakında oturacak bir yeri kalmayacak. Onu tanıyorum. Onu tanıyorum.

Daphne bir kez daha debelendi ve bir kez daha Bayan Flagiron onu kolundan yakaladı ve hemşireye fısıldadı,

"Seziyor."

Topal kadının bitirme vakti gelip çattığında, süslü plastik pelerini silkeleyip, Daphne'nin saçlarını hoş kokulu bir yağla ovma, Daphne'ye vermek için bir el aynası bulup, gülümseyerek ve hoşnutlukla,

"Pekâlâ, buna ne dersin? Sence iyi görünüyor mu? Biliyorsun şimdi artık saçlarını bu şekilde daha çok kullanıyorlar,"

ya da bu şekilde,

ya da bu şekilde,

ya da

"Sence bu taraftan biraz daha almanın faydası olur mu? Ya da belki biraz seyreltmenin? Yoksa sivriltilmesini ya da fino veya kirpi biçimini mi tercih edersin" deme vakti geldiğinde.

Pekâlâ, topal kadının Daphne'ye aynayı verip fikrini sorma ve kuru saç derisi ve bakım için şunu bunu tavsiye etme vakti geldiğinde, Bayan Flagiron hiçbir tavsiyede bulunmadı ve fikir sormadı. Daphne'nin saçının tamamını kesip atmış ve sağlama almak için de Daphne'nin kafasının üstünü tıraş etmişti.

Ve bakılacak ayna da yoktu.

"Şimdi de" dedi Bayan Flagiron, "bu kepi takacağız."

Çaydanlık örtüsü kumaş parçasını Daphne'nin kafasına geçirdi, bir fırça bulup, saçları süpürdü, çıkınını toparladı ve meyan kökü ayağının üzerinde topallayarak gitti, Daphne onu bir daha görmedi.

O öğleden sonra doktor tekrar Daphne'yi görmeye geldi. Pek neşeliydi.

"Pekâlâ" dedi, "Daphne nasıl bakalım?"

Daphne cevap vermedi. Kafasını, yağmur ve karda kalmış beyaz bir fındık gibi, çıplak ve nemli hissediyordu. Kafa derisini yoklamak için sürekli elini koyuyordu ama son koyu renk ufak saç sürgünleri, büyümek isteyip de hiç vakti kalmamanın ağusuyla elini dalıyorlardı. Çaydanlık örtüsünü çıkarmış ve onu oturağının üzerine koymuştu, Gerald Whittaker'in, bronz tenli milyonerin resminin üzerine.

"Peki Daphne" dedi doktor. "Bazı ziyaretçilerin olacak. Erkek kardeşin ve baban. Bu hoşuna gider, değil mi? Ve yarın seni, arabayla, başka bir hastaneye gezintiye çıkaracağız ve de sen uykuya dalacak ve daha iyi uyanacaksın. Dünyada yaşayabilmen ve tıpkı diğer insanlar gibi olabilmen için seni değiştireceğiz, bu da hoşuna gider, öyle değil mi?"

Sevecenlikle gülümseyerek daha yaklaştı,

"Hem kim bilir, birkaç yıl içinde kendi küçük evinde, etrafında ailenle yaşıyor olursun? Normal bir hayat, ha Daphne?"

Doktor sürekli gülümseyerek ve Daphne'nin omzunu pıt pıtlayarak dışarı çıktı, onun peşi sıra da kapıyı kilitleyen ve hastanın terbiyesini takındığından emin olmak için aralıktan gözetleyen hemşire.

Daphne döşeğin üzerinde köşede oturdu ve Mattie'nin şarkı söylemesini dinledi. Mattie her zaman yataktaydı ve sakattı, boynunun arkasında bir yumru vardı, suratı da çarpılmıştı, o kadar ki bir surata benzemiyordu, suda yuvarlanan çakıllar gibi, takırdaya çağıldaya şarkı söylüyordu, gerçek şarkı söyleme değildi, ne var ki bu onun tek konuşma biçimiydi. Daphne onu dinledi ve dinlerken uyuyakaldı, kapı tekrar açılıp hemşire Chicks'ten bir mektupla çıkageldiğinde uyandı.

Hemşire gülümsedi,

"Bugün senin için amma da yaygara koparıyoruz" dedi. "Doğum günün geldi sanacaksın, seni görmeye gelen doktor ve ziyaretçiler ve mektuplar falan, ziyaretçiler için seni hoşlaştırmamız gerekecek, başına da bir şapka ya da bere takalım ki baban ve erkek kardeşin görüp de altüst olmasınlar."

Hemşire meraklanmıştı.

"Bir bakayım *ben*" dedi, diğer hemşirenin Daphne'nin kafasına yerleştirdiği kepi çıkarırken. Hemşire kafa derisine dokundu.

"Iıığ" dedi, ürpererek. "Iıığ."

"Hadi mektubunu aç Daphne, ya da istersen ben sana okuyayım."

Hemşire mektubu açtı ve okudu,

Sevgili Daphne, Yalnızca iki satır bir şey, mektuplar konusunda nasılımdır bilirsin. Annemin ölümü sonrasından beri sana yazmamışım. Ama şimdi, bu kısa notu aslında sana, seni iyileştirecekleri için, senin de çok yakında dışarıdaki dünyada normal bir hayat yaşıyor olacağın için ne kadar mutlu olduğumu söylemek için yazıyorum. Ameliyattan korkma, olur mu? Korkulacak bir şey yok. Doktorun her dediğini yap, sen iyileştikten ve her şey sona erdikten sonra da seni ziyaret edebileceğiz çünkü yerleşmek için güneye geliyoruz. Şimdi, iyi şanslar, Daphne ve unutma ki iyileşip değiştiğin zaman dış dünyada benim sürdüğüm türde, özgür ve mutlu bir hayat yaşayabileceksin. Şimdilik tüm sevgilerimizle.

Not – Yiyecek hoş bir şeyler buluyor musun? Sana bir kutu kek gönderiyorum, satın alınmış, ev yapımı değil. Mektubun altındaki bu çarpılar aslında öpücük, hepsi de seni tanımasalar da bana sürekli Daphne Teyzeleri'ni soran çocuklardan. Sevgiler. Chicks.

Hemşire mektubu kafasını bir battaniyeyle örtmüş, mektubu geri çevirerek kıpırtısız oturan Daphne'ye vermeye çalıştı. Bu durumda hemşire,

"Unutma, ziyaretçiler için seni hoşlaştıracağız" diyerek, mektubu yatağın üzerine bıraktı.

Daphne mektubu alır ve yırtıp unufak ederken, hemşire kapıyı kilitleyerek dışarı çıktı.

42

Trende yan yana oturuyorlardı, Toby pencerenin yanında, kolu pencere pervazına dayalı, dışarıda vızır vızır geçen soyulmuş söğütlere, ölü yapraklara ve gölet ve bataklığın karanlığında yükselen, tutsak kalmış püskül püskül kadim kütüklere gözünü dikmiş; sığır tüyü, toprak parçaları ve nehrin lekelediği koyun yünlerinin süründüğü kırık çitlere; dizi dizi çürümüş gül koncaları ve zambakların sıralandığı sarı lekeli bir gırtlağa benzer koridorlara kapıları açılan, kör, harap olmuş çiftlik evlerine. Dış dünyada hiç insan yok gibi görünüyordu, yalnızca kurumuş toprağın üzerinde zıplayıp oynayan kocaman ürkütücü beyaz, kırmızı ve gri sığır hayaletleriyle koşum ve at gözlüğü takılmış, fosfor kaplı trenin ilerlediği demir şeritler üzerindeki hiçliğin saban izlerinde çift sürmeyi bekleyen, başıboş, fil gibi hantal koşum atları; ve korkudan beti benzi atmış koyunlar, onların güdümlü gri bulut karşısındaki panikleri ve boğulan sesleri.

Yok, diye düşündü Toby, hiç insan kalmamış.

Sonra yanında, rahatsız, uyuklayan babasına baktı, elini dayayacak bir yer olmadığından, sık sık, şaşkın ve endişeli, uyanıyordu. Şimdi de gözlerini açmış, Toby'ye bakıyordu.

"İyi takımını berbat edeceksin" dedi, "kolunu oraya dayadığın için."

Toby kolundaki kurumu silkeledi.

"Bir şey yok" dedi, "çıkar bu."

Babası rahatsız bir şekilde kımıldandı.

"Koridora en yakın olanlar için de dayanacak bir yer olması lazım" dedi. "Buraya yerleşemiyorum. Pencere tarafını bana vermeliydin."

"Hayır" dedi Toby, "pencereyi ben istedim. Oraya ilk önce ben geldim."

Babası, ben daha yaşlıyım, ilk önce ben doğdum, demeyi düşündü ama söylemeye zahmet etmedi. Bunun yerine nereye gittiklerini, neler söyleyeceklerini ve bunun nasıl olacağını düşündü. Söylenecek doğru şeyleri bulacak mıydı? Ya korkarsa? En iyi takımını ve dört paunda mal olmuş spor kabanını giymiş, yakalık ve boyun bağı takmıştı, ayakkabılarını da böğürtlenler gibi parlayana dek cilalamıştı. Elinde, baş ve işaret parmakları arasında çevirdiği boş sigara ağızlığını tutuyordu.

"Bir sigara içeceğim" dedi. Bir paket açtı ve beyaz çubuğu gümüş kenarlı ağızlığa bir mum gibi dikti ve yaktı.

"Bu sigara içilen bir vagon değil" diye hatırlattı Toby ona.

"İyi de ben sana onlardan birinde yer ayırtmanı söyledim."

"Pencereyi açmak zorunda kalacağım, duman yüzünden" dedi Toby ve beceriksizce kancayla boğuştu.

"Bütün vagon pencereleri aynı" dedi tiksintiyle.

"Eski tipler daha iyi açılırdı" dedi babası. "Sıkışanlar bu yeni pencereler. Hatırlıyorum da eski tipler açılır, sen de başını dışarı çıkartıp bir şeyler görebilirdin. Bu yeni olanlar günümüzdeki her şey gibi, bakması zevkli ama kullanmaya gelince yararsız. Ya, eski tip–"

"Bak" dedi Toby, "orada akasya var, çiçek vermeye başlamış akasya o, değil mi?"

Bob Withers pencereye doğru eğildi.

"Kaçırdım" dedi. "Gidecek çok yolumuz kalmamıştır artık."

"Hayır. Yarınki ameliyat kaçta merak ediyorum?"

"Bilmiyorum, sabahleyin zannımca" diye cevap verdi aslında ne zaman olduğu konusunda hiçbir fikri olmayan ama kesin bir şeyler söylediğinde daha mutlu olan Bob. "Evet, sabahleyin."

"Annem de onaylardı diye düşünüyor musun gerçekten?"

"Şşş, biraz yavaş" dedi Bob, etrafına gizlice göz gezdirirken.

"Nereye gittiğimizi ve neler olduğunu dünya âlem bilsin istemeyiz."

Sigarayı ağzından çıkarıp başaşağı tuttu, bu şekilde ağızlık, beyaz bir sürgün veren ve kıvrım kıvrım bir dumanla tutuşmuş kahverengi gümüş bir dal parçası gibi görünüyordu.

"Sigara içilmeyen vagonda seni yakalarlarsa para cezası alırsın" dedi Toby.

"Bunun üzerinde daha önce konuşmuştuk. Annen onaylardı. Biliyorum ki annen onaylardı. Doktor bu beyin ameliyatının Daphne'yi normal bir insana döndürecek tek fırsat olduğunu söyledi, şimdiki o tuhaf kuruntuların hiçbirine kapılmaksızın, oy verebilen ve normal hayatta yer alabilen faydalı bir vatandaşa."

Bu uzun bir konuşmaydı ve kendini bunları dile getirirken işitmek Bob'u korkuttu çünkü anlatıkları gerçek dışıymış, konuşan da kendisi değilmiş gibi geliyordu. Bunlar doktorun, şu uzun beyaz önlüklü koyu renk gözlüklü adamın, içi dosyalarla dolu bir dolabın köşede yer aldığı odada ona anlattıklarıydı. Doktor Daphne'nin dosyasını bulmuş ve hesap yapan bir bankacı gibi -gerçi günümüzde hesapları toplamak için makineler bulunuyor ama- parmağını sayfalarda baştan aşağıya gezdirmişti; sonra Bob Withers'a dönmüş ve neredeyse suçlarcasına, Bob'un anlayamadığı ve onu korkutan uzun sözcükler kullanarak, katı bir şekilde konuşmuştu. Bob da alelacele kâğıda göz gezdirmiş ve doktorun sözüne güvenerek, çünkü ne de olsa doktor bilirdi, ameliyat için imza atmıştı. Kapıdan çıkarken de Bob Withers adama "Efendim" diye hitap etmişti, ondan o kadar gözü korkmuştu ki. Eski çalışma arkadaşlarından biri onu görmediği için memnundu, Bob Withers, sigaralı konserlerde dahi istifini bozmayan, karısı kendisine kul köle olan şu hayat dolu delikanlı. Karısının her sabah ayakkabılarını bile temizlediği söylenirdi.

Ne kadın!

"Evet" dedi Bob. "Annen onaylardı. Daphne değiştirilecek, bir nevi. Demek istediğim-"

Ne demek istediğini bilmiyordu bu yüzden içini çekti ve uyuma taklidi yaparak gözlerini kapattı, oysa trenin çocukken öğrenmiş olduğu bir tekerlemeyi söyleyişine kulak kabartmıştı –

Bir top al deri, al bir deri top

Bir top al deri, al bir deri top

Sonra değişip –

Üç tembel kurbağa Tilbury Kulesi'ne tırmanmaya kalkmış

oluyordu ama her nasılsa cümlenin tümü uygun düşmüyordu, bu yüzden trene şöyle dedirtti

Tembel kurbağa, tembel kurbağa, tırmanmaya kalkmış tembel kurbağa.

Bir ağırlık ve bitkinlik duydu, o kadar ki sonsuza dek uyuyabilir ve bir daha kalkmayabilirdi zira Amy ölmüştü ve her şey boştu.

Tren aniden durdu, her ikisi de uyuklayan Bob ve Toby gözlerini açtılar. Toby pencereden baktı.

"Daha değil" dedi. "Sadece yiyecek içecekler için. Bir şey ister misin? Bir fincan çay?"

"Fena olmaz" dedi Bob kımıldamadan. Kendini ıslak ve soğuk hissediyordu, tıpkı bir kurbağa gibi.

Bunun üzerine Toby insanların arasından kendine yol açarak istasyon büfesine gitti ve iki fincan çayla iki şekerli çörek satın aldı. Tezgâha zincirli çay kaşığını kullanarak çaylara şeker kattı ve vagona geri döndü. Onun da midesi bulanıyor ve kendini tuhaf hissediyordu, çay da içerken su otu ve kil tadı veriyordu, sanki insansız bir âlemde demlenmiş gibiydi.

"Ya evet" diye düşündü, "medeni bir tadı yok."

Pencereden dışarı büfenin tezgâhı başında mücadele veren insan kalabalığına baktı ve de dışarıdaki galipler takımına –tatmin olmuş, yorgunluk atmış ve hülyalı, boş fincanları, soda şişeleri, dağılmış sandviç kabukları yanlarında tahta banka yaslanmışlardı– ve büyüyen korkusu içinde, Bu medeni değil, diye düşündü. Bunlar insan değil. Hiç insan yok. Onları seyrederken, geçip gittikleri çorak otlak ve bataklıklardaki, şimdi millerce uzakta kalan, ağırsıklet büyükbaşlarla sersemlemiş ve ürkmüş koyunlara benzediler. Hoparlörden konuşan adamın söylediğine göre tren yarım dakika içinde kalkıyordu, ama bu şaşkın

insanlar hiç umursamaz görünüyorlardı; kil, su otu ve kırmızı efervesan bataklık suyuyla tıkabasa, kımıldayamayacak kadar yorgun gibiydiler. Ama tren düdüğü öttü ve elbette ki dünyada insanlar vardı, vagon kapılarına koşturan, cırtlak sesleriyle bağırarak birbirlerine şifreli vedalar eden insanlar.

Tren tekrar hareket etti ve Bob fincan ve tabağını yere koydu.

"Bunu çantamıza atabilirdik, kimse de farkına varmazdı" dedi.

Toby cevap vermedi. Sonra,

"Bir sonraki durak" dedi.

"Niye bana ha bire söylemen gerekiyor ki" diye karşılık verdi Bob. "Tabii ki bir sonraki durak. Ben öyle değil demedim, dedim mi?"

Küçük çantayı raftan aldılar ve dimdik oturdular. Bob paltosunu giydi, kocası öldüğünde Nettie'nin yolladığı tüvit olanı. Bob'a,

"Gel ve her şeyi yakmamda bana yardım et" diyen bir not yollamıştı.

Bob da şehre inmiş ve ceket fabrikasmda ustabaşı olan kız kardeşi Nettie'nin, ölü evliliğinin kalıntıları yakışını seyretmişti.

Geri döndüğünde Amy'ye,

"Sorma, şişeler dolusu banyo tuzunu ateşe attı" demişti.

Amy de,

"Şişeler dolusu banyo tuzunu ne için istemiş olabilir ki? Ya onları yakmak? Kızların hoşuna gidebilirdi bunlar, Daphne ya da Chicks'in. Ama düşün, şişeler dolusu banyo tuzu. Ne çeşitti, Bob?" dediydi.

"Ah, lavanta, dışı da çiçekli. Ve eski Paskalya yumurtalarıyla bayatlamış, saman ve mukavva kokan kutularca çikolata."

Amy de merakla,

"Hay Allah" demişti.

Bob da ona paltoyu, fabrikadan gelme kumaş parçalarını ve Nettie'nin ona verdiği diğer şeyleri göstermişti. Amy,

"Tam senin bedenin, Bob. Giysene" demişti.

Bob,

"Bu cicili bicili paltoyu giymektense ölürüm."

İşte şimdi onu giyiyordu ve ölmemişti, düşünmedi.

43

Arkalıksız olduğu için sırtları ağrıyarak, uzun deri bir sıranın ucunda ürkmüş ve sessiz oturdular, ancak ileriye, renkli bir buzul gibi ışıl ışıl ve donuk donuk yanan tıkız ateşe bakakalarak, dimdik oturmayı sürdürdüler. Şömineden hiç sıcaklık gelmiyor, Toby ve babası da, ağır şömine ızgarasının berisine, demir kafeslerinin ardında uzaktan uzağa ve etkisizce sıçrayan alevlere gözlerini dikmiş, ürperiyorlardı.

Toby konuştu.

"Hava soğuk" dedi.

Kanepede yanında oturan yaşlı kadın ona cevap verdi.

"Hava ılık. Şurada tatlı bir ateş var" dedi alevleri göstererek.

Kadın kızını ziyarete gelmiş olduğunu söyledi, her hafta geliyor ve günlük programı biliyordu, tuhaflıklara da alışkındı. Yanında kremalı kekle dolu bir kesekâğıdı ve evde yapılmış çayla doldurulmuş bir termos vardı. O ve Alfreda piknik yapacaklardı.

"Her gelişimde piknik yaparız" dedi Toby'ye. "Alfreda bu keklere o kadar düşkün ki ve hastane çayındansa evde yapılmış çayı seviyor. Bu anlaşılabilir bir şey, değil mi?"

Bu son cümleyi, Toby'yle birlikte tepeden yukarı aralarında taşıdıkları sepeti sımsıkı tutmakta olan Bob'a söyledi, sepeti taşımak için çocuklar gibi çekişmişlerdi.

"Bana bırak, yok, bana bırak. Neden sen taşımak istiyorsun?"

"İyi de, sen neden taşımak istiyorsun?"

"Taşımak önemli bir şey."

Sepetlerinde bir torba portakal ve muzla çikolatalı bir kek bulunuyordu.

"Evet, hava soğuk" diye tekrarladı Toby.

Kadın merakla ona göz attı. Her ikisine de, ona ve yanındaki titriyora benzeyen ancak şık görünümlü tüvit paltosuna sarınmış oturan yaşlı adama, önlerinde tatlı bir ateş bulunduğunu hatırlatacaktı ve böylesine soğuk bir günde, kışa saplanıp kalmışken, daha ne isteyebilirlerdi ki?

"Kışa saplanıp kaldık adeta" dedi.

Toby de yüksek sesle,

"Evet, kışa saplanıp kaldık, dişleri bir yılanbalığının dişleri gibi içe dönük, bu yüzden de saplanıp kalıyoruz. Yuttuğu her neyse kışın siyah sarmalından kurtulamayacak" dedi.

Kadın kuşkuya düşmüş gibiydi, Bu aileden gelme bir şey olmalı, diye düşündü. Fark ettim ki, bu ziyaretçilerden bazıları hastalardan daha antika.

Ansızın Bob,

"Yapma, Toby. Tanrı aşkına sessiz ol. Yüksek sesle böyle şeyler söyleme! Zavallı anneni düşün!" dedi.

Odadaki diğer ziyaretçiler konuşmayı kesmiş, Bob ve Toby'yi seyrediyorlardı. Sonra hemşire Alfreda'yı getirdi, Alfreda'nın annesi de yanında oturmak için kızına doğru ilerledi. Alfreda bir cüceydi, doksan santim boyundaydı.

"Merhaba, sürtük" dedi cüce boğuk bir sesle ve konuşmayı kesmeden birbiri ardına mideye indirdiği kremalı keklerin torbasına daldı, annesi de onu seyrediyordu bu sırada. Alfreda kekleri bitirdiğinde termosu yukarı kaldırdı.

"Nedir bu?"

"Çay o" dedi annesi. "Gerçek ev yapımı çay. Birer fincan içeriz, değil mi?"

"Cehenneme git ve çayını da götür. Başka ne getirdin?"

"Molly Teyze'nden sana yeni bir pantolon var."

"Pantolon, pantolon, kimsenin aklına pantolondan başka bir şey gelemiyor mu? Hem ne zaman eve dönüyorum?"

Gözleri alev alev, suratı küçümseme dolu, annesine doğru eğildi. Annesi gülümsedi,

"Doktor çok yakında diyor, Alfreda."

"Ah, cehenneme git."

Ve Alfreda ayağa kalktı, kapıya gidip hemşireye seslendi.

"Ne diye beni ziyaretçiler için giydirip kuşattın ki, gelen sadece bu sürtük olduğuna göre" diye bağırdı. "Hadi çıkalım buradan."

Hep yakınlarda olan hemşire Alfreda'yı koğuşuna geri götürdü. Alfreda'nın annesi çantasını topladı ve Toby ve Bob'a neşe içinde gülümseyerek gitti, pikniğinden kalanları dışarı çıkartmaksa kapıdaki hemşireye düştü.

Toby ve babası hemşirenin Daphne'yi getirmesini bekleyerek oturdular. Odada, görünüşe göre, her biri başlı başına kendi pikniğiyle meşgul ziyaretçi ve hasta gruplarına bakınan Bob, her şeye rağmen, Daphne onlar gibi olmayacak, o farklı olacak, diye düşündü. Sövüp saymayacak ve dırdır etmeyecek, o tamamen farklı olacak. Ona ne diyeceğim? Annesinin ölümünü nasıl karşıladı, merak ediyorum? Bunun hakkında bir şey söylemeli miyim? Yüce Tanrım, hayır.

Ama ya beni tanımazsa?

Toby'ye doğru eğildi.

"Toby, diyorum."

Toby hayal âleminde oturuyordu, bu yaklaşan bir nöbet, diye düşündü, hem de başka yerler dururken burada, ama nasıl durdurabilecekti bunu. Nöbet geçirmemesi gerektiğini biliyordu ve *sonra otlaklardaki ve tren istasyonlarındaki sığırlar, mavi çizgili fincanlarından çay içen; onların göz ve suratları ve abanoz ağacı gibi uzayan boynuzları, bunu durdurmak için ne yapabilirdi; ve sonra yaprakları ve renkleri büttünüyle mideye indiren yılanbalığı ki bu kıştı, ve alınanları yakalamak için elinizi ya da yüreğinizi kışın gırtlağından soksanız, eliniz ya da yüreğiniz paramparça olurdu. Toby bunun yaklaşan bir nöbet olduğunu düşündü ve bunca zamandır nöbet geçirmediğini, çok da uzun zaman değil, bu yaklaşan bir nöbetti ve peki ya Daphne, hem sonra onca yer tutan annesi de vardı. Ve de çöplükteki satılacak şeyler, o çöplük ya da bu çöplük değil ama hangisi; evet, kesinlikle yaklaşan bir nöbetti bu ve bunu kim durdurabilirdi ki?*

"Toby, diyorum."

Ama Toby ansızın, debelenerek, gözleri hiçliğe doğru içeri kaçarak, suratı da dolgun bir mürdüm eriği gibi, öne doğru yere düştü,

"Dişlerini çıkar, Toby. Dişlerini çıkar" diyecek Amy Withers da yoktu.

Ve onu divana yatırıp, sıcak tutmak için üzerine bir örtü örtecek ve sonrası için bir fincan çayı ve söylenecek sözü bulunacak,

"Geçecek, Toby. Bu her zaman olmayacak, sen de bunlardan kurtulacak ve diğer oğlanlar gibi olacaksın."

Babası,

"Toby, Toby" diyerek yanında yere diz çöktü.

Muzlar yerlere düşmüş, portakallar ve çikolatalı kek ateşin yanında duruyordu, ateş sıcak olmalıydı ve bunun farkına varmamışlardı, çünkü çikolata kıvrıla büküle kendine görülmemiş sıvı bir hayat yolu çiziyordu. Kapıdaki hemşire süratle Toby'nin yanına geldi ve dişlerini çıkarıp şömine rafına koydu, sonra bademezmeli çubuğa benzer, gazlı beze sarılı tahta bir çubuk alarak, bunu Toby'nin ağzından içeri soktu, Toby'nin ağzı nöbet geçinceye kadar bunu şiddetle çiğnedi ve Toby, hâlâ al al olan yüzü huzur dolu, elleri artık boş olan –taşıdıkları ve tutunulacak bir şey olduğu için hakkında tartıştıkları– çantaya kenetlenmiş, derin bir uykuya daldı.

Hemşire soğukkanlıydı.

"Biz bunları her gün görüyoruz" dedi Bob'a. "Birini mi bekliyorsunuz?"

"Kızım, Daphne Withers'ı" dedi Bob.

Hemşire şaşırmış görünüyordu.

"Ah" dedi. "Ah, şimdi bulurum."

Ofisten içeri girdi, Bob onun telefon edişini duyabiliyordu. Kadın geri geldi.

"Kapıdan girin. Hemşire sizi içeri bırakacak."

"Ama ya Toby?"

"Maalesef o gidemez, bu uygun olmaz, uyandığı zaman çok geç olacak."

"Ama onu burada bırakamam."

Bob Withers korkuyordu. Bu hastanelerin içinde kaybolan insanları duymuştu ve sonra ziyaretçi olduklarını söylediklerinde, onları dışarı bırakmıyorlar, hiç kimse onlara inanmıyordu. Ya işte, böyle bir hastanede her şey olabilirdi, ne de olsa, hâlâ karanlık çağlardaydılar.

Korkuları hemşirenin içine doğdu. Paniğe kapılan pek çok ziyaretçi görmüştü.

"Meraklanmanıza gerek yok" dedi. "Siz geri geldiğinizde Bay Withers burada olacak. Daphne'yi ziyaret etmek için oradan geçmeniz gerekiyor çünkü o bir spesyal."

Bir ne?

Bir spesyal.

Bob Withers'a göre bir spesyal, insanlar alsınlar diye, cumaları dükkânların ucuzlattığı bir yiyecek ya da giyecek türüydü.

Hemşire onu yatakta uyumakta olan, açık ağızları ve çökük yanaklarıyla belki de ölmüş, sıra sıra yaşlı kadının önünden geçirdi, Yani yaşlı insanları koydukları yer burası oluyor, diye düşündü o da.

Demir parmaklıklı bir penceresi, iki sandalyesi ve üzerinde krepon kâğıdından yapılma menekşelerle dolu bir vazoyla küçük bir masası bulunan küçük bir odaya geldiler, gerçi ilk başta Bob fark etmedi ve Erken çiçek açmışlar, herhalde seradan bunlar, diye düşünerek çiçekleri koklamak için öne eğildi.

Hemşire onu izledi.

"Onlar yapma" dedi. "Gerçek gibi durmuyorlar mı?"

Bob'a sandalyelerden birini gösterdi ve odadan çıktı. Bob oturdu. Daphne'ye verilecek hiçbir şeyi yoktu. Muz ve portakal poşetini getirmemiş, çikolata da erimişti. Bu halde nasıl konuşmasına başlayacaktı? Kendi kendine prova yaptı,

"Pekâlâ Daphne, demek seni yarın iyileştirecekler. Sonra da her şey sona erecek."

Ne sona erecekti? Pek de bilmiyordu. Ona sorsanız her şey bitmişti, yani ne önemi vardı ki, ne gariptir, burada, üzerinde Lou'nun hâlâ banyo tuzu kokan paltosu, bir tımarhane hücresinde oturuyordu işte.

Tekrar başladı.

"Merhaba Daphne." Yoksa Daffy mi olmalıydı? Hem neden çabuk olmuyorlardı?

Kalbinin çok hızlı çarptığını hissetti, elleri de titriyordu, gelip çatan yaşlılık işte ve kendini çok yorgun hissetti, yersiz yurtsuz ve çok yorgun çünkü evi ölüydü artık ve turfanda erikleri don almıştı, sonra Amy'nin üzerinde pide yaptığı sacı gramofonla eski mutfak masasının arkasındaki depoya sakladığını ve ona bakmaya daha fazla katlanamadığını hatırladı.

44

Rahibe Dulling kolalı üniformasını giymemiş, bir duvak kadar olmasa da dökümlü ve beyaz rahibe başlığını takmamış olsa, tıpkı bir meyhaneci kadın gibi görünürdü. Uçuk kızıl saçları ve

vücudunu saran nahoş yağ öbekleriyle geniş ve hantal bir kadındı, bu yüzden öğün aralarında yemek yememeye gayret ederdi ama açlık hissetmemek için sigara içerdi bu sefer de; hemşireler sabah ve akşamüstü çaylarında tatlılardan ve keklerden çimlenirlerken, Rahibe Dulling,

"Hayır, teşekkür ederim, almamayı tercih ederim" derdi.

Anca kırk yılda bir, bir bisküvi, o da doktor bir fincan çay için uğradığında ve ofisteki en iyi koltuğa oturmuş, hasta fincanlarından ayırt etmek üzere kulpuna kırmızı iplik bağlanmış en iyi fincandan içen doktora,

"Çayınız olmuş mu? Biraz daha şeker alır mıydınız? Belki biraz daha açık?" diye sorardı.

Doktor çayını içer, personel odasında caka satarak gülümserken, Rahibe Dulling kullanılacak büyük laflar bulurdu, günlük raporlarını yazarken ve etkileyici görünmek için başvurmak üzere masasında tuttuğu Tıbbi Sözlük ya da Kısa Oxford Sözlüğü'nden zor sözcükler. Diğer zamanlardaysa kendisine daha uygun düşen sözcükler kullanırdı, kılık değiştirmiş bir meyhaneci kadın, ama aynı zamanda o yabani insanlarla konuşup, onları terbiye edebilecek bir hemşire olarak, onu dinleyip, ona itaat etsinler ve hediyeler versinler diye – bir çiçek sapı, boş bir zarf, bir ayakkabı bağı, dergilerden birinden yırtılmış, kapı ve pencereleri açık, bulaşıkhanedeki çiviye asılı anahtarın yerini bildiğiniz gerçek bir evde yaşayan gerçek insanlara ait bir resim.

Bob ve Toby Withers'ın Daphne'yi ziyarete geldiği öğleden sonra, Rahibe Dulling hastasını bizzat giydirmişti, ona bir hastane etekliği ve süveteri, yeni çoraplarla hazır tutulan ve beyaz bantla işaretli Noel külotunu ve geniş kenarlı bir şapka vermişti, giyecek odasında bulabildiği tek şapkaydı, olur da Daphne'nin akrabaları dazlaklıktan dolayı korkup şaşkınlığa düşerler diye.

"İşte sana hoş bir şapka, Daphne. Seni film yıldızı gibi gösterir."

Ölü odasındaki Daphne başını kaldırıp hoş şapkaya baktı, yalnızca kahverengi verandasını, yol yol hasır saçaklarını görüyor, yıllar boyu her gece kahverengi çatısına yağan karın ağırlığını hissediyordu. Şapkanın altında kendini güvende hissetti. Yağmur buraya yağamaz, annesi de,

"Gir içeri yaramaz kuş, yağmurdan kaç" diye bağırarak kapıda durmak zorunda kalmazdı.

Sonra bir umurumda değil serçesi olduğunu hatırlayan Daphne gülümsedi ve şapkayı köşeye fırlattı.

Rahibe Dulling dilini çıklattı.

"Baban seni bekliyor" dedi. "Onu hayal kırıklığına uğratmazsın, değil mi? Trenle gelmiş."

Trenle gelmek? Trenle gelirseniz her zaman hayal kırıklığına uğrarsınız çünkü sizi asla gitmesini istediğiniz yere götürmez, cennetin işini bitirmek üzere içeriye sinmiş onca insanla birlikte, sizi bataklığın ve mai-mai'ların* virane dünyasına götürür boyuna. Trenler sizi yolun sonuna götürür. Babam beni görse de görmese de hayal kırıklığına uğramış durumda, çünkü elinde bir ölme izni, silahı da ilk huzur emaresinde ateşlenmek üzere hazır, bataklıktaki kulübesinde oturuyor. Kar nasıl da düşüyor başıma. Galiba fırtına geliyor.

"Gel Daphne."

Rahibe Dulling şapkayı Daphne'nin kafasına tekrar yerleştirdi ve Bob Withers'ın korku içinde ve yorgun, bir şey yapmış olmak için dizini titreterek oturduğu odaya götürdü onu.

"Ben bitişik odada olacağım, eğer beni isterseniz" dedi Rahibe ziyaretçiyi karşılama gülüşüyle.

Daphne odanın bir köşesinde durdu ve koltukta oturan adama baktı. Adamın suratı solgun ve griydi, sanki yıllar boyu tozların arasında yürümüş de toz giysilerinin kıvrımlarına yapışmış, ayakkabılarını kaplamış ve griye çevirmek üzere saçına yerleşmiş gibi. Havada asılı duruyormuş, diye düşündü. Ve bulutla kaplanmış. Dağılmakta olan taş bir evi silip süpürüyormuş. Onun yerine süpürecek ve çocukların tutunması ve canları yandığında içinde ağlayabilmesi için önlük takacak bir karısı yok. Keşke, diye düşündü, keşke bir fırça bulsa ve kıyafetini temiz hale getirse. Ve ayakkabılarını cilalasa. Orada, kirli ve gri, dudaklarını yalayarak oturuyor ve konuşacağa da benzemiyor.

Kim o? Benim konuşmamı mı bekliyor?

* Mai-mai: Maori dilinde ördek avcılarının avlarından gizlendikleri barınak. (ç. n.)

Dudaklarını birbirine bastırarak yere oturdu, güneşin erken doğduğu zamanlarda kendisine öğretildiği gibi, öncelikle nezaket icabı şapkasını çıkarmıştı, gri adamın suratını izledi. Şapkasını çıkarıp onu buluttan gelen fırtınayı yakalayacak hasır örgü bir baca gibi yere koyduğunda, adamın ağzının açıldığını, yüzünün de buruştuğunu gördü, sanki ağlayacakmış gibi, Francie'nin yandığını duyduğunda ve eve gelip hepsinin, hikâyedeki büyüye tutulmuş insanlar gibi birbirlerine kenetlenmiş olduklarını gördüğünde –gerçi büyülü bir sokaktaki parke taşları üzerinde hoplayıp zıplamıyorlar, ağlıyorlardı– babasının suratının değiştiği şekilde. Sandalyedeki gri adam da, suratını Daphne'nin ağlayan babasına benzeterek değiştirirken bir yandan da,

"Yapma. Ah Allahım, hayır!" diye bağırdı ve bir zamanlar saçların olduğu yere baktı. Gözleri iyice belermiş, suratı korku içinde.

Sonra adam,

"Daphne" dedi. "Her şey düzelecek."

Ama Daphne onun kendi kendine konuştuğunu, merak etmemesini, her şeyin düzeleceğini kendine söylediğini biliyordu, gerçi adını keşfetmiş olması tuhaftı ve onu inceleyecek kadar tanıması, saçının olması gerektiğini bilmesi. Hem saçının olması da gerekiyordu. Ah evet diye düşündü Daphne, bir denizkızı gibi fırçalayacak uzun saçlarım olmalıydı. Ama hiç saçım yok, yeraltı dünyasından gelen kadın götürdü onu, bu durumda, bir ön bahçe, şehirdeki bir park ya da bir piknik alanı gibi, kel olduğumu gizlemek için şapkamı takacağım.

Şapkasını taktı, gri adam da gülümsedi ve şefkatle,

"Merhaba Daphne" dedi. "Amanın, dışarısı soğuk. Kışın dibini daha görmedik."

Daphne ona gülümsedi, o kadar tuhaftı ki, tebeşir gibi de griydi.

O da kıza gülümsedi ve ellerini birbirine sürttü.

"Çok kalmadı artık" dedi, "eve gelmene."

Daphne, hemşirenin kapıdan içeriyi gözetlemesine yol açan yüksek bir sesle konuşuverdi birden,

"Ne var evde? Anne ve Baba, Francie, Toby ve Chicks evde mi?"

Hemşire geri çekildi, gri adam ellerini tekrar birbirine sürttü ve dudaklarını yaladı.

"Evet" dedi. "Hepsi evde."

"Onları söyle, o zaman. Onları söyle."

"Adlarını mı kast ediyorsun?"

"Onları söyle ve anlat bana."

Gri adam isimleri baştan sona tekrarladı, Anne ve Baba, Francie, Toby ve Chicks.

Daphne dinledi ve O bir sahtekâr, diye düşündü. İsimleri sanki onları öğrenmiş gibi söylüyor, dağlar, Rimutaka, Tararua, Ruahine, Kiamanawa gibi ya da yün fabrikalarının kurulduğu kasabaların isimleri; Bradford, Leeds, Halifax, Huddersfield gibi. Yün fabrikası ve dağın yamacındaki küçük odalarla işbirliği içinde.

"Senden nefret ediyorum" dedi. "Git buradan. Kar yağışı çok yoğun ve karlar, goblen işi gibi, çapraz çapraz yağıyor, bu yüzden git buradan."

İleri çıktı ve gri adamın titrediğini gördü.

"İsimleri söyle" dedi, "sanki onları tanımıyormuşsun gibi. Körpe ve henüz doğmuş gibi söyle onları."

Bob bitkin bir sesle isimleri tekrarladı – Anne, Baba, Toby, Francie, Chicks.

Sonra kapıya doğru yürüdü. Daphne onun peşinden gitti,

"Baba ne yapıyor?" diye sordu.

Bob tereddüt etti.

"Baban bahçeyle uğraşıyor" dedi. "Patates tohumlarını don almış."

"Francie ne yapıyor?"

"Ah, Francie. Şey, Francie şu anda başka yerde. İşte. Mawhinney'lerde."

"Ne yapıyor?"

"Ah. Patates soyuyor, galiba."

"Ya Toby ne yapıyor?"

"Hurdalarını satıyor. Kamyonunda."

Bob Withers daha sakinlemişti. Rüyada gibi hissediyordu kendini, sanki fantastik bir salon oyunu oynuyormuş da hiç hata yapmaması gerekiyormuş gibi.

"Ya Chicks ne yapıyor?"

"Oyuncak bebekleriyle oynuyor, onları giydiriyor ve bebek arabasıyla dolaştırıyor."

"Bizim hiç oyuncak bebeğimiz olmadı" dedi Daphne. "Daha iyisi bizim elbise askılarımız vardı. Peki Annem ne yapıyor?"

"Annen" dedi Bob Withers, "pide yapıyor."

Sonra elleriyle yüzünü sıvazladı ve odadan çıktı, hemşire merak içinde onun koridoru geçmesini ve yaşlı kadınların yattığı yerden içeri bırakılmasını izledi. Toby'yi bıraktığı odaya ulaştı. Odayı yok olmuş ya da her nasılsa değişmiş bulmayı bekliyordu, sanki bunu kendisi hayal etmiş gibi, yiyecek sepetleriyle oturan insanların olmadığını, kremalı kek yiyip, termos çayı içmediğini; ama Toby'nin ateşin önünde büzülmüş oturuyor olması dışında her şey aynıydı. Bir buzula yaslanmış biri gibi mavi ve soğuk görünüyordu. Daphne hakkında konuştu.

"O nasıl, Baba? Çabuk geldin. Buradaki hayatı nasıl buluyor? Hemşire bana tenis oynadıklarını ve danslara katıldıklarını anlatıyordu."

Bob boş çantayı kaldırdı.

"Meyveler nerede?"

"Onları hemşireye verdim. Bazı hastaların hiç ziyaretçisi yok."

"Gitsek iyi olur. Geç kaldık. Geç kalmak yüzünden, bunun gibi bir yerde kilitli kalan birisini duydum."

"Daphne nasıl?"

Toby gitmek için ayağa kalktı ve dağ rüzgârıyla ürperdi, babası kaygıyla ona baktı göz ucuyla.

"Sen iyisin?" dedi.

"Daphne seni tanıyıp, seninle konuştu mu? Hemşire bana bazılarının kendi anne ve babalarını dahi tanımadıklarını anlatıyordu."

"Ah" diye çabucak cevap verdi Bob, "Daphne öyle değil. O farklı. Geri kalan bu çatlak insanlar gibi değil o. Her şeyiyle farklı ve mantıklı konuşuyor."

"Nasıl görünüyor? Saçları hâlâ yüzüne düşüyor mu?"

Bob güldü.

"Kesinlikle ve saçlarını kenara itiyor. Bana Chicks'i hatırlattı, onun saçlarını gözlerinin önünden kenara itme şeklini."

"Ama ameliyat onu daha da iyileştirecek?"

"Elbette."

O esnada küçük odada, giysileri çıkarılmakta olan ve ertesi gün için hazır, yatağa erken yatırılan Daphne düşünüyordu, bence annem hakkında bana yalan söyledi. Bence annem çamaşır yıkayıp çorapları onarıyordu, pide yapmıyordu. Ve bence o adam benim babamdı, istediği kadar akraba değilmiş numarası yapsın, bana merhaba öpücüğü vermesin ve bir torba meyve ve çikolatalı kek getirmesin; o benim babamdı ve beni kandıramadı. Annem de şimdi evde oturuyor, elinde erkek kardeşimin kalın gri iş çorabının topuğuna sokulmuş kulpsuz bir fincan, deliği örüyor, çapraz çapraz, tıpkı karın bomboş gökyüzünden kırpılmış beyaz yün gibi yağdığı biçimde. Ve annem kazanda hava kabarcıkları çıkaran çamaşırları sopayla dürtüyor ve alttaki ateşi elma sandığı çıtaları ve çam kozalaklarıyla besliyor, bir yandan da kedi ağır varisli bacaklarının etrafında dolanıyor, bacakları, ahşap ve betondan denizlerde sonsuz bir sefere çıkmış, yanlardan patlamış, yüklü gemiler gibi hareket ediyor, buradaki teknelerse, sümüklü bir güneş ışığının kıştan yıpranmış suratını tokatlamak için mandallarla asılmış çarşaflar, pijamalar, külotlar ve havlulardan ibaret.

Hepsi bu, annemin ölmüş olmasının dışında, ben de yarın ölüyorum, benim dünyamın varlığına inanılan gediğini yamamak için kar çapraz çapraz yağarken.

SONSÖZ

TANIDIĞIMIZ BİRİLERİ Mİ?

45

Cumartesi günüydü. Camekânlı verandalarında istirahatte olan yün fabrikası müdürü ve karısı sabah gazetesini okuyorlardı. Müdür kauçuk bir şiltenin üzerinde yatıyordu. Şort giymişti. Derisi kol bacak çıkarmış bir kivi gibi kahverengi ve tıkabasa vücut kütlesiyle dolu görünüyordu ve de kıllı. Karısı bir plaj koltuğunda oturuyordu, saçları bir düzine kelebek bigudiyi gözden saklayıp yerli yerinde tutan ve kafasının üzerinde gökkuşağından boynuzlara benzer ipekten iki tepe halinde salınan, çok renkli ipek bir eşarpla bağlıydı.

Müdür suratını gazeteyle örttü.

"Hava sıcak" dedi, "camdan geçiyor. Sırtüstü yatıp viyole ışınlarımı alacağım."

Karısı öne doğru eğildi,

"Bana ver onu" dedi. "Daha okumadım."

Ve gazeteyi kaldırdı.

Müdür gözlerini kapadı.

"Hiç haber yok" dedi.

Ama karısı,

Şunu dinle! diye bağırdı ve okudu,

SOSYAL GÜVENLİK MEMURU ZİMMETİNE PARA GEÇİRDİ

"Tanıdığımız birisi mi?" diye sordu yün fabrikasının müdürü.

"Hayır. Karısı da intihar etmiş, aşırı dozda uyku ilacı. Dünya ne hale geliyor?"

İsimleri de Albert Crudge ve Fay Crudge'dı, gerçi gazete başka isimler vermişti.

Müdürün karısı tekrar nefesi kesilerek,

"Bana cinayetten bahsetmemiştin" dedi. "Haber sayfasında."

"Tanıdığımız birileri mi?" diye sordu kocası, yarı uykuda ve bir sera bitkisi gibi ısınmış.

"Tanıdığımız biri değil. Bir sosyete kadını kafasından vurulmuş olarak bulunmuş, kocası da cinayetten tutuklanmış. Dünya ne hale geliyor?"

İsimleri de Teresa ve Timothy Harlow'du, gerçi gazete başka isimler vermişti.

Müdürün karısı, sayfayı çevirirken,

"Şunu okudun mu?" dedi. "Epilepsi hastası serserilik ve görünür bir geçim kaynağından yoksun olmaktan dolayı mahkûm olmuş."

"Tanıdığımız birisi mi?" diye sordu müdür.

"Kimse değil" dedi karısı.

İsmi de Tobias E. Withers'tı, gerçi gazete başka bir isim vermişti.

"İyi de, dedi müdür, yerel meselelerle ilgili bir şeyler okuyamaz mısın, yani daha keyifli bir şeyler demek istiyorum? Siz kadınlar, suç ve katliama susamışsınız."

Karısı cemiyet sayfasını inceledi.

"Bu senin ilgini çeker" dedi. "Senin işçilerinden bir kadının ustabaşı yardımcılığına terfi edişini kutlamak için yapılan bir sosyal toplantı. Orada olman gerekiyor muydu?"

"Hayır" dedi müdür. "Okumaya devam et. Kimmiş o?"

"Ah, fabrikaya henüz çok yeni katılmış birisi. Görünüşe bakılırsa çok uzun zamandır hastaymış, belirsiz bir hastalık, ama bir ameliyattan sonra iyileşmiş. Ustabaşı yardımcılığına bu kadar çabuk terfi ettirilmeyi zihninde bir canlandır! İşi konusunda hevesli olmalı."

"Bakıyorum da içinde üç pırlanta bulunan bir kol saati vermişler ona."

"İsmi ne demiştin?" diye sordu müdür.

İsmi Daphne Withers'tı, gerçi gazete başka bir isim vermişti.

"Başka ne var?" diye sordu müdür.

"Ah. Hiçbir şey. Haklısın, gerçekten de gazetede hiçbir haber yok. Yani bu fotoğraf gibi şeyleri saymadığın sürece."

"Hangi fotoğraf?"

"Yaşlı Erkekler Huzurevi ve bazı sakinleri. Güneşte oturan şu yaşlı adama bak. Saçı dahi dökülmemiş."

"Tanıdığımız birisi mi?" diye sordu müdür.

"Evet, ondan haberdar olabilirsin. Bu bizim Bob Withers."

Bob Withers güneşin altında hasır bir koltukta oturuyor, Waimaru limanının karşısından dışarıya bakıyordu, çünkü Yaşlı Erkekler Huzurevi buruna inşa edilmişti ve huzurevi sakinleri sabah akşam sürekli deniz sesinin içinde yüzerlerdi. Bob ise sağırdı ve yalnız başına oturur, salyası yanağından aşağıya süzülürdü, sesi de sicim gibi incelmişti, pide için kızdırılmış soba kadar sıcak gün ışığı tepesinde alev alevdi, eğer şu dünyada pide yapan birileri kaldıysa tabii.

Baykuşlar Öterken, 1940'larda Yeni Zelanda kırsalında yaşayan yoksul ama eğitimli bir işçi ailesinin beş çocuğunun, özellikle de hassas ve duygusal Daphne'nin zor koşullarda büyüyüp yetişkinliğe adım atışının trajik öyküsünü anlatıyor.

İlk romanı *Baykuşlar Öterken*'de şiirle düzyazıyı bir arada kullanan, klasik anlamda bir olay örgüsü kurmaktan kaçınan Janet Frame, yarattığı zaman ve mekân üstü dünya aracılığıyla birey olmanın değerini, çocukluğun örtülü hüznünü ve akıl sağlığıyla delilik arasındaki belirsiz sınırı sorguluyor.

ISBN 978-975-08-1897-4
13 TL
9 789750 818974